



województwo ^Ł
łódzkie

OKRESOWA OCENA
PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
oraz
PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO
ŁÓDZI



Prace nad Okresową oceną Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi 2030+ prowadzone były pod kierunkiem Zarządu Województwa Łódzkiego w składzie:

Grzegorz Schreiber – Marszałek Województwa Łódzkiego
Piotr Adamczyk – Wicemarszałek Województwa Łódzkiego
Zbigniew Ziemia – Wicemarszałek Województwa Łódzkiego
Robert Baryła – Członek Zarządu Województwa Łódzkiego
Andrzej Górczyński – Członek Zarządu Województwa Łódzkiego

Dokument powstał w Biurze Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi

Roman Sasin – Dyrektor Biura
Justyna Nowak – Z-ca Dyrektora Biura

Zespół opracowujący:

Pod kierunkiem: Patrycji Czarneckiej, Marty Pabich-Makoskiej, Anny Szymańskiej,
Maciej Bąk, Michał Bulder, Małgorzata Chrobak, Lucyna Cichocka, Alina Ditberner, Michał Grzelak, Elżbieta Bąbka-Horbacz, Joanna Jarominek, Małgorzata Jura, Paulina Kaszuba, Małgorzata Kucharska, Emilia Kwiatkowska, Justyna Laskowska, Renata Leśniak-Kordzińska, Jacek May, Sławomir Podkoński, Piotr Rzeńca, Maksymilian Stanek, Aleksandra Strzelczyk, Tomasz Walas, Emilia Wcisło, Małgorzata Wrzosek, Barbara Zalega.



SPIS TREŚCI:

I.	WPROWADZENIE.....	7
I.1.	Podstawa prawna i cel sporządzenia dokumentu	7
I.2.	Metoda opracowania	8
I.3.	Zakres czasowy	9
I.4.	Źródła danych	10
II.	PRZEGLĄD ZMIAN UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH, DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH RÓŻNYCH SZCZEBLI.....	10
II.1.	Uwarunkowania prawne oraz dokumenty strategiczne na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym:	10
II.2.	Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne	18
III.	PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO ORAZ MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO ŁODZI	21
III.1.	System osadniczy.....	21
III.1.1.	Obszary miejskie, w tym metropolitalność	21
III.1.2.	Obszary wiejskie	25
III.2.	Transport	27
III.2.1.	Układ drogowy	27
III.2.2.	Układ kolejowy	29
III.2.3.	Lotnictwo.....	30
III.2.4.	Multimodalny transport pasażerski.....	30
III.2.5.	Multimodalny transport towarowy	31
III.3.	Infrastruktura techniczna	33
III.3.1.	Elektroenergetyka	33
III.3.2.	Odnawialne źródła energii	34
III.3.3.	Gazownictwo i gospodarka paliwowa	35
III.3.4.	Ciepłownictwo.....	36
III.3.5.	Systemy wodno – kanalizacyjne	36
III.3.6.	Gospodarka odpadami	37
III.3.7.	Telekomunikacja	39
III.4.	Środowisko przyrodnicze.....	42
III.4.1.	Zasoby i wartości	43
III.4.1.1.	Powierzchnia ziemi	43
III.4.1.2.	Wody powierzchniowe i podziemne	43
III.4.1.3.	Powietrze	45



III.4.1.4.	Zasoby leśne.....	46
III.4.2.	Ochrona przyrody	47
III.4.2.1.	Różnorodność biologiczna	47
III.4.2.2.	Obszary chronione	47
III.4.3.	Zagrożenia	48
III.4.3.1.	Hałas.....	48
III.4.3.2.	Promieniowanie elektromagnetyczne PEM.....	48
III.4.3.3.	Awarie	49
III.4.3.4.	Ruchy masowe ziemi.....	49
III.4.3.5.	Powodzie	49
III.4.3.6.	Zmiany klimatu.....	50
III.5.	Dziedzictwo kulturowe.....	52
III.5.1.	Zasoby materialne.....	53
III.5.2.	Zasoby niematerialne.....	54
III.6.	Turystyka i rekreacja	55
III.6.1.	Formy turystyki	56
III.6.2.	Zagospodarowanie turystyczne	57
III.6.3.	Marka turystyczna.....	57
III.7.	Krajobraz i ład przestrzenny	59
III.7.1.	Krajobraz	59
III.7.2.	Ład przestrzenny	60
III.8.	Obronność i bezpieczeństwo publiczne	62
III.9.	Obszary funkcjonalne.....	63
III.9.1.	Obszar funkcjonalny o znaczeniu ponadregionalnym	63
III.9.1.1.	Miejski Obszar Funkcjonalny Łodzi	63
III.9.2.	Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym.....	64
III.9.2.1.	Miejskie obszary funkcjonalne miast powiatowych	64
III.9.2.2.	Pozostałe obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym	64
IV.	OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	73
IV.1.	System osadniczy	75
IV.2.	Transport.....	83
IV.3.	Infrastruktura techniczna.....	116
IV.4.	Środowisko przyrodnicze	140
IV.5.	Dziedzictwo kulturowe.....	157



IV.6.	Turystyka i rekreacja	181
IV.7.	Podsumowanie	184
V.	RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO ORAZ MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO ŁODZI	186
V.1.	System osadniczy.....	187
V.1.1.	Obszary miejskie, w tym metropolitalność	188
V.1.2.	Obszary wiejskie	191
V.2.	Powiązania komunikacyjne, w tym kierunki powiązań transgranicznych	194
V.2.1.	Układ drogowy	194
V.2.2.	Układ kolejowy	196
V.2.3.	Lotnictwo.....	197
V.2.4.	Multimodalny transport pasażerski.....	198
V.2.5.	Multimodalny transport towarowy	199
V.3.	Powiązania infrastrukturalne, w tym kierunki powiązań transgranicznych	201
V.3.1.	Elektroenergetyka	201
V.3.2.	Odnawialne źródła energii	202
V.3.3.	Gazownictwo i gospodarka paliwowa	202
V.3.4.	Ciepłownictwo.....	203
V.3.5.	Systemy wodno-kanalizacyjne.....	205
V.3.6.	Gospodarka odpadami	206
V.3.7.	Telekomunikacja	207
V.4.	Środowisko przyrodnicze.....	209
V.4.1.	Zasoby i wartości	209
V.4.1.1.	Powierzchnia ziemi.....	209
V.4.1.2.	Wody powierzchniowe i podziemne	210
V.4.1.3.	Powietrze	211
V.4.1.4.	Zasoby leśne	213
V.4.2.	Ochrona przyrody.....	213
V.4.2.1.	Różnorodność biologiczna.....	213
V.4.2.2.	Obszary chronione.....	214
V.4.3.	Zagrożenia	215
V.4.3.1.	Hałas	215
V.4.3.2.	Promieniowanie elektromagnetyczne PEM	216
V.4.3.3.	Awarie	216



V.4.3.4.	Ruchy masowe ziemi.....	217
V.4.3.5.	Powodzie	218
V.4.3.6.	Zmiany klimatu.....	220
V.5.	Dziedzictwo kulturowe.....	222
V.5.1.	Zasoby materialne.....	222
V.5.2.	Zasoby niematerialne.....	223
V.6.	Turystyka i rekreacja	225
V.6.1.	Formy turystyki	225
V.6.2.	Zagospodarowanie turystyczne	226
V.6.3.	Marka turystyczna.....	226
V.7.	Krajobraz i ład przestrzenny	227
V.7.1.	Krajobraz	227
V.7.2.	Ład przestrzenny	228
V.8.	Obronność i bezpieczeństwo publiczne	229
VI.	PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE	230
VII.	SPIS RYSUNKÓW I TABEL	237



I. WPROWADZENIE

I.1. Podstawa prawna i cel sporządzenia dokumentu

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2022 r., poz. 503) **plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku**. Zarząd województwa dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport o jego stanie oraz sporządza ocenę realizacji, zidentyfikowanych w Planie, inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa. Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym podlega zaopiniowaniu przez wojewódzką komisję urbanistyczno-architektoniczną, natomiast wyniki przeglądu zmian i raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa są przedstawiane sejmikowi województwa oraz przekazywane do wiadomości ministrowi właściwemu do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa.

Realizując wymóg ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Zarząd Województwa Łódzkiego przystąpił do sporządzenia „**Okresowej oceny Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi**”, zwanej dalej **OO Planu**.

Poddany okresowej ocenie „**Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi**”¹, zwany dalej **Planem**, jako dokument stanowiący wyraz długookresowej polityki przestrzennej samorządu województwa (perspektywa najbliższych lat, wykraczająca poza 2030 r.) określa cele i kierunki rozwoju przestrzennego regionu oraz pełni rolę koordynacyjną pomiędzy planowaniem na szczeblu krajowym a planowaniem metropolitalnym i miejscowym, stanowiąc jednocześnie kompendium wiedzy o regionie. Zapisy Planu stanowią odpowiedź na główne wyzwania rozwoju przestrzennego, w tym:

- **dla obszaru województwa łódzkiego** w zakresie: osadnictwa, transportu, infrastruktury technicznej, środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego, turystyki i rekreacji, krajobrazu i ładu przestrzennego, obronności i bezpieczeństwa publicznego oraz obszarów funkcjonalnych;
- **dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi** dotyczące: ładu przestrzennego, dostępności, wysokiej jakości życia oraz kształtowania funkcji metropolitalnych.

¹ Uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego 28 sierpnia 2018 r. uchwałą Nr LV/679/18



Głównym celem sporządzenia OO Planu, jest dostarczenie podstawowych informacji o rozwoju, zmianach jakie zaszły od uchwalenia Planu, stanie zagospodarowania przestrzennego oraz postępach w osiąganiu celów polityki przestrzennej województwa. OO Planu stanowi element prac planistycznych prowadzonych przez samorząd województwa, niezbędny do świadomego i racjonalnego kształtowania polityki przestrzennej regionu. Jej wyniki pozwalają **ocenić realizację ustaleń przyjętych w Planie oraz konieczność jego ewentualnej zmiany lub aktualizacji.**

I.2. Metoda opracowania

Niniejsza OO Planu jest pierwszą edycją tego typu opracowania odnoszącą się do obecnego Planu, który skonstruowany został przy uwzględnieniu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi. **Mimo, że tematyce MOF poświęcono w Planie oddzielny tom, przyjęto podejście, że ocena dokonana zostanie zarówno w skali województwa, jak i MOF Łodzi, poprzez ujęcie jej w jednym opracowaniu, a informacje odnoszące się do MOF Łodzi wyróżnione zostaną kolorem pomarańczowym.**

Obowiązujące przepisy prawa nie określają szczegółowo metody sporządzania okresowej oceny planu województwa, wskazują jedynie jej poszczególne elementy. Zgodnie z art. 45 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym są to: przegląd zmian w zagospodarowaniu przestrzennym; ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym; raport o stanie zagospodarowania przestrzennego.

Struktura dokumentu uwzględnia powyższe elementy w kolejnych podrozdziałach. Dodatkowo opracowano także podrozdziały zawierające: wprowadzenie; przegląd zmian uwarunkowań prawnych, dokumentów strategicznych i planistycznych różnych szczebli; podsumowanie oraz wnioski końcowe.

- **Wprowadzenie** miało na celu wskazanie podstawy prawnej, celu oraz metody opracowania dokumentu, a także zakresu czasowego oraz źródeł danych dla prowadzonych analiz.
- **Przegląd zmian uwarunkowań prawnych, dokumentów strategicznych i planistycznych różnych szczebli** miał na celu ocenę aktualności ustaleń Planu w świetle dokumentów przyjętych po jego uchwaleniu, których zapisy bezpośrednio wpływają na aktualność informacji zawartych w Planie. Szczególną uwagę zwrócono na przyjętą w 2021 r. Strategię rozwoju województwa łódzkiego 2030, której ustalenia z mocy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym należy uwzględnić w Planie.
- **Przegląd zmian w zagospodarowaniu przestrzennym** miał na celu rejestr zachodzących procesów, przedstawienie tendencji i zmian jakie zaszły w przestrzeni województwa od momentu uchwalenia Planu. Przeglądu dokonano w odniesieniu do poszczególnych celów i kierunków rozwoju przestrzennego



wyznaczonych w obowiązującym Planie. Jednym z elementów przeglądu była analiza wskaźników, wskazanych na etapie opracowania Planu.

- **Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (ICP)** miała na celu przedstawienie stanu zaawansowania realizacji oraz aktualności inwestycji wskazanych na etapie opracowania Planu, obejmujących ICP ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa. Inwestycje zostały, tak jak w Planie, pogrupowane w 6 obszarów tematycznych. W ramach analiz określono aktualne zaawansowanie realizacji poszczególnych ICP poprzez przyporządkowanie do jednej z czterech kategorii: rezygnacja z inwestycji, inwestycja niezrealizowana, inwestycja w trakcie realizacji, inwestycja zrealizowana. Dokonano również analizy pod kątem aktualności poszczególnych ICP w kontekście dokumentów, na podstawie których zostały ujęte w Planie, dając odpowiedź, czy dana ICP nadal spełnia kryteria inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.
- **Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego** miał na celu przedstawienie stanu istniejącego poszczególnych elementów zagospodarowania przestrzennego, uwzględnionych w celach i kierunkach obowiązującego Planu. Analizy przedstawione w raporcie stanowią dopełnienie informacji zawartych w przeglądzie zmian.
- **Podsumowanie** miało na celu przedstawienie podsumowania i wniosków z analiz przeprowadzonych w poszczególnych podrozdziałach Okresowej Oceny Planu. Zawarto w nim także generalną rekomendację dotyczącą kwestii aktualizacji dokumentu.

Do zastosowanych w trakcie opracowywania dokumentu metod analitycznych należały: analiza aktów prawnych, danych statystycznych, a także opracowań, raportów, programów, strategii, inicjatyw. W analizach wykorzystano metodę opisową i graficzną - wykonano mapy dotyczące poszczególnych elementów, wykresy, a także tabele.

I.3. Zakres czasowy²

W poszczególnych rozdziałach przedstawiono zakres czasowy adekwatny do opisywanej w nich problematyki:

- **W analizie zmian uwarunkowań prawnych i dokumentów** strategicznych i planistycznych różnych szczebli wzięto pod uwagę dokumenty przyjęte po dniu 28 sierpnia 2018 r. (tj. po uchwaleniu obowiązującego Planu).

² Okresy poddawane analizie mogą się różnić w poszczególnych obszarach tematycznych, w zależności od dostępności danych.



- **W przeglądzie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym** okres analiz obejmuje lata 2018-2021, tj. od uchwaleniu obowiązującego Planu do roku poprzedzającego pełny rok, który przyjęto jako stan istniejący.
- **W ocenie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym** przedstawiono stan zaawansowania na grudzień 2022 r.
- **W raporcie o stanie zagospodarowania przestrzennego** przedstawiono analizę stanu istniejącego poszczególnych elementów zagospodarowania przestrzennego opartą na najaktualniejszych dostępnych danych. W zakresie przedstawienia stanu na podstawie statystyki publicznej, ze względu na system publikacji danych, są to głównie dane za 2021 r., pozostałe analizy dotyczą 2022 r. (lub 2023 r. jeśli dane były dostępne).

Okresy poddawane analizie mogą się różnić w poszczególnych obszarach tematycznych, w zależności od dostępności danych.

I.4. Źródła danych

Głównymi źródłami danych, wykorzystanymi w niniejszym opracowaniu były Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych GUS oraz Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ). Wykorzystano także dane m.in. instytucji branżowych (np. WFOŚiGW, GDDKiA), jednostek rządowych i samorządowych, prywatnych przedsiębiorstw oraz badania własne.

II. PRZEGLĄD ZMIAN UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH, DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH RÓŻNYCH SZCZEBLI

Analiza zmian w dokumentach i przepisach prawa służy ocenie aktualności ustaleń Planu w świetle zapisów dokumentów strategicznych, planistycznych i programowych przyjętych na szczeblu europejskim, krajowym i wojewódzkim. Szczególną uwagę zwrócono na założenia aktualnej Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 dotyczące sytuacji przestrzennej, które z mocy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym muszą zostać uwzględnione w ustaleniach Planu. Przedmiotową analizą objęto dokumenty przyjęte po dniu 28 sierpnia 2018 r. (tj. po uchwaleniu obowiązującego Planu), których założenia naruszają aktualność przyjętych uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego.

II.1. Uwarunkowania prawne oraz dokumenty strategiczne na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym:

Zmieniono Ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W dniu 31 października 2020 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 503, 1846, 2185, 2747) nastąpiła zmiana m.in. w zakresie Art. 39 ust. 6 i według obecnie obowiązujących zapisów „dla miasta będącego siedzibą władz



samorządu województwa lub wojewody i powiązanego z nim funkcjonalnie obszaru **może być sporządzony** plan zagospodarowania przestrzennego jako część planu zagospodarowania przestrzennego województwa”.

Jest to istotna zmiana w stosunku do poprzednich zapisów, które mówiły, że „dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego **uchwala się** plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego jako część planu zagospodarowania przestrzennego województwa”, **gdyż znosi obligatoryjność sporządzenia odrębnego dokumentu dla tego obszaru.**

Dodatkowo, zgodnie z nowymi przepisami, w planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się ustalenia średniookresowej strategii rozwoju kraju, a także uwarunkowania wynikające z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju województwa.

Uchylono dokument rzutujący na zapisy Planu

Od listopada 2020 r., wraz z wejściem w życie przepisów znowelizowanej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przestała obowiązywać Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r. jako strategiczny dokument dotyczący zagospodarowania przestrzennego Polski. Od tej pory wzmocniona została rola strategii rozwoju województwa.

Przyjęto dokumenty strategiczne rzutujące na zapisy Planu, m.in.:

na szczeblu europejskim:

- Europejski Zielony Ład (EU Green Deal) ogłoszony w grudniu 2019 r.;

na szczeblu krajowym:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, przyjęta przez Radę Ministrów 17 września 2019 r.;
- Krajowa Polityka Miejska 2030, przyjęta przez Radę Ministrów 14 czerwca 2022 r.;
- Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce przyjęta 30 czerwca 2022 r.;
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności zaakceptowany przez Radę UE 17 czerwca 2022 r.;
- Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 przyjęty uchwałą Nr 82 Rady Ministrów z 13 sierpnia 2019 r.;
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, przyjęta przez Radę Ministrów 16 lipca 2019 r.;
- Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.) – komunikat Ministra Klimatu i Środowiska z 31 grudnia 2021 r.;



- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 4 listopada 2022 r.
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 16 listopada 2022 r.
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 18 października 2022 r.
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 26 października 2022 r.

n a s z c z e b l u w o j e w ó d z k i m :

- Kontrakt Programowy dla Województwa Łódzkiego, przyjęty uchwałą nr 69/22 Zarządu Województwa Łódzkiego z 27 stycznia 2022 r.;
- Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023 przyjęty uchwałą nr XXI/352/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 27 października 2020 r.;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031 przyjęty uchwałą nr XXXVI/466/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 28 września 2021 r.;
- Uchwała Nr L/597/22 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 22 listopada 2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. uchwała antysmogowa);
- Program ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r. przyjęty uchwałą Nr XXXIV/445/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 27 sierpnia 2021 r.
- Programy ochrony powietrza przyjęte uchwałami Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr XIX/287/20 z 29 czerwca 2020 r. oraz Nr XX/303/20 i Nr XX/304/20 z 15 września 2020 r.
- Programy ochrony środowiska przed hałasem przyjęte uchwałami Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr XLVI/549/22, Nr XLVI/550/22, Nr XLVI/551/22, Nr XLVI/552/22 z 23 czerwca 2022 r.

Przyjęto dokumenty strategiczne **w zakresie polityki energetycznej i klimatycznej**, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia przyjętego w ocenianym Planie założenia kontynuacji produkcji energii konwencjonalnej, m.in.:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (PEiR) ustanawiające ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) [COM(2020)80] z 4 marca 2020 r.;



- Komunikat Komisji do PEiR, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Fit for 55”: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej przyjęty 14 lipca 2021 r.;
- Ustawa o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu z 24 kwietnia 2009 r. z późniejszymi zmianami (m.in. nowelizacja z 28 kwietnia 2022 r.);
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK), przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu 18 grudnia 2019 r. i przekazany 30 grudnia 2019 r. do Komisji Europejskiej przez Ministra Aktywów Państwowych;
- Polityka Energetyczna Polski do 2040 r., przyjęta przez Radę Ministrów 2 lutego 2021 r.;
- Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego, przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego z 28 grudnia 2022 r.

Przyjęto dokumenty strategiczne **w zakresie transportu**, co jest szczególnie istotne w kontekście kształtowania układu transportowego województwa oraz aktualizacji listy inwestycji celu publicznego, m.in.:

- rozporządzenia powodujące zmiany sieci TEN-T oraz korytarzy sieci bazowej:
 - projekt Rozporządzenia PEiR z 27 lipca 2022 r. (nr COM/2022/384) w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej zmieniające Rozporządzenie (UE) 2021/1153 i Rozporządzenie (UE) 913/2010 oraz uchylające Rozporządzenie (UE) 1315/2013;
 - Rozporządzenie PEiR z 7 lipca 2021 r. nr 2021/1153 ustanawiające instrument „Łącząc Europę” i uchylające rozporządzenie (UE) nr 1316/2013 i (UE) nr 283/2014;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., przyjęta przez Radę Ministrów 24 września 2019 r.;
- Program inwestycyjny Centralny Port Komunikacyjny. Etap I 2020-2023, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z 28 października 2020 r.;
- Program Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2028 r., przyjęty uchwałą Rady Ministrów z 3 grudnia 2019 r.;
- Krajowy Program Kolejowy do 2023 r., przyjęty uchwałą Rady Ministrów z 15 września 2015 r., z późniejszymi zmianami (m.in. zmiana z 13 grudnia 2022 r.);
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 r., dokument przyjęty przez Zarząd PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. 29 czerwca 2021 r.;



- Rządowy program budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2025, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z 19 maja 2021 r.;
- Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.), przyjęty uchwałą Rady Ministrów z 13 grudnia 2022 r.;
- Program budowy 100 obwodnic na lata 2020-2030, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z 13 kwietnia 2021 r.

Przyjęto **Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030**, której ustalenia powinny zostać uwzględnione w Planie:

Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (zwaną dalej SRWŁ 2030) **przyjęto po uchwaleniu Planu**, uchwałą Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 6 maja 2021 r. Zgodnie z art. 39a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w celu zapewnienia spójności **plan zagospodarowania przestrzennego województwa dostosowuje się do strategii rozwoju województwa** po jej aktualizacji, w zakresie, w jakim aktualizacja strategii dotyczy sytuacji przestrzennej województwa.

Terytorialny wymiar SRWŁ 2030 stanowi 5 typów Obszarów Strategicznej Interwencji, wymagających szczególnego wsparcia i wskazanie dla nich najistotniejszych działań, których podjęcie przyczyni się do rozwiązywania problemów oraz aktywowania endogenicznych potencjałów. Są to:

- Miasta odzyskanych szans (miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze),
- Obszar aktywnej integracji (obejmujący obszary zagrożone trwałą marginalizacją),
- Obszar nowej energii (obejmujący obszar transformacji górniczo-energetycznej),
- Obszar zielonej gospodarki (obejmujący obszar walorów turystyczno-środowiskowo-rolnych),
- Miejskie Obszary Funkcjonalne:
 - MOF Łodzi,
 - MOF Sieradz – Zduńska Wola – Łask,
 - MOF Tomaszów Mazowiecki – Opoczno,
 - MOF Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów.

W ocenianym Planie wskazane są obszary funkcjonalne będące jednocześnie Obszarami Strategicznej Interwencji, stanowiące bezpośrednie przełożenie z poprzedniej, nieobowiązującej już Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020. Są to:

- Obszary rozwoju intensywnego rolnictwa,
- Obszary turystyczne dolin rzecznych Warty, Pilicy i Bzury,
- Zagłębie Górniczo-Energetyczne Bełchatów-Szczerców-Złoczew,



- Zagłębie Ceramiczno-Budowlane Opoczno-Tomaszów Mazowiecki,
- Miejskie Obszary Funkcjonalne:
 - MOF Łodzi,
 - MOF Miast Powiatowych.

Na podstawie porównania, wskazanych w obu dokumentach, typów obszarów oraz ich zasięgu przestrzennego, należy wskazać znaczne rozbieżności, które wymagają wprowadzenia zmian w Planie, w tym w zakresie delimitacji Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi.

Zgodnie z ustaleniami SRWŁ 2030, MOF Łodzi tworzony jest przez 5 powiatów – łącznie 27 gmin³, z wyłączeniem gminy wiejskiej Głowno (powiat zgierski). W ocenianym Planie MOF Łodzi obejmuje 5 powiatów, w tym łącznie 28 gmin⁴. Poza niewielkimi różnicami w delimitacji MOF Łodzi, należy wskazać na znaczące rozbieżności w zakresie kierunków działań polityki terytorialno-funkcjonalnej, wskazanych w SRWŁ 2030 i Planie. W SRWŁ 2030, w przeciwieństwie do zapisów Planu, nie wyróżniono odrębnych kierunków działań dedykowanych MOF Łodzi. W Planie określono odrębne (od wskazanych dla miejskich obszarów funkcjonalnych miast powiatowych) dedykowane kierunki działań.

Podsumowując, należy wskazać na brak zgodności Planu z ustaleniami obowiązującej SRWŁ 2030, m.in. w zakresie delimitacji obszarów funkcjonalnych.

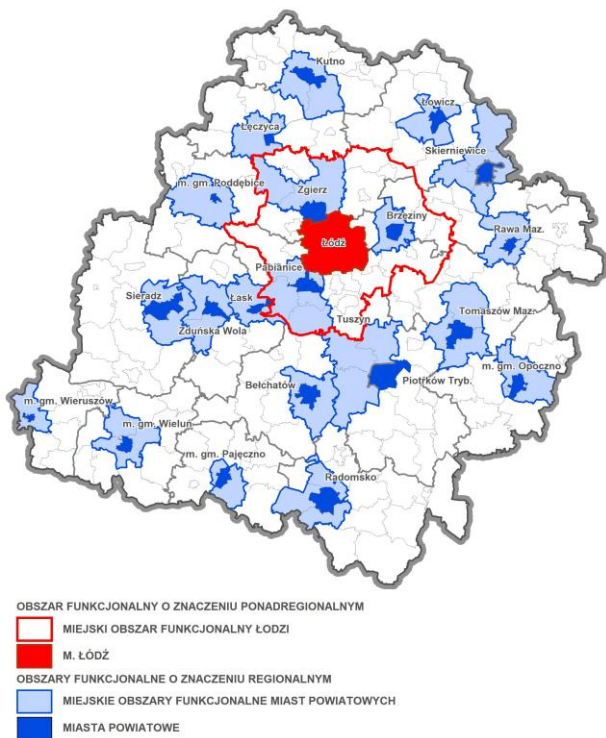
³ 7 gmin miejskich (Konstantynów Łódzki, Pabianice, Ozorków, Zgierz, Brzeziny, Łódź, Głowno), 5 gmin miejsko-wiejskich (Koluszki, Rzgów, Tuszyń, Aleksandrów Łódzki, Stryków), 15 gmin wiejskich (Andrespol, Brójce, Nowosolna, Dłutów, Dobroń, Ksawerów, Lutomiersk, Pabianice, Ozorków, Parzęczew, Zgierz, Brzeziny, Dmosin, Jeżów, Rogów).

⁴ 7 gmin miejskich (Konstantynów Łódzki, Pabianice, Głowno, Ozorków, Zgierz, Brzeziny, Łódź), 5 gmin miejsko-wiejskich (Koluszki, Rzgów, Tuszyń, Aleksandrów Łódzki, Stryków), 16 gmin wiejskich (Andrespol, Brójce, Nowosolna, Dłutów, Dobroń, Ksawerów, Lutomiersk, Pabianice, Głowno, Ozorków, Parzęczew, Zgierz, Brzeziny, Dmosin, Jeżów, Rogów).



Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

Rys. 1. Miejskie Obszary Funkcjonalne (Źródło: PZPWŁ)



Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

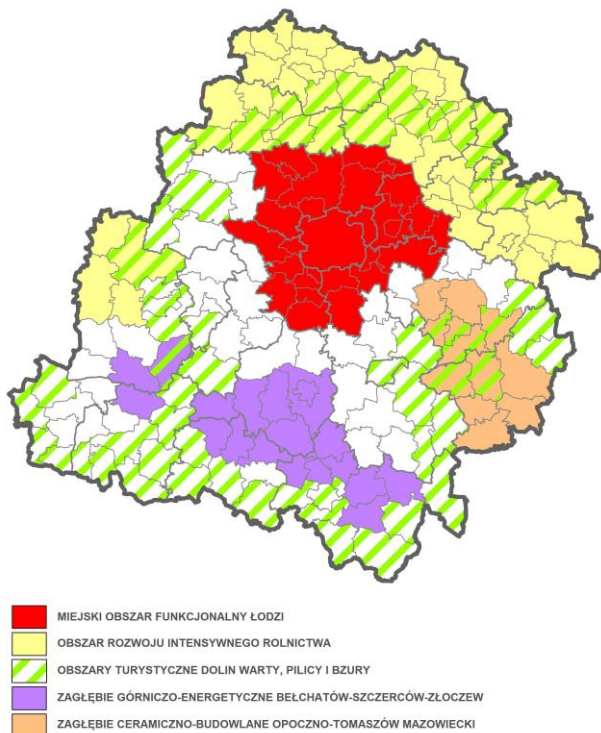
Rys. 2. Miejskie Obszary Funkcjonalne (Źródło: SRWŁ 2030)





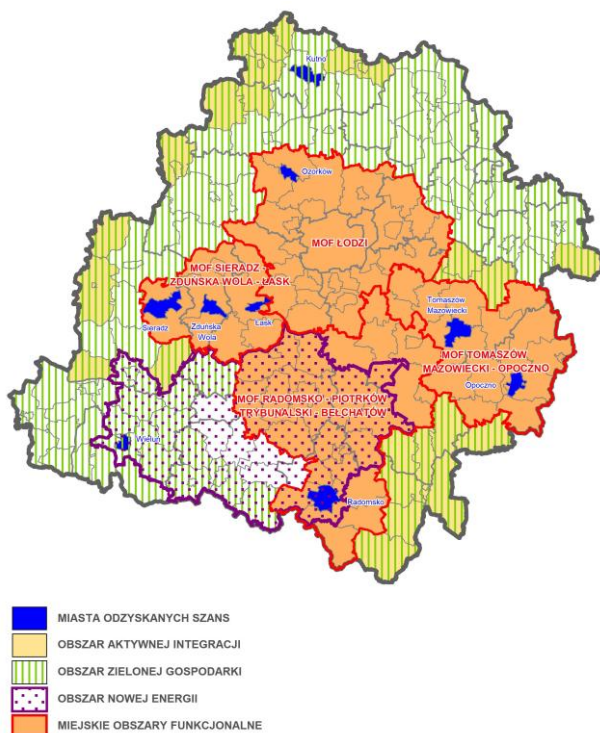
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

Rys. 3. Obszary Strategicznej Interwencji (Źródło: PZPWł)



Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Rys. 4. Obszary Strategicznej Interwencji (Źródło: SRWŁ 2030)





II.2. Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne

w zakresie:

Podziału administracyjnego, m.in.:

- Od momentu przyjęcia Planu zgodnie z kolejnymi rozporządzeniami Rady Ministrów nadano prawa miejskie ośmiu miejscowościom. W 2020 r. były to Lututów i Piątek, w 2022 r. Lutomiersk i Bolimów, a w 2023 r. Dąbrowice, Jeżów, Rozprza i Ujazd.
- Nastąpiły zmiany granic administracyjnych gmin: w 2019 r. do gminy Andrespol włączono część miasta-gminy Koluszki, a do obszaru miejskiego gminy miejsko-wiejskiej Opoczno włączono część obszaru wiejskiego tej gminy, w 2022 r. do gminy Bełchatów włączono obszar Elektrowni Bełchatów, znajdującej się wcześniej w gm. Kleszczów.

Transportu, m.in.:

- Zaszły zmiany w układzie transportowym oraz dokonano przesądzeń w dokumentach przyjętych po uchwaleniu Planu, które powodują konieczność aktualizacji Planu m.in. w zakresie:
 - uwzględnienia nowych elementów infrastruktury transportowej (dróg szybkiego ruchu i obwodnic, linii kolejowych, stacji i przystanków kolejowych, terminali intermodalnych),
 - rezygnacji z połączenia kolejowego Bełchatowa ze Złoczewem w związku ze zmianą polityki klimatycznej kraju.
- Opublikowano wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021, wskazujące na zmiany w rozkładzie ruchu drogowego na sieci dróg krajowych i wojewódzkich.

Polityki energetycznej, m.in.:

- Zmianie uległo podejście Unii Europejskiej do polityki klimatyczno-energetycznej, która wyznacza ramy transformacji energetycznej odchodzenia od węgla i zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego, dotyczące m.in. uruchamiania bloków jądrowych, gdzie jedną z proponowanych lokalizacji jest Bełchatów, co nie znalazło odzwierciedlenia w Planie. Ponadto Plan nie uwzględnia wszystkich inwestycji energetycznych ujętych w obowiązujących dokumentach krajowych.

Zagadnień społeczno-gospodarczych, m.in.:

- Opublikowano wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020, które pozwalają na ocenę aktualnej sytuacji gospodarstw rolnych, zmian zachodzących w polskim rolnictwie i kształtowanie polityki rolnej.
- Opublikowano częściowe wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Wyniki ukazują najważniejsze dane dotyczące aktualnej sytuacji demograficznej w Polsce, gdzie m.in. Łódź



przestała być 3. pod względem liczby ludności miastem w Polsce i obecnie z liczbą ludności 664 860 osób zajmuje 4. miejsce.

Środowiska przyrodniczego, m.in.:

- Przyjęto rozporządzenia bądź zarządzenia w zakresie form ochrony przyrody, powodujące zmiany powierzchni i liczby obszarów chronionych, w tym: rezerwatów przyrody, obszarów Natura 2000, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Niemysłów, użytków ekologicznych oraz pomników przyrody. Zmianie uległy również zapisy planów ochrony dla rezerwatów przyrody oraz planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.
- Opracowano nowe coroczne bilanse zasobów złóż kopalin w Polsce, przedstawiające zmiany ich liczby, stanu zagospodarowania i zasobów.
- Opracowano raporty GiOŚ wykazujące zmiany emisji: zanieczyszczeń do powietrza, hałasu do środowiska oraz promieniowania elektromagnetycznego do środowiska.
- Ukazał się nowy tabelaryczny wykaz jakości wód rzek i zbiorników powierzchniowych i podziemnych z danymi z lat 2016-2021.
- Pojawiły się nowe dane dotyczące obronności i bezpieczeństwa publicznego w zakresie Wojskowych Terenów Zamkniętych oraz Zakładów: Dużego Ryzyka i Zwiększonego Ryzyka.
- We wrześniu 2022 r. w ramach Informatycznego Systemu Osłony Kraju (ISOK) sporządzone zostały nowe mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego⁵.
- Zdelimitowano nowe obszary niedoboru wody w ramach Planu przeciwdziałania skutkom suszy.
- Opracowano wytyczne do sporządzania audytów krajobrazowych (Rozporządzenie Rady Ministrów z 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z 19 października 2022 r. zmieniające Rozporządzenie w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych).
- Zmianie uległo krajowe podejście do polityki gospodarki odpadami. W związku z przyjęciem ustawy z 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, został zniesiony obowiązek podziału województwa na regiony gospodarki odpadami komunalnymi (RGOK), a pojęcie regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) zostało zastąpione określeniem instalacje komunalne⁶. Zasady te dla terenu województwa zawarte zostały w Planie gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z

⁵ W województwie łódzkim aktualizacja dotyczyła rzek: Sokołowska, Moszczenica, Zimna Woda, Dopływ z Jankowa, Dopływ z Granic, Radomka, Widawka i Proсна.

⁶ Zgodnie z Ustawą o odpadach, Instalacją komunalną jest instalacja do przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych lub pozostałości z ich przetwarzania, określona na, prowadzonej przez marszałka województwa, liście funkcjonujących instalacji spełniających wymagania najlepszej dostępnej techniki, zapewniająca: mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielanie z nich frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku / lub zapewniająca składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z ich sortowania.



uwzględnieniem lat 2026-2031, przyjętym uchwałą nr XXXVI/466/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 28 września 2021 r.

Dziedzictwa kulturowego, m.in.:

- Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Nauki, Edukacji i Kultury UNESCO w dniu 16 grudnia 2021 r. ogłosiła decyzję o wpisaniu polskich tradycji układania kwiatnych dywanów na procesje Bożego Ciała (Spycimierz) na Reprezentatywną Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO w ramach działań na rzecz zachowania niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu.
- Zespół archikolegiaty pw. NMP i św. Aleksego w Tumie został uznany za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 4 kwietnia 2022 r.
- Zmianie uległa liczba obiektów wpisana do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.



III. PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO ORAZ MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO ŁODZI

Przeglądu zmian dokonano w odniesieniu do poszczególnych celów i kierunków rozwoju przestrzennego wyznaczonych w obowiązującym Planie dla województwa łódzkiego oraz **MOF Łodzi**. Okres analiz obejmuje lata 2018-2021, a wskazanie roku 2018 jako wyjściowego pozwala określić stopień realizacji przyjętych w Planie założeń od czasu jego uchwalenia.

III.1. System osadniczy

Zrównoważony system osadniczy odgrywa kluczową rolę w procesie kształtowania spójności terytorialnej regionu, jak i **MOF Łodzi**. W Planie przyjęto, że równoważenie systemu osadniczego województwa będzie zachodziło w dwóch uzupełniających się płaszczyznach: w skali regionu kształtowania silnych ośrodków regionalnych, subregionalnych i ponadlokalnych, zapewniających wysoką jakość życia oraz **w kontekście MOF Łodzi budowania metropolitalności i wzmocnienia powiązań funkcjonalno-przestrzennych**. Dla obszarów wiejskich założono rozwój oparty na sektorze rolniczym, a także wielofunkcyjny zakładający rozwój funkcji i działalności pozarolniczej.

Czynnikiem determinującym procesy osadnicze jest demografia. W latach 2018-2021 zmniejszył się potencjał demograficzny regionu, czego wyrazem było zmniejszenie liczby ludności województwa o 71,4 tys. osób (o 2,9%). Zgodnie z ogólnokrajowymi tendencjami jego główną przyczynę stanowił ubytek naturalny wynikający z nadal niskiej i spadającej liczby urodzeń (spadek o 1,2 urodzeń żywych na 1000 mieszkańców) przy jednoczesnym zwiększaniu się liczby zgonów (wzrost o 3 zgony na 1000 mieszkańców). W 2021 r. ubytek naturalny osiągnął poziom -7,7‰ co oznacza, że na każde 10 tys. ludności ubyło 77 osób. W zakresie demografii nastąpiły niekorzystne zmiany struktury wiekowej związane ze wzrostem udziału grupy osób w wieku poprodukcyjnym z 23,7% do 25,1%, czego konsekwencją jest wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego (wzrost z 39,9 w 2018 r. do 43,5 osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2021 r.).

III.1.1. Obszary miejskie, w tym metropolitalność

W latach 2018-2021 prowadzono szereg działań służących rozwojowi **zrównoważonego systemu osadniczego regionu**. Zwiększano atrakcyjność osadniczą miast, podnosząc jakość życia ich mieszkańców.



Od 2018 r. poprawę warunków mieszkaniowych, mierzoną wartością wskaźnika syntetycznego⁷ obserwowano w 35 miastach województwa, największą w Uniejowie, **Konstantynowie Łódzkim** i Wieruszowie. Spadek jakości warunków mieszkaniowych nastąpił natomiast w 9 miastach, największy w Szadku, Skierniewicach i Rawie Mazowieckiej. Dostępność mieszkań wzrosła w analizowanym okresie aż w 29 ośrodkach, najbardziej w Uniejowie (o ok. 86%), natomiast **standard mieszkań wzrósł we wszystkich miastach regionu**. W ramach kształtowania zasobów mieszkaniowych o wysokim standardzie realizowano szereg inwestycji polegających m.in. na termomodernizacji budynków (w tym ociepleniu oraz wymianie i modernizacji CO/CWU), rekuperacji, wdrażaniu inteligentnego zarządzania energią oraz zastosowaniu energooszczędnego oświetlenia. Biorąc pod uwagę budynki użyteczności publicznej, sukcesywnie prowadzone były inwestycje w zakresie termomodernizacji obiektów zlokalizowanych m.in. w **Łodzi**, Bełchatowie, Piotrkowie Trybunalskim, Opocznie, Radomsku, Rawie Mazowieckiej, Zduńskiej Woli i **Zgierzu** również w połączeniu z montażem mikroinstalacji OZE.

Atrakcyjność osadnicza miast zwiększała się również dzięki poprawie dostępności do usług publicznych, przede wszystkim usług dla wybranych grup wiekowych, czyli osób najstarszych i osób wychowujących dzieci oraz usług kształtujących kapitał ludzki.

W latach 2018-2021 dostępność do usług dla wybranych grup wiekowych⁸ poprawiła się w 24 ośrodkach, najbardziej w Drzewicy, Błaszczach, Warcie, Przedborzu i Tomaszowie Mazowieckim. W pozostałych miastach obserwowano spadek dostępności do omawianego rodzaju usług, największy w Żychlinie, Szadku, Złoczewie, Poddębicach, Opocznie, Pajęcznie, **Strykowie**, **Rzgowie** i Radomsku. W zakresie usług dla osób starszych, z 32 do 35 zwiększyła się liczba Dziennych Domów Pomocy. Dynamicznie postępujący proces starzenia się społeczeństwa sprawia, że dostępność tego rodzaju usług jest nadal niska. W zakresie usług związanych z opieką nad dziećmi, w większości miast poprawiła się dostępność do placówek wychowania przedszkolnego i opieki żłobkowej. Liczba placówek wychowania przedszkolnego zwiększyła się o 3,6% (z 640 do 663), a odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w miastach wzrósł ze 101,5% do 108,2%. W rezultacie w 38 ośrodkach wzrosła dostępność do wychowania przedszkolnego. W 29 ośrodkach wzrosła natomiast liczba miejsc w żłobkach na 100 dzieci w wieku do 3 lat.

⁷ Syntetyczny wskaźnik warunków mieszkaniowych obejmował dostępność mieszkań – mierzoną liczbą mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców, standard mieszkań – mierzony powierzchnią użytkową mieszkań na osobę i odsetkiem mieszkań wyposażonych w łazienkę oraz jakością przestrzeni publicznych – mierzona odsetkiem terenów zieleni urządzonej oraz terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych w ogólnej powierzchni miast.

⁸ Syntetyczny wskaźnik dostępności do usług dla wybranych grup wiekowych obejmował: liczbę miejsc w DPS na 1000 osób w wieku poprodukcyjnym, liczbę podmiotów prowadzących działalność w zakresie pomocy społecznej z zakwaterowaniem (dział 87 PKD) i bez zakwaterowania (dział 88 PKD) na 1000 osób w wieku poprodukcyjnym, liczbę miejsc w żłobkach na 100 osób w wieku do 3 lat oraz liczbę przedszkoli i placówek przedszkolnych.



Wzrost dostępności do usług kształtujących kapitał ludzki obserwowano w 12 miastach⁹, największy w Błaszach, Krośniewicach i Szadku oraz w Piotrkowie Trybunalskim, **Konstantynowie Łódzkim**, Łasku i Opocznie. Największe spadki dostępności do tego typu usług miały natomiast miejsce w miastach: Biała Rawska, Przedbórz, **Tuszyn, Rzgów i Stryków**. Dostępność do usług ochrony zdrowia w zakresie liczby podmiotów świadczących usługi lekarskie (dział 86 PKD) wzrosła w 40 miastach, najbardziej (pow. 30%) w **Tuszyń**, Uniejowie, Przedborzu, Kamieńsku i Drzewicy, a spadła nieznacznie (o blisko 7%) w Wolborzu, Warcie, Białej Rawskiej i Łęczycy. Nieznacznie spadła liczba przychodni ambulatoryjnych (o 5 placówek, do poziomu 1323 w 2021r.).

Pomimo wzrostu dostępności do instytucji kultury, sportu i rekreacji w większości miast, w 34 ośrodkach w wyniku pandemii COVID-19 znacznie spadł udział mieszkańców w imprezach kulturalnych i sportowych, a wzrósł tylko w Warcie i Uniejowie. W 24 ośrodkach obserwowano poprawę dostępności do usług szkolnictwa zawodowego dla młodzieży. W większości miast pogorszyło się lub nie uległo zmianie wyposażenie w usługi edukacyjne z zakresu szkolnictwa artystycznego dla młodzieży oraz ponadpodstawowego dla dorosłych.

Równolegle w miastach regionu **kształtowano wysokiej jakości przestrzenie publiczne przyjazne mieszkańcom**. Wzrósł standard terenów zielonych oraz wypoczynkowych i rekreacyjnych. W 12 miastach, głównie dużych, wzrósł również udział terenów zielonych, a w 13 udział terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych.

W latach 2018-2021 podejmowano również działania służące **kształtowaniu przestrzeni dla wzrostu społeczno-ekonomicznego, rozwoju konkurencyjnej, innowacyjnej gospodarki, opartej na potencjale endogenicznym i oferującej atrakcyjne miejsca pracy**. Do rozwoju wysokiej jakości terenów inwestycyjnych przyczyniła się znaczna poprawa dostępności transportowej. Obserwowano również rozwój gospodarczy na terenach zdegradowanych, co było skutkiem działań rewitalizacyjnych i rewaloryzacyjnych. Rozwijano usługi dla przedsiębiorstw i inwestorów oraz wspierano przedsiębiorczość mieszkańców miast.

W ramach **rozwoju wysokiej jakości Miejskich Obszarów Funkcjonalnych miast powiatowych**, podobnie jak w całym kraju zauważalne były procesy związane z postępującą presją urbanizacyjną, co jest wynikiem migracji ludności miast na obszary podmiejskie. Największa suburbanizacja dotyczyła gmin Bełchatów i **Zgierz**, natomiast najsłabsza presja charakteryzuje **Brzeziny**, Pajęczno i Rawę Mazowiecką. Istotny problem stanowi również przeszacowanie terenów przeznaczonych w dokumentach planistycznych pod zabudowę

⁹ Syntetyczny wskaźnik dostępności do usług kształtujących kapitał ludzki obejmował: usługi ochrony zdrowia – mierzone liczbą podmiotów lekarskich związanych z opieką zdrowotną na 1000 mieszkańców, usługi edukacji – mierzone liczbą techników i szkół branżowych I stopnia na 1000 osób w wieku 15-19 lat, liczbą liceów ogólnokształcących i szkół policealnych dla dorosłych na 1000 osób w wieku produkcyjnym oraz liczbą średnich szkół artystycznych na 1000 osób w wieku 15-19 lat, a także usługi kultury, sportu i rekreacji – mierzone liczbą podmiotów prowadzących działalność w zakresie sportu, rekreacji i kultury na 1000 mieszkańców oraz liczbą imprez kulturalnych i sportowych na 1000 mieszkańców.



mieszkaniową. Pozytywnym aspektem wpływającym na jakość MOF miast powiatowych jest wzmacniana w latach 2018-2021 oferta i integracja publicznego transportu zbiorowego, w tym przede wszystkim w oparciu o połączenia Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej oraz wojewódzkie przewozy autobusowe o charakterze użyteczności publicznej. W latach 2018-2021 rozwijano integrację taryfową w regionie, a poprzez budowę nowych i doposażenie istniejących przystanków kolejowych, zwiększano dostępność do transportu kolejowego. W analizowanym okresie intensywnie rozwijała się również zrównoważona mobilność, czego wynikiem jest zwiększenie długości dróg dla rowerów w miastach o ponad 27% (z 389,5 km do 494,2 km) oraz funkcjonowanie systemu Wojewódzkiego Roweru Publicznego (10 miast) oraz systemów rowerów miejskich w Łodzi i Piotrkowie Trybunalskim. W latach 2018-2021 w miastach powiatowych i ich obszarach funkcjonalnych następował silny rozwój sieci kanalizacyjnych, których długość całkowita przyrosła o ponad 300 km, najwięcej w OF Tomaszowa Maz. – 57 km oraz OF Zgierza – 45,9 km. Ponadto w latach 2018-2021 w miastach regionu prowadzono intensywne prace polegające na wdrażaniu nowoczesnych technologii na rzecz efektywności energetycznej, w tym przebudowywano systemy ciepłownicze w Łodzi i Bełchatowie, wdrażano wysokosprawny system kogeneracyjny w ciepłowni w Skierniewicach, a także zrealizowano szereg energooszczędnych inwestycji dotyczących termomodernizacji, budownictwa pasywnego, czy modernizacji infrastruktury oświetlenia publicznego. W zakresie poprawy zaopatrzenia w gaz rozbudowano sieć m.in. w OF Pabianic, Pajęczna, Radomska, Sieradza, Skierniewic, Wieruszowa, Zgierza i Brzezina, co przyczyniło się do wzrostu zużycia gazu na cele grzewcze we wszystkich MOF miast powiatowych.

W ostatnich latach prowadzono również działania służące **wzmocnieniu powiązań funkcjonalno-przestrzennych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi oraz rozwoju funkcji metropolitalnych**, w tym szczególnie poprzez wzmocnienie i rozwój sektora specjalizacji gospodarczych, sektora nauki i wiedzy oraz potencjału sektora kreatywnego.

W analizowanym okresie rozwijały się przede wszystkim usługi oparte na wiedzy (m.in. BPO, SSC, IT oraz R&D) oraz działalność profesjonalna, projektowa i naukowa, czego wynikiem był wzrost liczby takich podmiotów o 19,4%. Dodatkowo pomimo spadku liczby studentów (o 2,16%), wynikającego z negatywnych zmian demograficznych, na obszarze MOF Łodzi rozwijała się funkcja akademicka.

Sektor nowoczesnych usług dla przedsiębiorstw cechował również wzrost zatrudnienia i wzrost nowoczesnych powierzchni biurowych. Wysoką dynamiką wzrostu, zarówno pod względem liczby podmiotów (wzrost o 19,26%), jak i ich udziału w ogólnej liczbie podmiotów (z 11,50% do 12,65%) charakteryzował się rozwój sektora kreatywnego. W strukturze ekonomicznej nieznacznie zmniejszył się udział przemysłów wysokiej i średniowysokiej techniki oraz spółek z udziałem kapitału zagranicznego.



Zmniejszył się poziom przedsiębiorczości miast MOF Łodzi mierzony wskaźnikiem nowopowstających podmiotów gospodarczych (o 8,67%). W omawianym okresie, nieznacznie wzrosła natomiast aktywność zawodowa mieszkańców, mierzona udziałem pracujących w liczbie osób w wieku produkcyjnym.

W analizowanym okresie wzmocniano także powiązania funkcjonalne w ramach układu bipolarnego Łódź – Warszawa, a główną determinantą były przesądzania związane z realizacją Centralnego Portu Komunikacyjnego wraz z komponentem kolejowym oraz dobudową 3 pasa ruchu na autostradzie A2.

W latach 2018-2021 następował także **rozwój miast o znaczeniu lokalnym**, szczególnie dzięki inwestycjom w rozwój zasobów mieszkaniowych (głównie w Uniejowie, **Koluszkach**, **Konstantynowie Łódzkim** i Żychlinie) oraz przedsięwzięciom poprawiającym standard tych zasobów (głównie w Błaszczach, Uniejowie, Drzewicy, Poddębicach, Krośniewicach i Warcie w zakresie powierzchni użytkowej oraz w **Konstantynowie Łódzkim**, **Żłoczewie**, **Tuszynie** i **Rzgowie** w zakresie wyposażenia w media), a także w rozwój infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i sportowej (m.in. Błaszki, Krośniewice, Szadek, Żychlin, Uniejów, Żłoczew, Drzewica, Warta, Przedbórz i Tuszyn). Równolegle w miastach znaczenia lokalnego postępował rozwój nowych terenów inwestycyjnych, oparty szczególnie na wysokiej jakości infrastrukturze transportowej (m.in. w **Konstantynowie Łódzkim**, Kleszczowie, **Strykowie**, Żychlinie).

III.1.2. Obszary wiejskie

Obszary wiejskie podlegają ciągłym przekształceniom. Poza funkcją rolniczą rozwijają się na tych obszarach inne funkcje i rodzaje działalności, w tym m.in. usługowe, produkcyjne, co świadczy o postępującym procesie **wielofunkcyjnego rozwoju tych obszarów**. Wzrost zapotrzebowania na tereny inwestycyjne, w tym mieszkaniowe szczególnie w strefach podmiejskich spowodował zmniejszanie się zasobów użytków rolnych w regionie. W latach 2018-2021 powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o 4,8 tys. ha (spadek o 0,4%). W tym samym okresie o ponad 4 tys. ha zwiększyła się powierzchnia terenów zabudowanych i zurbanizowanych (wzrost o 4%). Największy wzrost terenów zurbanizowanych i zabudowanych odnotowały gminy: **Pabianice**, Sulmierzyce, Wodzierady, Kleszczów (od 0,5 do 3,8%). Spadkowi powierzchni użytków rolnych towarzyszyło zmniejszenie się liczby gospodarstw rolnych. Porównując dane ze spisu rolnego z roku 2010 i 2020 ich liczba zmniejszyła się o ponad 13,5 tys. (o 10,4%). Jednocześnie odnotowano wzrost ogólnej powierzchni gospodarstwa rolnego o 2,5 ha (z 6,9 ha w 2010 do 9,4 w 2020 r.). W rejonach o najkorzystniejszych uwarunkowaniach środowiskowych dla rozwoju rolnictwa, nadal znaczącą rolę odgrywała produkcja rolnicza. Jej rozwojowi sprzyjało **wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym, rozwój różnych form współpracy**. Rozwijały się grupy producentów rolnych. Największą grupę stanowili producenci owoców i warzyw, trzody chlewnej oraz ziaren zbóż. W



ostatnim czasie powstały nowe miejsca sprzedaży produktów tradycyjnych, regionalnych i lokalnych, w których producenci rolni mogli zbyć swoje towary w ramach tzw. krótkich łańcuchów dostaw.

Rozwojowi funkcji środowiskowej obszarów wiejskich sprzyjało m.in. racjonalne użytkowanie gruntów rolnych i **rozwój rolnictwa ekologicznego**. W latach 2018-2021 o ponad 7% zwiększyła się liczba ekologicznych gospodarstw rolnych, wzrosła również powierzchnia zajmowana przez te gospodarstwa (wzrost o 15% do poziomu 10 317 ha). Tendencja wzrostowa charakteryzowała również ekologiczne gospodarstwa z certyfikatem, których liczba wzrosła o ok. 16% (do 430), a powierzchnia o ok. 13% (do 7 842 ha).

Tabela 1: Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z systemem osadniczym

Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
Liczba ludności ogółem [os.]	Łódzkie	2 466 322	2 454 779	2 415 816	2 394 946	więcej niż 2 337 112 ¹⁰	GUS
	Polska	38 411 148	38 382 576	38 088 564	37 907 704		
	Łódzkie	62,55	62,37	62,12	61,89		
Udział ludności w miastach w liczbie ludności ogółem [%]	Polska	60,0	60,01	59,80	59,68	nie mniej niż w roku bazowym (tj. 62,91 w 2016 r.)	GUS
	Łódzkie	62,55	62,37	62,12	61,89		
Wskaźnik obciążenia demograficznego: liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym [os.]	Łódzkie	39,9	41,3	42,7	43,5	mniej niż 49,1 ¹¹	GUS
	Polska	35,3	36,5	37,4	38,1		
Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę w miastach [%]	Łódzkie	90,4	90,5	90,6	b.d.	śr. krajowa	GUS
	Polska	95,6	95,7	99,4	b.d.		
Liczba miejsc w żłobkach na 1000 dzieci w wieku do lat 3 [szt.]	Łódzkie	96,1	112,7	127,1	146,9	śr. krajowa	badanie własne na podstawie GUS
	Polska	107,1	126,1	143,5	166,7		
Liczba miejsc w dziennych domach pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w gminach miejskich i miejsko-wiejskich [szt.]	Łódzkie	3,6	3,7	3,7	3,6	8,0 ¹²	badanie własne
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
Udział obiektów kultury przystosowanych dla	Łódzkie	b.d.	b.d.	57,3	61,4	100	GUS
	Polska	b.d.	b.d.	52,4	55,4		

¹⁰ Na podstawie Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030 GUS.

¹¹ Na podstawie Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030 GUS.

¹² Oszacowano w oparciu o Prognozę ludności gmin na lata 2017-2030 GUS dla gmin miejskich i miejsko-wiejskich.



Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
osób niepełnosprawnych w liczbie obiektów ogółem [%]							
Udział bibliotek z przystosowanym dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich wejściem do budynku w liczbie obiektów ogółem [%] ¹³	Łódzkie	39,4	41,8	40,5	41,8		
	Polska	43,2	44,6	43,0	44,2	71,6	GUS
Chłonność demograficzna wyznaczonych w suikzp docelowych terenów mieszkaniowych i usługowych [os.]	Łódzkie	11 745 294	11 753 185	11 781 824	11 852 496		
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.		3 321 184,3 ¹⁴	badanie własne na pdst. suikzp i prognoz demograficznych GUS na 2030 r.

III.2. Transport

System transportowy jest czynnikiem kształtującym powiązania funkcjonalno-przestrzenne dla osiągnięcia rozwoju społeczno-gospodarczego. **W zakresie transportu w Planie założono budowę zintegrowanej i nowoczesnej infrastruktury transportowej sprzyjającej rozwojowi gospodarczemu. Działania ukierunkowano na rozwój systemu powiązań drogowych, kolejowych, lotniczych oraz rozwój multimodalnego transportu pasażerskiego, towarowego i logistyki. Także w ramach MOF Łodzi, w ocenianym Planie za szczególnie istotne uznano zwiększenie dostępności transportowej.**

III.2.1. Układ drogowy

Od 2018 r. w województwie sukcesywnie realizowano kolejne elementy strategicznego układu drogowego. W ramach krajowej i Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) do ruchu oddano odcinki autostrady A1 Tuszyn – Piotrków Tryb., Kamieńsk – Radomsko i Radomsko – gr. woj. łódzkiego/śląskiego o łącznej długości 39,6 km, przez co długość autostrad na obszarze województwa wzrosła do 274 km¹⁵. Natomiast gęstość autostrad i dróg ekspresowych wzrosła o 2,6 km/1000 km² do 27,3 km/1000 km².

¹³ Od 2020 r. rozszerzono zakres definicyjny wskaźnika o inne osoby z niepełnosprawnościami, poza osobami poruszającymi się na wózkach inwalidzkich.

¹⁴ Wartość w roku bazowym (11 764 159 w 2016 r.) dla woj. łódzkiego oszacowano przyjmując: dla Łodzi: 200 os/ha docelowej zabudowy określonej w suikzp, dla miast o liczbie mieszkańców na poziomie 40-60 tys.: 80 os/ha docelowej zabudowy określonej w suikzp oraz dla pozostałych jednostek: 40 os/ha docelowej zabudowy określonej w suikzp. Wartość docelowa na 2030 r. j.w. + 20%.

¹⁵ Należy zwrócić uwagę, iż wartość ta, a także pozostałe wskaźniki dotyczące dróg krajowych, obejmują również zaraportowany przez GDDKiA do GUS, będący w realizacji odcinek autostrady A1 Piotrków Tryb. – Kamieńsk, którego pełne zakończenie planowane jest w 2023 r.



Podjęto działania mające na celu modyfikację TEN-T, w ramach której wg nowego projektu uwzględniono dodatkowo drogę ekspresową S14 – **Zachodnią Obwodnicę Łodzi¹⁶**, **kluczową dla obsługi transportowej MOF Łodzi** i całego regionu.

Prowadzono liczne działania związane z budową i rozbudową sieci dróg krajowych i wojewódzkich, w tym dostosowaniem parametrów funkcjonalnych i technicznych do potrzeb transportowych. Od 2018 r. rozbudowano 3 km odcinek drogi krajowej nr 91 w Łęczycy. W przypadku dróg wojewódzkich modernizacji podlegało 141 km dróg, w tym 90 km rozbudowano, a na 51 km odnowiono nawierzchnie. Do najważniejszych inwestycji należały: rozbudowa DW 483 Bogumiłowice – Strzelce Wielkie, DW 484 Bełchatów – Kamieńsk, DW 485 węzeł Pabianice Płd. na S8 – Dłutów, DW 703 Chruslin – Brzozów, DW 713 Kurowice – Ujazd, DW 716 Stefanów – Rokiciny czy DW 785 Młynek – Żytno. Dodatkowo w ramach poprawy bezpieczeństwa i płynności ruchu **zrealizowano obwodnice** 2 miejscowości: Kurzeszyn (DW707) oraz Wąglany (DW726). Od 2018 r. nastąpił wzrost wskaźnika gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej o 3,6 km/100 km² osiągając w 2021 r. wartość 117,8 km/100 km². Łączna długość dróg krajowych wzrosła o 0,6 km do 1 486,5 km, natomiast długość dróg wojewódzkich spadła o 2,9 km do 1 360,5 km, co było związane z procesem zmian kategorii dróg w wyniku m.in. realizacji obwodnic. Nie zmienił się natomiast w obu przypadkach wskaźnik gęstości wynoszący kolejno 8,2 i 7,5 km/100 km². W zakresie dróg powiatowych i gminnych nastąpiły wzrosty ich długości o 339,3 km do 23 535,8 km, a gęstości o 1,9 km/100 km² do 129,2 km/100 km², przy czym biorąc pod uwagę wyłącznie nawierzchnię twardą przybyło 649,4 km dróg do 18 605,9 km, a gęstość wzrosła o 3,6 km/100 km² do 102,1 km/100 km².

W latach 2018-2021 **sukcesywnie podnoszono standard dróg krajowych i wojewódzkich**, jednak bieżące potrzeby związane z eksploatacją nie pozwoliły na osiągnięcie poprawy w ogólnym bilansie sieci tych dróg. W zakresie parametrów dróg krajowych w zarządzie GDDKiA, nawierzchnia dróg w złym i niezadowalającym stanie wzrosła o 8,4 p.p., do 34,7% w 2021 r. W przypadku dróg wojewódzkich administrowanych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi, udział dróg wymagających prac modernizacyjnych wzrósł o 5,7 p.p. do 49,5%. **Poprawił się standard dróg lokalnych** (powiatowych i gminnych), gdzie udział nawierzchni gruntowych spadł kolejno o 0,4 p.p. i 2,4 p.p. do 4,0% i 29,3%, **w tym na obszarze MOF Łodzi były to spadki kolejno o 0,8 p.p. i 3,1 p.p. do 3,2% i 30,8%**. Poprawiano też **bezpieczeństwo i płynność ruchu** na przejazdach drogowo-kolejowych realizując m.in. bezkolizyjny przejazd w Skierniewicach na przecięciu ul. Zwierzynieckiej z LK1. Dodatkowo **porządkowano system dróg wojewódzkich**, m.in. zmieniając w Rawie Maz. kategorie

¹⁶ Projekt Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 27 lipca 2022 r. nr COM/2022/384 w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej zmieniające Rozporządzenie (UE) 2021/1153 i Rozporządzenie (UE) 913/2010 oraz uchylające Rozporządzenie (UE) 1315/2013.



dróg, w tym DW 707 i 726 dotychczas kończących się na drogach niższego rzędu, doprowadzając je do dróg krajowych, co poprawiło ciągłość układu.

Podejmowane działania w zakresie rozwijania infrastruktury drogowej województwa doprowadziły do dużej poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego pomimo rosnących w tym okresie wskaźnika motoryzacji (o 167,0 poj./tys. mieszk. – 24,1% w regionie i **163,2 poj./tys. mieszk. – 23% w MOF Łodzi**) oraz ruchu na drogach krajowych (o 19%) i wojewódzkich¹⁷ (o 13%). W latach 2018-2021 **liczba wypadków w województwie spadła o 1 453 (38,7%),** liczba rannych o 1 837, a ofiar śmiertelnych o 38 (16,6%), **w tym na obszarze MOF Łodzi liczba wypadków spadła o 745 (38,2%),** liczba rannych o 959 (40,2%), **natomiast o 4 wzrosła liczba ofiar śmiertelnych (8,7%).** Do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego przyczyniły się również działania samorządu województwa łódzkiego, który obok licznych projektów infrastrukturalnych na drogach wojewódzkich rozpoczął, za pośrednictwem Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Łodzi, cykliczne szkolenia mieszkańców województwa z zakresu doskonalenia techniki jazdy, pierwsze w 2021 r. dla seniorów (60+).

III.2.2. Układ kolejowy

Od 2018 r. na obszarze województwa łódzkiego **sukcesywnie poprawiano stan techniczny infrastruktury kolejowej, zarówno w ramach powiązań TEN-T jak i służących połączeniom międzyregionalnym i regionalnym.** Zrealizowano prace modernizacyjne i rehabilitacyjne na liniach kolejowych: Nr 11 na odcinku Łowicz Główny – Bełchów, Nr 14 (C65/1) na odc. Łódź Kaliska – Zduńska Wola, Nr 15 na odc. Łódź Kaliska – Zgierz, Nr 16 na odc. Zgierz – Łęczyca, Nr 146 na odc. Wyczerpy – Chorzew Siemkowice, a także przeprowadzono odcinkowe prace remontowe na liniach kolejowych Nr 33, 181, 534, 541 oraz 25 na odc. Tomaszów Mazowiecki – Skarżysko-Kamienna, co pozwoliło na **przywrócenie ruchu pasażerskiego z woj. świętokrzyskim.** Ponadto zakończono kompleksową modernizację stacji Łódź Kaliska. Dzięki przeprowadzonym inwestycjom w latach 2018-2021, długość linii kolejowych dostosowanych do prędkości 100 km/h i więcej wzrosła o ponad 17% z 672 km do 789 km.

Wdrażano inteligentne systemy transportowe w transporcie kolejowym, w tym instalowano do poziomu 2 system ERTMS/ETCS na liniach kolejowych: Nr E20 Kunowice – Poznań – Kutno – Warszawa – Terespol, Nr 4 Centralna Magistrala Kolejowa oraz na linii Łódź – Warszawa (Nr 1, 17).

W ramach przeprowadzonych inwestycji o charakterze liniowym, **podejmowano liczne działania związane z modernizacją stacji i przystanków kolejowych,** m.in. Łask, Łęczyca, Zduńska Wola, **a także w ramach MOF**

¹⁷ W porównaniu z pomiarem wykonanym w 2015 r.



Łodzi: Łódź Żabieniec, Ozorków, Pabianice, Zgierz. Na obszarze MOF Łodzi **wybudowano także nowe obiekty m.in.: Łódź Radogoszcz Wschód, Łódź Warszawska i Łódź Retkinia oraz reaktywowano przystanki: Łódź Andrzejów Szosa, Łódź Olechów Wiadukt i Łódź Olechów Wschód**, dzięki czemu poprawiła się dostępność do transportu kolejowego.

Ponadto **podjęto działania mające na celu modyfikację Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T)**, w ramach której wg nowego projektu włączono do sieci bazowej zupełnie nowe odcinki linii kolejowych przebiegających przez województwo łódzkie: Nr 14 na odcinku Zduńska Wola – Kalisz – Głogów oraz Nr 146 Wyczerpy – Chorzew Siemkowice.

III.2.3. Lotnictwo

W zakresie rozwoju systemu powiązań lotniczych w latach 2018-2021 **spadła konkurencyjność Portu Lotniczego Łódź**, co było związane m.in. z ograniczeniami w podróżowaniu spowodowanymi pandemią COVID-19. Zanotowano spadek liczby operacji pax. z 1 564 w 2018 r. do jedynie 666 w 2021 r., spadła również liczba obsługiwanych pasażerów, z 217 426 w 2018 r. do 69 296 w 2021 r. **Podnoszono jakość infrastruktury PL Łódź** instalując w omawianym okresie system ILS kategorii II, który dla osiągnięcia pełnej funkcjonalności będzie wymagał dalszych inwestycji w oprzyrządowanie obejmujące pomoce nawigacyjne.

III.2.4. Multimodalny transport pasażerski

Od 2018 r. **prowadzono intensywne działania rozwojowe dla obsługi transportem zbiorowym** mieszkańców województwa. **Wzmacniano system połączeń kolejowych**, szczególnie rozbudowując o nowe połączenia system Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej (ŁKA), na trasach z Łodzi do Poznania, Piotrkowa Trybunalskiego i Radomska, Tomaszowa Mazowieckiego, Spały, Drzewicy i Radomia, Opoczna i Skarżyska-Kamiennej, Włocławka i Torunia, a także o linię Łowicz – Skierniewice. **Zwiększono również częstotliwość kursowania ŁKA na obszarze MOF Łodzi, w tym w ramach wewnątrzmiastowych połączeń Łodzi**. W połączeniu z inwestycjami taborowymi i atrakcyjną taryfą biletową, pozwoliło to na **osiągnięcie znacznego wzrostu pasażerów ŁKA**, o blisko półtora miliona pasażerów, z 4 692 tys. w 2018 r. do 6 040 tys. w 2021 r.

Dodatkowo od 2019 r. z Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej **uruchamiane są nowe regionalne linie autobusowe**, dzięki czemu poprawia się oferta przewozowa, a obszary wykluczone komunikacyjnie są niwelowane.

Podnoszono jakość infrastruktury publicznego transportu zbiorowego. W 2021 r. na obszarze MOF Łodzi zakończono modernizację linii tramwajowej Łódź – Zgierz (Kurak) oraz wielu odcinków realizowanych w



ramach przedsięwzięcia „Tramwaj dla Łodzi”, jednak nadal poprawy wymaga część odcinków pozamiejskich na liniach do Ozorkowa i Lutomierska.

Dodatkowo w regionie następował dynamiczny **rozwój infrastruktury rowerowej** i długość dróg dla rowerów wzrosła o 36%, z 769,2 km w 2018 r. do 1 044,6 km w 2021 r. Wzrastało również zainteresowanie aktywnymi formami przemieszczania się, szczególnie w miastach, w których pojawiały się systemy współdzielenia środków transportu, w tym rowerów (systemy rowerów miejskich, Wojewódzki Rower Publiczny) oraz hulajnóg elektrycznych.

W latach 2018-2021 **podnoszono jakość taboru publicznego transportu zbiorowego**. Znacząco wzrósł odsetek autobusów miejskich przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, z 72,2% do 94,3%, podczas gdy **udział tramwajów niskopodłogowych w MOF Łodzi wzrósł z 17,9% do 24,8%**. Ponadto w wielu miastach realizowano inwestycje polegające na zakupie nisko- i bezemisyjnego taboru (m.in.: Bełchatów, Kutno, **Łódź**, Radomsko, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki). Zdecydowanie najlepszy stan cechuje tabor kolejowy obsługujący połączenia regionalne, co jest związane przede wszystkim z dużymi zakupami nowych składów przez Łódzką Kolej Aglomeracyjną.

Podejmowano intensywne działania zmierzające do integracji infrastruktury transportu zbiorowego. Od 2018 r. zrealizowano dworzec autobusowy i węzeł przesiadkowy w Bełchatowie, oddano do użytku nowe dworce kolejowe w Gorzkowicach, Wilkoszewicach i **w Rogowie**.

W analizowanym okresie **podjęto także szereg działań na rzecz integracji organizacyjnej publicznego transportu zbiorowego**, ukierunkowanych na koordynację rozkładów jazdy i integrację taryfową systemów w regionie. Do najbardziej znaczących działań w tym zakresie należało utworzenie wspólnego biletu kolejowo-autobusowego ŁKA i PKS na połączenia zintegrowane, wprowadzenie „Wspólnego Biletu Aglomeracyjnego” obejmującego przejazdy pociągami ŁKA i komunikacją miejską, a także **uwzględnienie wzajemnego honorowania biletów przewoźników kolejowych ŁKA oraz Polregio z lokalną komunikacją zbiorową w Łodzi, dzięki czemu znacznie wzrosła liczba pasażerów wykorzystujących kolej w podróżach wewnątrzmięjskich**.

III.2.5. Multimodalny transport towarowy

Od 2018 r. **następował dalszy rozwój multimodalnego transportu towarowego i logistyki**. **W MOF Łodzi powstał nowy terminal intermodalny Łódź Brukowa**, natomiast terminal Stryków został przeniesiony w **sąsiedztwo kolejowej stacji rozrządowej Łódź Olechów**. W latach 2018-2021 wzrósł zarówno przeładunek towarów, jak i możliwości przeładunkowe obiektów zlokalizowanych w województwie łódzkim. Wielkość przeładunku zwiększyła się o prawie 23% z 515 374 TEU w 2018 r. do 632 281 TEU w 2021 r., natomiast



możliwości przeładunkowe terminali zwiększyły się o ponad 13% z 635 000 TEU w 2018 r. do 720 000 TEU w 2021 r. Spadek obsługiwanych przeładunków o 693 t. zanotował jedynie terminal cargo w **Porcie Lotniczym Łódź im. W. Reymonta**, w którym w 2021 r. przeładowano 7 105 t. ładunków. Znacząco **rozwijała się oferta połączeń intermodalnych**, w tym w ramach kierunków azjatyckich, jednak z uwagi na obecną sytuację geopolityczną w Ukrainie, Rosji i Białorusi, część łańcuchów dostaw została przerwana. Ponadto **podjęto działania mające na celu modyfikację Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T)**, w ramach której wg nowego projektu włączono do sieci kompleksowej, będący w trakcie realizacji terminal intermodalny Zduńska Wola Karsznice.

Ostatnie lata to również dalszy rozwój logistyki, **powierzchnia parków magazynowych** zrealizowanych w formule multi-tenant (ogólnodostępnych) od 2018 r. wzrosła o ponad 1,26 mln m² wynosząc obecnie 2,90 mln m². Na obszarze regionu powstawały równoległe parki magazynowe w formule BTS (build-to-suit), a łączna wielkość powierzchni magazynowych w Łódzkiem wyniosła ok. 3,50 mln m², czyniąc z Polski Centralnej trzeci rynek w kraju.

Tabela 2. Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z transportem

Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
Gęstość sieci autostrad i dróg ekspresowych w województwie [km/1000 km ²]	Łódzkie	24,7	24,7	24,7	27,3	33,4	GUS
	Polska	11,9	13,1	13,6	14,6		
Długość linii kolejowych dostosowanych do prędkości 100 km/h i więcej [km]	Łódzkie	672,0	701,0	780	789	1 110	badanie własne na podstawie PKP PLK S.A.
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
Udział pasażerów obsługiwanych w PL Łódź w liczbie pasażerów obsługiwanych ogółem w regionalnych portach lotniczych (bez lotniska im. F. Chopina, CPK oraz PL Radom) w Polsce [%]	Łódzkie	0,8	0,8	0,8	0,6	4,0 ¹⁸	badanie własne na podstawie ULC
	Polska	100	100	100	100		
Udział taboru komunikacji miejskiej przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych w taborze ogółem [%]	Łódzkie	51,19	55,51	61,42	68,51	śr. krajowa	GUS
	Polska	77,82	80,46	82,06	84,65		
Liczba miast objętych systemem roweru publicznego [szt.]	Łódzkie	11	11	11	11	10	badanie własne na podstawie danych JST
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		

¹⁸ Wartość docelową wskaźnika oszacowano na podstawie Prognozy ruchu lotniczego do 2030 wg Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz Planu Generalnego Lotniska Łódź Lublinek na lata 2015-2035.



Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
Liczba elementów dopełniających wyposażenie zintegrowanych węzłów przesiadkowych w MOF ¹⁹ [szt.]	Łódzkie	48	48	48	51	109	badanie własne
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
Wielkość ładunków obsłużonych w terminalach multimodalnych [TEU]	Łódzkie	515 374	494 129	595 503	632 281	nie mniej niż w roku bazowym (tj. 521 973 w 2016 r.)	badanie własne na podst. danych operatorów terminali
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		

III.3. Infrastruktura techniczna

Dostępność i jakość infrastruktury technicznej oraz technologii cyfrowych warunkuje rozwój gospodarki wpływając jednocześnie na jakość życia mieszkańców. **W zakresie infrastrukturalnym w Planie założono zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu i kraju poprzez działania związane z utrzymaniem produkcji energii konwencjonalnej, rozwój elektroenergetycznych i gazowych sieci przesyłowych i dystrybucyjnych, OZE oraz sieci ciepłowniczych. Wskazano również racjonalizację gospodarki odpadami, rozwijanie systemów wodno-kanalizacyjnych i teleinformatycznych. W kontekście MOF Łodzi, w ocenianym Planie działania ukierunkowano na zwiększenie dostępności do sieci kanalizacyjnej i systemów grzewczych oraz utrzymanie wysokiej jakości systemu elektroenergetycznego.**

III.3.1. Elektroenergetyka

W latach 2018-2021 nadal głównym producentem energii elektrycznej w regionie była Elektrownia Bełchatów, a surowca energetycznego dostarczała Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów. **Podejmowano działania zmierzające do uruchomienia złoża Złoczew, z których zrezygnowano w związku ze zmianą polityki klimatycznej, zarówno europejskiej jak i krajowej.** W 2021 r. przyjęto zaktualizowaną Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, w której wskazano również **stopniowe ograniczanie produkcji energii ze źródeł konwencjonalnych.** Równolegle w 2021 r. opracowano Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego²⁰, w którym założono redukcję produkcji energii konwencjonalnej oraz na podstawie którego **region otrzymał wsparcie z UE w ramach Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.**

¹⁹ Elementy dopełniające wyposażenie zintegrowanych węzłów przesiadkowych w MOF obejmują wyposażenie w parkingi dla komunikacji samochodowej, parkingi dla komunikacji rowerowej oraz występowanie połączeń kolejowych, autobusowych (typu bus i PKS), komunikacji miejskiej.

²⁰ przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego z 28 grudnia 2022 r.



Od 2018 r. moc osiągalna urządzeń produkujących energię elektryczną (w tym z OZE) w województwie wzrosła o 75,6 MW i w 2021 r. wynosiła 6 638,1 MW. W II poł. 2019 r. w Elektrowni Bełchatów został wyłączony przestarzały blok energetyczny o mocy 370 MW, co miało wpływ na produkcję energii w regionie.

W latach 2018-2021 województwo nadal zajmowało 1. miejsce w Polsce pod względem produkcji energii elektrycznej ogółem (ok. 18,75% produkcji krajowej w 2021 r.), pomimo spadku o 4 961,1 GWh, z poziomu 38 641 GWh do 33 679,9 GWh. Wpływ na to miała m.in. pandemia COVID-19 i związany z nią lockdown, który przełożył się na zmniejszone zapotrzebowania na energię w głównych sektorach gospodarki.

Od 2018 r. **prowadzono dynamiczne prace w zakresie budowy, przebudowy i modernizacji systemów wysokich i najwyższych napięć**. Wybudowano linie elektroenergetyczne 110 kV: Kutno (Kotliska) do linii Kutno 1 – Żychlin, Daszyna do linii Kutno 1 – Łęczyca, „Radomsko Południe” do linii „Młodzowy (Radomsko) – Wrzosowa” i **Śródmieście – Łąkowa – Drewnowska w MOF Łodzi** oraz stacje elektroenergetyczne 110/15 kV Kutno (Kotliska) i Daszyna.

Zmodernizowano linie elektroenergetyczne 110 kV: Kutno 1 – Krośniewice, Głowno – Łowicz 2 – Łowicz 1 – Sochaczew, Odlewnia (Koluszki) – Rawa Maz., Błaszki – Sieradz – Jawor (Sieradz) oraz stację 110/15 kV Wieluń.

Ponadto zrezygnowano z budowy, **przebiegających przez obszar MOF Łodzi linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Rogowiec – Pabianice Bis – Pątnów, Janów – do linii Rogowiec – Płock, 220 kV Pabianice Bis – Pabianice oraz stacji 400/220 kV Pabianice Bis**, co było związane m.in. z wprowadzonymi w 2021 r. regulacjami prawnymi dotyczącymi przyłączania morskich farm wiatrowych do Krajowego Systemu Energetycznego (KSE). Wzrost zapotrzebowania na przesyłanie krajowej energii elektrycznej w kierunku północ – południe oraz przyspieszenie procesu rezygnacji ze źródeł węglowych przy jednoczesnym dalszym przyroście źródeł odnawialnych, spowodował zmianę koncepcji rozprowadzenia mocy najwyższych napięć w KSE.

III.3.2. Odnawialne źródła energii

W latach 2018-2021 **kontynuowano rozwój energetyki wykorzystującej OZE**. Od 2018 r. nastąpiło znaczne zwiększenie produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, z wartości 1466,1 GWh w 2018 r. do 1867,7 GWh (o 27,4 %) w 2021 r., wynikające ze zwiększenia mocy zainstalowanej w elektrowniach OZE, głównie w elektrowniach fotowoltaicznych. Od 2018 r. moc zainstalowana wyłącznie z OZE w elektrowniach wzrosła o 23,1% z 666,4 MW do 820,4 MW w 2021 r., z czego w **elektrowniach fotowoltaicznych** o 117,4 MW (z 2,3 MW), a w **elektrowniach wiatrowych** o 34,5 MW (z 580,9 MW).



Prowadzono także prace nad rozbudową i budową ciepłowni geotermalnych. W 2018 r. powstał odwiert eksploatacyjny wód geotermalnych Sieradz GT-1, a w 2020 r. podpisano umowę na budowę ciepłowni geotermalno-biomasy o mocy 22 MWt w Sieradzu. W Uniejowie i Poddębicach rozbudowano część sieci ciepłowniczych wraz z przyłączami do budynków.

III.3.3. Gazownictwo i gospodarka paliwowa

W latach 2018-2021 **prowadzono prace w zakresie rozwoju systemów gazowych.** Rozpoczęto prace dokumentacyjno-projektowe i uzgadnianie przebiegów gazociągów wysokiego ciśnienia (wraz ze stacjami gazowymi): Kalisz – Sieradz – Meszce, Leśniewice – Rawa Mazowiecka – Wronów oraz **przebiegającego przez obszar MOF Łodzi Łyszkowice – Słupia – Łódź.**

Udział ludności korzystającej z sieci gazowej w ludności ogółem w regionie utrzymywał się na podobnym poziomie, wzrastając z 39,6 % w 2018 r. do 40,4% w 2021 r., przy czym w MOF Łodzi nastąpił nieznaczny spadek z 67,0% do 66,1%.

Od 2018 r. znacząco zwiększono dostępność mieszkańców do zaopatrzenia w gaz (w tym na cele grzewcze), dzięki uruchomieniu w 2018 r. Programu przyspieszonych inwestycji w sieć gazową Polski. W ramach jego realizacji na terenie województwa do końca 2021 r. udało się wybudować sieć gazową w gminach: Grabica, Budziszewice, Drzewica, Osjaków, Szadek oraz na obszarze **MOF Łodzi w Rogowie.** Rozbudowa sieci z terenów gmin sąsiednich nastąpiła w gminach: Buczek, Błaszki, Chąśno, Dalików, Góra Św. Małgorzaty, Kodrąb, Ładzice, Nowy Kawęczyn, Rokiciny, Rozprza, Sieradz, Sulmierzyce, Świnice Warckie, Warta, Zapolice, Bolesławiec, Czerniewice, Dobryszce, Maków, Lgota Wielka, Czarnocin, Galewice, oraz **na obszarze MOF Łodzi w Parzęczewie, Dłutowie i Dmosinie oraz w m. Głowno i Brzeziny.**

Ponadto w latach 2018-2021 r. wybudowano stacje LNG w Tomaszowie Mazowieckim, Piotrkowie Trybunalskim, Osjakowie, Budziszewicach, Drzewicy, Szadku oraz w **MOF, w Rogowie.**

W omawianym okresie utrzymano strategiczną infrastrukturę paliwową przebiegającą przez województwo, rurociągi Płock – Koluszki – Boronów i Płock – Ostrów Wlkp. oraz **Bazę Paliwową w Koluszkach wraz z Laboratorium Paliw Płynnych,** co zapewniało bezpieczeństwo i stabilność dostaw paliw. W ramach programu Megainwestycji PERN, służącego wzmocnieniu bezpieczeństwa energetycznego, **w Bazie w Koluszkach rozbudowywano pojemność na paliwa realizując w latach 2019-2021 3 nowe zbiorniki na olej napędowy (o pojemności 32 tys. m³ każdy) wraz z budową miejsc postoju dla autocystern.**



III.3.4. Ciepłownictwo

W latach 2018-2021 **prowadzono prace w zakresie rozwoju systemów ciepłowniczych**. W Bełchatowie trwała rozbudowa systemu ciepłowniczego, w trakcie realizacji były też: budowa elektrociepłowni opalanej słomą w gm. Daszyna, rozbudowa ciepłowni w Skierniewicach o zasilany gazem wysokosprawny blok kogeneracyjny oraz rozbudowa ciepłowni w Piotrkowie Trybunalskim o blok kogeneracyjny, a także **na obszarze MOF Łodzi przebudowa sieci ciepłowniczej w m. Łódź**.

Ponadto zakończono modernizację sieci ciepłowniczych w Zduńskiej Woli i **w Zgierzu**, a w Sieradzu rozpoczęto prace projektowe dla budowy ciepłowni geotermalno-biomasowej.

III.3.5. Systemy wodno – kanalizacyjne

W okresie 2018-2021 **kontynuowano rozwój systemów wodociągowych** w województwie. Od 2018 r. długość sieci wodociągowej wzrosła łącznie o 2,3%, tj. o 535,6 km do 23 650,0 km (o 191,3 km w miastach, o 344,3 km na terenach wiejskich), co przyczyniło się do nieznacznego wzrostu udziału ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ludności ogółem w 2021 r. do poziomu 94,5%, (95,4% w miastach, 93,0% na terenach wiejskich). **Pomimo, że w MOF Łodzi łącznie zrealizowano 129,2 km wodociągów (54,7 km w miastach, 74,5 km na terenach wiejskich), udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w ludności ogółem w 2021 r. pozostawał na zbliżonym do 2018 r. poziomie 94,7% (95,1% w miastach, 92,2% na terenach wiejskich).**

W latach 2018-2021 sukcesywnie rozbudowywano i modernizowano ujęcia wody pitnej i urządzenia do jej uzdatniania, w tym m.in. wykonano budowy/przebudowy stacji uzdatniania wody w 18 gminach (Babsk, Bolimów, Brąszewice, Burzenin, Cielądz, Dalików, Lubochnia, Lututów, Moszczenica, Osjaków, Oporów, Pęczniew, Rzeczyca, Widawa, **w tym w MOF Łodzi: Andrespol, Dmosin, Koluszki, Ksawerów**) oraz w 2 miastach (Łęczyca, Sieradz). W 2019 r. wzmocniono także magistralny system przesyłowy wody poprzez **budowę nowego ujęcia Dąbrowa (w Łodzi)**.

Od 2018 r. **kontynuowano rozwój systemów kanalizacyjnych** w regionie. W latach 2018-2021 długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 9,6% po wybudowaniu łącznie 674,7 km sieci kanalizacyjnej (253,5 km w miastach, 421,2 km na terenach wiejskich). Pozwoliło to na zwiększenie udziału ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem w 2021 r. o 0,7 p.p. do poziomu 64,7% (o 0,4 p.p. do 87,5% w miastach, o 1,9 p.p. do 27,5% na terenach wiejskich). **W MOF Łodzi w latach 2018-2021 łącznie zrealizowano 183,1 km (102,9 km w miastach, 80,2 km na terenach wiejskich), a udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej ogółem pozostawał na podobnym poziomie i wynosił 77,0% (86,6% w miastach, 24,5% na terenach wiejskich).**



Ponadto w okresie 2018-2021 w województwie liczba funkcjonujących komunalnych oczyszczalni ścieków zwiększyła się o 8 sztuk do 212. Nowe oczyszczalnie biologiczne powstały w 10 gminach: Szczerców (2 szt.), Brójce, Dalików, Siemkowice, Ładzice, Klonowa, Głuchów, Godzianów, Inowódz, Galewice. Zamknięto natomiast przestarzałe oczyszczalnie w 3 gminach: Kluki, Łask i Ujazd. Dokonano także modernizacji oraz rozbudowy oczyszczalni w 32 gminach, w tym oczyszczalnię w gm. Działoszyn wyposażono w PUB²¹, dzięki czemu liczba oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów wzrosła do 42 (o 1 szt.).

Na wymienione wyżej wartości składają się także inwestycje realizowane z KPOŚK, w ramach którego w okresie 2018-2021 w aglomeracjach ściekowych²² z województwa łódzkiego wybudowano łącznie 445,9 km sieci kanalizacyjnych (w tym 144,9 km w MOF Łodzi) oraz wykonano w oczyszczalniach obsługujących te aglomeracje łącznie 20 inwestycji modernizacyjnych, w tym 10 z zakresu gospodarki osadami (z czego 2 w MOF Łodzi: Łódź, Stryków), 3 rozbudowy i 9 obejmujących łącznie rozbudowy i modernizacje (z czego 4 w MOF Łodzi: GOŚ w Łodzi, Brzeziny, m. Główno, Rzgów).

Inwestycje w regionie związane z budową kanalizacji w okresie 2018-2021 r. zmniejszyły dysproporcje między długościami sieci wodociągowych i kanalizacyjnych o 0,2 do wielkości 3,1, w tym w miastach o 0,1 do 1,1, na terenach wiejskich o 0,5 do 5,2. W MOF Łodzi średni wskaźnik dysproporcji zmniejszył się o 0,1 do 2,2, w tym na terenach miejskich pozostał bez zmian na poziomie 1,2, natomiast na terenach wiejskich zmniejszył się o 1,3 do 6,5.

III.3.6. Gospodarka odpadami

W latach 2018-2021 **prowadzono intensywne działania na rzecz racjonalizacji gospodarki odpadami**. Kontynuowano rozbudowę i modernizację instalacji komunalnych²³: 6 do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych: w Krzyżanówku (gm. Krzyżanów), Dylowie A (gm. Pajęczno), Pukininie (gm. Rawa Mazowiecka), Róźannej (gm. Opoczno), Płoszowie (gm. Radomsko), w tym ukończono inwestycję w Ruszczynie (gm. Kamieński); 6 do składowania pozostałości po przetworzeniu i sortowaniu odpadów: w Krzyżanówku (gm. Krzyżanów), Dylowie A (gm. Pajęczno), Ruszczynie (gm. Kamieński), Pukininie (gm. Rawa Mazowiecka), Julkowie (gm. Skierniewice), w tym zrealizowano inwestycję w Płoszowie (gm. Radomsko).

W tym okresie poza inwestycjami dotyczącymi ww. instalacji komunalnych, kontynuowane były działania na rzecz usprawniania pozostałej infrastruktury wspomagającej system gospodarowania odpadami (w tym

²¹ PUB – technologia oczyszczania ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów tzn. związków azotu i fosforu.

²² Aglomeracja (ściekowa) – teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo końcowego punktu zrzutu tych ścieków – art. 86 ust. 3 pkt. 1 ustawy Prawo wodne. W okresie 2018-2021 w województwie łódzkim zlikwidowane zostały 2 aglomeracje, 1 została utworzona i w efekcie ich liczba zmniejszyła się do 65.

²³ Instalacją komunalną jest instalacja do przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych lub pozostałości z przetwarzania tych odpadów, określona na liście prowadzonej w BIP przez Marszałka województwa i aktualizowanej na bieżąco, spełniająca wymagania najlepszej dostępnej techniki, zapewniająca: mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielanie z nich frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku lub składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych (art. 35 ust.6 – Ustawa o odpadach).



m.in. kompostownie, pozostałe składowiska nie będące instalacjami komunalnymi). Zakończono rozbudowę i modernizację: kompostowni w Rudej (gm. Wieluń) i Łodzi (ul. Sanitariuszek 70/72); instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Łodzi (ul. Swojska 4) oraz składowiska we Frankach (gm. Krośnice).

Efektem tych działań w okresie 2018-2021 był korzystny trend zmniejszania udziału odpadów komunalnych deponowanych na składowiskach w ilości odpadów zebranych zmieszanych, który obniżył się o 13 p.p. do poziomu 38,8%. Wzrósł również udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów o 8,8 p.p. do poziomu 39,4%, w tym PTMS²⁴ o 6,4 p.p. do poziomu 13,4% (w MOF Łodzi wzrost o 8 p.p. do 40,6%, w tym PTMS o 10,2 p.p. do 14,5%).

W okresie 2018-2021 nastąpił także ponad 20% spadek ilości wytworzonych odpadów ogółem, w tym ilość odpadów komunalnych nieznacznie wzrosła (o 0,8% do 0,88 mln Mg), natomiast znacznie zmniejszyła się ilość odpadów z wyłączeniem komunalnych, tzw. przemysłowych (o 21,3% do 7,68 mln Mg). W gospodarce odpadami przemysłowymi, w regionie utrzymywał się też spadek udziału odpadów poddanych odzyskowi w odpadach wytworzonych (o 1 p.p. do 4,8%).

W ramach zamykania i rekultywacji składowisk odpadów niespełniających wymogów ochrony środowiska oraz likwidacji miejsc nielegalnego składowania odpadów w latach 2018-2021 kontynuowano rekultywację 16 spośród 20 zamkniętych składowisk: Borek (gm. Łęczyca), Bartochów (gm. Warta), Domaszno (gm. Drzewica), Kluski (gm. Lututów), Krzyż (gm. Czystary), Łochyńsko (gm. Rozprza), Łubnice (gm. Łubnice), Maręże (gm. Skomlin), Moszczenica (gm. Moszczenica), Sławęcin (gm. Grabów), Sławno Kolonia (gm. Sławno), Świnice Warckie (gm. Świnice Warckie) oraz 4 w MOF Łodzi – Brzeziny (m. Brzeziny), Kruszów (gm. Tuszyn), Popień (gm. Jeźów), Rzgów (m. Rzgów).

Zwiększono efektywność oczyszczania województwa z azbestu, w ramach realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Kontynuowana była inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest oraz ich unieszkodliwianie przez składowanie²⁵. W latach 2018-2021 nastąpił wzrost ilości unieszkodliwionych odpadów azbestowych o 4,3 p.p. do 9,6% (w MOF Łodzi wzrost o 4,2 p.p. do poziomu 10,8%). Kontynuowano także rozbudowę składowiska do deponowania odpadów zawierających azbest w Pukininie (gm. Rawa Mazowiecka) i Płoszowie (gm. Radomsko) oraz budowę 2 nowych składowisk: w Lewkówce (gm.

²⁴ Papier, tworzywa sztuczne, metal, szkło.

²⁵ W 2021 r. do składowania wyrobów z azbestu w regionie wyznaczone były 3 składowiska z kwaterami do deponowania wyrobów z azbestu: w Płoszowie (gm. Radomsko) i Pukininie (gm. Rawa Mazowiecka) oraz w miejscowości Młynisko Wieś (gm. Biała).



Moszczenica) i **Górkach Dużych (gm. Tuszyn)**. Zakończono budowę składowiska azbestu w miejscowości Młynisko Wieś w gm. Biała.

III.3.7. Telekomunikacja

W latach 2018-2021 w regionie **nastąpił intensywny rozwój systemów teleinformatycznych**, co pozwoliło sprostać rosnącemu zapotrzebowaniu na usługi internetowe, telewizyjne i głosowe w czasie pandemii COVID-19. Sukcesywnie rozbudowywano sieć szerokopasmowego Internetu (przewodowego i bezprzewodowego), w tym m.in. dzięki realizacji projektów TOYA na obszarze MOF Łodzi, obejmujących miasto gminy: **Głowno, Aleksandrów Łódzki, Brójce, Parzęczew, Stryków, Brzeziny, Pabianice, Konstantynów Łódzki, Dłutów, Dobroń, Koluszki, Zgierz, Lutomiersk, Ksawerów, Dmosin, Ozorków, Rogów, Tuszyn, Rzgów, Nowosolna, Andrespol i Jeżów oraz miasto Łódź.**

Łączna długość linii światłowodowych wzrosła od 2018 r. o 2 251 km, z 21 490 km do 23 741 km w 2021 r. Zwiększył się także udział gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenie z dostępem do Internetu w liczbie gospodarstw ogółem z 76,4% w 2018 r. do 87,4% w 2021 r.

Wdrażano najnowocześniejsze rozwiązania technologiczne związane z wprowadzaniem w województwie sieci 5G. W 2018 r. **Miasto Łódź zostało rekomendowane przez Ministra Cyfryzacji jako pierwsze miasto do pilotażu i wdrożenia sieci 5G w Polsce.** W 2019 r. powstały Centrum Kompetencji 5G i Portal Informacyjno-Komunikacyjny 5G, utworzone przez samorząd województwa łódzkiego i Politechnikę Łódzką, która przystąpiła też do pilotażowego programu S5 Akcelerator Technologii 5G (stworzonego przez ŁSSE) oraz **budowy eksperymentalnej sieci 5G na terenie kampusu.**

Zwiększano dostępność mieszkańców regionu do e-usług oraz podnoszono bezpieczeństwo w sieci. W 2020 r. przy wsparciu samorządu województwa łódzkiego utworzono Ośrodek Kompetencji Informatyki Śledczej i Cyberbezpieczeństwa, w 2021 r. uruchomiono program Cyfrowa Gmina oraz zakończono realizację projektu e-Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego.

Zwiększano systematycznie zasięgi emisji fal radiowo-telewizyjnych poprzez ich monitoring oraz prowadzenie pomiarów i modyfikację nadajników, co służyło wzmacnianiu sygnału m.in. łódzkiej telewizji regionalnej.



Tabela 3. Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z infrastrukturą techniczną

Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
Produkcja energii elektrycznej w województwie ogółem [GWh]	Łódzkie	38 641,0	33 257,1	30 563,0	33 679,9	nie mniej niż w roku bazowym (tj. 35 761,4 w 2016 r.)	GUS
	Polska	170 039,5	163 988,5	158 042,7	179 631,1		
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem [%]	Łódzkie	3,8	5,4	6,0	5,5	50% śr. krajowej	GUS
	Polska	6,35	7,75	8,95	8,5		
Udział ludności korzystającej z sieci gazowej w ludności ogółem [%]	Łódzkie	39,6	39,6	40,1	40,4	śr. krajowa	GUS
	Polska	52,3	52,9	54,2	54,8		
Udział ludności korzystającej z sieci gazowej na obszarach wiejskich w ludności ogółem [%]	Łódzkie	5,3	6,2	7,2	7,8	śr. krajowa	GUS
	Polska	24,0	25,2	27,4	28,8		
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w miastach [%]	Łódzkie	87,1	87,2	87,3	87,5	powyżej 95 ²⁶	GUS
	Polska	90,3	90,5	90,6	90,7		
	Łódzkie	25,6	26,4	26,7	27,5	śr. krajowa	GUS

²⁶ Wartość docelową wskaźnika przyjęto jako tożsamą z wskazaną w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych dla RLM < 100 tys. mieszkańców.



Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich [%]	Polska	41,3	42,2	43,0	43,8		
Udział odpadów zdeponowanych na składowiskach w ilości odpadów zebranych zmieszanych [%]	Łódzkie	51,8	38,8	47,9	38,8		
	Polska	39,5	40,5	42,9	41,7	10,0 ²⁷	GUS
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie z grupy PTMS (papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło) w ogólnej ilości odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku [%]	Łódzkie	7,0	7,7	11,1	13,4		
	Polska	8,9	10,5	13,2	13,6	50 ²⁸	GUS
Udział unieszkodliwionych	Łódzkie	5,3	7,1	8,0	9,6	100 ²⁹	Baza
	Polska	11,7	13,4	14,3	15,7		Azbestowa

²⁷ Wartość docelową wskaźnika przyjęto jako tożsamą z wskazaną dla Polski do 2030 r. w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022.

²⁸ Do 2020 r. – na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z 14.12.2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych do 2020 r.

²⁹ Do 2032 r. – na podstawie Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.



Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
odpadów zawierających azbest w ogólnej ilości zidentyfikowanych odpadów azbestowych [%]							Ministerstwa Rozwoju
Udział gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenie z dostępem do Internetu w liczbie gospodarstw ogółem [%] ³⁰	Łódzkie	76,4	78,2	85,1	87,4		
	Polska	75,6	80,2	85,1	86,1	100	GUS

III.4. Środowisko przyrodnicze

Kluczowym czynnikiem zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego jest racjonalne gospodarowanie przestrzenią i zasobami środowiska przyrodniczego, poprzez m.in.: poprawę jego jakości, zachowanie najcenniejszych komponentów, adaptację do zmian klimatu oraz mitygację. **Kierunki działań założone w Planie koncentrują się na: przywróceniu wartości użytkowej zdeastrowanych i zdegradowanych gruntów oraz poprawie jakości gleb, racjonalnym wykorzystaniu zasobów środowiska: wód powierzchniowych i podziemnych, lasów oraz złóż kopalin, wzmacnianiu różnorodności biologicznej, ochronie terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo oraz kształtowaniu spójnego systemu obszarów chronionych, a także poprawie jakości powietrza i ograniczaniu zagrożeń. W ramach MOF Łodzi, w ocenianym Planie za**

³⁰ Z uwagi na wprowadzenie przez GUS nowego wskaźnika, dokonano zmiany z wcześniejszego „Udział gospodarstw domowych w zasięgu dostępu do Internetu w liczbie gospodarstw ogółem [%]”



szczególnie istotne uznano ochronę i zwiększenie udziału terenów zieleni w miastach, ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych, a także ochronę i zwiększenie zasobów wodnych.

III.4.1. Zasoby i wartości

III.4.1.1. Powierzchnia ziemi

Podejmowano działania zmierzające do racjonalizacji wykorzystania powierzchni ziemi. W okresie 2018-2021 zrekultywowano i zagospodarowano łącznie 615,0 ha gruntów, a większość z nich (352,0 ha) przeznaczono na cele rolnicze i część na cele leśne (151,0 ha).

Zwiększała się stopniowo regeneracja gleb w wyniku wapnowania³¹ i ich odsetek wzrósł z poziomu 44% w okresie 2015-2018³² do 48% w okresie 2018-2021. Podobnie jak w kraju, wzrastał udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych, z 55% w okresie 2015-2018 do 60% w okresie 2018-2021. Od 2019 r. prowadzono również intensywne działania w ramach Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie i wg WFOŚiGW z województwa w latach 2019-2021 zrealizowano 3 469 umów na łączną kwotę blisko 11 mln zł.

W latach 2018-2021 w wyniku eksploatacji węgla brunatnego o 2,3% zwiększyła się powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji z 4 922,0 ha do 5 033,0 ha. W okresie tym podjęto jednak działania zmierzające do transformacji energetycznej regionu i stopniowego ograniczania wydobycia węgla brunatnego. W latach 2018-2021 wydobycie z pól Bełchatów oraz Szczerców malało, z 46 824 tys. ton w 2018 r. do 40 842 tys. ton w 2021 r. Odstąpiono również od przygotowań do eksploatacji złoża Żłoczew.

Od 2018 r. podejmowane były także inne działania w zakresie ochrony złóż kopalin. Liczba złóż nieznacznie zmalała z 1 137 w 2018 r. do 1 131 w 2021 r., **z czego w MOF Łodzi z 233 do 229**. Poprzez realizację instalacji ciepłowniczych racjonalnie wykorzystywano złoża wód geotermalnych. W 2018 r. zintensyfikowano także ich wykorzystywanie, m.in. w wodolecznictwie i rekreacji (Poddębice, Uniejów), infrastrukturze bytowej (woda solankowa dostarczana do łazienek w hotelu w Uniejowie), ciepłownictwie (Sieradz, Poddębice, Uniejów).

III.4.1.2. Wody powierzchniowe i podziemne

W latach 2018-2021 **zwiększano i poprawiano jakość zasobów wodnych. W zakresie ochrony wód powierzchniowych** oraz poprawy zdolności retencyjnych zlewni modernizowano największe zbiorniki retencyjne w województwie, Jeziorsko i Sulejowski. Dla tego ostatniego realizowano też projekty eksperymentalne ograniczające dopływ zanieczyszczeń do wód zbiornika oraz usunęto osady denne w części

³¹ łącznie dla potrzeb koniecznych i potrzebnych.

³² Badanie prowadzone w okresach badawczych.



cofkowej dla poprawy zdolności przeciwpowodziowych i ograniczenia zasilania związkami chemicznymi uwalnianymi z osadów.

Utrzymywano dotychczasową ochronę obszarów źródłowych oraz istniejących zbiorników wodnych, a samorząd województwa wynegocjował uwzględnienie inwestycji wodnych kluczowych dla regionu w krajowych dokumentach programowych. W porozumieniach zawartych z PGW Wody Polskie w 2020 r. zakontraktowano 18 mln zł na poprawę nawodnienia terenów rolnych. W 2020 r. w ramach inicjatywy Nawadniamy Łódzkie wytypowano 6 zbiorników wodnych, które uwzględnione zostały następnie w Programie przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 tj.: Sarny, Dzierżawy – Drozdów, Orzeżyn, Klonowa, Pustelnik oraz Tkaczewska Góra zlokalizowany w MOF Łodzi. Ponadto w krajowym programie Stop Suszy! w 2021 r. wytypowano do realizacji 103 zadania z zakresu retencji korytowej.

Stan wód powierzchniowych pogarszał się w całym kraju, w 2021 r. dla Polski zły stan zdiagnozowano na 99,5% badanych JCWP, nieco lepsza sytuacja była w województwie, gdzie w złym stanie było 95,7% ogółu badanych jednostek, choć w latach 2018-2021 stan ten uległ pogorszeniu o 14 p.p.

Podejmowano działania dla ograniczenia eutrofizacji, m.in. tworzone ekotonowe strefy buforowe przy kąpielisku miejskim w Przedborzu oraz nad Zbiornikiem Sulejowskim.

W zakresie ochrony wód podziemnych prowadzono racjonalną gospodarkę wodno-ściekową i w latach 2018-2021 odnotowano spadek wykorzystania wód na potrzeby gospodarki narodowej i ludności z 297,7 hm³ do 290,3 hm³. Ponadto w Łódzkiem nastąpił wzrost ilości zasobów wód podziemnych o 55,6 hm³, do 1585,9 hm³ w 2021 r. Od 2018 r. nastąpiło pogorszenie jakości wód, do 28,6% punktów pomiarowych JCWPd w stanie niezadowalającym w 2021 r., jednak w żadnym z punktów nie odnotowano stanu złego. Pomimo to sytuacja w województwie jest korzystniejsza niż w kraju, gdzie w 2021 r. w stanie niezadowalającym i złym było 32,1% punktów pomiarowych JCWPd.

W zakresie niwelowania zaburzonych warunków hydrologicznych w wyniku eksploatacji węgla brunatnego w rejonie Bełchatowa i Szczercowa prowadzono sukcesywnie procesy rekultywacji polegające m.in. na wprowadzaniu zadrzewień, co pozwoliło na rozszerzenie powierzchni biologicznie czynnych. Ponadto zmniejszał się zasięg leja depresji.

Ponadto w latach 2018-2021 Centrum Doradztwa Rolniczego Bratoszewice podejmowało działania nietechniczne, służące wdrażaniu Dyrektywy Azotanowej, obejmujące m.in.: szkolenia, porady, publikacje na temat zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych oraz dobrej praktyki rolniczej.



III.4.1.3. Powietrze

W latach 2018-2021 r. **prowadzono intensywne działania ukierunkowane na poprawę jakości powietrza w województwie**. Stopniowo zastępowano surowce konwencjonalne ekologicznymi nośnikami energii, centralizowano dostawy ciepła wraz z termomodernizacją zasobów mieszkaniowych i obiektów użyteczności publicznej, wprowadzano nowoczesne techniki spalania szczególnie w obszarach zwartej zabudowy. Działania tego typu realizowane były zarówno **na obszarze MOF Łodzi w miastach: Aleksandrów Łódzki, Konstantynów Łódzki, Łódź, Pabianice, Zgierz**, jak i większości gmin ze strefy łódzkiej. Wdrażano liczne programy mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a w ramach Programu priorytetowego NFOŚiGW „Czyste powietrze” wg WFOŚiGW zrealizowano 19 412 projektów na łączną kwotę ponad 57 mln zł.

Dzięki inwestycjom transportowym niwelowano negatywny wpływ środowiskowy transportu. Kontynuowano wyprowadzanie ruchu drogowego o dużym natężeniu poza obszary koncentracji zabudowy (zwłaszcza S14). Następował rozwój transportu proekologicznego, samochodów elektrycznych oraz stacji ładowania pojazdów elektrycznych. Wdrożono rozwiązania umożliwiające współdzielenie transportu (rower miejski i wojewódzki w Piotrkowie Trybunalskim, Koluszkach, Kutnie, Łasku, Łowiczu, Sieradzu, Skierniewicach i Zduńskiej Woli oraz **w Łodzi, Pabianicach, Zgierzu**, system wynajmu hulajnóg elektrycznych, skuterów i samochodów w **Łodzi i Piotrkowie Trybunalskim**). Rozwinięto sieć tras rowerowych w miastach, a długość dróg dla rowerów w województwie wzrosła o 275,4 km, do poziomu ponad 1000 km.

W wielu miastach województwa kształtowano zieleń urządzoną, pełniącą funkcję ochronną i wspomagającą procesy samooczyszczania się atmosfery (m.in. w Bełchatowie, Opocznie, Piotrkowie Trybunalskim, Warcie, Radomsku, Rawie Mazowieckiej, Sieradzu, Tomaszowie Mazowieckim, Ujeździe oraz w **Łodzi i Pabianicach**). Jednak ze względu na rozwój nowej zabudowy w centrach miast trudno ocenić stan utrzymania dotychczasowych korytarzy napowietrzających.

Wdrażano technologie zmniejszające emisję punktową w zakładach szczególnie uciążliwych oraz w zakładach mogących znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie uciążliwości odorowych, zarówno na **obszarze MOF Łodzi (miasta: Aleksandrów Łódzki, Konstantynów Łódzki, Łódź, Pabianice, Zgierz)**, jak i większości gmin ze strefy łódzkiej.

Rozwijano monitoring zanieczyszczeń powietrza poprzez wzrost liczby automatycznych stanowisk pomiarowych o 6, do 67. Zastępowały one sukcesywnie, mniej skuteczne, manualne stanowiska pomiarowe (spadek o 8, do 61).



Rozwinął się system edukacji i informacji o stanie powietrza województwa, m.in. poprzez uruchomienie portalu Jakość Powietrza GIOŚ i aplikacji mobilnej.

Dzięki działaniom prowadzonym w latach 2018-2021 wg GIOŚ obniżeniu ulegały emisje punktowa, powierzchniowa i liniowa, co skutkowało poprawą jakości powietrza atmosferycznego. Zmniejszyły się emisje ogółem z zakładów szczególnie uciążliwych, z 43 838 231 t/rok w 2018 r. do 39 081 793 t/rok w 2021 r., co może być efektem prowadzonych przez przedsiębiorstwa (emitentów) działań o charakterze zapobiegawczym. Emisja zanieczyszczeń generowanych przez **emitery punktowe** zmniejszyła się o 19,7% (z 86 264,4 t/rok do 69 311,9 t/rok). Emisja energetyczna nadal stanowiła jednak ponad 90% emisji punktowej, co wpływa na wysoki poziom emisji zanieczyszczeń gazowych, w tym gazów cieplarnianych, których największym emitentem była Elektrownia Bełchatów.

W analizowanym okresie zmniejszeniu o 13,5% uległa również **emisja powierzchniowa** (z 49 208,5 t/rok do 42 558,1 t/rok).

Spadek o 11,8% odnotowano również w zakresie poziomu **emisji liniowej** (z 27 529,5 t/rok w 2018 r. do 24 282,6 t/rok w 2021 r.). Było to prawdopodobnie związane z wymianą pojazdów na nowsze modele oraz zmniejszeniem ruchu samochodowego podczas pandemii COVID-19 i przejściem na hybrydowe modele pracy.

Podsumowując na przestrzeni lat 2018-2021 zaobserwowano korzystne zmiany w zakresie poziomu emisji, co jest związane z wprowadzeniem odpowiednich technologii minimalizacji emisji zanieczyszczeń oraz stopniową wymianą indywidualnych źródeł ciepła na bardziej ekologiczne.

III.4.1.4. Zasoby leśne

Zwiększano i wzbogacano zasoby leśne. Lesistość województwa w latach 2018-2021 pozostawała na zbliżonym poziomie. Zalesiono 277,0 ha gruntów nieleśnych, z czego 68,0 ha w lasach publicznych, a 209,0 ha w prywatnych. W strukturze siedliskowej dominowały siedliska borowe (wzrost o 0,1 p.p.), a w strukturze wiekowej przeważały drzewostany III i IV klasy wieku (spadek z 45,6% do 45,3%), nieznacznie przewyższając średnią krajową. Wzrósł natomiast udział najstarszych drzewostanów – V klasy i wyższych, z poziomu 20,9% do 23,8%, jednak nadal był niższy niż przeciętnie w kraju. Prowadzono racjonalną gospodarkę leśną w oparciu o aktualne plany urządzenia lasu, w tym realizowano inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska, m.in. w ramach POIiŚ „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe” w obszarze Natura 2000 Lasy Spalskie.



Podejmowano także działania związane z zadrzewianiem. W ramach akcji „100 tysięcy drzew na stulecie województwa łódzkiego” posadzono 103 777 drzew i krzewów.

III.4.2. Ochrona przyrody

III.4.2.1. Różnorodność biologiczna

W latach 2018-2021 **prowadzono intensywne działania ukierunkowane na zachowanie i wzmacnianie różnorodności biologicznej**. W województwie utrzymywano ochronę ekosystemów m.in. w ramach rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz obszarów Natura 2000 (w tym siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt). Prowadzono monitoring stanu ochrony obszarów Natura 2000, a także prace pielęgnacyjne pomników przyrody w regionie, **w tym w MOF Łodzi na terenie Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich**.

W latach 2018-2021 **udział terenów zieleni w miastach** regionu utrzymywał się na zbliżonym poziomie. Wzrost odnotowano w 12 miastach województwa, w tym **w 3 z MOF Łodzi (Pabianicach, Głownie i Łodzi)**. W 7 miastach wartość wskaźnika przekroczyła w 2021 r. średnią dla województwa (5,5%), z czego **w 2 z MOF Łodzi (Łódź 12,9%, Ozorków 9,8%)**.

W województwie prowadzono szereg działań mających na celu utrzymanie terenów zieleni i poprawę jakości zieleni urządzonej w miastach, m.in. w Bełchatowie, Opocznie, Piotrkowie Trybunalskim, Warcie, Radomsku, Rawie Mazowieckiej, Sieradzu, Tomaszowie Mazowieckim, Ujeździe oraz **w Łodzi i Pabianicach**.

W 2020 i 2021 r. nasadzono łącznie ponad 19 tys. drzew realizując ogólnowojevodzkie projekty: „Owoce Pamięci w 100 rocznicę urodzin Jana Pawła II” (dedykowany drzewom owocowym w 80 sadach, alejach i szpalerach) oraz „Zazieleniamy Łódzkie” dedykowany przestrzeniom publicznym.

Mimo korzystnej tendencji wzrostowej w zakresie zieleni wciąż zagrożeniem było zawłaszczanie na cele urbanizacyjne przestrzeni otwartych oraz terenów zieleni, korytarzy ekologicznych i napowietrzających na terenach zurbanizowanych (m.in. **w Łodzi, Nowosolnej, Konstancynie Łódzkiej**).

III.4.2.2. Obszary chronione

W latach 2018-2021 **kontynuowano kształtowanie systemu obszarów chronionych województwa**, m.in. poprzez utrzymanie ochrony 7 parków krajobrazowych, 9 obszarów chronionego krajobrazu oraz 3 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. W okresie tym nie ustanowiono nowych obszarów chronionego krajobrazu, jednak rozpoczęto prace nad objęciem ochroną prawną doliny rzeki Ner, **częściowo usytuowanej na obszarze MOF Łodzi**. Rozpoczęto także prace analityczne w ramach audytu krajobrazowego, których wyniki pozwolą na intensyfikację działań w zakresie zwiększania powierzchni obszarów chronionych.



Chroniono również pozostałe tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo. Pomimo spadku powierzchni obszarów chronionych w skali kraju, w województwie odnotowano ich nieznaczny wzrost o 163,6 ha, w wyniku ustanowienia i aktualizacji granic użytków ekologicznych (wzrost o 12,8 ha) oraz aktualizacji granic: rezerwatów przyrody (m.in. **zlokalizowanego częściowo na obszarze MOF Łodzi** rezerwatu Rawka wzrost o 34,3 ha) i obszarów Natura 2000 (wzrost o 35,0 ha). **Nieznaczne zwiększenie powierzchni obszarów chronionych nastąpiło też w MOF Łodzi, o 19,4 ha.**

Ponadto od 2018 r. opracowano lub zmieniono 11 planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000³³, zmieniono status 27 obszarów Natura 2000³⁴ (z OMZW³⁵ na SOOS³⁶) oraz opracowano 12 planów ochrony dla rezerwatów przyrody.

Pomimo zmniejszania się w województwie **liczby pomników przyrody** w latach 2018-2021, w 2021 r. nastąpił nieznaczny wzrost w stosunku do 2020 r. o 44 szt.

Korytarze ekologiczne kształtowano m.in. realizując przejścia dla zwierząt w ramach realizacji autostrady A1. W 2021 r. oddano do użytku 37 przejść dla zwierząt, z czego 3 stanowiły przejścia górne dla dużych zwierząt.

III.4.3. Zagrożenia

III.4.3.1. Hałas

W zakresie poprawy klimatu akustycznego **wdrażano programy ochrony środowiska przed hałasem**, w ramach których m.in. wyprowadzano ruch drogowy o dużym natężeniu poza obszary koncentracji zabudowy, poprawiano stan liniowej infrastruktury technicznej oraz budowano sztuczne i naturalne ekrany akustyczne.

Ponadto na przestrzeni lat 2018-2021 **prowadzono monitoring hałasu**. Wg GIOŚ przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu odnotowano w kilku punktach pomiarowych przy drogach (w 3 p.p. na 12 badanych w 2018 r. i 22 p.p. na 33 badane w 2021 r.), przy liniach kolejowych (w 2 p.p. na 3 badane w 2018 r., w 13 p.p. na 23 badane w 2021 r.), dla obiektów lotniskowych (zarówno w 2018 r. jak i 2021 r. nie odnotowano przekroczeń), dla zakładów przemysłowych (w 2018 r. nie odnotowano przekroczeń, przekroczenia odnotowano w 13 zakładach na 112 badanych w 2021 r.).

III.4.3.2. Promieniowanie elektromagnetyczne PEM

Prowadzono monitoring stanu zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym, na podstawie którego w latach 2018-2021, wg GIOŚ nie zdiagnozowano przekroczeń dopuszczalnej normy³⁷. Jednak średnie

³³ 2018 r. – 5, zmiany planów zadań ochronnych; 2019 r. – 1; 2020 r. – 5, w tym 1 zmiana planu zadań ochronnych.

³⁴ Zmiany w: 2018 r. – 3; 2020 r. – 8; 2021 r. – 16.

³⁵ Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty.

³⁶ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk.

³⁷ Wartość dopuszczalna dla zakresu częstotliwości objętej monitoringiem wynosi 28 V/m.



natężenie pola elektromagnetycznego w województwie łódzkim w latach 2018-2020 wykazywało niewielką tendencję wzrostową z poziomu 0,44 do 0,48 V/m. W porównaniu do 2018 r. liczba wydanych pozwoleń radiowych na stacjach bazowych wzrosła o 516 do 11 896 w 2021 r. W 2020 r. uruchomiono także sieć 5G, dla której liczba pozwoleń radiowych na stacjach bazowych w ciągu dwóch lat wzrosła z 214 do 482.

III.4.3.3. Awarie

W latach 2018-2021 **prowadzono prace związane z ograniczaniem zagrożeń awariami**. Aktualizowano i przygotowywano plany operacyjno-ratownicze. Pomimo, że nie realizowano dodatkowych parkingów dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne, utrzymywano sieć dróg do ich przewozu, którą modyfikowano według bieżących potrzeb (w tym okresie nastąpiło 15 zmian przebiegów tras).

Od 2018 r. dokonano rozbudowy dwóch zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Colep Consumer Products Polska Sp. z o.o. w Kleszczowie oraz **na terenie MOF Łodzi, PERN S.A. Baza Paliw nr 1 w Koluszkach**) z uwzględnieniem zasady ograniczenia zagrożenia dla zdrowia ludzi i minimalizacji prawdopodobieństwa wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

Liczba **Zakładów Dużego Ryzyka (ZDR)** i **Zakładów Zwiększonego Ryzyka (ZZR)**, w których przechowuje się substancje i materiały o charakterze niebezpiecznym ulegała niewielkim wahaniom. W porównaniu do 2018 r. liczba ZDR zwiększyła się o 1 obiekt do 8 w 2021 r.³⁸, zaś ZZR wzrosła o 2 obiekty do 24³⁹.

III.4.3.4. Ruchy masowe ziemi

W latach 2018-2021 nie zdiagnozowano zdarzeń związanych z destabilizacją gruntu. **Dążono do ograniczania zagrożenia ruchami masowymi ziemi** poprzez prowadzenie monitoringu terenów zagrożenia.

Zdiagnozowano zwiększenie o 29 stanowisk w stosunku do 2018 r. (wzrost z 218 do 247 w 2021 r.), z czego o 7 liczba osuwisk, o 21 liczba terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz o 1 obszar predysponowany do wystąpienia ruchów masowych.

III.4.3.5. Powodzie

Ograniczano zagrożenia powodziowe i od 2018 r. w ramach ISOK dwukrotnie wykonano aktualizację obszarów zagrożenia powodzią. W latach 2018-2021 realizowano inwestycje przeciwpowodziowe na:

- Zbiorniku Jeziorsko – częściowa modernizacja pompowni Siedlątków, rewitalizacja ekranu zapory czołowej, modernizacja jazu;

³⁸ 6 zakładów utrzymało swój status, 1 zakład został usunięty, a wpisano 2 zakłady (Kuehne+Nagel Sp. z o.o. w Woli Bykowskiej i LINDE GAZ POLSKA Sp. z o.o. w Łodzi);
³⁹ 16 zakładów utrzymało swój status, 6 zakładów usunięto, a wpisano 8 zakładów (w Tomaszowie Mazowieckim – BALEX Metal Sp. z o.o., w Smardzewie – BAR-GAZ Braszak Ilona, w Zgierzu – BSG Sp. z o.o., BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego Sp. z o.o. w Łodzi, w Brzezinach – EKO-GAZ PALIWA Sp. z o.o., w Rogowcu PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów, w Głownie – PPHU TAMIR Mirosława Jasińska, Bogusław Młotkowski Sp. j., Rozlewnia Gazu w Kutnie – TAP Kutno Sp. z o.o.).



- Zbiorniku Sulejowskim – makroniwelacja i rekultywacja wraz z udrożnieniem partii cofkowej do km 159+300.

Realizowano również działania nietechniczne polegające na wprowadzeniu Systemu Prognozowania Napływu do zbiorników i optymalizacji sterowania (w odniesieniu do Zbiornika Jeziorsko).

III.4.3.6. Zmiany klimatu

W latach 2018-2021 **przeciwdziałano skutkom zmian klimatu oraz prowadzono działania związane z adaptacją do zmieniających się warunków klimatycznych**, zarówno o charakterze inwestycyjnym, jak i planistyczno-regulacyjnym. Opracowano strategie lub plany adaptacji do zmian klimatu dla 3 miast województwa: **Łodzi**, Bełchatowa i Tomaszowa Mazowieckiego.

Natomiast inwestycje sprzyjające adaptacji miast do zmian klimatu zostały zrealizowane m.in. w Bełchatowie, gdzie utworzono park kieszonkowy oraz w Sieradzu, gdzie posadzono łąki kwietne. Działania prowadzono także **w MOF Łodzi. W Pabianicach rozpoczęto realizację programu „Pabianickie Zielone Podwórka”, a w Łodzi realizowano tereny zieleni (np. woonerfy, parki kieszonkowe, łąki kwietne), zielone dachy oraz rozwiązania wykorzystujące deszczówkę, m.in. przy Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska UŁ.** Ponadto od 2021 r. w ramach projektu „Powstrzymać suszę” w wielu miejscowościach regionu prowadzono warsztaty edukacyjne, w wyniku których pod okiem specjalistów powstały ogrody deszczowe, m.in. w miejscowościach Wolbórz, Warta, Uniejów, **Łódź, Tuszyn, Rzgów** i Sieradz.

W dużej części miast województwa coraz powszechniejsze jest rozszczelnianie nawierzchni m.in. poprzez zastosowanie na parkingach ażurowej powierzchni przepuszczającej wody opadowe (np. w parku w Sieradzu, **w Łodzi w parku im. A. Mickiewicza**) czy utrzymywanie zielonych torowisk tramwajowych.

Pomimo, że w latach 2018-2021 nie powstał żaden z 22 zbiorników wodnych wskazywanych w Planie do utworzenia, samorząd województwa wynegocjował uwzględnienie 6 w Programie przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

Ponadto w ramach uruchomionego w 2020 r. rządowego programu „Moja woda” wspierano realizację przydomowych instalacji zatrzymujących wody opadowe. W województwie w latach 2020-2021 zrealizowano wg WFOŚiGW 897 projektów na łączną kwotę ponad 4 mln zł.



Tabela 4. Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych ze środowiskiem przyrodniczym

Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
Powierzchnia gruntów zdeprawowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji [ha]	Łódzkie	4 922	5 098	5 053	5 033	nie więcej niż w roku bazowym (tj. 4 856 w 2016 r.)	GUS
	Polska	61 863	62 089	62 482	62 270		
Udział gruntów zrekultywowanych w powierzchni gruntów zdeprawowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji [%]	Łódzkie	3,33	2,90	2,93	3,08	nie mniej niż w roku bazowym (tj. 3,54 w 2016 r.)	GUS
	Polska	3,23	3,41	3,18	4,49		
Udział JCWP w dobrym stanie w łącznej ilości JCWP [%] ⁴⁰	Łódzkie	0,0	0,0	0,0	0,0	100 ⁴¹	WIOŚ
	Polska	0,61	0,52	0,0	0,49		
Wielkość całkowitej emisji głównych zanieczyszczeń powietrza [t/rok] ⁴²	Łódzkie	43 835 700	38 214 575	35 549 053	39 081 793	nie więcej niż w roku bazowym (tj. 40 234 709,0 w 2016 r.)	WIOŚ
	Polska	213 214 200	198 467 700	b.d.	204 490 200		
Wielkość emisji CO ₂ z zakładów szczególnie uciążliwych [tys. t/rok]	Łódzkie	43 710,1	38 115,6	35 436,9	38 965,8	nie więcej niż w roku bazowym (tj. 40 120,5 w 2016 r.)	WIOŚ
	Polska	211 914,8	197 281,7	185 028,7	208 385,8		
Wielkość emisji liniowej [t/rok]	Łódzkie	27 529,5	26 517,2	25 242,1	24 282,6	nie więcej niż w roku bazowym (tj. 25 178,0 w 2016 r.)	WIOŚ
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
Wielkość emisji powierzchniowej [t/rok] ⁴³	Łódzkie	49 208,5	38 903,9	35 075,8	42 558,1	nie więcej niż w roku bazowym	WIOŚ
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
Lesistość [%]	Łódzkie	21,5	21,5	21,4	21,4	23 ⁴⁴	GUS
	Polska	29,6	29,6	29,6	29,6		
Udział powierzchni terenów zieleni ⁴⁵ w miastach w powierzchni ogółem [%]	Łódzkie	5,47	5,47	5,45 ⁴⁶	5,46 ⁴⁷	więcej niż w roku bazowym (tj. 5,31 w 2016 r.)	GUS
	Polska	4,36	4,39	4,40	4,43		
Liczba uchwał podjętych w sprawie powołania lub weryfikacji OCHK [szt.]	Łódzkie	9	9	9	9	17	badanie własne BPPWŁ
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
Udział systemu obszarów prawnie chronionych w powierzchni województwa ogółem ⁴⁸ [%]	Łódzkie	16,2	16,2	16,2	16,2	29	badanie własne BPPWŁ
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		

⁴⁰ JCWP – Jednolite części wód powierzchniowych.

⁴¹ Na podstawie Dyrektywy Wodnej.

⁴² Wskaźnik dotyczy zakładów szczególnie uciążliwych.

⁴³ Zmiana metodologii liczenia wskaźnika, dane z lat 2016-2017 nieporównywalne z danymi publikowanymi w późniejszym okresie. Rok bazowy 2018.

⁴⁴ Na podstawie dotychczasowej dynamiki zwiększania lesistości (w latach 2006-2016).

⁴⁵ Tereny zieleni w miastach obejmują parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce, zieleń uliczną, tereny zieleni osiedlowej, lasy gminne.

⁴⁶ Wskaźnik nie obejmuje danych dla takich miast jak Łututów oraz Piątek ze względu na fakt, iż obie miejscowości posiadają prawa miejskie od 2020 r. Analiza zmian udziału powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem w latach 2018-2021 jest niemożliwa ze względu na brak danych sprzed 2020 r.

⁴⁷ J.w.

⁴⁸ Docelowy system obszarów chronionych w województwie będzie obejmować 7 istniejących parków krajobrazowych, 26 obszarów chronionego krajobrazu (w tym 9 istniejących oraz 7 istniejących przewidzianych do weryfikacji, 10 nowoprojektowanych), 3 istniejące zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.



Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
Udział długości skontrolowanych odcinków dróg przy których odnotowano przekroczenia norm hałasu w długości odcinków skontrolowanych [%]	Łódzkie	82,50	83,10	97,48	100	0	GUS
	Polska	91,59	92,12	96,28	78,74 ⁴⁹		
Wielkość promieniowania na poszczególnych typach terenów w regionie (natężenie i gęstość pola elektromagnetycznego) [V/m]	Łódzkie	0,44	0,40	0,46	0,48	poniżej 28 ⁵⁰	WIOŚ
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
Powierzchnia docelowych terenów zainwestowanych ⁵¹ położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią ⁵² [ha] ⁵³	Łódzkie	-	-	-	-	mniej niż w roku bazowym	ISOK baza danych BPPWŁ
	Polska	-	-	-	-		
Liczba zrealizowanych inwestycji o znaczeniu przeciwpowodziowym [szt.]	Łódzkie	0	1	1	2	41 ⁵⁴	badanie własne BPPWŁ
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
Pojemność użytkowa zbiorników wodnych [dam ³] ⁵⁵	Łódzkie	-	-	-	-	nie mniej niż w roku bazowym	GUS
	Polska	-	-	-	-		
Liczba zrealizowanych projektowanych zbiorników wodnych [szt.]	Łódzkie	0	0	0	0	22 ⁵⁶	badanie własne BPPWŁ
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		
Liczba opracowanych miejskich planów adaptacji do zmian klimatu [szt.]	Łódzkie	1	1	1	1	1	badanie własne BPPWŁ
	Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.		

III.5. Dziedzictwo kulturowe

Właściwe zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego w jak najbardziej kompletnym i autentycznym stanie ma kluczowe znaczenie dla utrwalenia tradycji regionalnej. **W zakresie dziedzictwa kulturowego, w Planie założono utrzymanie istniejących form ochrony oraz obejmowanie ochroną nowo rozpoznanych elementów, a także kontynuację realizowanych procesów rewitalizacyjnych w obrębie zabytkowych założeń przestrzennych i inicjowanie nowych. Jako istotne wskazano także wzmacnianie walorów i cech**

⁴⁹ Nie uwzględniono odcinków, na których pomiar był niemiernodajny.

⁵⁰ Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wartość dopuszczalna dla zakresu częstotliwości objętej monitoringiem wynosi 28 V/m.

⁵¹ Docelowe tereny zainwestowane obejmują tereny przeznaczone na cele zainwestowania w suikzp.

⁵² Wyłącznie na potrzeby monitoringu realizacji Planu, przez cały okres jego trwania, wskaźnik odnoszony będzie do obszarów szczególnego zagrożenia powodzią wskazanych w mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego oraz studiach ochrony przeciwpowodziowej wg stanu na 2015 r.

⁵³ Rezygnacja z badania wskaźnika wynikająca z cyklicznych aktualizacji zasięgów obszarów szczególnego zagrożenia powodzią prowadzonych przez PGW Wody Polskie uniemożliwiających porównywalną interpretację danych w odniesieniu do roku bazowego.

⁵⁴ Na podstawie Planów zarządzania ryzykiem powodziowym, Programu małej retencji dla woj. łódzkiego, Planów gospodarowania wodami.

⁵⁵ Ze względu na zaniechanie przez GUS w 2017 r. publikacji wskaźnika i brak odpowiedniego zamiennika zrezygnowano z jego monitorowania.

⁵⁶ Na podstawie Planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz Programu małej retencji dla woj. łódzkiego.



specyficznych definiujących wyodrębnione podregiony kulturowe, w tym poprzez promowanie inicjatyw związanych z kultywowaniem lokalnego folkloru oraz wzmacnianie tradycji postindustrialnych. Dla MOF Łodzi, w ocenianym Planie wskazano m.in. rewitalizację obszarów zdegradowanych (szczególnie związanych z dziedzictwem przemysłowym).

III.5.1. Zasoby materialne

W latach 2018-2021 **identyfikowano i dokumentowano zachowany zasób dziedzictwa kulturowego regionu**, czego wyraz stanowią opracowane gminne ewidencje zabytków (GEZ)⁵⁷. Liczba gmin deklarujących posiadanie gminnej ewidencji zabytków wzrosła w analizowanym okresie ze 163 do 169 (wzrost o 3,7% do 95,5% ogółem), a nowe ewidencje zostały opracowane przez gminy: Bielawy, Brąszewice, Gomunice, Kobieles Wielkie, Łubnice, Żytno. Ponadto w ramach opracowania audytu krajobrazowego województwa łódzkiego, podjęto wstępne prace z zakresu opracowania katalogu lokalnych form architektonicznych.

W analizowanym okresie **prowadzono liczne działania na rzecz zapewnienia ochrony prawnej dziedzictwa kulturowego regionu**. Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków podjął 50 nowych decyzji o wpisie obiektów do rejestru zabytków nieruchomych, jednocześnie 8 obiektów zostało skreślonych decyzjami MKiDN⁵⁸. Finalnie do końca 2021 r. liczba obiektów zabytkowych zwiększyła się o 48 do 2793, co dało wzrost o 1,7%.

Wzmacniano ochronę obszarową dla szczególnie cennych form krajobrazu kulturowego regionu. W ramach Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2020-2023 (WPOnZ) rozszerzono katalog obszarów charakterystycznych dla tradycji osadniczej regionu, odznaczających się wyjątkowymi wartościami, o 63 proponowane do stanowienia formy ochrony obszarowej (włączono w nie 4 pomniki historii i tym samym zawężono katalog proponowanych pomników historii do 5 obiektów). Obowiązujący WPOnZ rozszerzył także listę obiektów i obszarów reprezentatywnych o 23 pozycje (do 228 obiektów) w tym: 7 ruralistycznych układów przestrzennych, wyłączonych z sieci ośrodków historycznych (Bąkowa Góra, Chróscin, Łubnice, Majkowie, Spycimierz, Złaków Borowy, Złaków Kościelny), 8 układów przestrzennych (urbanistyczne i ruralistyczne: Bielawy, **Kazimierz**, Lubień, Skórkowice, Strońsko, Srock, Węglewice, Wólka Skotnicka), 3 zespoły przestrzenno-architektoniczne (Moszczenica – rezydencja z częścią produkcyjno-mieszkalną, Sobota – zespół urbanistyczny z kościołami i założeniem dworskim, Zadzim – zespół pałacowo-parkowy z kościołem) oraz 5 zespołów budowlanych (Chruslin – zespół kościoła; **Dmosin – zespół kościoła**; Góra Św. Małgorzaty –

⁵⁷ Prowadzone zgodnie z art. 22 ustawy z 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2022 poz. 840 ze zm.).

⁵⁸ Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.



zespół kościoła z kontekstem krajobrazowym; Domaniewice – zespół kaplicy – sanktuarium; Paradyż – zespół klasztoru bernardynów – sanktuarium).

Mając na uwadze potrzebę wzmocnienia opieki nad specyficznymi i cennymi pod względem kulturowym i krajobrazowym układami przestrzennymi miast i wsi w WPOnZ wskazano 66 miejscowości, które tworzą sieć ośrodków historycznych wyróżniających się walorami przestrzennymi i instytucjonalnymi atrybutami pozwalającymi pełnić im rolę centrów kulturotwórczych. Zgodnie z WPOnZ, do sieci ośrodków historycznych zostały włączone wieś Widawa i 3 miasta o znaczeniu lokalnym (Jeżów, Lutomiersk, Ujazd), natomiast wyłączono ośrodki wiejskie, które nie pełnią aktualnie istotnych funkcji kulturowych (Bąkowa Góra, Majkowice, Spycimierz, Złaków Borowy, Złaków Kościelny, Chełmo, Łubnice, Chruścin, a także **dawne wsie Nowosolna i Mieszkki, obecnie zlokalizowane w granicach Łodzi i MOF Łodzi**).

Ponadto w analizowanym okresie prowadzono prace na rzecz **wzmocnienia rangi ochrony unikatowych komponentów dziedzictwa kulturowego regionu** w celu powołania nowego pomnika historii – romańskiej archikolegiaty w Tumie k. Łęczycy.

Od 2018 r. **poprawiano stan zachowania dziedzictwa kulturowego**. W wielu obiektach zabytkowych przeprowadzono remonty i prace konserwatorskie, w tym m.in. zakończono rewitalizację zdegradowanych obszarów Rawy Mazowieckiej i Bełchatowa, zakończono prace remontowe: na zamku oraz w kolegium jezuickim i świątyni w Rawie Mazowieckiej, zespołu dworsko-parkowego w Leszczynku, dworku K. Gładkowskiej w Skierniewicach, elewacji kościoła w Szadku, elewacji klasztoru bernardynów w Warcie, kościoła w Zadzimiu, zabytkowych parków w Zadzimiu i Woli Krzysztoporskiej. Intensywne działania prowadzono także w **MOF Łodzi, gdzie zakończono działania w ramach rewitalizacji kompleksu parkowo-pałacowego Schlösserów w Ozorkowie oraz domów tkaczy w Zgierzu (łącznie 12 obiektów), przeprowadzono rewaloryzację pałacu Poznańskich w Łodzi i rekonstrukcję drewnianego kościoła w Mieszkach oraz wyremontowano dworek w Zgniłych Błotach**.

Dla **właściwego wykorzystania dziedzictwa kulturowego regionu** prowadzono prace rewitalizacyjne w **MOF Łodzi, gdzie w kompleksie pofabrycznym budynków dawnej fabryki Polmos w Łodzi, powstała nowa przestrzeń dla wydarzeń kulturalnych, spędzania wolnego czasu i relaksu – Monopolis**.

III.5.2. Zasoby niematerialne

Wzmacniano walory podregionów kulturowych województwa łódzkiego, m.in. poprzez uwzględnienie w 2018 r. na Krajowej Liście Niematerialnego Dziedzictwa i w 2021 r. na Reprezentatywnej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO, zwyczaju układania kwiatnych dywanów na



procesję Bożego Ciała w Spycimierzu. W 2021 r. powstał Opoczyński Szlak Rzemiosła. W latach 2018-2021 o 11 (wzrost o 7,7% do 153) wzrosła też liczba tradycyjnych produktów regionalnych na liście Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, natomiast na skutek obostrzeń podczas pandemii COVID-19 i związanych z nią zawieszeń działalności, spadła liczba skansenów i w 2021 r. wyniosła 18 obiektów, **z czego 4 w granicach MOF Łodzi.**

W zakresie **kreowania sieci ośrodków historycznych**, wzmocniano instytucje kultury oraz poprawiano dostępność i podnoszono jakość usług kulturalnych m.in. poprzez wzbogacenie oferty np. Muzeum Ludowego Ziemi Przedborskiej w Przedborzu, Muzeum Historii Łasku, Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie i **Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi** oraz rozwój funkcji wystawienniczo-edukacyjnych, np. Muzeum Okręgowego w Sieradzu oraz **Centrum Nauki i Techniki w Łodzi.**

Tabela 5. Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z dziedzictwem kulturowym

Wskaźnik		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	Źródło danych
Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa łódzkiego wraz z informacją o liczbie wpisów i skreśleń [szt.]	Łódzkie	2 745	2 758	2 778	2793	nie mniej niż w roku bazowym (tj. podstawie 2 716 w 2016 r.)	badanie własne BPPWŁ na podstawie danych NID i ŁWKZ
Liczba tradycyjnych produktów regionalnych [szt.]	Łódzkie	142	148	151	153	nie mniej niż w roku bazowym	MRiRW
	Polska ⁵⁹	117	122	125	127,5		

III.6. Turystyka i rekreacja

Turystyka i rekreacja przyczynia się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, bezpośrednio jako dział gospodarki oraz pośrednio, zwiększając komfort życia mieszkańców i wpływając na wizerunek regionu. **W kontekście kształtowania turystycznego wizerunku regionu, w Planie działania ukierunkowano na**

⁵⁹ Średnia dla województw.



wykorzystanie potencjałów endogenicznych, w tym na rozwój różnorodnych form turystyki, rozwój systemu szlaków turystycznych oraz budowanie rozpoznawalnej marki turystycznej. Dla MOF Łodzi, w ocenianym Planie jako kluczowe działania wskazano wzmocnienie infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, pozwalającej na wykorzystanie zarówno unikatowego dziedzictwa przemysłowego związanego z XIX-wiecznym włókiennictwem, jak i tradycji filmowych.

III.6.1. Formy turystyki

Od 2018 r. w województwie rozwijano różnorodne formy turystyki w obszarach i ośrodkach recepcji turystycznej, w tym przede wszystkim wzmocniano infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną. W zakresie rozwoju turystyki kulturowej związanej z dziedzictwem przemysłowym MOF Łodzi, w 2020 r. zrewitalizowano kompleks pofabrycznych budynków dawnej fabryki Polmos w Łodzi, tworząc Monopolis⁶⁰ - nową przestrzeń dla wydarzeń kulturalnych i spędzania wolnego czasu.

Rozwijana była turystyka uzdrowiskowa wykorzystująca wody geotermalne, w ramach której w 2019 r. w Uniejowie otwarto czterogwiazdkowy „Aparthotel Termy Uniejów”.

W oparciu o potencjał rzek i zbiorników wodnych w województwie, wzmocniano turystykę aktywną i wypoczynkową realizując szereg inwestycji w zagospodarowanie turystyczne. Od 2018 r. oddano do użytku tereny rekreacyjne, w tym przeznaczone dla turystyki kajakowej w: Tomaszowie Mazowieckim, Smardzewicach, Łęgu, Spale i Inowłodzu nad Pilicą, w Działoszynie nad Wartą, a także obiekty służące turystyce wodnej w Ostrowie Warckim i Pęczniewie-Wylazłowie, gdzie uruchomiono przystanie jachtowe. Ponadto wielofunkcyjne tereny rekreacyjne powstały w Lisowicach (m.in. kąpielisko z infrastrukturą), Smardzewicach, Działoszynie, Tomaszowie Mazowieckim (m.in. Bulwary nad rzeką Wolbórką), Spale, Inowłodzu, nad Zbiornikiem Miedzna Murowana, a także nad zbiornikiem wodnym w Żerominie, gdzie powstał kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy "Rybakówka Święty spokój".

Dodatkowo od 2018 r. rozwijała się turystyka rodzinna dzięki powstaniu parków tematycznych i edukacyjno-rozrywkowych w MOF Łodzi: „Orientarium ZOO Łódź”, „Mandoria Miasto Przygód” w Rzgowie, „Dobronianka” w Dobroniu, „Kraina Dzikiej Kaczki” w Bronowicach oraz w pozostałej części województwa: Rodzinny Park Rozrywki i Wypoczynku „Baśniowe Sady Klemensa” w Podskarbicach Szlacheckich i Energosfera – Innowacyjny Ośrodek Turystyki Edukacyjnej i Biznesowej w Konarzewie.

Wzmocniano też turystykę przyrodniczą dzięki realizacji Geoparku w Owadowie-Brzezinkach (gm. Sławno).

⁶⁰ Obiekt uznany za najlepszy projekt wielofunkcyjny na świecie, otrzymał prestiżową nagrodę w międzynarodowym konkursie MIPIM Awards 2020 oraz jedną z najbardziej prestiżowych polskich nagród – Prime Property Prize 2020 w kategorii „architektura”.



III.6.2. Zagospodarowanie turystyczne

W latach 2018-2021 **rozwijano system szlaków turystycznych wykorzystujących walory przyrodnicze i zasoby dziedzictwa kulturowego**. Rozbudowano sieć szlaków rowerowych, których długość zwiększyła się o 772 km i w 2021 r. wynosiła 5 739 km. W 2020 r. **wyznaczano nowe szlaki** „Szlak rowerowo-pieszy osad młyńskich i ekofarm nad Grabią” i pieszy „Szlak Bitwy nad Bzurą”. Dodatkowo **wzmacniano funkcje istniejących szlaków**. W 2021 r. zweryfikowano przebieg ok. 1 000 km szlaków rowerowych, w tym: Łódzkiej Magistrali Rowerowej N-S oraz W-E, W Centrum Polski, Bursztynowego Szlaku Rowerowego. Chętnie eksplorowane przez turystów były także szlaki kajakowe m.in. na Pilicy, Warcie, Grabi, Widawce, Bzurze i Rawce, jednak nadal nie wszystkie są wyznakowane.

Infrastrukturę turystyczną rozbudowywano także w ramach Budżetu Obywatelskiego (BO) „ŁÓDZKIE NA PLUS” oraz dotacji „Infrastruktura turystyczna Plus”, gdzie samorząd województwa przyznał na rozbudowę zagospodarowania turystycznego łącznie 240 tys. zł w ramach 5 projektów dotyczących szlaku rowerowego Między Wartą a Pilicą oraz infrastruktury na szlakach kajakowych Pilicy i Bzury. W ramach BO i dotacji wspierano też projekty w zakresie rekreacji.

Ograniczenia wynikające z pandemii COVID-19 silnie wpłynęły na branżę turystyczną w regionie, okres ten wiązał się z czasowym zamknięciem **obiektów gastronomii i bazy noclegowej**, co skutkowało często stałym zawieszeniem działalności. Liczba całorocznych **obiektów noclegowych** w latach 2018-2021 zmniejszyła się z 296 do 241, wśród nich znalazły się zarówno obiekty skategoryzowane, jak i nie objęte kategoryzacją. Tym samym zmniejszyła się liczba miejsc noclegowych całorocznych ogółem (z 20 060 do 18 926) oraz liczba udzielonych noclegów ogółem (z 2 560 848 do 1 594 579). Jednak mimo zmniejszenia się liczby hoteli (ze 117 do 103), zanotowano w nich wzrost miejsc noclegowych (z 11 893 do 12 595), co może być związane z powstaniem nowych hoteli czterogwiazdkowych i zamknięciem obiektów o niższym standardzie.

III.6.3. Marka turystyczna

Konsekwentnie budowano rozpoznawalną markę turystyczną regionu. W 2018 r. przyznano certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej dla **Starego Kina Cinema Residence w Łodzi oraz w 2019 r. dla Centrum Nauki i Techniki EC1 w Łodzi**, co zwiększyło liczbę produktów turystycznych z certyfikatem POT w 2021 r. do 16. **Jeden z nich, w Łodzi jest obecnie nieczynny (Se-ma-for Muzeum Animacji) oraz jeden, także w Łodzi zmienił nazwę z „Explorers Festiwal – światowe indywidualności” na „Wielką Lekcję Geografii im. Z. Łuczaka”**.

Większości **wizerunkowych produktów turystycznych** województwa udało się przetrwać pomimo problemów branży turystycznej, związanych z pandemią COVID-19. Samorząd województwa wspierał



wizerunkowe produkty turystyczne, w tym Wędrowny Festiwal Filharmonii Łódzkiej "Kolory Polski", w ramach którego organizowano koncerty na terenie województwa oraz **Festiwal Łódź Czterech Kultur**.

Od 2018 r. **promowano atrakcje turystyczne regionu** m.in. dzięki wydarzeniom organizowanym przez samorząd województwa tj. Mixer Regionalny (2018, 2019 r.), Kolejowe Niedziele (2018, 2019 r.), Pociągiem w Filmowe Łódzkie (2018 r.), Pociąg do smaków Łódzkiego" (2019 r.), Turystyczne niedziele w województwie łódzkim" (2021 r.), Pikniki Województwa Łódzkiego (2021 r.), Spacerem po Łódzkiem, Wojewódzkie Spływy Kajakowe Wartą, Bzurą i Pilicą. Samorząd województwa prezentował także walory regionu podczas licznych edycji **targów turystycznych**, krajowych (m.in. w Gdańsku, Katowicach, Nadarzynie, Łodzi, Poznaniu i Szczecinie) i zagranicznych (m.in. w Brnie, Brukseli), w tym na największych wydarzeniach promocyjnych: ITB w Berlinie w 2018 i 2019 r. oraz EXPO Dubaj w 2021 r.

Walory regionu były także intensywnie promowane poprzez prowadzenie strony internetowej i profili w mediach społecznościowych oraz wydanie przez samorząd województwa publikacji dotyczących atrakcji turystycznych m.in. map tematycznych oraz wydawnictw Województwo Łódzkie na rowerze, Łódzkie na weekend (wyróżnionych w ramach cyklicznego ogólnopolskiego konkursu Róża Regionów), Wędrownik. Ponadto Regionalna Organizacja Turystyczna WŁ prowadziła działalność promocyjną m.in. w ramach: kampanii „Jak smakuje Polska”, wyjazdów typu study press, Turystycznych Mistrzostw Blogerów.

Monitorowano ruch turystyczny prowadząc w 2018 r. badania ruchu turystycznego w Łodzi i w województwie łódzkim, finansowane przez samorząd województwa.

Tabela 6. Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z turystyką i rekreacją

Wskaźnik		Wartość	Wartość	Wartość	Wartość	Wartość	Źródło danych
		w 2018 r.	w 2019 r.	w 2020 r.	w 2021 r.	w 2030 r. dla woj. łódzkiego	
Liczba miejsc noclegowych w skategoryzowanych obiektach hotelarskich (hotele, motele, pensjonaty) ⁶¹ [szt.]	Łódzkie	12 269	12 977	12 506	12 820		
	Polska	18 486	19 270	18 634	19 815	śr. krajowa	GUS
	Łódzkie	15	16	16	16	25	POT

⁶¹ Miejsca noclegowe całoroczne.



Wskaźnik		Wartość					Źródło danych
		Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	
Liczba produktów turystycznych z certyfikatem Polskiej Organizacji Turystycznej [szt.]	Polska	13	14	14	15		
Udział obiektów turystycznych wyposażonych w pochylnie wjazdowe dla osób niepełnosprawnych ruchowo w liczbie obiektów turystycznych ogółem [%] ⁶²	Łódzkie	29,4 ⁶³	b.d.	b.d.	28,4		
	Polska	23,3	b.d.	b.d.	21,3	62,2	GUS

III.7. Krajobraz i ład przestrzenny

Krajobraz jest jednym z czynników warunkujących jakość życia, a kształtowanie przestrzeni w sposób świadomy i zrównoważony z poszanowaniem wartości dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego ma istotne znaczenie dla osiągania ładu przestrzennego. **W Planie założono działania koncentrujące się na ochronie i wzmacnianiu walorów krajobrazu przyrodniczego, kulturowego i kształtowaniu ładu przestrzennego. W kontekście MOF Łodzi, w ocenianym Planie jako najistotniejsze działania wskazano racjonalne gospodarowanie przestrzenią i przeciwdziałanie suburbanizacji oraz ochronę prawną najcenniejszych walorów krajobrazowych.**

III.7.1. Krajobraz

W latach 2018-2021 prowadzono działania służące **ochronie i wzmocnieniu walorów krajobrazu przyrodniczego oraz kulturowego**. W ramach przywracania wartości krajobrazowych obszarom poeksploatacyjnym, Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów kontynuowała szerokie prace polegające na rekultywacji zdegradowanych terenów przywracające im wartości przyrodnicze (m.in. zalesienia), dodatkowo

⁶² Okres monitorowania co 4 lata.

⁶³ Badanie odbyło się w 2017 r. i w 2021 r.



w 2020 r. zakończono formowanie IV poziomu zwałowiska wewnętrznego Pola Bełchatów, tak by uformowana powierzchnia mogła stanowić linię brzegową jezior, które powstaną po zakończeniu eksploatacji. Ponadto w województwie w latach 2018-2021 zrekultywowano i zagospodarowano łącznie 615,0 ha, w kierunku rolnym (57,2%) i leśnym (24,5%).

Biorąc pod uwagę zachowanie krajobrazu kulturowego, w miastach i na terenach wiejskich realizowano szereg inwestycji poprawiających jakość przestrzeni publicznych, w tym rewaloryzację parków i poprawę jakości terenów zielonych (m.in. Bełchatów, Piotrków Trybunalski, Opoczno, Poddębice, Przedbórz, Warta, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ujazd, Zduńska Wola, Żłoczew oraz w Łódź i Pabianice), budowę woonerfów (Łódź), przebudowę kwartałów miejskich, placów, ulic, podwórek (m.in. Bełchatów, Kutno, Piotrków Tryb., Rawa Mazowiecka, Sulejów oraz w Łodzi i Pabianicach) oraz centrów miejscowości (Bolimów, Gomunice, Paradyż).

Na obszarze regionu lokalnie powstawała również zabudowa z wykorzystaniem kamienia wapiennego (okolice Uniejowa i Poddębic). Ponadto, dzięki przywracaniu tradycyjnych sadów z rodzimymi odmianami drzew owocowych w ramach realizowanego przez samorząd województwa projektu „Owoce pamięci” kształtowano otwarty krajobraz wiejski. W 2020 r. założono 20 sadów, szpalerów i alei (m.in. w gminach: Bedlno, Góra Św. Małgorzaty, Łódź, Moszczenica, Rzeczyca, Bolimów, Nieborów, Jeźów, Nowosolna, Rawa Mazowiecka, Sędziejowice). W latach 2018-2021 realizowano również działania na rzecz zachowania i odtworzenia zabytkowych założeń zakomponowanej zieleni (m.in. w Czarnocinie, Czerniewicach, Daszynie, Dzierżąnej, Jasionnej, Lisowicach, Moszczenicy, Małkowie, Paradyżu, Parzniewicach Małych, Spale, Szynczycach, Wielkiej Woli, Niechcicach, Woli Krzysztoporskiej, Zadzimiu).

III.7.2. Ład przestrzenny

Biorąc pod uwagę kształtowanie ładu przestrzennego w krajobrazie, w województwie obserwowano postępującą presję urbanizacyjną, o czym świadczą odnotowane w latach 2018-2021 dodatnie saldo migracji oraz wzrost mieszkań oddanych do użytku w gminach podmiejskich. W 2021 r. najwyższe dodatnie saldo migracji na 1 000 mieszkańców odnotowano w gminach MOF Łodzi (wiejskich: Pabianice, Nowosolna, Andrespol, Zgierz, Lutomiersk, miejskiej: Konstantynów Łódzki i miejsko-wiejskiej: Aleksandrów Łódzki, Rzgów), w gminach wiejskich przylegających do MOF Łodzi (Wodzierady, Dalików) i sąsiadujących z większymi ośrodkami miejskimi (Zapolice i Sieradz), a także związanych bezpośrednio z KWB Bełchatów (Bełchatów i Kleszczów). Jednocześnie w latach 2018-2021 najwięcej mieszkań (poza Łodzią – 17 691) oddano do użytkowania w miastach: Piotrków Trybunalski (1031), Radomsko (835), Skierniewice (751), Kutno (664), a także na obszarach wiejskich: m. gm. Aleksandrów Łódzki (771), gm. Zgierz (484). O presji



budowlanej na tereny podmiejskie świadczy również wysoka liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2018-2021, których w gminach wiejskich wydano najwięcej dla gmin: **Zgierz (1574)**, **Bełchatów (1150)** i **Zduńska Wola (1044)**.

Zjawisko suburbanizacji stanowi jedną z przyczyn degradacji krajobrazów podmiejskich obserwowanej nie tylko w bezpośrednim sąsiedztwie większych ośrodków miejskich, ale również na bardziej odległych terenach cennych przyrodniczo (np. dolinach Warty, Grabi). Dynamicznie rozwijają się osiedla deweloperskie na dawnych działkach rolniczych (tzw. urbanizacja łanowa), na których budynki są sytuowane wzdłuż jednej długiej ulicy, a cały obszar wyizolowany przestrzennie prowadzi do fragmentacji przestrzeni przyrodniczej. Zjawiska te wynikają m.in. ze znaczącego przeskalowania powierzchni wyznaczonych w studiach pod zabudowę mieszkaniową, co jest widoczne przy zestawieniu pojemności demograficznej z potencjałem ludnościowym gminy. W 2018 r. powierzchnia docelowych terenów mieszkaniowych wyznaczonych w studiach w województwie mogła pomieścić 4,8 razy tyle ludności ile posiadało wówczas województwo (**w MOF 3,9 razy ludności MOF**), w 2021 r. było to już 4,9 (**w MOF 4,0**). Największe dysproporcje oznaczające ponad 10-razy większą chłonność demograficzną w stosunku do aktualnego zaludnienia cechowały ok. 20% gmin województwa, szczególnie Bolimów (wzrost z 20,6 w 2018 r. do 21,3 w 2021 r.), a **w MOF Łodzi Jeżów (z 19,2 do 20,4) oraz Dłutów (w latach 2018-2021 niezmiennie 14,3)**.

Kształtowaniu ładu przestrzennego nie sprzyja także niski stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W latach 2018-2021 udział powierzchni objętej obowiązującymi mpzp zmienił się nieznacznie i wzrósł najwięcej w gminach: Kocierzew Południowy (o 15,7 p.p. do 20% powierzchni) i **Łódź (12,5 p.p. do 33% powierzchni)**. Zaledwie 47 gmin osiągnęło pokrycie powyżej 98% swojej powierzchni, z czego tylko **połowa spośród gmin MOF Łodzi**. W zakresie przełożenia zapisów Planu do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, od 2018 r. do 2021 r. jedynie 43 gminy (ok. 25%) dokonały zmian swych dokumentów.

W latach 2018-2021, jedynie Łask przyjął **uchwałę reklamową** (w 2020 r.), **natomiast w Łodzi w 2018 r. podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia nowej uchwały ze względu na zaskarżenie do WSA przez wojewodę obowiązującej uchwały z 2016 r.** Ponadto w latach 2018 – 2021 gminy: **Aleksandrów Łódzki, Zgierz**, Radomsko, podjęły uchwały o przystąpieniu do sporządzenia uchwał reklamowych.

Ponadto w 2018 r. rozpoczęto **prace nad audytem krajobrazowym województwa łódzkiego**, którego wynikiem będzie wyznaczenie krajobrazów priorytetowych. W latach 2018-2021 przeprowadzono szereg analiz, które pozwoliły wskazać zagrożenia krajobrazu w ośrodkach historycznych, zdelimitowano typy



krajobrazów naturalnych, a także zidentyfikowano układy ruralistyczne o istotnych wartościach krajobrazowych i kulturowych w skali województwa.

Tabela 7. Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z krajobrazem i ładem przestrzennym

Wskaźnik	Wartość					Źródło danych
	Wartość w 2018 r.	Wartość w 2019 r.	Wartość w 2020 r.	Wartość w 2021 r.	Wartość docelowa w 2030 r. dla woj. łódzkiego	
Liczba obowiązujących „uchwał reklamowych” [szt.]	łódzkie 1	1	2	2	177	badanie własne BPPWŁ
	Polska 33	45	54	57		
Katalog lokalnych form architektonicznych [szt.]	łódzkie 0	0	0	0	1	badanie własne BPPWŁ

III.8. Obronność i bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców regionu jest niezbędne w przypadku kryzysu lub konfliktu zbrojnego. **W Planie przewidziano działania ukierunkowane na zabezpieczenie infrastruktury obronnej oraz możliwości prowadzenia działań ratowniczych i obronnych, m.in. związanych z przynależnością do Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO).**

Od 2018 r. prowadzono działania służące **zabezpieczeniu infrastruktury obronnej na obszarze województwa**. W latach 2018-2021 w województwie utrzymano funkcję wojskowych terenów zamkniętych, których liczba się nie zmieniła i wynosi 28, zmianie uległa natomiast liczba stref ochronnych i obszarów ograniczonego użytkowania (spadek z 26 do 6), a funkcjonująca dotychczas strefa zrzutu w okolicach Bełchatowa, nie została uwzględniona w decyzji MON o terenach zamkniętych. Ponadto nastąpił wzrost liczby zamkniętych terenów kolejowych, z 3250 do 3312.

W analizowanym okresie podjęto prace nastawione na **zapewnienie możliwości prowadzenia działań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym obronnych i ratowniczych**, a były one determinowane przede wszystkim pandemią COVID-19. W ramach prac służących ochronie ludności i zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, dostosowano infrastrukturę zdrowia oraz innych obiektów na rzecz zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2, uruchomiono szpital tymczasowy **w Hali Expo w Łodzi, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Marii Skłodowskiej Curie w Zgierzu przekształcono tymczasowo na**



tzw. placówkę COVID-ową. Dodatkowo w całym województwie łódzkim przy placówkach medycznych zorganizowano ponad 30 punktów drive-thru, gdzie możliwe było pobieranie wymazów do badań w kierunku SARS-CoV-2. Te działania potwierdziły, że w zakresie istniejących możliwości zadbano o utrzymanie sił i środków, w tym obiektów niezbędnych do prowadzenia działań ratowniczych.

W celu zapewnienia w regionie łączności straży pożarnej i innych służb, w latach 2018-2021 została zmodernizowana infrastruktura teleinformatyczna Państwowej Straży Pożarnej⁶⁴, natomiast dla stworzenia warunków do prowadzenia bieżących działań ratowniczych, prowadzone były prace modernizacyjne strażnic Państwowej Straży Pożarnej na terenie województwa, a w 2020 r. rozpoczęto budowę strażnicy JRG PSP Łódź – Olechów⁶⁵.

Ponadto w analizowanym okresie oddano do użytku Bazę Ratownictwa Wodnego w Ostrowie Warckim nad Zbiornikiem Jeziorsko, rozszerzono działalność Centrum Powiadamiania Ratunkowego o możliwość przejęcia połączeń z numeru alarmowego 997, a także utworzono w 2021 r. dodatkowe miejsca stacjonowania karettek w Brzezinach, Drzewicy, Łodzi i Żelowie, co posłużyło optymalizacji czasów dotarcia zespołów ratownictwa medycznego.

Biorąc pod uwagę zapewnienie odpowiedniej infrastruktury transportowej służącej obronności i bezpieczeństwu publicznemu, podjęto działania w zakresie utworzenia w pobliżu skrzyżowania autostrad A1 i A2 specjalistycznego zespołu chemiczno-drogowego, natomiast ze względu na aktualną sytuację geopolityczną związaną z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, utrzymano wykorzystanie infrastruktury drogowej na wypadek sytuacji kryzysowej lub wojny do realizacji przewozów drogowych wojsk własnych i sojuszniczych i prowadzone są zintensyfikowane działania nad przygotowaniem dróg publicznych na potrzeby obrony państwa.

III.9. Obszary funkcjonalne

III.9.1. Obszar funkcjonalny o znaczeniu ponadregionalnym

III.9.1.1. Miejski Obszar Funkcjonalny Łodzi

Ze względu na zbieżność zagadnień dotyczących rozwoju regionu i MOF Łodzi, przeglądu zmian zachodzących w MOF Łodzi dokonano w poszczególnych rozdziałach tematycznych, akcentując problematykę dotyczącą Obszaru kolorem pomarańczowym. Z przeprowadzonego przeglądu wynika, że w okresie 2018-2021 zachodziły pozytywne zmiany w kontekście kierunków rozwojowych wskazanych w Planie MOF Łodzi.

⁶⁴ Modernizacja dotyczyła stacji bazowych w każdej Komendzie Powiatowej/Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej województwa łódzkiego. Państwowa Straż Pożarna posiada jednolity system łączności wraz z Ochotniczą Strażą Pożarną. W ramach przydzielonych częstotliwości zostały wydzielone kanały do współdziałania z pozostałymi służbami ratowniczymi na terenie województwa łódzkiego.

⁶⁵ Zakończenie budowy i oddanie do użytku jest planowane na 2023 r.



III.9.2. Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

III.9.2.1. Miejskie obszary funkcjonalne miast powiatowych

Dla **MOF miast powiatowych** przeglądu zmian dokonano w rozdziale III.1. System osadniczy, gdzie oceniono zmiany zachodzące w kontekście kierunków rozwojowych wskazanych w Planie.

III.9.2.2. Pozostałe obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

Dla obszarów w Planie **przyjęto cele strategiczne i strategiczne kierunki działań bezpośrednio z nieobowiązującej już „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020” (SRWŁ 2020).**

Zagłębie Górniczo-Energetyczne Bełchatów – Szczerców – Złoczew

Na wyspecjalizowany obszar Zagłębia Górniczo-Energetycznego Bełchatów – Szczerców – Złoczew, wskazany w **nieobowiązującej SRWŁ 2020** i uwzględniony w Planie, składają się 2 zwarte przestrzenie Górniczo – Energetyczne Obszary Funkcjonalne: Bełchatowsko – Szczercowski i Złoczewski, będące rejonem dominacji surowcowej opartej na zasobach węgla brunatnego i produkcji energii elektrycznej oraz ciepła.

Dla Zagłębia **wskazano w Planie (cytując nieobowiązującą SRWŁ 2020)** cel strategiczny określający obszar nowoczesnej gospodarki energetycznej, tworzącej i wykorzystującej innowacyjne i przyjazne środowisku technologie.

W latach 2018-2021 w Zagłębiu prowadzono **działania służące rozwijaniu szkolnictwa zawodowego z zakresu gospodarki energetycznej**. W 2018 r. w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Bełchatowie oraz w Technikum Nowoczesnych Technologii w Kleszczowie, pod patronatem Ministerstwa Edukacji Narodowej, PGE utworzyło klasy patronackie kształcące w zawodach technik elektryk, mechanik, automatyk i mechatronik. W 2021 r. rozpoczęło działalność Centrum Rozwoju Kompetencji Województwa Łódzkiego i PGE w Rogowcu, prowadzące szkołę branżową II stopnia dla absolwentów szkoły I stopnia m.in. w zawodach: mechanik, automatyk oraz technik spawalnictwa.

Od 2018 r. na terenie OF **rozwijano zielone przemysły i wdrażano niskoemisyjne technologie węglowe**, m.in. w 2019 r. spółka Termall realizowała w powiecie bełchatowskim projekt służący zwiększaniu efektywności procesów spalania paliw i odpadów oraz ograniczaniu zanieczyszczeń gazów odlotowych przy jednoczesnym ograniczaniu odpadów procesowych. W 2020 r. Rafako i PGE GiEK prowadziły w powiecie bełchatowskim, prace nad technologią podnoszącą skuteczność procesu odsiarczania spalin.

W latach 2018-2021 **rekultywowano tereny poeksploatacyjne**, zwiększając obszar zalesień na zwałowisku zewnętrznym i wewnętrznym Pola Szczerców oraz na części zwałowiska wewnętrznego Pola Bełchatów,



gdzie w 2020 r. zakończono m.in. formowanie IV poziomu zwałowiska, tak by uformowana powierzchnia mogła stanowić linię brzegową jezior, które powstaną po zakończeniu eksploatacji.

W omawianym okresie **prowadzono działania ograniczające negatywne skutki oddziaływania terenów eksploatacyjnych**. W zakresie gospodarki wodno-ściekowej w latach 2018-2021 na obszarze Zagłębia wybudowano 55,9 km sieci wodociągowej, osiągając całkowitą długość 2 619,3 km oraz zmodernizowano i przebudowano stacje uzdatniania wody w gminach Brąszewice i Burzenin i dzięki temu udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej wzrósł o 2 p.p. do poziomu 98% w 2021 r. (wyższy od śr. woj. 94,5%). Wybudowano także 63,3 km sieci kanalizacyjnej, osiągając całkowitą długość 684,7 km oraz wybudowano oczyszczalnie ścieków w gminach Klonowa i Szczerców, jak również rozbudowano i zmodernizowano oczyszczalnie w gminach Kluki, Kodrąb i Sulmierzyce. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w Zagłębiu wzrósł o 1,5 p.p. do poziomu 54,9% w 2021 r. (niższy od śr. woj. 64,7%, co wynika z ponad 87% udziału terenów wiejskich w obszarze).

W Zagłębiu **zwiększano transportową dostępność wewnętrzną**. Rozbudowano odcinki dróg wojewódzkich, m.in. DW 484 i DW 483 i prowadzono prace przygotowawcze do realizacji obwodnicy Bełchatowa w ciągu DW 484. Uruchamiano regionalne linie autobusowe (m.in. na trasach z Bełchatowa do Piotrkowa Tryb., Radomska i Ruśca) oraz tworzone autobusowe linie dowozowe do stacji i przystanków kolejowych (Piotrków Tryb.). Dla **zwiększenia dostępności zewnętrznej** realizowano autostradę A1⁶⁶ i prowadzono prace przedprojektowe dla modernizacji LK 24 Piotrków Trybunalski – Bełchatów wraz z wydłużeniem do Bogumiłowa oraz budowy nowych linii kolejowych na odc. Bełchatów – LK 131 – Wieluń.

W ramach **ponadregionalnych powiązań funkcjonalnych z zakresu gospodarki energetycznej** nadal produkcja energii w elektrowni Bełchatów stanowiła istotny udział w krajowym systemie energetycznym, chociaż w związku z podjętymi działaniami transformacyjnymi ulegała stopniowemu zmniejszaniu (w 2019 r. nastąpiło wyłączenie jednego z bloków energetycznych).

Uchwalona w 2021 r. **obowiązująca SRWŁ 2030 utrzymuje strategiczną pozycję i ważność jedynie części tego terenu** poprzez włączenie go w strukturę obszaru strategicznej interwencji o nazwie **Obszar nowej energii**, który uwzględnia także gminy dotychczas nie brane pod uwagę. Dla obszaru wskazano także inne, niż wynikające z Planu, działania których realizację należy podjąć. W nowej Strategii podjęto także decyzję o transformacji energetycznej regionu i odejściu od produkcji energii ze źródeł konwencjonalnych.

⁶⁶ Zakończono odc. Kamieński – Radomsko oraz prowadzono prace na odc. Piotrków Tryb. – Kamieński.



Zagłębie Ceramiczno-Budowlane Opoczno – Tomaszów Mazowiecki

Wyspecjalizowany obszar Zagłębia Ceramiczno-Budowlanego Opoczno – Tomaszów Mazowiecki, wskazany w **nieobowiązującej SRWŁ 2020** i uwzględniony w Planie, tworzy 1 zwarty przestrzennie Opoczyńsko – Tomaszowski Ceramiczno-Budowlany Obszar Funkcjonalny, charakteryzujący się największą w województwie koncentracją przemysłu materiałów budowlanych.

Dla Zagłębia **wskazano w Planie (cytując nieobowiązującą SRWŁ 2020)** cel strategiczny określający obszar nowoczesnego przemysłu materiałów budowlanych, oparty na zasobach surowcowych i wykorzystujący innowacyjne technologie oraz kreatywne rozwiązania w zakresie projektowania i wzornictwa.

W latach 2018-2021 w Zagłębiu **poprawiano dostęp do wiedzy oraz zwiększano transfer najnowszych osiągnięć technologicznych w przemyśle ceramicznym i szklarskim**. Działania prowadzono głównie w Opocznie i Tomaszowie Mazowieckim, gdzie m.in. w 2020 r. Ceramika Paradyż Sp. z o.o. opracowała innowacyjną technologię otrzymywania na bazie wielogatunkowego szkła odpadowego pełnowartościowych, okładzinowych płytek ceramicznych, a w 2021 r. Zakład Budowlano-Usługowy Best wdrożył innowacyjną technologię produkcji betonu samozagęszczalnego (SCC).

Pomimo, że od 2018 r. nie **ukształtowały się powiązania sieciowe w zakresie nowoczesnego wzornictwa przemysłowego, wprowadzano je w obrębie poszczególnych przedsiębiorstw**, m.in. w Ceramice Paradyż Sp. z o.o. opracowano nową gamę wielkoformatowych płytek gresowych do zastosowania na zewnątrz i wewnątrz w technologii prasowania na sucho (grupa produktowa B Ia) o unikalnym zdobieniu w całej masie ceramicznej zbliżonym do wzornictwa materiałów naturalnych typu kamień, drewno.

W latach 2018-2021 w Zagłębiu **rozwijano szkolnictwo zawodowe z zakresu przemysłu ceramicznego i szklarskiego**. W 2019 r., pod patronatem Ceramiki Paradyż, uruchomiono kształcenie w dwóch klasach patronackich o kierunku mechatronik dla procesów produkcyjnych w przemyśle ceramicznym, w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim oraz Zespole Szkół Powiatowych nr 1 w Opocznie. W 2019 r. zakład Opoczno⁶⁷ rozszerzył dodatkowo współpracę (nawiązaną w 2011 r.) z Zespołem Szkół Powiatowych nr 1 w Opocznie, w zakresie opieki merytorycznej klas kształcących w zawodach technik ceramik, technik automatyk oraz technik analityk.

⁶⁷ Z grupy kapitałowej Cersanit.



W omawianym okresie **działalność badawczą na potrzeby przemysłu ceramicznego i szklarskiego** kontynuowało Laboratorium Badawcze Katedry Fizyki Budowli i Materiałów Budowlanych Politechniki Łódzkiej.

Od 2018 r. **rekultywowano tereny poeksploatacyjne**, zarówno w kierunku leśnym, jak i wodnym, m.in. w rejonie kopalni surowców szklarskich Biała Góra, zgodnie z harmonogramem prac rekultywacyjnych.

Zwiększano transportową dostępność wewnętrzną, m.in. dzięki rozbudowie odcinków dróg wojewódzkich: DW 713 i DW 726 oraz budowie obwodnicy Wąglan w ciągu DW 726. Ponadto tworzone autobusowe linie dowozowe do stacji i przystanków kolejowych (m.in. Tomaszów Maz., Opoczno). Dla **zwiększenia dostępności zewnętrznej** rozszerzano siatkę połączeń Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej, dzięki czemu Tomaszów Maz. i Opoczno zyskały nowe połączenia, m.in. z Łodzią, Radomiem, Skarżysko-Kamienną) oraz uruchamiano regionalne linie autobusowe (m.in. na trasach z Tomaszowa Maz. do Rawy Maz., Brudzewic, Opoczna oraz z Opoczna do Inowłódza i Piotrkowa Tryb.).

W ramach **ponadregionalnych powiązań funkcjonalnych z zakresu rozwoju nowoczesnego przemysłu materiałów budowlanych** firmy z Zagłębia (np. Ceramika Paradyż Sp. z o.o.) kontynuowały współpracę w ramach Polskiej Grupy Ceramicznej (grupa zakupowa), zrzeszającej 15 największych firm polskich z całego kraju, z branży płytek ceramicznych, ceramiki sanitarnej i armatury. Od 2020 r. funkcjonuje w Zagłębiu grupa kapitałowa Cersanit, tworząca sieć powiązań w skali międzynarodowej zrzeszając marki: Cersanit, Opoczno, Meissen Keramik i Pilkington's, mająca swoje rynki zbytu w państwach Unii Europejskiej, na rynkach Europy Wschodniej, Bliskiego Wschodu oraz Azji Środkowej i Afryki Północnej.

Uchwalona w 2021 r. **obowiązująca SRWŁ 2030 zakłada dalsze wsparcie regionalnych inteligentnych specjalizacji, do których należą zaawansowane materiały budowlane, w tym nowoczesny przemysł ceramiczny**. Ponadto Strategia przewiduje również wsparcie dla większości gmin z Obszaru Zagłębia Ceramiczno-Budowlanego Opoczno – Tomaszów Mazowiecki w ramach wyznaczonego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tomaszów Mazowiecki – Opoczno.

Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa

Na wyspecjalizowany Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa, wskazany w **nieobowiązującej SRWŁ 2020** i uwzględniony w Planie, składają się 2 zwarte przestrzenie Rolnicze Obszary Funkcjonalne: Sieradzki i Kutnowsko-Skierniewicki, w których główną rolę odgrywa dobrze prosperujące rolnictwo, zdolne do pełnienia funkcji żywicielskiej i zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego.



Dla obszaru **wskazano w Planie (cytując nieobowiązującą SRWŁ 2020)** cel strategiczny określający obszar rozwoju konkurencyjnego, produktywnego rolnictwa oraz nowoczesnego przetwórstwa rolno-spożywczego, opartego na tradycjach przedsiębiorczych oraz strukturach sieciowych powiązanych z sektorem naukowo-badawczym.

W latach 2018-2021 w OF **rozwijano specjalistyczne szkolnictwo zawodowe o profilu rolniczym na poziomie średnim** tworząc 4 dodatkowe branżowe szkoły, zarówno I jak i II stopnia i w 2021 r. na obszarze funkcjonowały łącznie 32 placówki tego typu. Następował także **dalszy rozwój szkolnictwa wyższego** w ramach oferty studiów I stopnia na kierunku Ogrodnictwo na Akademii Nauk Stosowanych im. Stefana Batorego w Skierniewicach⁶⁸.

Od 2018 r. **wspierano powstawanie i działalność organizacji producentów rolnych**, jednak następowały niewielkie zmiany w tym zakresie. Liczba grup producentów rolnych ogółem wzrosła jedynie o 1, z 31 do 32, przy czym rosła liczba grup producentów mięsa (z 17 do 21), a malała liczba grup producentów owoców i warzyw (z 14 do 11).

Rozwijano sieci współpracy między sferą naukowo-badawczą a samorządem rolniczym i producentami rolnymi oraz przedsiębiorstwami przetwórstwa rolno-spożywczego m.in. dzięki uruchomieniu w 2021 r. działalności Centrum Przetwórstwa Produktów Ogrodniczych (CPPO) ukierunkowanej na kreowanie innowacji w projektowaniu produktów żywnościowych na bazie owoców i warzyw, z ofertą kierowaną m.in. do podmiotów gospodarczych, uczelni wyższych i instytutów naukowych. Współpraca inicjowana była także przez Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy w Skierniewicach, który integrował m.in. rolników, producentów, uczniów szkół rolniczych ze środowiskiem naukowym.

Pomimo, że nie powstawały **rynki hurtowych produktów rolnych**, rozwijał się handel detaliczny. Marszałek Województwa Łódzkiego oraz Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach podjęli inicjatywę tworzenia w Łodzi cyklicznych ryneków rolnych pn. „Prosto od rolnika”. Umożliwia to rolnikom z województwa sprzedaż swoich produktów bez pośredników, w centrum miasta, w miejscach gdzie często bywają mieszkańcy Łodzi i całego regionu, co przyczynia się do promowania i rozwoju rolnictwa.

W latach 2018-2021 **rozwijano międzynarodowy agrobiznes** m.in. poprzez wsparcie w 2019 r. eksportu FOOD SERVICE SP. Z O.O na rynkach międzynarodowych (m.in. Egiptu, Armenii i RPA) oraz internacjonalizację w 2020 r. firmy Bracia Urbanek w wyniku wdrożenia nowego modelu biznesowego na rynki Słowacji, Szwecji,

⁶⁸ funkcjonującej pod patronatem Uniwersytetu Łódzkiego, Politechniki Łódzkiej, Uniwersytetu Medycznego w Łodzi i Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (wcześniej w latach 2005-2019 Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Skierniewicach).



Rumunii i Portugalii. Trwała także realizacja projektu Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Skierniewicach, związany z promocją gospodarczą poprzez internacjonalizację działalności badawczo-rozwojowej i edukacyjnej Instytutu na terenie Niemiec, Francji i Kataru.

Rozwijano procesy produkcji biogazu i biopaliw na bazie produktów i odpadów rolnych. Od 2020 r. Biogazownia w Kutnie rozpoczęła wytwarzanie energii elektrycznej w procesie kogeneracji, przetwarzając produkty uboczne powstałe z przetwórstwa rolno-spożywczego oraz innych bioodpadów. Będąca właścicielem Biogazowni Spółka EnerBIO opracowuje także technologię efektywnego przetwarzania odpadów z przemysłu rolno-spożywczego na potrzeby fermentacji metanowej oraz realizuje w powiecie kutnowskim nową biogazownię o mocy 0,499 MW, która także będzie wytwarzała energię elektryczną oraz ciepłą w kogeneracji z biogazu rolniczego powstałego z masy organicznej.

W OF nieznacznie **zwiększono retencję wód oraz modernizowano systemy melioracji wodnej**, odbudowując m.in. w 2018 r. zbiorniki retencyjne w Nadleśnictwie Kutno poprzez modernizację 2 stawów ziemnych usytuowanych na rowie melioracyjnym stanowiącym dopływ rz. Ochni. W latach 2019-2021⁶⁹ w OF wspierano zwiększenie retencji wód w krajobrazie rolniczym, zwiększając nakłady na realizację zadań wykonywanych przez 35 spółek wodnych z powiatów kutnowskiego, łęczyckiego, łowickiego, rawskiego, sieradzkiego oraz skierniewickiego, których kluczowym celem jest regulacja stosunków wodno-glebowych poprzez optymalne zarządzanie urządzeniami melioracji wodnych. Od 2019 r. do 2021 r. wartość przyznanych dotacji wzrosła o ok. 17% (z 1 077 042 zł do 1 263 976 zł).

Pomimo, że od 2018 r. nie odnotowano znaczących postępów w zakresie **scalania gruntów rolnych i leśnych**, rozpoczęto działania w tym zakresie i w 2019 r. zakończono scalanie gruntów w obrębie geodezyjnym Ścieki w Rawie Mazowieckiej. Trwają również prace scaleniowe w obrębie Kaleń w gm. Sadkowie.

Zwiększano dostępność transportową wewnętrzną i zewnętrzną. Rozbudowano drogę wojewódzką DW 703 na odc. Chruślin – Brzozów oraz wybudowano obwodnicę Kurzeszyna w ciągu DW 707. Ponadto tworzone autobusowe linie dowozowe do stacji i przystanków kolejowych (m.in. Sieradz, Łęczyca, Łowicz, Skierniewice). Rozszerzano siatkę połączeń Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej, dzięki czemu OF zyskał nowe połączenia m.in. z Toruniem, Poznaniem, a także na trasie Kutno – Łowicz – Skierniewice. Uruchamiano również regionalne linie autobusowe (m.in. na trasach Sieradz – Poddębice, Łęczyca – Uniejów, Poddębice – Aleksandrów Łódzki oraz ze Skierniewic do Czerniewic, Białej Rawskiej i Kiernozi).

⁶⁹ Brak danych za 2018 r.



Od 2018 r. **rozwijano ponadregionalne powiązania funkcjonalno-przestrzenne z zakresu przetwórstwa rolno-spożywczego** dzięki kontynuacji i rozwojowi współpracy przedsiębiorstw w zakresie łańcuchów dostaw surowców dla firm produkujących dla czołowych sieci handlowych w Polsce (m.in. Hortex Oddział w Skierniewicach, Bracia Urbanek w Łowiczu, Fructodor w Bolimowie) i na rynki zagraniczne (m.in. zakłady z Kutna – Cedrob, GoodMills i Animex Foods). Tworzyły się także powiązania między sektorami przedsiębiorstw i instytucji naukowych, w tym firma SOBEX z woj. lubuskiego we współpracy z Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach opracowywała technologię włókna drzewnego do produkcji proekologicznych podłoży ogrodniczych. Instytut Ogrodnictwa wraz z podmiotami z woj. małopolskiego – Intermagiem oraz oddziałem Siecią Badawczą Łukasiewicz opracowywali technologię produkcji owoców i warzyw z zastosowaniem nowych biopreparatów w ochronie upraw przed chorobami BioSafeFood.

Uchwalona w 2021 r. **obowiązująca SRWŁ 2030 utrzymuje strategiczną pozycję i ważność tego terenu** poprzez włączenie go w strukturę obszaru strategicznej interwencji o nazwie **Obszar zielonej gospodarki**, który uwzględnia także gminy dotychczas nie brane pod uwagę. Dla obszaru wskazano także inne, niż wynikające z Planu, działania których realizację należy podjąć.

Obszary Turystyczne Dolin Rzecznych Pilicy, Warty i Bzury

Na wyspecjalizowane Obszary Turystyczne Dolin Rzecznych Pilicy, Warty i Bzury, wskazane w **nieobowiązującej SRWŁ 2020** i uwzględnione w Planie, składają się 3 zwarte przestrzenie Turystyczne Obszary Funkcjonalne: Doliny Pilicy, Doliny Warty i Doliny Bzury, wyróżniające się walorami przyrodniczymi i kulturowymi, które stanowią podstawę dla rozwoju różnych form turystyki.

Dla obszarów **wskazano w Planie (cytując nieobowiązującą SRWŁ 2020)** cel strategiczny określający obszary rozwoju turystyki uzdrowskiej, konferencyjnej, sportowej i aktywnej o znaczeniu ponadlokalnym, wykorzystujące endogeniczny potencjał środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

Od 2018 r. w Obszarach Turystycznych Dolin Rzecznych **intensywnie rozwijano turystykę aktywną, rekreacyjną, sportową i geoturystykę oraz bazę turystyczną, w tym agroturystykę**. W OT Doliny Pilicy zrealizowano nowe obszary rekreacyjno-wypoczynkowe z infrastrukturą kajakową, place zabaw, boiska, miejsca piknikowe, urządzenia do street workoutu m.in. w Smardzewicach nad Pilicą (w 2021 r.), w Spale i Inowłodzu (w 2020 r.). W 2019 r. powstała też nowa atrakcja geoturystyczna – Geopark w Owadowie – Brzezinkach (gm. Sławno), jedno z najbardziej unikatowych i bogatych stanowisk paleontologicznych odkrytych w ostatnich latach na świecie. Bazę turystyki kajakowej rozwijano też w OT Doliny Warty. W 2020 r. nad Zbiornikiem Jeziorsko w Ostrowie Warckim powstały 2 porty jachtowe, a w Pęczniewie – Wylazłowie przystań jachtowa z bazą gastronomiczno-noclegową, plażą, przystanią kajakową, wypożyczalnią sprzętu



turystycznego i placami zabaw. W latach 2019-2021 nowe strefy turystyczno-rekreacyjne zyskał też Działoszyn. Natomiast w OT Doliny Bzury w latach 2018-2021 nastąpił rozwój bazy noclegowo-edukacyjnej, w tym realizowano ENERGOSFERĘ Innowacyjny Ośrodek Turystyki Edukacyjnej i Biznesowej w Konarzewie (gm. Piątek).

W latach 2018-2021 **baza noclegowa** w OT Dolin Rzecznych nieznacznie się zwiększyła i stanowiła 27,4% miejsc noclegowych w województwie. Liczba całorocznych miejsc noclegowych w obiektach hotelarskich w OT Dolin Rzecznych zwiększyła się o 435 (z 3 847 do 4 282). Wzrost odnotowano w dwóch pasmach dolin rzecznych – OT Doliny Warty (z 1 382 do 1 920) i OT Doliny Bzury (z 389 do 518), natomiast w OT Doliny Pilicy liczba miejsc noclegowych zmniejszyła się (z 2 076 do 1 844).

Od 2018 r. **rozbudowywano szlaki turystyczne** uzupełniając system o 2 szlaki scalające OT Dolin Rzecznych: pieszy Szlak Bitwy nad Bzurą (40 km relacji: Uniejów – Łęczyca) oraz rowerowy Między Wartą a Pilicą (42 km relacji: Gidle – Maluszyn). Ponadto samorząd województwa w 2021 r. zweryfikował przebieg istniejących szlaków rowerowych⁷⁰.

Rozwijano funkcję konferencyjno-kongresową, głównie wykorzystując istniejącą bazę, jednak w latach 2020-2021 proces ten uległ spowolnieniu w wyniku pandemii COVID-19. Ogółem w OT Dolin Rzecznych w latach 2017-2021 odnotowano wzrost liczby miejsc w salach konferencyjnych o 778, jednak wzrost odnotowano jedynie w OT Pilicy (z 3 661 do 5 109). Niewielki spadek miał miejsce w OT Doliny Warty (z 3 537 do 3 425), największy zaś w OT Doliny Bzury, gdzie liczba miejsc zmniejszyła się o 558 (z 1 163 do 605). Ogółem obiekty w gminach OT w 2021 r. dysponowały 9 139 miejscami w salach konferencyjnych, co stanowiło ok. 30% wszystkich w województwie.

W ramach **kreowania marki i popytu na usługi balneologiczne i uzdrowiskowe** infrastrukturę rozbudowywano głównie w OT Doliny Warty, ze względu na dostępność złóż wód geotermalnych. W Uniejowie powiększono baseny termalne i w 2019 r. oddano do użytku „Aparthotel Termy Uniejów” zwiększając bazę noclegową.

Od 2018 r. **budowano zintegrowane produkty turystyczne**, w tym szczególnie w OT Doliny Bzury, realizując projekt „Tum – perła romańskiego szlaku na ziemi łęczyckiej”, polegający na rekonstrukcji XIII-wiecznego tumskiego grodziska połączonego ze skansenem „Łęczycka Zagroda Chłopska” w Kwiatkówku. Organizowano także cyklicznie Międzynarodowe Turnieje Rycerskie w łęczyckim zamku, które uatrakcyjniały ofertę produktu turystycznego Centralnego Łuku Turystycznego. Kontynuowano też imprezy propagujące

⁷⁰ Łódzkiej Magistrali Rowerowej N-S oraz W-E, W Centrum Polski, Bursztynowego Szlaku Rowerowego.



dziedzictwo kulturowe Ziemi Łowickiej – Biesiadę Łowicką w Maurzycach wraz z łowickimi Żniwami w tradycyjnych strojach chłopskich. Pomimo kryzysu branży turystycznej wynikającego z pandemii COVID-19 wiele produktów turystycznych utrzymało swoją ofertę.

Dla **kreowania wizerunku atrakcyjnych turystycznie Obszarów Dolin Rzecznych** w latach 2018-2021 prowadzono działania promocyjne o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym, podczas wydarzeń organizowanych przez samorząd województwa tj. m.in. Mixer Regionalny (2018 r., 2019 r.), Pociągami w Filmowe Łódzkie (2018 r.), Pociąg do smaków Łódzkiego (2019 r.), Turystyczne niedziele w województwie łódzkim (2021 r.), Pikniki Województwa Łódzkiego (2021 r.). Organizowano także dedykowane wyłącznie OT Dolin Rzecznych, Wojewódzkie Spływy Kajakowe Wartą, Bzurą i Pilicą. Ponadto w OT Doliny Warty realizowano m.in. Inscenizację Bitwy nad Wartą z 1939 r. w Strońsku i Beleniu, Turniej Rycerski w Uniejowie, dywany kwiatowe podczas procesji Bożego Ciała w Spycimierzu. W OT Doliny Pilicy, w Sulejowie-Podklasztorzu odbywała się Biesiada Średniowieczna, a w OT Doliny Bzury Turniej Rycerski w Łęczycy, tradycyjna procesja Bożego Ciała w Łowiczu oraz piknik archeologiczny w Tumie. Obszary atrakcyjne turystycznie promowano też podczas targów turystycznych w kraju (m.in. w Gdańsku, Katowicach, Poznaniu) i poza granicami Polski (m.in. w Berlinie, Brnie, Brukseli i Dubaju). Pozytywny wizerunek OT kreowano również za pomocą publikacji na stronach internetowych i w mediach społecznościowych oraz licznych wydawnictw samorządu województwa (m.in. mapy szlaków kajakowych na Pilicy, Warcie, Grabi, Widawce, Bzurze i Rawce, Województwo Łódzkie na rowerze, Łódzkie na weekend).

Od 2018 r. **poprawiano czystość wód** Zalewu Sulejowskiego. W 2020 r. rozpoczęto realizację projektu zintegrowanego LIFE „Wdrażanie planu gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły na przykładzie zlewni Pilicy, w ramach którego do 2030 r. poprawie ulegnie jakość wody w Pilicy oraz Zalewie Sulejowskim, co ograniczy jego eutrofizację wpływającą. W latach 2020-2021 usunięto już osady dennego w części cofkowej zbiornika. Ponadto zarówno nad Zbiornikiem Sulejowskim, jak i kąpieliskiem miejskim w Przedborzu stworzono strefy buforowe ograniczające dopływ zanieczyszczeń. Dążono także **do poprawy czystości terenów leśnych** organizując akcje popularyzujące sprzątanie lasów (m.in. w 2021 r. Konkurs „Pomóżmy sprzątać lasy, poznajmy ich przyrodę”). W gminach OT miały też miejsce lokalne inicjatywy koordynowane przez JST i NGO's.

Wprowadzano systemowe rozwiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. W okresie 2018-2021 w OT Dolin Rzecznych kontynuowano rozwój systemowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę budując łącznie 203,7 km sieci wodociągowej i osiągając całkowitą długość 7 844,5 km. Dzięki tym inwestycjom udział ludności korzystającej z sieciowej dostawy wody wzrósł o 2,4 p.p. do poziomu 96,6% w 2021 r., wyższego od



średniej dla województwa (94,5%). W tym okresie równolegle prowadzono rozbudowę systemów odprowadzania ścieków. Wybudowano 279,7 km sieci kanalizacyjnej, osiągając całkowitą długość 2 797,2 km, dzięki czemu nastąpił wzrost udziału ludności korzystającej z sieciowego odprowadzania ścieków o 2,8 p.p. do poziomu 62,6% w 2021 r., nieco niższego od średniej dla województwa (64,7%), z uwagi na ponad 74% udział terenów wiejskich w tych obszarach. Efektem tych działań było korzystne zmniejszenie dysproporcji między sieciami wodociągowymi i kanalizacyjnymi o 0,2 do 2,8 (średnia w Łódzkiem 3,1).

Zwiększano dostępność transportową wewnętrzną i zewnętrzną. Rozbudowano odcinki dróg wojewódzkich DW 473, 479, 480, 483, 703, 726, 728, 742 i 785, rozpoczęto rozbudowę DW 450, 486, 713 oraz budowę obwodnicy miejscowości Praga w ciągu DW 703. Realizowano także autostradę A1⁷¹. Ponadto tworzone autobusowe linie dowozowe do stacji i przystanków kolejowych (m.in. Sieradz, Łęczyca, Radomsko, Opoczno, Tomaszów Maz., Łowicz, Skierniewice). Rozszerzano siatkę połączeń Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej, dzięki czemu OF zyskały nowe połączenia, m.in. z Łodzią, Toruniem, Poznaniem, Radomiem, Skarżysko-Kamienną oraz o trasy Tomaszów Maz. – Opoczno oraz Kutno – Łowicz – Skierniewice. Uruchamiano również regionalne linie autobusowe (m.in. na trasach z Sieradza do Wieruszowa i Poddębic, Wieluń – Osjaków, Opoczno – Tomaszów Maz., Łęczyca – Uniejów).

Zainicjowano **rozwój ponadregionalnych powiązań funkcjonalno-przestrzennych OT Dolin Rzecznych** z zakresu turystyki dzięki powołaniu w 2019 r. Zespołu ds. Mobilności Rowerowej przy Konwencie Marszałków Województw RP, dla kształtowania krajowych tras rowerowych mających połączenie z europejskimi trasami rowerowymi, w tym EuroVelo i Green Velo. Wśród zaproponowanych korytarzy tras rowerowych, 3 przebiegają przez województwo łódzkie, w tym: Trasa nr 17 Warta – łącząca Tychy, Częstochowę, **Sieradz**, **Uniejów**, Poznań i Gorzów Wielkopolski; Trasa nr 8 – łącząca Wrocław, **Sieradz**, **Łódź**, Warszawę oraz Trasa nr 6 – łącząca Zgorzelec, Wrocław, Opole, **Radomsko**, **Piotrków Trybunalski**, Radom, Lublin.

Uchwalona w 2021 r. **obowiązująca SRWŁ 2030 utrzymuje strategiczną pozycję i wagę jedynie części tego terenu** poprzez włączenie go w strukturę obszaru strategicznej interwencji o nazwie **Obszar zielonej gospodarki**, który uwzględnia także gminy dotychczas nie brane pod uwagę. Dla obszaru wskazano także inne, niż wynikające z Planu, działania których realizację należy podjąć.

IV. OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

⁷¹ Zakończono odc. Radomsko – gr. woj. łódzkiego/śląskiego oraz prowadzono prace na odc. Tuszyń – Piotrków Tryb.



Realizując wymóg ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w niniejszym rozdziale **dokonano oceny realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym uwzględnionych w Planie**, oceniając:

- **stan zaawansowania realizacji,**
- **aktualność podstawy wskazywania znaczenia ponadlokalnego⁷².**

Ocena stanu zaawansowania inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wskazanych w Planie została przeprowadzona na podstawie informacji zebranych od instytucji i jednostek odpowiedzialnych za ich realizację wg stanu na grudzień 2022 r. Określono aktualne zaawansowanie realizacji danego przedsięwzięcia poprzez przyporządkowanie do jednej z czterech kategorii: rezygnacja z inwestycji, inwestycja niezrealizowana, inwestycja w trakcie realizacji, inwestycja zrealizowana. Inwestycje zostały również, tak jak w Planie, pogrupowane w 6 obszarów tematycznych: osadnictwo, transport, infrastruktura techniczna, środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, turystyka i rekreacja.

W poniższym zestawieniu dokonano również **analizy pod kątem aktualności poszczególnych ICP o znaczeniu ponadlokalnym w kontekście dokumentów, na podstawie których zostały one ujęte w Planie**. Zgodnie z Art. 39 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (uopizp), w Planie umieszczone były inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, pełnomocnika rządu ustanowionego w drodze ustawy, właściwego ministra lub sejmik województwa.

W analizowanym okresie wiele dokumentów (stanowiących materiał źródłowy dla ICP zawartych w Planie), zostało zmienionych, zaktualizowanych lub utraciło swą ważność. W poniższych tabelach wskazano klasyfikację dającą odpowiedź, **czy dana ICP o znaczeniu ponadlokalnym jest aktualna** (wraz z komentarzem doprecyzującym):

- **TAK**, gdy: inwestycja figuruje w nadal obowiązującym dokumencie / inwestycja jest uwzględniona w zaktualizowanym dokumencie / inwestycję uwzględniono w innym dokumencie spełniającym wytyczne Art. 39 ust. 5 uopizp.
- **NIE**, gdy: inwestycja nie jest już uwzględniona w dokumencie spełniającym wytyczne Art. 39 ust. 5 uopizp / inwestycja nadal jest uwzględniona w dokumencie spełniającym wytyczne Art. 39 ust. 5 uopizp ale została zrealizowana lub zrezygnowano z jej realizacji.

⁷² Zgodnie z art. 39 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.



- **CZĘŚCIOWO**, gdy: inwestycja złożona z wielu przedsięwzięć częściowo jest uwzględniona w dokumencie spełniającym wytyczne Art. 39 ust. 5 uopizp.

IV.1. System osadniczy

W ramach systemu osadniczego, w Planie wskazano 11 inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, spośród których 10 (90,9%) dotyczyło instytucji ochrony zdrowia oraz 1 (9,1%) instytucji kształcenia. Poszczególne inwestycje zidentyfikowano w Planie na podstawie różnych dokumentów, w zależności od obszaru tematycznego, były to: Kontrakt Terytorialny dla Województwa Łódzkiego, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Łódzkiego.

Tabela 8. Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z systemem osadniczym wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.

wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.								
L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/RE ALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKAL NYM TAK/NIE/CZĘŚ CIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE	ZREALIZOWANE		
OSADNICTWO								
1.	Rozbudowa WWCOiT im. M. Kopernika w Łodzi w oparciu o koncentrację działań z zakresu profilaktyki onkologicznej, onkologii klinicznej, onkologicznych ośrodków satelitarnych oraz przekształcenie Szpitala w Wojewódzkie Centrum Onkologii	m. Łódź			X		Projekt zostanie zakończony w 2023 r.	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
2.	Centrum Kliniczno-Dydaktyczne w Łodzi II etap ⁷³	m. Łódź			X		Realizacja 2018-2023	TAK

⁷³ 13 grudnia 2017 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Drugi etap budowy Centrum Kliniczno-Dydaktycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wraz z Akademickim Ośrodkiem Onkologicznym”, dodatkowo na projekt składa się część zadań przedsięwzięcia pn. „Umed4Oncology, Akademicki Ośrodek Onkologiczny”.



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/RE ALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKAL NYM TAK/NIE/CZĘŚ CIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE	ZREALIZOWANE		
								(nadal w aktualnym dokumencie)
3.	Rozbudowa, przebudowa i doposażenie USK im. WAM – CSW w Łodzi przy ul. Żeromskiego 113 celem utworzenia szpitalnego oddziału ratunkowego z lądowiskiem dla helikopterów	m. Łódź				X	Zakończono w 2020 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)



						Poprzednia nazwa projektu wskazana w KT: Przebudowa pomieszczeń z przeznaczeniem na Szpitalny Oddział Ratunkowy wraz z przebudową podjazdu dla karetek i budową lądowiska dla helikopterów w oraz wyposażenie m medycznym w obiekcie zlokalizowanym w Łodzi przy ul. Żeromskiego 113.		
4.	Budowa Szpitalnego Oddziału Ratunkowego Uniwersyteckiego	m. Łódź				X	Zakończono w 2018 r.	NIE



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/RE ALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKAL NYM TAK/NIE/CZĘŚ CIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE	ZREALIZOWANE		
	Szpitala Klinicznego Nr 1 im. N. Barlickiego w Łodzi							(nadal w dokumencie ale zrealizowane)
5.	Doposażenie Centrum Urazowego w WSS im. M. Kopernika w Łodzi w specjalistyczny sprzęt medyczny	m. Łódź				X	Zakończono w 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
6.	Dotacja na udział własny samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej realizujących zadania ze środków EFRR – Zapewnienie kompleksowego świadczenia usług medycznych w zakresie chorób układu krążenia poprzez uruchomienie bloku operacyjnego w WSSZ im. dr W. Biegańskiego w Łodzi	m. Łódź				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/RE ALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKAL NYM TAK/NIE/CZĘŚ CIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE	ZREALIZOWANE		
7.	Dotacja na udział własny samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej realizujących zadania ze środków EFRR – Zwiększenie dostępności i jakości usług zdrowotnych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. M. Kopernika w Łodzi poprzez przebudowę i modernizację Bloku Operacyjnego, Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii oraz Zakładu Diagnostyki Laboratoryjnej Banku Krwi i Pracowni Serologii	m. Łódź			X		Projekt zostanie zakończony w 2023 r.	TAK (uwzględnione w innym dokumencie).
8.	Przebudowa i rozbudowa Szpitalnego Oddziału Ratunkowego z wyposażeniem i zakupem aparatury medycznej w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Marii Skłodowskiej-Curie w Zgierzu	m. Zgierz				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/RE ALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKAL NYM TAK/NIE/CZĘŚ CIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE	ZREALIZOWANE		
9.	Dotacja na udział własny samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej realizujących zadania ze środków EFRR – Poprawa funkcjonowania systemu ratownictwa medycznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. Stanisława Rybickiego w Skierniewicach	m. Skierniewic e				X	Zakończono w 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/RE ALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKAL NYM TAK/NIE/CZĘŚ CIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE	ZREALIZOWANE		
							Poprzednia nazwa projektu wskazana w KT: Rozbudowa i przebudowa pomieszczeń Szpitalnego Oddziału Ratunkowego Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Skierniewicach wraz z modernizacją Pracowni Endoskopii i Pracowni USG.	



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/RE ALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKAL NYM TAK/NIE/CZĘŚ CIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE	ZREALIZOWANE		
10	Dotacja na udział własny samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej realizujących zadania ze środków EFRR – Zakup i wdrożenie systemu informatycznego dla Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego im. St. Rybickiego w Skierniewicach	m. Skierniewice				X	Zakończono w 2020 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
11	Modernizacja pracowni zawodowych CKU SWŁ w Łodzi odpowiednią na oczekiwania rynku pracy	m. Łódź				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)

– inwestycja w trakcie realizacji; – inwestycja zrealizowana

Ogółem **zrealizowano 8 (72,7%) inwestycji**, które dotyczyły przede wszystkim wsparcia szpitali i zakładów opieki zdrowotnej, w tym m.in.: rozbudowy, przebudowy i doposażenia w niezbędny sprzęt i aparaturę, a także rozwoju świadczenia usług zdrowotnych oraz poprawy funkcjonowania ratownictwa medycznego. Jedno z działań obejmowało modernizację pracowni zawodowych Centrum Kształcenia Ustawicznego Samorządu Województwa Łódzkiego. **W trakcie realizacji znajdują się 3 (27,3%) inwestycje** w zakresie profilaktyki onkologicznej i opieki zdrowotnej (posiadające status aktualnych). Ponadto analiza aktualności ICP wykazała, że **8 inwestycji przestało być aktualnych** (ze względu na niespełnianie wytycznych Art. 39 ust. 5 uopizp oraz zakończenie realizacji).



IV.2. Transport

W zakresie transportu **w Planie zidentyfikowano 66 inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym**, w tym 41 (62,1%) dotyczące systemu drogowego, 23 (34,9%) systemu kolejowego i 2 (3%) transportu publicznego. Poszczególne inwestycje zidentyfikowano w Planie na podstawie różnych dokumentów, w zależności od obszaru tematycznego, były to: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Kontrakt Terytorialny dla Województwa Łódzkiego, Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r., Koncepcja przygotowania i realizacji inwestycji Port Solidarność – Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowy Program Kolejowy do 2023 r. oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Łódzkiego.

Tabela 9. Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z transportem wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORYALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
TRANSPORT								



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
12	Budowa autostrady A1 koniec obwodnicy Częstochowy - Tuszyn	m. gm. Tuszyn, gm. Moszczenica, gm. Grabica, m. Piotrków Tryb., g m. Wola Krzysztoporska, gm. Rozprza, m. gm. Kamieńsk, gm. Gomunice, gm. Dobryszycy, gm. Ładzice, m. Radomsko, gm. Radomsko,			X		Projekt zostanie zakończony w 2023 r.	TAK (uwzględni one w zaktualizowanym dokumencie)
13	Dobudowa 3 pasa ruchu na autostradzie A2 na odcinku Łódź - Warszawa	m. gm. Stryków, gm. Dmosin, gm. Łyszkowice, gm. Nieborów, gm. Bolimów			X			TAK (uwzględni one w innym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
14	Budowa Zachodniej obwodnicy Łodzi S14	gm. Pabianice, m. Łódź, m. Konstantynów Ł., m. gm. Aleksandrów Ł., m. Zgierz, gm. Zgierz			X		W 2022 r. zakończono realizację odc.: w. „Łódź-Lublinek” – w. „Aleksandrów Ł.”, z wyłączeniem podłączenia w. „Aleksandrów Ł.” z ulicą Szczecińską w Łodzi. W trakcie realizacji znajduje się odc.: w. „Aleksandrów Ł.” – DK91 w m. Słowik z wyłączeniem:	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
							- odc. drogi od w. „Emilia” do włączenia w DK91 w m. Słowik; - w. „Lućmierz”; - łącznic łączących w. „Aleksandrów Ł.” z projektowanym przedłużeniem Alei Włókniarzy w Łodzi. Projekt zostanie zakończony w 2023 r.	
15	Budowa drogi S12 Piotrków Trybunalski – Radom, odc. Piotrków Trybunalski – Sulejów (w. Kozenin)	Brak przesądzanego przebiegu			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
16	Budowa drogi S12 Sulejów - Radom	Brak przesądzanego przebiegu			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
17	Budowa drogi S74 Sulejów – Przełom/Mniów	Brak przesądzanego przebiegu			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
18	Budowa dojazdu do węzła „Brzeziny” na autostradzie A-1	m. Łódź			X			TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CIA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADŁO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
19	Budowa dojazdu do węzła autostradowego „Romanów” na autostradzie A1 – budowa III Etapu Trasy Górna ⁷⁴	m. Łódź			X			TAK (uwzględnione w innym dokumencie)
20	Budowa dojazdu do węzła „Stryków” na autostradzie A-2 – Przebudowa drogi krajowej Nr 14 na odcinku od granic Łodzi do Strykowa	m. gm. Stryków	X				Brak w zamierzeniach inwestycyjnych GDDKiA do 2030 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrezygnowano z inwestycji)
21	Budowa dojazdu do węzła „Stryków” na autostradzie A-2 – Przebudowa ul. Strykowskiej od ul. Wycieczkowej do granic miasta	m. Łódź			X			TAK (nadal w aktualnym dokumencie)

⁷⁴ Obecnie węzeł „Romanów” ma nazwę „Łódź Górna”.



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
22	Przedłużenie Al. Włókniarzy od DK1, na północny zachód do węzła „Aleksandrów Ł.” (S-14)	m. Łódź, m. Zgierz			X			TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
23	Przebudowa ulicy Maratońskiej na odcinku Al. Waltera Janke do węzła Łódź Retkinia (S-14)	m. Łódź		X				TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
24	Udrożnienie Łódzkiego Węzła Kolejowego (TEN-T), etap II, odcinek Łódź Fabryczna – Łódź Kaliska/Łódź Żabieniec	m. Łódź			X			TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



25	Budowa Kolei Dużych Prędkości Warszawa – Łódź– Wrocław/Poznań wraz z podłączeniem do CMK	gm. Bolimów, gm. Nieborów, gm. Łyszkowice, gm. Dmosin, gm. Brzeziny, m. Brzeziny, gm. Nowosolna, m. Łódź, gm. Pabianice, gm. Lutomiersk, gm. Wodzierady, m.gm. Łask, m.gm. Szadek, gm. Zduńska Wola, gm. Sieradz, m. Sieradz, gm. Wróblew, m.gm. Błaszki, gm. Brąszewice, gm. Klonowa, gm. Galewice, m.gm. Wieruszów				X	Przedsięwzięcie będzie realizowane w ramach ciągów doprowadzających do Centralnego Portu Komunikacyjnego w podziale na 5 osobnych projektów: 1 – „Budowa linii kolejowej nr 85 na odc. Warszawa Zachodnia – CPK – Łódź Niciarniana bez odcinka w obrębie Węzła kolejowego CPK”, 2 – „Budowa tunelu dalekobieżnego w Łodzi wraz z włączeniem w linię nr 14”, 3 – „Budowa linii kolejowej nr 85 na odc. Łódź – Sieradz Północny”, 4 – „Budowa linii	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
							kolejowej nr 86 na odc. Sieradz Północny – Kępno”, 5 – „Budowa linii kolejowej nr 85 na odc. Sieradz – Kalisz – Pleszew”. Dla powyższych odcinków rozpoczęto prace przedprojektowe. Podłączenie do CPK będzie realizowane poprzez modernizację linii kolejowej Nr 25.	



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
26	Dostosowanie Centralnej Magistrali Kolejowej do standardów Kolei Dużych Prędkości	gm. Kowiesy, m. gm. Biała Rawska, gm. Regnów, gm. Cielądz, gm. Rzeczyca, gm. Poświętne, m. gm. Drzewica, m. gm. Opoczno, gm. Białaczów, gm. Paradyż, gm. Żarnów			X			TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
27	Prace na liniach kolejowych nr 15, 16 na odcinku Łódź Kaliska – Zgierz – Kutno	m. Łódź, m. Zgierz, m. Ozorków, gm. Ozorków, gm. Parzęczew, gm. Łęczyca, m. Łęczyca				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)
28	Rewitalizacja linii kolejowej nr 16 Łódź Widzew – Kutno na odcinku Zgierz – Ozorków	m. Zgierz, m. Ozorków, gm. Ozorków, gm. Parzęczew				X	Zakończono w 2021 r.	NIE



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
								(nadal w dokumencie ale zrealizowane)
29	Prace na liniach kolejowych nr 14, 811 na odcinku Łódź Kaliska – Zduńska Wola – Ostrów Wlkp., etap I: Łódź Kaliska – Zduńska Wola	m. Łódź, gm. Pabianice, m. Pabianice, gm. Dobroń, m. gm. Łask, gm. Zduńska Wola, m. Zduńska Wola				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)
30	Poprawa przepustowości linii kolejowej E 20 na odcinku Warszawa – Kutno, etap I: Prace na linii kolejowej nr 3 na odc. Warszawa – granica LCS Łowicz	m. gm. Żychlin, gm. Bedlno, gm. Zduny, gm. Łowicz, m. Łowicz, gm. Nieborów, gm. Bolimów			X			TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
31	Prace na linii kolejowej E 20 na odcinku Warszawa – Poznań – pozostałe roboty, odcinek Sochaczew – Swarzędz	gm. Krośnice, gm. Kutno, m. Kutno, gm. Krzyżanów, m. gm. Żychlin, gm. Bedlno, gm. Zduny, gm. Łowicz, m. Łowicz, gm. Nieborów, gm. Bolimów			X			TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
32	Prace na linii kolejowej CE 20 na odcinku Skierniewice – Piława – Łuków	m. Skierniewice, gm. Skierniewice			X		Przedsięwzięcie będzie realizowane po 2023 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
33	Prace na linii kolejowej CE 20 na odcinku Łowicz Główny – Skierniewice	m. Skierniewice, gm. Skierniewice, gm. Nieborów, gm. Łowicz, m. Łowicz				X	Zakończono w 2020 r. (Inwestycja zrealizowana na odcinku Łowicz – Bełchów)	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
34	Prace na liniach kolejowych nr 14, 811 na odcinku Łódź Kaliska – Zduńska Wola – Ostrów Wlkp., etap II: Zduńska Wola – Ostrów Wielkopolski	m. Zduńska Wola, gm. Zduńska Wola, gm. Sieradz, m. Sieradz, gm. Wróblew, m. gm. Błaszki		X			Przedsięwzięcie będzie realizowane po 2023 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
35	Prace na linii kolejowej CE65 na odc. Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – Karsznice – Inowrocław – Bydgoszcz – Maksymilianowo	m. gm. Działoszyn, gm. Siemkowice, gm. Kiełczygłów, gm. Rusiec, gm. Widawa, gm. Sędziejowice, m. Zduńska Wola, gm. Zduńska Wola			X		Projekt podzielono na 2 przedsięwzięcia:	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

							„Prace na linii kolejowej CE65 na odc. Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – Karsznice – Inowrocław – Bydgoszcz – Maksymilianowo, LOT C Kalina – Rusiec Łódzki i LOT D Rusiec Łódzki – Zduńska Wola Karsznice”, będącego w trakcie realizacji oraz „Prace na ciągu CE65 na odcinku Zduńska Wola – Inowrocław – Tczew – LCS Zduńska Wola Karsznice”, który będzie realizowany w perspektywie finansowej UE na lata 2021 – 2027.	
36	Prace na linii kolejowej nr 146 na odcinku Wyczerpy – Chorzew Siemkowice	gm. Siemkowice, gm. Kiełczygłów, m. gm. Pajęczno, gm. Rząśnia,				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumentach ale



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
		gm. Strzelce Wielkie, gm. Nowa Brzeźnica						zrealizowane)
37	Prace na linii kolejowej nr 18 na odcinku Kutno – Toruń Główny	m. Kutno, gm. Kutno, gm. Krośniewice, gm. Nowe Ostrowy			X		Prace na odcinku Nowe Ostrowy – gr. woj. Kujawsko- pomorskiego.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
38	Prace na linii kolejowej nr 33 na odcinku Kutno – Płock	m. Kutno, gm. Kutno, gm. Strzelce				X	Zakończono w 2022 r. Prace realizowane na obszarze województwa mazowieckiego.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)



							Zadanie Pn. „Budowa zintegrowanych węzłów multimodalnych wraz z budową i przebudową przystanków kolejowych na terenie województwa łódzkiego - z mijanką w rejonie przystanku Łódź Marysin” zostało zakończone, natomiast zadanie pn. „Budowa zintegrowanych węzłów multimodalnych wraz z budową i przebudową przystanków kolejowych na terenie województwa łódzkiego” jest w trakcie realizacji.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
39	Budowa zintegrowanych węzłów multimodalnych wraz z budową i przebudową przystanków kolejowych na terenie województwa łódzkiego ⁷⁵	m. Łódź, m. Pabianice, m. gm. Stryków, m. Głowno				X		
40	Dokończenie budowy wiaduktu wschodniego na stacji Łódź Kaliska	m. Łódź				X	Zakończono w 2022 r. Projekt włączono do	NIE (nadal w dokumencie ale



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
							przedsięwzięcia „Zwiększenie dostępności magistrali E20 i CE20 poprzez poprawę stanu technicznego przyległych linii kolejowych”.	zrealizowane)

⁷⁵ Inwestycja podzielona na 2 osobne przedsięwzięcia pn. „Budowa zintegrowanych węzłów multimodalnych wraz z budową i przebudową przystanków kolejowych na terenie województwa łódzkiego – z mijanką w rejonie przystanku Łódź Marysin” oraz „Budowa zintegrowanych węzłów multimodalnych wraz z budową i przystanków kolejowych na terenie województwa łódzkiego”.



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
41	Elektryfikacja odcinka linii nr 25 Tomaszów Maz. – Opoczno w ramach zadania "Rewitalizacja i modernizacja linii kolejowych na terenie województwa łódzkiego m.in. Linia kolejowa nr 25 na odcinku Łódź – Opoczno – Etap I"	m. Tomaszów Maz., gm. Tomaszów Maz., gm. Sławno, m. gm. Opoczno		X			Rozszerzenie zakresu i zmiana nazwy projektu na „Modernizacja i elektryfikacja linii kolejowej Nr 25 na odcinku Tomaszów Mazowiecki - Skarżysko Kamienna”. Przedsięwzięcie zostało zgłoszone do Programu uzupełniania lokalnej	TAK (uwzględnione w innym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
							i regionalnej infrastruktury kolejowej – Kolej+ do 2028 roku oraz jako projekt pn. „Prace na linii kolejowej nr 25 na odcinku Tomaszów Mazowiecki – Skarżysko Kamienna” znalazło się w zamierzeniach inwestycyjnych PKP PLK do 2040 r.	



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CIA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADŁO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
42	Zwiększenie dostępności magistrali E20 i CE20 poprzez poprawę stanu technicznego przyległych linii kolejowych	gm. Krośniewice, gm. Kutno, m. Kutno, gm. Krzyżanów, m. gm. Żychlin, gm. Bedlno, gm. Zduny, gm. Łowicz, m. Łowicz, gm. Nieborów, gm. Bolimów, gm. Nowe Ostrowy, gm. Strzelce, m. Skierniewice, gm. Skierniewice, m. Łódź, m. Zgierz, m. Ozorków, gm. Ozorków, gm. Parzęczew, gm. Łęczyca, m. Łęczyca, gm. Witonia				X	Zakończono w 2022 r. Przedsięwzięcie obejmujące projekt pn. „Dokończenie budowy wiaduktu wschodniego na stacji Łódź Kaliska”	NIE (nadal w dokumenci e ale zrealizowa ne)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
43	Budowa obwodnicy Radomska (DK 42/91)	Brak przesądzanego przebiegu			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
44	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 710 na odcinku Konstantynów Łódzki - Warta	m. Konstantynów Ł., gm. Lutomiersk, gm. Wodzierady, m. gm. Szadek, m. gm. Warta			X		Obecnie zadanie rozszerzono o odcinek Warta - Błaszki	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
45	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 785 na odcinku Ciężkowice - Maluszyn	gm. Gidle, gm. Żytno				X	Zakończono w 2020 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CIA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADŁO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
46	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 702 na odcinku Piątek - Zgierz	m. Zgierz, gm. Zgierz, gm. Piątek			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
47	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 484 na odcinku Bełchatów - Kamieńsk	m. Bełchatów, gm. Bełchatów, m. gm. Kamieńsk				X	Zakończono w 2018 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)
48	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 485 Pabianice - Bełchatów ⁷⁶	m. Pabianice, gm. Pabianice, gm. Dłutów, gm. Drużbice, m. Bełchatów, gm. Bełchatów			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)

⁷⁶ W Kontrakcie Terytorialnym WŁ wyróżniono odcinek: w. „Pabianice Płd.” (S8) – Bełchatów.



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
49	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 726 na odcinku Rawa Mazowiecka – Inowódz – Bukowiec Opoczyński oraz Opoczno – Żarnów ⁷⁷	m. Rawa Maz., gm. Rawa Maz., gm. Czerniewice, gm. Rzeczyca, gm. Inowódz, gm. Poświętne, m. gm. Opoczno, gm. Białaczów, gm. Żarnów			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
50	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 473 granica województwa – Uniejów – Szadek - Łask	m. gm. Uniejów, m. gm. Poddębice, gm. Zadzim, m. gm. Szadek, m. gm. Łask			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
51	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 704 Jamno - Brzeziny	gm. Łowicz, gm. Łyszkowice, gm. Dmosin, m. Brzeziny, gm. Brzeziny			X			TAK

⁷⁷ W tym realizacja obwodnicy m. Wąglany.



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
								(uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
52	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 481 Łask – Widoradz Górny	m. gm. Łask, gm. Sędziejowice, gm. Widawa, gm. Konopnica, gm. Ostrówek, m. gm. Wieluń			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
53	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 716 Koluszki – Piotrków Trybunalski	m. gm. Koluszki, gm. Rokiciny, gm. Będków, gm. Czarnocin, gm. Moszczenica, m. Piotrków Tryb.,			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
54	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 715 na odcinku Brzeziny – Koluszki - Niewiadów	m. Brzeziny, gm. Brzeziny, m. gm. Koluszki, gm. Budziszewice, gm. Ujazd			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
55	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 483 na odcinku Bogumiłowice – Strzelce Wielkie	gm. Sulmierzyce, gm. Strzelce Wielkie				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
56	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 728	m. gm. Drzewica				X	Zakończono w 2020 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
57	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 486 na odcinku Wieluń - Działoszyn	m. gm. Wieluń, gm. Wierzchlas, m. gm. Działoszyn,			X			TAK



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CIA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADŁO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
								(uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
58	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 703 Porczyny – Łowicz ⁷⁸	m. gm. Poddębice, gm. Wartkowice, m. Łęczyca, gm. Łęczyca, gm. Góra Św. Małgorzaty, gm. Piątek, gm. Bielawy, m. Łowicz, gm. Łowicz			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)

⁷⁸ W tym realizacja obwodnicy m. Praga.



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
59	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 713 na odcinku Andrespol – Ujazd oraz Tomaszów Mazowiecki – Januszewice wraz z przejściem przez Tomaszów Mazowiecki ⁷⁹	gm. Andrespol, gm. Brójce, gm. Rokiciny, gm. Ujazd, m. Tomaszów Maz., gm. Tomaszów Maz., gm. Sławno, m. gm. Opoczno				X	Zakończono w 2022 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
60	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 713 na odcinku ul. Rokicińska od ul. Malowniczej do granic miasta	m. Łódź				X	Zakończono w 2020 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
61	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 483 na odcinku Nowa Brzeźnica – Ważne Młyny	gm. Nowa Brzeźnica				X	Zakończono w 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)

⁷⁹ W Kontrakcie Terytorialnym WŁ wyróżniono odcinek: Kurowice – Ujazd.



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CIA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
62	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 484 na odcinku Buczek - Bełchatów	gm. Buczek, m. gm. Żelów, gm. Bełchatów			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
63	Budowa drogi wojewódzkiej Nr 714 w śladzie drogi powiatowej Nr 1164E na terenie gminy Brójce	gm. Brójce			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
64	Budowa wschodniej obwodnicy Bełchatowa w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 484	Miasto i gm. Bełchatów			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZA CJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
65	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 784	m. Radomsko, gm. Radomsko, gm. Gidle, gm. Żytno			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
66	Budowa obwodnicy miejscowości Kurzeszyn w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 707	gm. Rawa Maz.				X	Zakończono w 2020 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
67	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 708	m. Ozorków, gm. Ozorków, gm. Zgierz, m. gm. Stryków, m. Brzeziny, gm. Brzeziny				X	Zakończono w 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
68	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 482 na odcinku przejścia przez Zduńską Wolę	m. Zduńska Wola			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
69	Integracja różnych systemów transportu zbiorowego poprzez rozbudowę węzłów przesiadkowych w Województwie Łódzkim	Gmina Koluszki, Miasto Kutno, Gmina Łask, Gmina Miasto Łowicz, Miasto Łódź, Miasto Pabianice, Gmina Miasto Sieradz, Miasto Skierniewice, Miasto Zduńska Wola, Gmina Miasto Zgierz				X	Zakończono w 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
70	Budowa infrastruktury kolei próżniowej na odcinku Łódź – CPK - Warszawa	Brak przesądzanego przebiegu		X				TAK



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
								(nadal w aktualnym dokumencie)
71	Opracowanie dokumentacji dla planowanej łącznicy kolejowej pomiędzy odcinkami linii kolejowej Łódź Fabryczna - Łódź Widzew a Łódź Widzew - Zgierz	m. Łódź		X				NIE (brak w aktualnym dokumencie)
72	Opracowanie dokumentacji dla planowanej nowej linii kolejowej Łódź - Kutno ⁸⁰	Brak przesądzanego przebiegu				X	Zakończono w 2020 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)

⁸⁰ Dokument wykazał brak zasadności budowy nowej linii kolejowej, a jedynie prace modernizacyjne wraz dobudową drugiego na linii kolejowej Nr 16 na odcinku Zgierz – Kutno, przebiegającej przez obszary: m. Zgierz, gm. Parzęczew, m. Ozorków, gm. Ozorków, gm. Łęczyca, m. Łęczyca, gm. Witonia, gm. Kutno, m. Kutno.



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
73	Kompleksowy program integracji sieci niskoemisyjnego transportu publicznego metropolii łódzkiej wraz z zakupem taboru do obsługi trasy W-Z oraz innych linii komunikacyjnych i modernizacją zajezdni tramwajowych w Łodzi	m. Łódź			X		Projekt fazowy, część zadań przeniesionych do perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
74	Modernizacja wybranych dworców przy linii kolejowej nr 1 na odcinku Skierniewice – Częstochowa, dworca Gałkówek przy liniach nr 17 i 25 oraz dworca Łódź Chojny przy linii nr 25	m. Łódź, m. gm. Koluszki, gm. Gorzkowice, gm. Rokiciny, gm. Rogów, m. Skierniewice, gm. Godzianów			X			TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
75	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w ciągu dróg wojewódzkich	Brak przesądzonego przebiegu			X			NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L. P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI *	ZREALIZOWANE		
76	Prace modernizacyjne w Rejonach Dróg Wojewódzkich	Brak przesądzonego przebiegu			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
77	Poprawa odwodnienia dróg wojewódzkich	m. Rawa Mazowiecka				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)

– rezygnacja z inwestycji;
 – inwestycja niezrealizowana;
 – inwestycja w trakcie realizacji;
 – inwestycja zrealizowana

* - przyjęto, że inwestycja jest „w trakcie realizacji” gdy prowadzone są roboty budowlane, podpisana została umowa na ich prowadzenie lub rozpoczęto prace przygotowawcze.

Zrealizowanych zostało 20 (30,3%) inwestycji dotyczących głównie rozbudowy dróg wojewódzkich, a w mniejszym zakresie prac na liniach kolejowych oraz integracji różnych systemów transportu zbiorowego (rozbudowa węzłów przesiadkowych w regionie). **W trakcie realizacji znajduje się 40 (60,6%) inwestycji** w zakresie m.in.: budowy autostrady A1, budowy dróg ekspresowych, budowy i rozbudowy dróg i dojazdów do węzłów na drogach szybkiego ruchu, rozbudowy dróg wojewódzkich, budowy obwodnic, węzłów autostradowych i kolejowych, budowy Kolei Dużych Prędkości Warszawa – Łódź – Wrocław/Poznań wraz z



podłączeniem do CPK, prac na liniach kolejowych, budowy zintegrowanych węzłów multimodalnych wraz z budową i przebudową przystanków kolejowych, modernizacji dworców kolejowych, modernizacji torowisk tramwajowych i zajezdni w Łodzi wraz z zakupem nowoczesnego taboru, poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. **Niezrealizowanych zostało 5 (7,6%) inwestycji**, w dużej mierze związanych z pracami w zakresie infrastruktury kolejowej. **Zrezygnowano z jednej (1,5%) inwestycji** dot. budowy dojazdu do węzła „Stryków” na autostradzie A-2. Ponadto analiza aktualności ICP wykazała, że **43 (65,1%) inwestycje nadal są aktualne**, a **23 (34,9%) inwestycje przestały być aktualne** (ze względu na niespełnianie wytycznych Art. 39 ust. 5 uopizp lub zakończenie realizacji lub rezygnację z inwestycji).

IV.3. Infrastruktura techniczna

Spśród **26 ujętych w Planie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym** w zakresie infrastruktury technicznej, 5 (19,2%) dotyczyło elektroenergetyki (w tym OZE), 2 (7,7%) gazownictwa, 8 (30,7%) ciepłownictwa, 1 (3,9%) gospodarki wodno-ściekowej, 9 (34,6%) gospodarki odpadami i 1 (3,9%) e-usług publicznych. Poszczególne inwestycje zidentyfikowano w Planie na podstawie różnych dokumentów, w zależności od obszaru tematycznego, były to: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Kontrakt Terytorialny dla Województwa Łódzkiego, Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych, Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego, Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Łódzkiego.

Tabela 10. Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z infrastrukturą techniczną wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.

techniczną w PZ z oceną stanu Zaawansowania prac oraz aktualizacji								
L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA								



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
78.	Budowa linii 400kV Rogowiec – Pabianice Bis – Pątnów	Brak przesądzanego przebiegu	X				W obowiązującym Planie rozwoju na lata 2018-2027, jak również w obecnie opracowywanych planach inwestycyjnych, PSE S.A. nie przewiduje się realizacji inwestycji	NIE (brak w aktualnym dokumenci e)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
79.	Budowa stacji 400/220 kV Pabianice Bis	m. Pabianice	X				W obowiązującym Planie rozwoju na lata 2018-2027, jak również w obecnie opracowywanych planach inwestycyjnych, PSE S.A. nie przewiduje się realizacji inwestycji	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
80.	Modernizacja linii 220 kV Janów – Zgierz - Adamów	m. Łódź, gm. Nowosolna, m. gm. Stryków, m. Zgierz, gm. Zgierz, gm. Parzęczew, gm. Dalików, gm. Wartkowice, m. gm. Poddębice, m. gm. Uniejów,			X		Etap II - w przygotowaniu, planowane zakończenie w 2024 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
81.	Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Leśniewice – Rawa Mazowiecka - Wronów	Gm. Oporów, gm. Bedlno, m.gm. Żychlin, gm. Zduny, gm. Łowicz, gm. Łyszkowice, gm. Maków, gm. Godzianów, gm. Głuchów, gm. Skierniewice, gm. Nowy Kawęczyn, gm. Rawa Mazowiecka, gm. Regnów, gm. Sadkowiec.			X		Ukończono prace dokumentacyjno- projektowe i uzgadnianie przebiegu. Planowany termin zakończenia I kwartał 2024 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
82.	Przebudowa linii napowietrznej 110kV Sieradz - Jawor - Błaszki w celu przyłączenia źródeł energii odnawialnej na obszarze Powiatu Sieradzkiego w regionie łódzkim.	m. gm. Błaszki, gm. Wróblew, m. Sieradz, gm. Sieradz				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
83.	Budowa i modernizacja sieci SN i nN na terenie województwa śląskiego i łódzkiego w celu realizacji koncepcji sieci inteligentnej	gm. Pajęczno				X	Zakończono w 2018 r.	NIE (nadal w dokumentach ale zrealizowane)
84.	Budowa sieci gazowej średniego ciśnienia Kutno-Krośniewice wraz ze stacją gazową	m. Kutno, gm. Kutno, gm. Krzyżanów, gm. Krośniewice				X	Zakończono w 2018 r.	NIE (nadal w dokumentach ale zrealizowane)
85.	Przebudowa sieci ciepłowniczej w Łodzi w celu ograniczenia emisji (ok. 55 %) i poprawy efektywności energetycznej - Etap I, cz. 1.	m. Łódź				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumentach ale zrealizowane)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
86.	Przebudowa sieci ciepłowniczej w Łodzi w celu ograniczenia emisji CO2 i poprawy efektywności energetycznej - Etap I cz. 2	m. Łódź			X		Planowany termin zakończenia 31.03.2023 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
87.	Przebudowa sieci ciepłowniczej w Łodzi w celu ograniczenia emisji CO2 i poprawy efektywności energetycznej - Etap II cz. 1	m. Łódź			X		Planowany termin zakończenia 2023 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
88.	Przebudowa sieci ciepłowniczej w Łodzi w celu ograniczenia emisji CO2 i poprawy efektywności energetycznej - Etap II cz. 2	m. Łódź			X		Planowany termin zakończenia 2023 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
89.	Przebudowa sieci ciepłowniczej w Łodzi w celu ograniczenia emisji CO2 i poprawy efektywności energetycznej - Etap III	m. Łódź	X				Brak w zamierzeniach inwestycyjnych operatora (rezygnacja w 2018 r.)	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
90.	Budowa i przebudowa systemu ciepłowniczego w Bełchatowie.	m. Bełchatów			X		Planowany termin zakończenia 2023 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
91.	Wymiana wyeksploatowanych sieci kanałowych na sieci preizolowane	m. Zgierz				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
92.	Ograniczenie niskiej emisji w Mieście Brzeziny poprzez budowę sprawnej sieci ciepłowniczej w ramach Partnerskiego Programu rozwoju i modernizacji sieci ciepłowniczej w Łodzi oraz wybranych miastach Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego	m. Brzeziny	X				Brak w zamierzeniach inwestycyjnych operatora (rezygnacja w 2019 r.)	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



93.	Dostosowanie systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracjach: Łódź, Piotrków Trybunalski, Kutno, Tomaszów Mazowiecki, Łowicz, Radomsko, Bełchatów, Sieradz, Zduńska Wola, Głuchów, Skierniewice, Zgierz, Wieluń, Łask, Opoczno, Ozorków, Aleksandrów Łódzki, Brzeziny, Poddębice, Wola Krzysztoporska, Łęczyca, Andrespol, Warta, Rawa Mazowiecka, Miasto Główno, Krośniewice, Błaszki, Żelów, Działoszyn, Wieruszów, Koluszki, Żychlin, Moszczenica, Sulejów, Drzewica, Tuszyn, Wartkowice, Gorzkowice, Stryków, Wolbórz-Południe, Przedbórz, Rzgów, Pajęczno, Czarnocin,	m. Łódź, m. Pabianice, m. Konstantynów Ł., gm. Ksawerów, m. Piotrków Tryb., m. i gm. Kutno, m. i gm. Tomaszów Maz., m. i gm. Łowicz, m. i gm. Radomsko, m. i gm. Bełchatów, m. i gm. Sieradz, m. i gm. Zduńska Wola, gm. Głuchów, m. Skierniewice, m. i gm. Zgierz, m. i gm. Wieluń, m. gm. Łask, m. i gm. Opoczno, m. Ozorków, m. gm. Aleksandrów Ł., m. Brzeziny, m. gm. Poddębice, gm. Wola Krzysztoporska, m. Łęczyca, gm. Andrespol, m. gm. Warta, m. gm. Rawa Maz., m. Główno, m. gm. Krośniewice, m. gm. Błaszki, m. gm. Żelów, m. gm. Działoszyn, m. gm. Wieruszów, m. gm. Koluszki,						W trakcie realizacji inwestycji aglomeracje: Łódź (m. Łódź, m. Pabianice, m. Konstantynów Ł., gm. Ksawerów), Piotrków Tryb., Kutno, Tomaszów Maz., Łowicz, Bełchatów, Zduńska Wola, Głuchów, Zgierz, Skierniewice, Łask, Opoczno, gm. Opoczno - Zlewnia Libiszów i Mroczków, Ozorków, Aleksandrów Ł., Brzeziny, Poddębice, Wola Krzysztoporska, Łęczyca, Andrespol, Warta, Rawa Maz., m. Główno, Krośniewice, Błaszki, Żelów, Działoszyn, Wieruszów, Koluszki, Żychlin,	CZĘŚCIOWO <
-----	---	--	--	--	--	--	--	---	---



Lubochnia, Szczerców, Gidle, Rzeczyca, Lgota Wielka, Łubnice, Biała Rawska, Osjaków, Wierzchlas, Inowłódz, Bolesławiec, Lipce Reymontowskie, Mokrsko, Gomunice, Paradyż, Białaczów, Rokiciny, Wolbórz- Północ, Gmina Opoczno, Uniejów, Biała, Żarnów	m. gm. Żychlin, gm. Moszczenica, m. gm. Sulejów, m. gm. Drzewica, m. gm. Tuszyn, gm. Wartkowice, gm. Gorzkowice, m. gm. Stryków, m. gm. Wolbórz, m. gm. Przedbórz, m. gm. Rzgów, m. gm. Pajęczno, gm. Czarnocin, gm. Lubochnia, gm. Szczerców, gm. Gidle, gm. Rzeczyca, gm. Lgota Wielka, gm. Łubnice, m. gm. Biała Rawska, gm. Osjaków, gm. Wierzchlas, gm. Inowłódz, gm. Bolesławiec, gm. Lipce Reymontowskie, gm. Mokrsko, gm. Gomunice, gm. Paradyż, gm. Białaczów, gm. Rokiciny, m. gm. Uniejów, gm. Biała, gm. Żarnów					Moszczenica, Sulejów, Drzewica, Tuszyn, Wartkowice, Gorzkowice, Stryków, Wolbórz-Północ, Wolbórz- Południe, Przedbórz, Rzgów, Pajęczno, Czarnocin, Lubochnia, Szczerców, Gidle, Rzeczyca, Lgota Wielka, Biała Rawska, Wierzchlas, Inowłódz, Bolesławiec, Lipce Reymontowskie, Mokrsko, Gomunice, Paradyż, Białaczów, Rokiciny, Uniejów, Biała, Żarnów, Ujazd. Zrealizowano inwestycje w aglomeracjach: Piotrków Tryb.,
---	--	--	--	--	--	--



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
							Skierniewice, Łęczyca, Drzewica, Pajęczno, Andrespol, Krośniewice, Błaszki, Wieruszów, Koluszki, Żychlin, Czarnocin, Wolbórz-Północ, Wolbórz- Południe, Czarnocin, Lubochnia, Uniejów. ⁸¹	

⁸¹ Dane dotyczące dostosowania systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG przedstawiono wg stanu na grudzień 2021 r., w związku z systemem prowadzenia publicznej sprawozdawczości w tym zakresie.



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORYALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
94.	Rozbudowa/modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów: Krzyżanówek (gm. Krzyżanów), Wola Kruszyńska (gm. Bełchatów), Ruda (gm. Wieluń), Łódź (ul. Sanitariuszek 70/72), Dylów A (gm. Pajęczno), Różanna (gm. Opoczno), Płoszów (gm. Radomsko)	gm. Krzyżanów, gm. Bełchatów, m. gm. Wieluń, m. Łódź, m. gm. Pajęczno, m. gm. Opoczno, gm. Radomsko			X		W trakcie realizacji inwestycji: Krzyżanówek (gm. Krzyżanów), Różanna (m.gm. Opoczno), Płoszów (gm. Radomsko). Nierozpoczęta inwestycja – planowana w dłuższej perspektywie czasowej: Dylów A (m. gm. Pajęczno), Rezygnacja z inwestycji: Wola Kruszyńska (gm. Bełchatów).	CZĘŚCIOWO NIE (w zakresie inwestycji w: Woli Kruszyński ej gm. Bełchatów – brak w aktualnym dokumencie).



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
							Zrealizowane inwestycje: Ruda (m.gm. Wieluń), Łódź (ul. Sanitariuszek 70/72).	TAK (w zakresie pozostałych inwestycji – uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie).



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
95.	Rozbudowa/modernizacja regionalnych instalacji ⁸² do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych: Krzyżanówek (gm. Krzyżanów), Dylów A (gm. Pajęczno), Łódź (ul. Swojska 4), Ruda (gm. Wieluń), Ruszczyn (gm. Kamieńsk), Pukinin (gm. Rawa Mazowiecka), Płoszów (gm. Radomsko), Różanna (gm. Opoczno)	gm. Krzyżanów, m. gm. Pajęczno, m. Łódź, gm. Wieluń, m. gm. Kamieńsk, gm. Rawa Maz., gm. Radomsko, m. gm. Opoczno			X		W zakresie instalacji komunalnych: - w trakcie realizacji: Krzyżanówek (gm. Krzyżanów), Dylów A (m.gm. Pajęczno), Pukinin (gm. Rawa Maz.), Płoszów (gm. Radomsko), Różanna (m.gm. Opoczno); - zrealizowane: Ruszczyn (m. gm. Kamieńsk). W zakresie pozostałych instalacji:	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)

⁸² Obecnie są to instalacje komunalne do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenia: z nich frakcji nadających się w całości lub części do odzysku.



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
							- zrealizowane: Łódź (ul. Swojska 4), Ruda (m. gm. Wieluń).	
96.	Rozbudowa/modernizacja składowisk o statusie regionalnych instalacji ⁸³ do przetwarzania odpadów komunalnych: Krzyżanówek (gm. Krzyżanów), Franki (gm. Krośniewice), Ruszczyn (gm. Kamieńsk), Teklinów (gm. Wieruszów), Dylów A (gm. Pajęczno), Julków (gm. Skierniewice), Pukinin (gm. Rawa Mazowiecka), Płoszów (gm. Radomsko)	gm. Krzyżanów, m. gm. Krośniewice, m. gm. Kamieńsk, m. gm. Wieruszów, m. gm. Pajęczno, gm. Skierniewice, gm. Rawa Maz., gm. Radomsko			X		W zakresie instalacji komunalnych: - w trakcie realizacji: Krzyżanówek (gm. Krzyżanów), Ruszczyn (m.gm. Kamieńsk), Julków (gm. Skierniewice), Pukinin (gm. Rawa Maz.), Dylów A (m. gm. Pajęczno); - zrealizowane: Płoszów (gm. Radomsko).	CZĘŚCIOWO NIE (w zakresie inwestycji w: Dylowie A – brak w aktualnym dokumencie).

⁸³ Obecnie są to instalacje komunalne do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z ich sortowania.



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
							W zakresie pozostałych instalacji: - w trakcie realizacji: Teklinów (m.gm. Wieruszów); - zrealizowane: Franki (m.gm. Krośnice).	TAK (w zakresie pozostałych inwestycji – uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie).
97.	Budowa regionalnej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Piaskach Bankowych (gm. Bielawy)	gm. Bielawy	X				Rezygnacja z inwestycji Piaski Bankowe (gm. Bielawy).	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
98.	Budowa składowiska o statusie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w Piaskach Bankowych (gm. Bielawy)	gm. Bielawy	X				Rezygnacja z inwestycji Piaski Bankowe (gm. Bielawy).	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
99.	Budowa regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów ⁸⁴ : Ruszczyn (gm. Kamieńsk), Brzeziny (ul. Łódzka 35)	m. gm. Kamieńsk, m. Brzeziny			X		Nierozpoczęta inwestycja: m. Brzeziny. Zrealizowana inwestycja: Ruszczyn (m. gm. Kamieńsk).	TAK (nadal w aktualnym dokumencie, w Brzezina ch pod zmienionym adresem).

⁸⁴ Obecnie instalacje te nie mają statusu regionalnych instalacji.



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
100.	Rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów komunalnych w tym: Brzeziny, Moszczenica, Domaszno, Łubnice, Kluski, Krzyż, Bartochów, Łochyńsko, Lubochnia, Studzienica, Kruszów, Sławęcín, Borek, Świnice Warckie, Strobin Kolonia	m. Brzeziny, gm. Moszczenica, m. gm. Drzewica, gm. Łubnice, gm. Lututów, gm. Czystary, m. gm. Warta, gm. Rozprza, gm. Lubochnia, gm. Kiełczygłów, m. gm. Tuszyń, gm. Grabów, gm. Łęczycza, gm. Świnice Warckie, gm. Konopnica			X		W trakcie realizacji inwestycji:	CZĘŚCIOWO NIE (w zakresie inwestycji dotyczących składowisk : Łubnice, Krzyż, Kruszów, Borek, Świnice Warckie, Strobin Kolonia – brak w aktualnym dokumencie).



							Brzeziny (m. Brzeziny), Moszczenica (gm. Moszczenica), Domaszno (m. gm. Drzewica), Łubnice (gm. Łubnice), Kluski (gm. Lututów), Krzyż (gm. Czastary), Bartochów (m. gm. Warta), Łochyńsko (gm. Rozprza), Kruszów (m. gm. Tuszyn), Sławęcin (gm. Grabów), Popień (gm. Jeźów), Rzgów (m.gm. Rzgów), Sławno Kolonia (gm. Sławno), Maręże (gm. Skomlin). Nierozpoczęte inwestycje: Studzienica (gm. Kiełczygłów), Sokołów (gm. Goszczanów), Uniejów (m.gm. Uniejów),	TAK (w zakresie pozostałych inwestycji – uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie).
--	--	--	--	--	--	--	--	--



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADŁO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
							Kamionka (gm. Pątnów). Zrealizowane inwestycje: Lubochnia - stare składowisko (gm. Lubochnia), Strobin Kolonia (gm. Konopnica), Świnice Warckie (gm. Świnice Warckie, Borek (gm. Łęczycza).	
101.	Rozbudowa składowisk azbestu: Pukinin (gm. Rawa Mazowiecka), Płoszów (gm. Radomsko)	gm. Rawa Maz., gm. Radomsko			X		W trakcie realizacji inwestycje: Pukinin (gm Rawa Maz.).	CZĘŚCIOWO



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
								NIE (w zakresie inwestycji w: Płoszowie gm. Radomsko – brak w aktualnym dokumenci e).



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
								TAK (w zakresie pozostałych inwestycji – uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie).
102.	Budowa składowisk azbestu: Franki (gm. Krośniewice), Lewkówka (gm. Moszczenica), gm. Tuszyn, Młyńsko Wieś (gm. Biała), Ruszczyn (gm. Kamieński)	gm. Krośniewice, gm. Moszczenica, m. gm. Tuszyn, gm. Biała, m. gm. Kamieński			X		W trakcie realizacji inwestycji: Lewkówka (gm. Moszczenica), Górki Duże (m.gm. Tuszyn),	CZĘŚCIOWO



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
							Nierozpoczęte inwestycje: Franki (m.gm. Krośniewice), Ruszczyn (m.gm. Kamieńsk). Zrealizowana inwestycja: Młynisko Wieś (gm. Biała).	NIE (w zakresie inwestycji we Frankach gm. Krośniewice – brak w aktualnym dokumencie).



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI / REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
								TAK (w zakresie pozostałych inwestycji – uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie).
103.	Projekt „e-Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego etap II”	Brak przesądzanego przebiegu				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane/zakończone)

– rezygnacja z inwestycji;
 – inwestycja w trakcie realizacji;
 – inwestycja zrealizowana



Zrealizowanych zostało 6 (23,1%) inwestycji infrastrukturalnych w zakresie: przebudowy/budowy i modernizacji linii energetycznych, sieci gazowych i ciepłowniczych oraz rozwoju e-usług publicznych. W trakcie realizacji znajduje się 14 (53,8%) inwestycji w zakresie m.in.: modernizacji linii energetycznej (220 kV Janów – Zgierz – Adamów), budowy gazociągu wysokiego ciśnienia (Leśniewice – Rawa Maz. – Wronów), budowy i przebudowy systemów ciepłowniczych (w Łodzi i Bełchatowie), modernizacji systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków komunalnych w aglomeracjach regionu, budowy/modernizacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych⁸⁵, rozbudowy/modernizacji składowisk odpadów komunalnych, rekultywacji zamkniętych składowisk odpadów komunalnych oraz budowy i rozbudowy składowisk odpadów zawierających azbest. Żadna inwestycja nie ma statusu niezrealizowanej. Zrezygnowano z realizacji 6 (23,1%) inwestycji tj.: budowy linii 400kV Rogowiec – Pabianice Bis – Pątnów, stacji 400/200 kV Pabianice Bis, przebudowy sieci ciepłowniczej w Łodzi – etap III, budowy sieci ciepłowniczej w Brzezinach, budowy instalacji oraz składowiska do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Piaskach Bankowych. Ponadto analiza aktualności ICP wykazała, że 6 (23,1%) inwestycji jest nadal aktualnych, 6 (23,1%) jest częściowo aktualnych, a 14 (53,8%) inwestycji przestało być aktualnych (ze względu na niespełnianie wytycznych Art. 39 ust. 5 uopizp lub zakończenie realizacji).

IV.4. Środowisko przyrodnicze

W Planie zidentyfikowano **30 inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym** w zakresie środowiska przyrodniczego, spośród których 7 (23,3%) dotyczyło renaturyzacji bądź regulacji rzek i cieków wodnych, 20 (66,7%) związanych było z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, a 3 (10,0%) dotyczyły poprawy efektywności energetycznej budynków. Poszczególne inwestycje zidentyfikowano w Planie na podstawie różnych dokumentów, w zależności od obszaru tematycznego, były to: Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Łódzkiego.

⁸⁵ Obecnie, zgodnie z Ustawą o odpadach, zniesiono określenie „regionalne instalacje” i wprowadzono „instalacje komunalne”.



Tabela 11. Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych ze środowiskiem przyrodniczym wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORYALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE								
104.	Renaturyzacja cieków wodnych i odbudowa naturalnej retencji na terenie gminy Uniejów	gm. Uniejów		X			Inwestycja jest obecnie zawieszona. Uzyskano decyzję środowiskową na realizację inwestycji natomiast brak jest pozwolenia wodnoprawnego, które zostało uchylone.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
105.	Remont otwartego koryta rzeki Jasień w Łodzi od ul. Nowe Sady do połączenia z rzeką Karolewką 2+400 ÷ 3+000	m. Łódź			X		Przewidywany termin zakończenia inwestycji 31.12.2025 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
106.	Budowa kanału ulgi na rzece Jasień - rozbudowa koryta rzeki Jasień z ogroblowaniem dolnego odcinka rzeki poniżej mostu w ulicy Zatokowej	m. Łódź		X			Przewidywany termin rozpoczęcia inwestycji 01.04.2024 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
107.	Odtworzenie koryta rzeki Łódki w Łodzi od ZK nr 1 do ul. Strykowskiej 16+680 ÷ 18+905	m. Łódź		X			Przewidywany termin rozpoczęcia inwestycji 01.04.2024 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
108.	Regulacja rzeki Jasień od ul. Prądyńskiego do połączenia z rzeką Karolewką w Łodzi 1+216 ÷ 2+400	m. Łódź		X			Przewidywany termin rozpoczęcia inwestycji 01.04.2024 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
109.	Odtworzenie - renaturyzacja rzeki Sokołówki pomiędzy zbiornikami Zgierska i Teresy w Łodzi km 7+630 do 8+200	m. Łódź				X	Zakończono przed 2018 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
110.	Dolina Warty IX – przebudowa lewostronnego wału przeciwpowodziowego rz. Warty w km 1+000 – 3+652, przebudowa prawostronnego wału przeciwpowodziowego rz. Strugi z Bartochowa w km 0+000 – 1+000 gm. Warta, pow. sieradzki Rozbudowa lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Warty na odcinku 2,652 km przez podwyższenie i poszerzenie korpusu wału	gm. Warta				X	Zakończono przed 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
111.	Dolina Warty VIII – przebudowa lewostronnego wału przeciwpowodziowego rz. Warty w km 1+937 - 6+619, przebudowa lewostronnego wału przeciwpowodziowego rz. Strugi z Bartochowa w km 6+619 - 8+255 gm. Warta, pow. sieradzki Modernizacja lewego wału rzeki Warty w km 1+937÷6+619 na długości 4,682 km oraz modernizacja lewego wału rzeki Strugi z Bartochowa w km 6+619÷8+255 na długości 1,636 km	gm. Warta				X	Zakończono przed 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
112.	Dolina Warty VII – przebudowa prawostronnego wału przeciwpowodziowego, odcinek w km 2+119 - 5+123 gm. Warta, pow. sieradzki Podwyższenie istniejącego obwałowania o ok. 0,90 m na odcinku 3004 m, szerokość korony – 3 m, nachylenie skarpy odwodnej i odpowietrznej 1:3	gm. Warta				X	Zakończono przed 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
113.	Dolina Warty VI – przebudowa prawostronnego wału przeciwpowodziowego, odcinek w km 15+315 - 16+755 gm. Warta, pow. sieradzki doszczelnienie korpusu i podłoża oraz wykonanie niezbędnych robót ziemnych na wale o długości 1464 mb	gm. Warta				X	Zakończono przed 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
114.	Modernizacja konstrukcji istniejących budynków i budowa nowych o konstrukcjach odpornych na zalanie. Uszczelnianie budynków, stosowanie materiałów wodoodpornych. Trwałe zabezpieczenie terenu wokół budynków. Wdrożenie i realizacja programu dopłat dla właścicieli budynków przeznaczonych do umocnienia w obszarze zagrożenia powodzią o Q1%	Brak przesądzanego przebiegu			X		Przedsięwzięcie realizowane przez JST i prywatnych inwestorów w zależności od istniejących potrzeb i zabezpieczonych środków.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
115.	Budowa i usprawnienie lokalnych systemów ostrzegania przed powodzią. Wprowadzenie Elektronicznego Systemu Ostrzegania Powodziowego	Brak przesądzonego przebiegu		X				TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
116.	Makroniwelacja i rekultywacja Zbiornika Wodnego Sulejów wraz z udrożnieniem partii cofkowej do km 159+300;	m. gm. Wolbórz, gm. Sulejów, gm. Tomaszów Maz.				X	Zakończono w 2022 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)
117.	Zbiorniki i poldery - Zbiornik Jeziorsko - Zwiększenie przepustowości wlotu do zbiornika;	m. gm. Warta, gm. Pęczniew		X			Planowane do realizacji w latach 2022-2027 (w przypadku pozyskania środków finansowych na ten cel).	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
118.	Zbiornik małej retencji Tkaczewska Góra (rz. Bzura) gm. Parzęczew, pow. Zgierski	gm. Parzęczew		X			Brak danych w zakresie przewidywanego terminu rozpoczęcia inwestycji. Obecnie realizacja obiektu wynika z "Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030".	TAK (uwzględniono w innym dokumencie)
119.	Zbiornik retencyjny Krasnodęby (rz. Bzura)	gm. Zgierz, gm. Parzęczew, m. gm. Aleksandrów Ł.		X				TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
120.	Modernizacja prawego walu rzeki Wolbórki w km 7+000 do 5+000 w Tomaszowie Mazowieckim	m. Tomaszów Maz.		X				TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
121.	Modernizacja prawego wału rzeki Wolbórki w km 5+000 do 1+800 w Tomaszowie Mazowieckim	m. Tomaszów Maz.		X				TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
122.	Modernizacja lewego wału rzeki Wolbórki w km 5+000 do 2+900 w Tomaszowie Mazowieckim	m. Tomaszów Maz.		X				TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
123.	Modernizacja lewego wału rzeki Wolbórki w km 2+200 do 1+200 w Tomaszowie Mazowieckim	m. Tomaszów Maz.		X				TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
124.	Podwyższenie wałów przeciwpowodziowych rz. Bzury oraz przebudowa trzech istniejących przepustów wałowych, kilometrą rzeki: 57+650 – 59+900, wał prawy (długość obwałowania 2,25 km), wał lewy, kilometrą obwałowania do przebudowy – 58+800 - 59+900 (dł. obwałowania – 1,1 km)	m. Łowicz		X				TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
125.	Dolina Warty X - przebudowa lewostronnego wału przeciwpowodziowego rz. Warty w km 4+250- 10+010, przebudowa lewostronnego wału przeciwpowodziowego rz. Myi w km 0+000-0+175, przebudowa prawostronnego wału przeciwpowodziowego rz. Myi w km 0+000-4+250	gm. Wróblew, m. Sieradz		X			Planowane do realizacji w latach 2024-2026	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
126.	Regulacja koryta rzeki Moszczenicy w km 0+000- 23+400 gm. Bedlno, Piątek, pow. kutnowski, łęczycki	gm. Bedlno, gm. Piątek		X			Planowane do realizacji w latach 2023-2024.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)
127.	Zbiorniki i poldery - Zbiornik Jeziorsko - Modernizacja jazu	gm. Pęczniew				X	Zakończono w 2022 r.	NIE



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADŁO KALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
								(nadal w dokumentacji ale zrealizowane)
128.	Zbiorniki i poldery - Zbiornik Jeziorsko - Rozbudowa pompowni Proboszczowice	m. gm. Warta, gm. Pęczniew				X	Zakończono w 2014 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
129.	Modernizacja obiektów hydrotechnicznych Zbiornika Wodnego Jeziorsko w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	m. gm. Warta, gm. Pęczniew			X		Część z zakładanych działań zrealizowano (modernizacja pompowni Siedlątków), w realizacji pozostaje zadanie pn.: „Zbiornik wodny Jeziorsko – rewitalizacja ekranu zapory czołowej zbiornika” – planowane zakończenie 2023 r.	TAK (nadal w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP OZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
130.	Budowa i usprawnienie lokalnych systemów ostrzegania przed powodzią. Wprowadzenie Systemu Prognozowania napływu do zbiorników i optymalizacji sterowania (Jeziorsko, Poraj, Gopło-Pakość, Wielowieś Klasztorna)	m. gm. Warta, gm. Pęczniew				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumentach ale zrealizowane)
131.	Modernizacja budynku Centrum Kształcenia Ustawicznego Samorządu Województwa Łódzkiego w Łodzi przy ul. Wielkopolskiej 70/72	m. Łódź				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
132.	Termomodernizacja części budynku Szkoły Policealnej Techniki Dentystycznej w Łodzi	m. Łódź	X				Brak uzyskania dofinansowania	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
133.	Dotacja na udział własny samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej realizujących zadania ze środków EFRR – Poprawa efektywności energetycznej Szpitala Wojewódzkiego im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu poprzez wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych dla Centrum Psychiatrycznego w Warcie	m. Sieradz, m. gm. Warta				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)

– rezygnacja z inwestycji;
 – inwestycja niezrealizowana;
 – inwestycja w trakcie realizacji;
 – inwestycja zrealizowana

Zrealizowanych zostało 11 (36,7%) inwestycji, w tym: renaturyzacja rzeki Sokołówki w Łodzi, przebudowa i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych rzek Warty i Strugi, makroniwelacja i rekultywacja Zbiornika Wodnego Sulejów, modernizacja jazu i rozbudowa przepompowni (Zbiornik Jeziorsko), budowa i usprawnienie lokalnych systemów ostrzegania przed powodzią (m.in. na Zbiorniku Jeziorsko), a także modernizacja budynku Centrum Kształcenia Ustawicznego Samorządu Województwa Łódzkiego w Łodzi oraz poprawa efektywności energetycznej Szpitala Wojewódzkiego im. Prymasa Kardynała S. Wyszyńskiego w



Sieradzu. **W trakcie realizacji znajdują się 3 (10%) inwestycje:** remont koryta rzeki Jasień w Łodzi, modernizacja budynków i zabezpieczanie terenów w obszarach zagrożonych powodzią oraz modernizacja obiektów hydrotechnicznych Zbiornika Wodnego Jeziorsko. **Niezrealizowanych pozostaje 15 (50%) inwestycji**, w tym m.in.: renaturyzacja cieków wodnych i odbudowa naturalnej retencji (gmina Uniejów), regulacje koryt rzecznych (Jasień, Łódka), budowa lokalnych systemów ostrzegania przed powodzią, modernizacje wałów rzecznych (Wolbórka, Bzura, Warta) i koryt rzecznych (Moszczenica). **Zrezygnowano z realizacji jednej (3,3%) inwestycji** dot. termomodernizacji części budynku Szkoły Policealnej Techniki Dentystycznej w Łodzi. Ponadto analiza aktualności ICP wykazała, że **18 (60,0%) inwestycji nadal jest aktualnych**, a **12 (40,0%) inwestycji przestało być aktualnych** (ze względu na niespełnianie wytycznych Art. 39 ust. 5 uopizp lub zakończenie realizacji lub rezygnację z inwestycji).

IV.5. Dziedzictwo kulturowe

W zakresie dziedzictwa kulturowego w Planie wskazano **42 inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym**, spośród których 23 (54,8%) dotyczyły rewitalizacji, 15 (35,7%) rozbudowy i rozwoju obiektów kultury oraz 4 (9,5%) rewaloryzacji. Poszczególne inwestycje zidentyfikowano w Planie na podstawie różnych dokumentów, w zależności od obszaru tematycznego, były to: Kontrakt Terytorialny dla Województwa Łódzkiego, Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Łódzkiego, Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami, Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Tabela 12. Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z dziedzictwem kulturowym wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.

Kultura w gminie wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz udziałem w								
L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
DZIEDZICTWO KULTUROWE								



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
134.	Rewitalizacja obszarowa centrum Łodzi – obszar o powierzchni 32,5 ha ograniczony ulicami: Zachodnią, Podrzeczną, Stary Rynek, Wolborską, Franciszkańską, Północną, Wschodnią, Rewolucji 1905 r., Próchnika wraz z pierzejami po drugiej stronie ww. ulic.	m. Łódź			X		Część z zakładanych działań zrealizowano, w realizacji pozostają: ul. Pomorska 11, ul. Północna 7, ul. Północna 23, ul. Wschodnia 35, ul. Zachodnia 56, Park Staromiejski, Plac Wolności, Stary Rynek, ul. Legionów, ul. Ogrodowa, ul. Północna. W przypadku zadania: ul. Podrzeczna/ ul. Wolborska – ZIM wystąpił do IZ UMWŁ o wyłączenie zadania z przedsięwzięcia.	TAK (uwzględni one w zaktualizowanym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
135.	Rewitalizacja obszarowa centrum Łodzi - obszar o powierzchni 7 ha ograniczony ulicami: Ogrodową, Zachodnią, Legionów, Gdańską wraz z pierzejami po drugiej stronie ww. ulic	m. Łódź			X		Część z zakładanych działań zrealizowano, w realizacji pozostają: ul. Legionów 20 A, Przebiecie nr 2 od ul. Legionów 25 do ul. Ogrodowej 20 i ul. Gdańskiej 8, Przebiecie nr 3 od ul. Ogrodowej 18 do ul. Zachodniej 55, ul. Legionów (odc. ul. Gdańska – ul. Zachodnia).	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
136.	Rewitalizacja obszarowa centrum Łodzi – obszar o powierzchni 7,5 ha ograniczony ulicami: Wschodnią, Rewolucji 1905 r., Kilińskiego, Jaracza wraz z pierzejami po drugiej stronie ww. ulic.	m. Łódź			X		Część z zakładanych działań zrealizowano, w realizacji pozostają:	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
							ul. Kilińskiego 28, ul. Kilińskiego 36, ul. Pogonowskiego 34, ul. Rewolucji 1905 r. 13, ul. Rewolucji 1905 r. 15, ul. Rewolucji 1905 r. 17, ul. Rewolucji 1905 r. 29, ul. Rewolucji 1905 r. 31, ul. Włókiennicza 2, ul. Włókiennicza 11, ul. Włókiennicza 15, ul. Włókiennicza 22, ul. Wschodnia 52, ul. Włókiennicza, ul. Wschodnia 45, ul. Rewolucji 1905 r. W przypadku zadania: ul. Wschodnia 50 – wystąpiono do IZ UMWŁ o wyłączenie inwestycji z Projektu.	



137.	Rewitalizacja obszarowa centrum Łodzi – obszar o powierzchni 14 ha ograniczony ulicami: Ogrodową, Gdańską, Legionów, Cmentarną wraz z pierzejami po drugiej stronie ww. ulic	m. Łódź				X		Część z zakładanych działań zrealizowano, w realizacji pozostają: ul. Legionów 37a, ul. Legionów 44, ul. Mielczarskiego 3, ul. Mielczarskiego 15, ul. Mielczarskiego 22, ul. Mielczarskiego 33, Przebiecie nr 5 od Mielczarskiego 33 do Ogrodów Karskiego, Przebiecie nr 6 od Mielczarskiego 25 do Ogrodów Karskiego, Przebiecie nr 7 od Legionów 57 do Mielczarskiego 26, Przebiecie nr 8a i nr 8b od Ogrodowej 28d do Ogrodów Karskiego, ul. Cmentarna, ul. Legionów (odc. ul. Gdańska – ul. Żeligowskiego), ul. Mielczarskiego, ul. Ogrodowa (odc. ul. Cmentarna – ul. Gdańska).	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
138.	Rewitalizacja obszarowa centrum Łodzi – projekt 2	m. Łódź				X		Część z zakładanych działań zrealizowano, w realizacji pozostają: ul. Sienkiewicza 22, ul. Traugutta, droga łącząca ul. Sienkiewicza z ul. Wschodnią, ul.	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
							Sienkiewicza 26, ul. Tuwima 12a.	
139.	Rewitalizacja obszarowa centrum Łodzi – projekt 5	m. Łódź			X		Część z zakładanych działań zrealizowano, w realizacji pozostają: ul. Piotrkowska 102, ul. Piotrkowska 115, ul. Piotrkowska 118, ul. Sienkiewicza 61a, ul. Sienkiewicza 63, Park Sienkiewicza, Pasaż Schillera, droga łącząca ul. Nawrot z Placem Komuny Paryskiej, Plac Komuny Paryskiej – południowa część.	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
140.	Rewitalizacja obszarowa centrum Łodzi – projekt 6	m. Łódź			X		Część z zakładanych działań zrealizowano, w realizacji pozostają: ul. Sienkiewicza 75/77, ciąg pieszo-jezdny (ul. Roosevelta – ul. Sienkiewicza 75/77), ul. Roosevelta 15.	TAK (uwzględni one w zaktualizowanym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
141.	Rewitalizacja obszarowa centrum Łodzi – projekt 3	m. Łódź			X		Część z zakładanych działań zrealizowano; w przypadku zadania: skwer na rogu ul. Narutowicza i ul. Kilińskiego, Zarząd Inwestycji Miejskich wystąpił do IZ UMWŁ z prośbą o wyłączenie zadania z umowy o dofinansowanie z uwagi na brak możliwości zakończenia realizacji inwestycji w przewidzianym terminie (31.12.2022 r.)	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



142.	Rewitalizacja Księżego Młyna	m. Łódź					Część z zakładanych działań zrealizowano, w realizacji pozostają: ul. Księży Młyn 1, ul. Księży Młyn 5, ul. Księży Młyn 7 i 9 (bud. gosp.), ul. Księży Młyn 9, ul. Księży Młyn 11 (bud. gosp.), ul. Księży Młyn 14 (konsumy), ul. Księży Młyn 16 (konsumy), ul. Tymienieckiego 32 / ul. Księży Młyn 2 (bud. gosp.), ul. Przędzalniana 49, ul. Przędzalniana 51 (bud. gosp.), ul. Przędzalniana 57 (bud. gosp.), ul. Przędzalniana 59, ul. Przędzalniana 61, ul. Przędzalniana 63, ul. Przędzalniana 67, ul. Fabryczna 21, ul. Księży Młyn – alejka, ul. Przędzalniana 57 - 67 (podwórko), ul. Księży Młyn 1 - 11 (podwórko i bud. gosp.).	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
143.	Rewitalizacja EC-1 południowy wschód	m. Łódź					Inwestycja w trakcie realizacji, planowany termin zakończenia 10. 2023 r.	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
144.	Rewitalizacja przestrzeni miejskiej przy ul. Moniuszki 3, 5 i Tuwima 10 (Program Nowe Centrum Łodzi)	m. Łódź			X		Część z zakładanych działań zrealizowano, w realizacji pozostają: ul. Tuwima 10, Droga łącząca ul. Tuwima z ul. Moniuszki.	TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
145.	Rewitalizacja i adaptacja nieruchomości położonej przy ul. Księży Młyn 13/15 na rzecz Akademickiego Centrum Designu przy ASP w Łodzi	m. Łódź				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
146.	Digitalizacja zasobów kulturowych i dziedzictwa kulturowego województwa łódzkiego	m. Łódź				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
147.	Rewitalizacja terenów podzamcza – młode Stare Miasto w Piotrkowie Trybunalskim	m. Piotrków Tryb.				X	Zakończono w 2021 r.	NIE



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
								(nadal w dokumencie ale zrealizowane)
148.	Rewitalizacja najstarszej, historycznej części Kutna	m. Kutno				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)
149.	Rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna poprzez restaurację i modernizację Muzeum Regionalnego i Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz adaptację zdegradowanego budynku przy Placu Kościuszki 20 na cele społeczne i kulturalne	m. Opoczno			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
150.	Rewitalizacja miasta Rawa Mazowiecka	m. Rawa Maz.				X	Zakończono w 2022 r.	NIE (nadal w dokumentacji ale zrealizowane)
151.	Rewitalizacja zespołu obiektów sakralnych pod wezwaniem NPNMP w Rawie Mazowieckiej w celu rozszerzenia oferty kulturalnej parafii	m. Rawa Maz.				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumentacji)
152.	Rewitalizacja, modernizacja i poprawa infrastruktury zabytkowego obiektu Muzeum Miasta Łodzi – Pałac Poznańskich w części użytkowanej przez Muzeum Miasta Łodzi	m. Łódź				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumentacji ale zrealizowane)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
153.	Wzbogacenie oferty Centralnego Muzeum Włókiennictwa w Łodzi poprzez modernizację infrastruktury, prace konserwatorskie i zakup wyposażenia	m. Łódź				X	Zakończono w 2022 r.	NIE (nadal w dokumentach ale zrealizowane)
154.	Dotacja na udział własny w kosztach kwalifikowalnych instytucji kultury realizujących zadania inwestycyjne przy współudziale środków z budżetu Unii Europejskiej w ramach projektu "Rewitalizacja infrastruktury Muzeum Sztuki w Łodzi - Gdańska 43" (Muzeum Sztuki w Łodzi)	m. Łódź				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
155.	Nowoczesny system dostępu do oferty Muzeum Sztuki w Łodzi	m. Łódź				X	Zakończono w 2017 r.	NIE (nadal w dokumentach ale zrealizowane)
156.	Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury poprzez utworzenie Cysterskiego Centrum Edukacji w Sulejowie	m. gm. Sulejów			X			TAK (uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
157.	Rozbudowa, adaptacja i renowacja infrastruktury zabytkowej i nie zabytkowej nekropoli żydowskiej przy ul. Brackiej w Łodzi celem ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wzrostu atrakcyjności regionu	m. Łódź	X					NIE (nadal w dokumentach ale zrezygnowano z inwestycji)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
158.	Prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane w zespole obiektów na obszarach zabytkowych Zamku Królewskiego w Łęczycy oraz w ich otoczeniu, w ramach realizacji celu strategicznego Województwa Łódzkiego	m. Łęczycza	X				Rezygnacja z realizacji projektu ze względu na przekroczenie kosztorysów w ogłoszonych przetargach.	NIE (nadal w dokumentach ale zrezygnowano z inwestycji)
159.	Rewitalizacja miasta Warta – etap II	m. gm. Warta				X	Zakończono w 2020 r.	NIE (nadal w dokumentach ale zrealizowane)
160.	Rewitalizacja centrum miasta Biała Rawska – miejsca integrującego mieszkańców	m. gm. Biała Rawska		X				TAK



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
								(uwzględnione w zaktualizowanym dokumencie)
161.	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru miasta Bełchatowa – etap I	m. Bełchatów				X	Zakończono w 2022 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)
162.	Szlakiem architektury włókienniczej - rewitalizacja kompleksu parkowo-pałacowego Schlösserów w Ozorkowie	m. Ozorków				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)
163.	Modernizacja Teatru Wielkiego w Łodzi	m. Łódź			X		Część z zakładanych działań zrealizowano. Przewiduje się kontynuację prac w 2023 r.	TAK



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
								(nadal w aktualnym dokumencie)
164.	Dotacja na udział własny w kosztach kwalifikowalnych instytucji kultury realizujących zadania inwestycyjne przy współudziale środków z budżetu Unii Europejskiej w ramach projektu "Kultura 3D. Rozbudowa infrastruktury Kulturalnej dla Nowoczesnej i Wielofunkcyjnej Filharmonii" (Filharmonia Łódzka im. Artura Rubinsteina w Łodzi)	m. Łódź				X	Zakończono w XII. 2018 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
165.	Dotacja na udział własny w kosztach kwalifikowalnych instytucji kultury realizujących zadania inwestycyjne przy współudziale środków z budżetu Unii Europejskiej w ramach projektu "Utworzenie Pasażu Kultury Województwa Łódzkiego poprzez remont Łódzkiego Domu Kultury wraz z otoczeniem w celu zwiększenia udziału w kulturze mieszkańców województwa łódzkiego i kształtowania kulturowej tożsamości regionu" (Łódzki Dom Kultury)	m. Łódź				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
166.	Dotacja na udział własny w kosztach kwalifikowalnych instytucji kultury realizujących zadania inwestycyjne przy współudziale środków z budżetu Unii Europejskiej w ramach projektu "Tum - perła romańskiego szlaku ziemi łęczyckiej" (Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi)	gm. Góra Św. Małgorzaty				X	Zakończono w 2022 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
167.	Dotacja na wydatki niekwalifikowalne instytucji kultury realizujących zadania inwestycyjne przy współudziale środków z budżetu Unii Europejskiej w ramach projektu "Tum - perła romańskiego szlaku ziemi łęczyckiej" (Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi)	gm. Góra Św. Małgorzaty				X	Zakończono w 2022 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
168.	Dotacja na udział własny w kosztach kwalifikowalnych instytucji kultury realizujących zadania inwestycyjne przy współudziale środków z budżetu UE w ramach projektu "Modernizacja bud. "B", "D", "E" i pomieszczeń wraz z dziedzińcem Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi"	m. Łódź				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
169.	Dotacja na wydatki niekwalifikowalne instytucji kultury realizujących zadania inwestycyjne przy współudziale środków z budżetu UE w ramach projektu "Modernizacja bud. "B", "D", "E" i pomieszczeń wraz z dziedzińcem Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi"	m. Łódź				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
170.	Dotacja na udział własny w kosztach kwalifikowalnych instytucji kultury realizujących zadania inwestycyjne przy współudziale środków z budżetu UE w ramach projektu "Modernizacja budynków i pomieszczeń Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi – bud. A i C"	m. Łódź			X			NIE (brak w aktualnym dokumencie)
171.	Rozwój funkcji wystawienniczo-edukacyjnych Centrum Nauki i Techniki w Łodzi wraz z zapleczem warsztatowym	m. Łódź				X	Zakończono w 2021 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
172.	Remont i adaptacja budynku na potrzeby muzeum historycznego w Skierniewicach	m. Skierniewice				X	Zakończono w X. 2018 r.	NIE



OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
								(brak w aktualnym dokumencie)
173.	Rewaloryzacja zespołu Pałacu Saskiego w Kutnie	m. Kutno			X		Planowane zakończenie I połowa 2023 r.	TAK (uwzględniona w zaktualizowanym dokumencie)
174.	Rozwój instytucji kultury w Uniejowie	m. gm. Uniejów				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)
175.	Rewaloryzacja Parku Świętojańskiego w Radomsku – etap II	m. Radomsko				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (nadal w dokumencie ale zrealizowane)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIA LIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALN OŚĆ ICP O ZNACZENI U PONADLO KALNYM TAK/NIE/C ZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		

– rezygnacja z inwestycji;
 – inwestycja niezrealizowana;
 – inwestycja w trakcie realizacji;
 – inwestycja zrealizowana

Zrealizowane zostały 23 (54,7%) inwestycje, dotyczące m.in.: rewitalizacji (Księży Młyn w Łodzi, Stare Miasto w Piotrkowie Tryb., Kutno, Rawa Maz., Pałac Poznańskich w Łodzi, Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, Muzeum Sztuki w Łodzi, Warta, Bełchatów, kompleks parkowo-pałacowy Schlösserów w Ozorkowie), rozbudowy Filharmonii Łódzkiej, remontu Łódzkiego Domu Kultury, modernizacji Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, rozwoju funkcji wystawienniczo-edukacyjnych Centrum Nauki i Techniki w Łodzi, rozwoju instytucji kultury w Uniejowie, remontu muzeum historycznego w Skierniewicach, rewaloryzacji Parku Świętojańskiego w Radomsku. **W trakcie realizacji znajduje się 16 (38,1%) inwestycji**, m.in.: rewitalizacja centrum Łodzi oraz Księżego Młyna i EC-1, rewitalizacja zabytkowego centrum Opoczna, utworzenie Cysterskiego Centrum Edukacji w Sulejowie, modernizacja Teatru Wielkiego w Łodzi czy rewaloryzacja zespołu Pałacu Saskiego w Kutnie. **Niezrealizowana pozostaje 1 (2,4%) inwestycja** dotycząca rewitalizacji centrum miasta Biała Rawska. **Zrezygnowano z 2 (4,8%) inwestycji** dotyczących: renowacji zabytkowej nekropoli żydowskiej przy ul. Brackiej w Łodzi oraz prac konserwatorskich/restauratorskich przy Zamku Królewskim w Łęczycy. Ponadto analiza aktualności ICP wykazała, że **16 (38,1%) inwestycji jest aktualnych**, a **26 (61,9%) inwestycji przestało być aktualnych** (ze względu na niespełnianie wytycznych Art. 39 ust. 5 uopizp lub zakończenie realizacji lub rezygnację z inwestycji).

IV.6. Turystyka i rekreacja

W ramach turystyki i rekreacji w Planie uwzględniono 2 inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały już zrealizowane. Pierwsza z nich dotyczyła obiektu sportowego, a druga szlaków turystycznych. Wszystkie inwestycje zidentyfikowano w Planie na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Łódzkiego.



Tabela 13. Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z turystyką i rekreacją wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
TURYSTYKA I REKREACJA								
176.	Pomoc finansowa dla Gminy Ręčno na realizację zadania pn.: "Przebudowa obiektu sportowego w Gminie Ręčno"	gm. Ręčno				X	Zakończono w 2019 r.	NIE (brak w aktualnym dokumencie)



L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	TERYTORIALIZACJA	ZAAWANSOWANIE PRAC (stan na grudzień 2022 r.)				UWAGI/REALIZACJA	AKTUALNOŚĆ ICP O ZNACZENIU PONADLOKALNYM TAK/NIE/CZĘŚCIOWO
			REZYGNACJA Z INWESTYCJI	NIEZREALIZOWANE	W TRAKCIE REALIZACJI	ZREALIZOWANE		
		gm. Sędziejowice, gm. Rusiec, gm. Ostrówek, gm. Widawa, gm. Zapolice, gm. Zduńska Wola,						

– inwestycja zrealizowana

Zrealizowane zostały wszystkie 2 (100%) inwestycje dotyczące przebudowy obiektu sportowego w gminie Ręčno oraz odnowienia oznakowania szlaków turystycznych w Parkach Krajobrazowych regionu łódzkiego wraz z uzupełnieniem systemu informacji turystyczno-przyrodniczej. Ponadto analiza aktualności ICP wykazała, że wszystkie **inwestycje (2) przestały być aktualne** (ze względu na niespełnianie wytycznych Art. 39 ust. 5 uopizp oraz zakończenie realizacji).

IV.7. Podsumowanie

W Planie ujętych zostało **177 inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym**. Według stanu na grudzień 2022 r. **zrealizowanych zostało 70 inwestycji (39,5% ogółu inwestycji), w trakcie realizacji było 76 inwestycji (42,9%), niezrealizowane pozostawało 21 inwestycji (11,9%), a zrezygnowano z realizacji 10 inwestycji (5,7%).**



– INWESTYCJA ZREALIZOWANA; – INWESTYCJA W TRAKCIE REALIZACJI; – INWESTYCJA NIEZREALIZOWANA; – REZYGNACJA Z INWESTYCJI



Z przeprowadzonej analizy wynika, że najwięcej **inwestycji zakończonych** zostało w zakresie **dziedzictwa kulturowego (23)**, a w dalszej kolejności **transportu (20)** oraz **środowiska przyrodniczego (11)** i **osadnictwa (8)**. Zrealizowano również **inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej (6)** oraz inwestycje z **turystyki i rekreacji (2)**.

Największa liczba inwestycji znajdujących się w trakcie realizacji obejmowała **transport (40)**, w tym głównie: budowę dróg ekspresowych, budowę i rozbudowę dojazdów do dróg szybkiego ruchu, prace na liniach kolejowych oraz rozbudowy dróg wojewódzkich. W trakcie realizacji była także znaczna część inwestycji **z zakresu dziedzictwa kulturowego (16)**, w tym większość przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nieco mniej inwestycji realizowanych jest aktualnie **w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej (14)**, elektroenergetycznej, gazowej, ciepłowniczej, kanalizacyjnej, a także dot. instalacji do przetwarzania odpadów, rekultywacji zamkniętych składowisk i budowy składowisk azbestu, w zakresie **osadnictwa (3)** dotyczące rozbudowy szpitali oraz w zakresie **środowiska przyrodniczego (3)** związane z ochroną przeciwpowodziową.

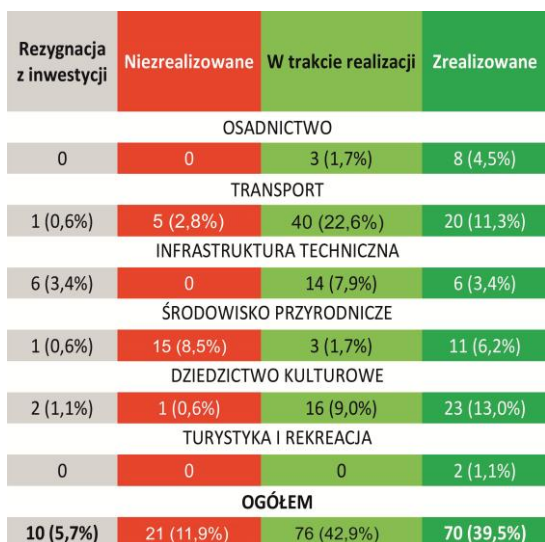
Najwięcej **inwestycji niezrealizowanych** dotyczyło **środowiska przyrodniczego (15)**. Niezrealizowanych pozostaje też **5 inwestycji transportowych** oraz **1 inwestycja w zakresie dziedzictwa kulturowego**.

W czasie, który upłynął od uchwalenia Planu zrezygnowano z realizacji niektórych inwestycji, zidentyfikowanych podczas jego opracowywania. Łącznie **zrezygnowano z 10 inwestycji**, w tym w zakresie **infrastruktury technicznej (6)** dotyczących sieci najwyższych napięć, infrastruktury ciepłowniczej oraz gospodarki odpadami, w zakresie **dziedzictwa kulturowego (2)** dotyczących rozbudowy, adaptacji i renowacji infrastruktury zabytkowej, w zakresie **transportu (1)**, zrezygnowano z budowy dojazdu do węzła „Stryków” na autostradzie A-2 oraz w zakresie **środowiska przyrodniczego (1)**, zrezygnowano z działania termomodernizacyjnego.

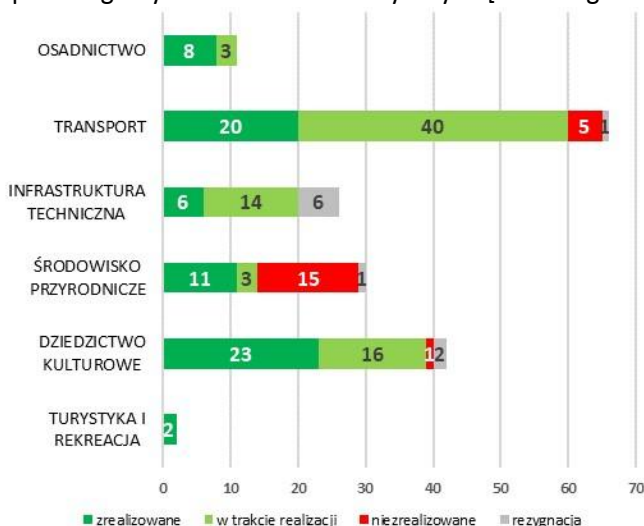
W kontekście aktualności zidentyfikowanego w Planie zestawu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym należy podkreślić, że na przestrzeni kilku lat, od momentu uchwalenia Planu (tj. od 2018 r.) **pojawiły się nowe dokumenty oraz aktualizacje istniejących** (w tym w zakresie inwestycji w nich przewidzianych), naruszając tym samym aktualność przyjętej w Planie listy. Przeprowadzona analiza wykazała, że **niemal połowa inwestycji jest nieaktualna (85 spośród 177)**. **Aktualnych pozostaje 86 inwestycji, a 6 jest częściowo aktualnych**. Plan nie uwzględnia również wielu ICP ujętych w obowiązujących (nowych lub zaktualizowanych po 2018 r.) dokumentach. **Wskazuje się zatem na konieczność aktualizacji przedmiotowego zestawienia ICP.**



Wykres 1. Liczba inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wg stanu zaawansowania [stan na grudzień 2022 r.]. (Źródło: BPPWŁ)



Wykres 2. Liczba inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wg stanu zaawansowania realizacji w poszczególnych obszarach tematycznych [stan na grudzień 2022 r.]. (Źródło: BPPWŁ)



V. RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO ORAZ MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO ŁODZI

Raport zawiera analizę stanu istniejącego poszczególnych elementów zagospodarowania przestrzennego⁸⁶ województwa oraz MOF Łodzi, opartą na najaktualniejszych dostępnych danych. W zakresie przedstawienia stanu na podstawie statystyki publicznej, ze względu na system publikacji danych, są to głównie dane za 2021 r., pozostałe analizy dotyczą 2022 r. (lub 2023 r. jeśli dane były dostępne) i stanowią dopełnienie informacji

⁸⁶ W tym w zakresie określonym w Art. 39 ust. 3 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, tj. podstawowych elementów sieci osadniczej województwa i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym transgranicznych; systemu obszarów chronionych, w tym obszarów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej; obszarów szczególnego zagrożenia powodzią; terenów zamkniętych i ich stref ochronnych; obszarów występowania udokumentowanych złóż kopalin i udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.



przedstawionych w przeglądzie zmian (rozdział III). W Raporcie przedstawiono także odniesienie do wartości w skali kraju.

Ze względu na to, że uwzględnione w Planie, Obszary Funkcjonalne nie stanowią ustaleń uchwalonej w 2021 r. nowej Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, w Raporcie nie analizowano dla nich stanu bieżącego. Dla Obszarów Funkcjonalnych dokonano jedynie przeglądu zmian w okresie 2018-2021, w rozdziale III.

V.1. System osadniczy

Liczba ludności województwa łódzkiego na koniec 2021 r. wynosiła 2 394 946 osób (6. miejsce w kraju), a powierzchnia województwa 18 219 km² (9. miejsce w kraju). Średnia gęstość zaludnienia w woj. wynosiła 131 os./km² (5.), w tym dla miast – 1 251 os./km², zaś dla obszarów wiejskich – 54 os./km². Strukturę administracyjną, według stanu na 1 stycznia 2023 r., tworzą 24 powiaty, w tym 3 miasta na prawach powiatu oraz 177 gmin, w tym 18 miejskich, 34 miejsko-wiejskich oraz 125 wiejskich. Obecna struktura administracyjna jest wynikiem zmian rodzaju gmin z wiejskich na miejsko-wiejskie poprzez wydzielanie obszarów miejskich w gminach wiejskich. W wyniku tych przekształceń, w 2020 r. liczba miast zwiększyła się do 46 (wydzielono m. Lututów i m. Piątek), w 2022 r. liczba ta wzrosła o kolejne 2 ośrodki (m. Bolimów i m. Lutomiersk) i wyniosła 48, natomiast w 2023 r. na obszarze województwa łódzkiego wydzielono kolejne 4 miasta: m. Dąbrowice, m. Jeżów, m. Rozprza i m. Ujazd, co spowodowało wzrost liczby ośrodków miejskich do 52.

W 2021 r. udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem wyniósł 25,1% (1.), w wieku produkcyjnym 57,6% (16.), natomiast w przedprodukcyjnym 17,3% (14.). Struktura wiekowa ludności przekładała się na największe w kraju **obciążenie demograficzne** wynoszące 43,5 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2021 r. najwyższe obciążenie demograficzne cechowało **Łódź (50,2)**, Piotrków Trybunalski (47,1) i powiat kutnowski (45,3). Najniższe obciążenie osobami w wieku poprodukcyjnym występowało w powiatach: wieruszowskim (35,7), piotrkowskim (36,6) i skierniewickim (37,1). Wynikiem niekorzystanej struktury demograficznej był ujemny **przyrost naturalny**, który w 2021 r. wynosił -7,67 osób na 1000 mieszkańców i był jednym z najniższych w kraju. W ujęciu powiatowym jego najniższe wartości zanotowano w **Łodzi (-9,96 os./1000 mieszk.)**, Piotrkowie Trybunalskim (-9,71) i powiecie kutnowskim (-9,60).

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ogółem w województwie łódzkim było ujemne i wyniosło w 2021 r. - 0,9 os./1000 mieszk. (7.). Dodatkowo saldo migracji charakteryzowało 6 powiatów, w tym powiaty bezpośrednio otaczające miasta: **łódzki wschodni (9,4)**, **pabianicki (4,8)**, **zgierski (3,5)**, **brzeziński (2,5)**, **łaski (1,5)** i **piotrkowski (0,8)**.



V.1.1. Obszary miejskie, w tym metropolitalność

W 2021 r. **liczba ludności** 46 miast regionu wyniosła 1 482,2 tys. os., a ich mieszkańcy stanowili 61,9% liczby ludności województwa. Ze względu na wielkość zaludnienia miasta regionu można podzielić na 5 grup: **Łódź – największe miasto województwa, w 2021 r. liczące 664,9 tys. os.**; miasta duże o zaludnieniu 35-80 tys. os.⁸⁷ – Piotrków Trybunalski, **Pabianice**, Tomaszów Mazowiecki, **Zgierz**, Bełchatów, Skierniewice, Radomsko, Kutno, Sieradz, Zduńska Wola; miasta średnie o zaludnieniu 15-35 tys. os. – Łowicz, **Aleksandrów Łódzki**, Wieluń, Opoczno, **Konstantynów Łódzki**, **Ozorków**, Łask, Rawa Mazowiecka; miasta małe o zaludnieniu 5-15 tys. os. – **Głowno**, Łęczyca, **Koluszki**, **Brzeziny**, Wieruszów, Żychlin, Żelów, **Tuszyn**, Poddębice, Pajęczno, Sulejów, Działoszyn; miasta bardzo małe zamieszkałe przez mniej niż 5 tys. os. – Krośniewice, Drzewica, **Rzgów**, **Stryków**, Żłoczew, Przedbórz, Biała Rawska, Warta, Uniejów, Kamieńsk, Wolbórz, Lututów, Błaszki, Szadek, Piątek.

W 2021 r. większość miast charakteryzowała się ujemnymi wartościami **wskaźnika przyrostu naturalnego**, jedynie w Lututowie zaobserwowano dodatni przyrost naturalny wynoszący 2,3 os./1000 mieszk. Dodatni współczynnik **salda migracji** charakteryzował 6 miast, w tym największe wartości cechowały: **Konstantynów Łódzki (15,5 os./ 1000 mieszk.)**, **Aleksandrów Łódzki (6,6)** i Uniejów (6,1), Największy ujemny współczynnik salda migracji odnotowano w Opocznie i Bełchatowie (po -12,7 os./1000 mieszk.). **Udział osób w wieku poprodukcyjnym** w ludności miejskiej wyniósł 27,3%. Najgorsza sytuacja charakteryzowała: Piątek (29,9%), Kutno (29,0%), Żychlin (28,7%), **Łódź (28,5%)** i **Pabianice (28,1%)**. Struktura wieku mieszkańców miast przełożyła się na niekorzystne wartości **wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi**, który w 2021 r. wahał się od 36,5 os. w wieku poprodukcyjnym na 100 os. w wieku produkcyjnym w Lututowie do 54,4 w Piątku.

O **atrakcyjności osadniczej** miast województwa stanowią: **warunki mieszkaniowe**, w tym standard mieszkań i przestrzeni publicznych oraz poziom zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, **dostępność do usług publicznych**, w tym pomocy społecznej i opieki zdrowotnej, edukacji i kształcenia, kultury, sportu i rekreacji i **konkurencyjność gospodarcza**.

W 2021 r. średnia **powierzchnia użytkowa mieszkań na osobę** w miastach wynosiła 30,2 m² (od 25,2 m²/os. W Łęczycy do **41,2 m²/os. w Rzgowie**). W 2020 r. **wyposażonych w łazienkę** było 90,6% mieszkań zlokalizowanych na terenach miejskich. Biorąc pod uwagę **udział terenów zielonych** w powierzchni miast, w 2021 r. wyniósł on średnio 4,4% (od 8,0% w Krośniewicach do **0,05% w Rzgowie**), natomiast udział terenów **rekreacyjnych i wypoczynkowych** wyniósł przeciętnie 1,41% (od 4,66% w Działoszynie do 0,09% w Warcie).

⁸⁷ W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2030 przyjęto przedział 40-80 tys. mieszkańców, jednak ze względu na spadek liczby ludności w miastach tej kategorii zdecydowano się na zmianę granicy przedziału na 35-80 tys. mieszkańców.



Średnia **dostępność mieszkaniowa** ośrodków miejskich mierzona **liczbą mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców**, w 2021 r. wyniosła 5,3 mieszkań/1 000 os. Największa intensywność inwestycji mieszkaniowych charakteryzowała Uniejów **Łódź**, **Konstantynów Łódzki** i Kutno.

Biorąc pod uwagę dostępność do **usług ochrony zdrowia**, w 2021 r. w miastach województwa funkcjonowało 1 323 przychodni, a **największą liczbę placówek odnotowano w Łodzi (684)**. W 2021 funkcjonowało 13 556 podmiotów lekarskich w ramach ochrony zdrowia. Największa liczba placówek – 7681 (56,5%), koncentrowała się w **Łodzi**.

W zakresie dostępności do **usług publicznych dla osób w wieku poprodukcyjnym** najkorzystniej wypadły miasta duże i średnie, w 14 miastach funkcjonowało 35 Dziennych Domów Pomocy, dysponujących łącznie 1 594 miejscami (**najwięcej w Łodzi – 21**). Przeciętnie w miastach było dostępnych 3,9 miejsc na 1000 mieszkańców. W 24 miastach funkcjonowało 145 **podmiotów prowadzących działalność w zakresie pomocy społecznej z zakwaterowaniem**, koncentrując się głównie w miastach dużych i średnich. **Działalność w zakresie pomocy społecznej bez zakwaterowania** prowadziło w miastach 450 podmiotów.

W miastach województwa łódzkiego obserwuje się poprawę dostępu do **usług dla osób wychowujących dzieci do 3 lat**. W 2021 r. w 38 miastach funkcjonowało 200 żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych, dysponujących 8 455 miejscami. Ponadto działało 663 placówek wychowania przedszkolnego, a **liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym** w wieku 3-6 lat wynosiła 57 286. Średnia wartość odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat wyniosła 108,2%.

Analiza dostępności do **usług kształtujących kapitał ludzki w zakresie szkolnictwa zawodowego oraz dla dorosłych** wykazała, iż w 2021 r. w 36 miastach regionu funkcjonowało 188 techników i szkół branżowych I stopnia. W zakresie **kształcenia artystycznego** funkcjonowało 39 szkół (w 17 miastach). **Kształcenie osób dorosłych** prowadzono w 160 liceach i szkołach policealnych w 22 miastach, w szczególności stolicach powiatów i miastach na prawach powiatu. W odniesieniu do **usług kultury, sportu i rekreacji**, w miastach regionu funkcjonowało 76 domów kultury i 163 biblioteki. Z uwagi na panującą w 2021 r. pandemię COVID-19 imprezy artystyczno-rozrywkowe i sportowe (94), odbyły się w zaledwie 13 ośrodkach.

O **poziomie konkurencyjności gospodarczej** ośrodków miejskich województwa łódzkiego, świadczy ocena uwzględniająca poziom innowacyjności gospodarki, w tym innowacyjność i umiędzynarodowienie przedsiębiorstw, wyposażenie instytucjonalne (usługi dla przedsiębiorstw) oraz poziom kapitału ludzkiego. Najwyższym poziomem konkurencyjności gospodarczej wyróżniały się przede wszystkim **Łódź i Rzgów**, charakteryzujące się zarówno wysokim poziomem kapitału ludzkiego jak i innowacyjności przedsiębiorstw.



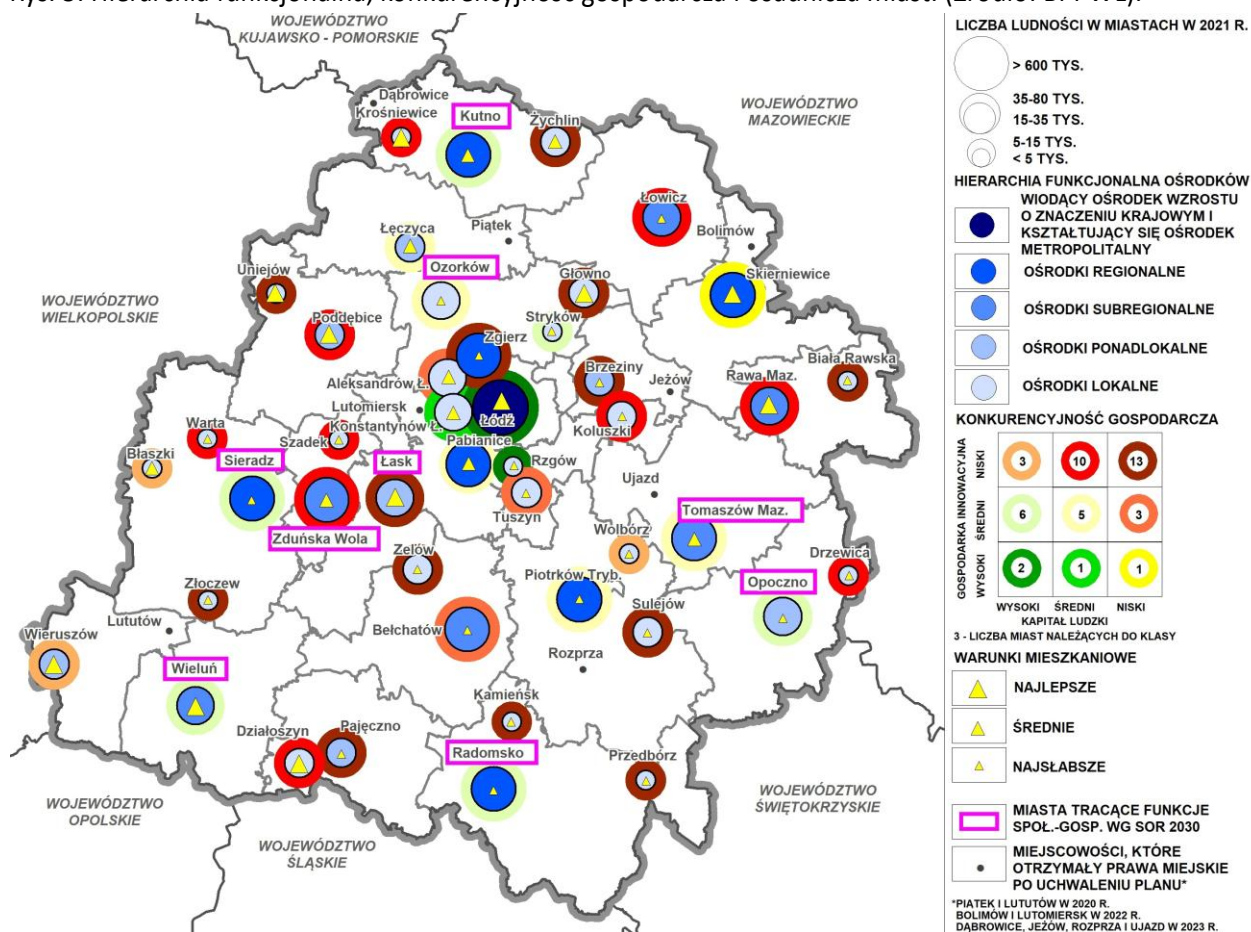
Wysokie lokaty zajmowały także **Konstantynów Łódzki, Stryków**, Kutno, Radomsko, Sieradz, Wieluń oraz Opoczno. Miasta o wysokim poziomie konkurencyjności gospodarczej wykazywały wyższą, lub zbliżoną do średniej, aktywność zawodową mieszkańców (średnia dla miast województwa: 56,80%), poziom przedsiębiorczości (średnia dla miast: 92,2 nowoutworzonych przedsiębiorstw przez osoby fizyczne na 1 000 działających), wyposażenia instytucjonalnego (średnia dla miast: 15,05% udziału podmiotów świadczących usługi dla przedsiębiorstw) i umiędzynarodowienia przedsiębiorstw (średnia dla miast: 11,70% udziału spółek prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego w liczbie spółek prawa handlowego ogółem). W pozostałych miastach poziom konkurencyjności można określić jako średni (ośrodki duże i średnie) oraz niski, co wynika głównie z niskiego poziomu kapitału ludzkiego i bardzo niskiego poziomu innowacyjności przedsiębiorstw.

W miastach MOF Łodzi koncentrowały się funkcje budujące potencjał metropolitalny obszaru, w tym m.in. związane z: sektorem specjalizacji gospodarczych⁸⁸, nauką i wiedzą, sektorem kreatywnym, mediami, kulturą i sztuką, sektorem czasu wolnego, rozrywki i rekreacji, a także z zakresu zarządzania i decyzyjności, biznesu oraz usług medycznych.

⁸⁸ Branża medyczna, farmaceutyczna i kosmetyczna, branża elektrotechniczna i mechatroniczna, branża chemiczna, tworzyw sztucznych i materiałów budowlanych, branża przetwórstwa rolno-spożywczego, branża nowoczesnych usług biznesowych (BPO/ITO, SSC, R&D), branża IT, branża włókiennicza i tekstylna, branża logistyczna.



Rys. 5. Hierarchia funkcjonalna, konkurencyjność gospodarcza i osadnicza miast. (Źródło: BPPWŁ).



V.1.2. Obszary wiejskie

W 2021 r. na obszarach wiejskich województwa łódzkiego, do których należało 131 gmin wiejskich i 28 obszarów wiejskich gmin miejsko-wiejskich mieszkało 912,7 tys. osób. Region charakteryzował się niższym udziałem ludności zamieszkującej na obszarach wiejskich (38,1%) niż średnia dla Polski wynosząca 40,3% (10. miejsce w kraju). Do najsilniej zaludnionych obszarów wiejskich należały gminy: **Zgierz (16,0 tys.)**, **Andrespol (14,5 tys.)**, **Opoczno (12,9 tys.)**, **Moszczenica (12,6 tys.)**, **Bełchatów (12,6 tys.)**, **Aleksandrów Łódzki (12,3 tys.)**, **Rozprza (12,2 tys.)**, **Zduńska Wola (12,2 tys.)** i **Błaszki (12,1 tys.)**, natomiast najmniejszym potencjałem ludnościowym charakteryzowały się gminy: **Regnów (1,7 tys.)** i **Dąbrowice (1,8 tys.)**. Największe zagęszczenie ludności (ponad 100 os./km²) występowało w gminach: **Andrespol**, **Ksawerów**, **Rzgów**, **Aleksandrów Łódzki**, **Moszczenica**, **Zduńska Wola**, **Brójce** i **Nowosolna**.

Współczynnik przyrostu naturalnego dla obszarów wiejskich w województwie w 2021 r. wynosił -5,9 osób na 1 000 mieszkańców, a dodatni przyrost naturalny zanotowały jedynie 2 gminy: **Kleszczów (1,5 os./1000 mieszk.)** i **Klonowa (0,4)**. Najniższe wartości przyrostu naturalnego wystąpiły w **Pęczniewie (-15,5)**, **Grabowie (-15,4)** i **Bedlnie (- 5,2)**. **Współczynnik salda migracji** na obszarach wiejskich w regionie w 2021 r. wyniósł 3,3 os./1000 mieszk., a dodatnią wartość wskaźnika osiągnęło 85 obszarów wiejskich, w tym największą gminy:



Pabianice (31,9), Aleksandrów Łódzki (29,2), Bełchatów (22,9), Nowosolna (20,9) i Wodzierady (19,7), natomiast najniższą Łanięta (-11,6) oraz Regnów (-11,0). **Struktura wieku ludności** zamieszkującej obszary wiejskie prezentowała się korzystniej niż mieszkańców miast. W 2021 r. jedynie w 14 na 159 obszarów wiejskich udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem był niższy od średniej regionu (wynoszącej 17,3%). Najniższy udział występował w gminach: Żytno (15,2%), Żychlin (15,4%) i Nowe Ostrowy (15,8%), natomiast najlepsza sytuacja charakteryzowała gm. Kleszczów (26,5%) i **Pabianice (24,1%)**. Wyższy niż średnia dla województwa (25,1%) udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2021 r. zanotowano w 13 obszarach wiejskich, w tym najwyższy w gminach: Żytno (28,4%), Inowłódz (27,3%) i Grabów (26,7%), a najniższy w Kleszczowie (14,1%), **Aleksandrowie Łódzkim (15,4%) i Pabianicach (16,8%)**. **Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi** powyżej średniej wojewódzkiej (wynoszącej 43,5 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) charakteryzował 14 obszarów wiejskich, a najwyższe jego wartości odnotowano w gminach: Żytno (50,4), Inowłódz (48,6) i Zduny (47,2). Natomiast najniższe obciążenie demograficzne występowało w Kleszczowie (23,7), **Aleksandrowie Łódzkim (25,2) i Pabianicach (28,4)**.

W strukturze użytkowania gruntów **użytki rolne**, zajmowały w 2021 r. powierzchnię 1 281 233 ha, (70,3% powierzchni ogółem, 1. miejsce w kraju), co świadczy o rolniczym charakterze województwa łódzkiego. Na obszarach wiejskich udział użytków rolnych wahał się od 96,3% do 33,0%. Wyższy od przeciętnego poziomu odsetek użytków rolnych posiadało 96 gmin charakteryzujących się korzystnymi warunkami glebowymi, zlokalizowanych głównie w północnej i północno-zachodniej części województwa – powiaty: łęczycki, kutnowski, łowicki, rawski oraz na obszarze części gmin powiatów: sieradzkiego, wieluńskiego, wieruszowskiego i piotrkowskiego. Zgodnie z wynikami Powszechnego Spisu Rolnego 2020, średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w województwie wynosiła 9,41 ha, przy średniej krajowej 12,65 ha, a średnia wielkość użytków rolnych w gospodarstwach to 8,31 ha, przy średniej dla Polski 11,35 ha. Pod względem wielkości gospodarstw najkorzystniejsza sytuacja występowała w gminach zlokalizowanych w północnej i północno-zachodniej części regionu.

Lasy w województwie łódzkim w 2021 r. zajmowały 393,4 tys. ha i stanowiły 21,6% powierzchni województwa ogółem. Najwyższym stopniem zalesienia charakteryzowały się obszary wiejskie o słabych glebach, zlokalizowane w południowej części regionu (Przedbórz 56,6%, Radomsko 42,4%, Żytno 40,0%, Kamieńsk 39,1%, Wierzbica 37,9%).

Poza funkcją rolniczą na obszarach wiejskich rozwijały się inne, pozarolnicze funkcje tj. mieszkaniowa, przemysłowa oraz usługowa. Świadczy to o dywersyfikacji lokalnej gospodarki na obszarach wiejskich. W



2021 r. **tereny zurbanizowane i zabudowane** stanowiły średnio 4,0% obszarów wiejskich, a najwyższy ich udział posiadały gminy: **Andrespol (35,7%)**, Kleszczów (31,3%) i **Ksawerów (28,1%)**. Biorąc pod uwagę powierzchnię **terenów mieszkaniowych** gmin wiejskich, stanowiła ona 0,6% ogólnej powierzchni. Największa powierzchnia zabudowy mieszkaniowej występowała w **Andrespolu (19,8%)**, **Ksawerowie (15,2%)**, **Nowosolnej, Rzgowie, Zgierzu, Ozorkowie, Aleksandrowie Łódzkim** oraz Wodzieradach. Znaczący, wyższy od średniej udział powierzchni **terenów przemysłowych** cechował 37 gmin położonych głównie w sąsiedztwie dużych miast, a najwyższy odsetek charakteryzował gm. Kleszczów, co było związane z działalnością kopalni i elektrowni „Bełchatów”. Wysoki udział takich terenów występował również w gminach: Działoszyn, Grabica, Kamieńsk, **Ksawerów**, Nowe Ostrowy, **Nowosolna, Pabianice**, Rzęśnia, **Rzgów, Stryków**, Szczerców, Ujazd, Wieruszów, Wola Krzysztoporska, Żychlin. Na obszarach wiejskich rozwijały się także **tereny usługowe**, których największy udział odnotowano w gm. **Ksawerów (3,7%)** oraz w gminach: Kleszczów, **Andrespol, Rzgów, Koluszki** (udział 2,7-1,2%).

Coraz większą rolę w rozwoju gospodarczym obszarów wiejskich odgrywała **turystyka** rozwijająca się na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych, w tym należących do pasm przebiegających wzdłuż dolin rzek: Warty (gminy powiatów: pajęczańskiego, wieluńskiego, łaskiego, sieradzkiego i poddębickiego), Bzury (powiatów: łęczyckiego i łowickiego) i Pilicy (powiatów: radomszczańskiego, piotrkowskiego, opoczyńskiego, tomaszowskiego).

Istotnym czynnikiem decydującym o jakości życia na obszarach wiejskich była **dostępność do podstawowych usług społecznych**. W ramach **usług opiekuńczych**, na obszarach wiejskich regionu, w 2021 r. funkcjonowały 52 żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce (Łódzkie 252), zapewniające opiekę 944 dzieciom. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wyniósł 3,8% (średnia dla województwa łódzkiego 13,6%). W 2021 r. na obszarach wiejskich województwa łódzkiego działało 655 placówek wychowania przedszkolnego z których korzystało 27 088 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat (73,4% dzieci w wieku 3-6 lat zamieszkujących tereny wiejskie).

Dostępność do **usług kultury** na obszarach wiejskich zapewniały centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice (w 2021 r. 115 obiektów) oraz biblioteki w 2021 r. (304 obiekty). Z uwagi na panującą w 2021 r. pandemię COVID-19 placówki kulturalne zorganizowały mniej imprez (152 942), co przełożyło się na niższą frekwencję wśród uczestników (168,8 na 1000 ludności). W zakresie dostępności do **usług ochrony zdrowia**, w 2021 r. liczba przychodni na terenach wiejskich regionu wynosiła 302, co stanowiło 18,5% ogółu przychodni w województwie łódzkim. Największą liczbę przychodni odnotowano w gminach **Zgierz (11)** i **Andrespol (8)**.



W ramach **usług pomocy społecznej**, w 2021 r. na obszarach wiejskich województwa łódzkiego działało 9 dziennych domów pomocy, dysponujących 253 miejscami, z których korzystało 291 osób.

V.2. Powiązania komunikacyjne, w tym kierunki powiązań transgranicznych

V.2.1. Układ drogowy

Województwo łódzkie należy do regionów o dobrej dostępności drogowej. W 2021 r. gęstość dróg publicznych o nawierzchni twardej wynosiła 117,8 km/100 km² i była wyższa od wskaźnika krajowego (100,9 km/100 km²).

Długość **dróg krajowych** wyniosła 1 486,5 km (3. miejsce w kraju), w tym autostrad 274 km (1. miejsce w kraju) i dróg ekspresowych 223 km (5. miejsce w kraju). Natomiast pod względem gęstości było to kolejno 8,2 km/100 km² dla dróg krajowych (3. miejsce w kraju) i 27,3 km/1000 km² (2. miejsce w kraju) łącznie dla autostrad i dróg ekspresowych.

Długość i gęstość **dróg wojewódzkich** należą natomiast do jednych z najniższych w kraju i wynosiły w 2021 r. odpowiednio 1 360,5 km (14. miejsce w kraju) i 7,5 km/100 km² (15. miejsce w kraju).

Relatywnie dobrze rozwinięta jest sieć **dróg powiatowych i gminnych**. Pod względem długości (23 535,8 km) oraz gęstości (129,2 km/100 km²) województwo zajmowało w 2021 r. 7. miejsce w kraju. Natomiast biorąc pod uwagę wyłącznie nawierzchnię twardą tych dróg, ich długość wyniosła 18 605,9 km (6. miejsce w kraju), a gęstość 102,1 km/100 km² (4. miejsce w kraju).

W zakresie **stanu nawierzchni dróg**, na koniec 2021 r. 29,2% dróg krajowych było w stanie złym i niezadowalającym, natomiast w przypadku dróg wojewódzkich w 2021 r. było to 49,5%. Złym stanem technicznym i niewystarczającymi parametrami charakteryzowały się także drogi powiatowe i gminny, gdzie nawierzchnie gruntowe posiadało kolejno 4% i 29,3% tych dróg, **przy czym w MOF Łodzi było to odpowiednio 3,2% i 30,8%.**

Zgodnie z wynikami Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021, średni dobowy ruch na drogach krajowych w Łódzkiem wynosi 16 030 poj./dobę (5. miejsce w kraju), a na drogach wojewódzkich 4 809 poj./dobę (6. miejsce w kraju).

W 2023 r. **oddano do ruchu** odcinek autostrady A1 Piotrków Tryb. – Kamieńsk (24,2 km) domykający sieć autostrad na obszarze województwa łódzkiego, a w realizacji pozostawał **odcinek drogi ekspresowej S14 Aleksandrów Łódzki – Emilia (16,3 km), mający istotne znaczenie dla odciążenia miast MOF Łodzi od ruchu tranzytowego i stanowiący domknięcie Zachodniej Obwodnicy Łodzi.** Dodatkowo **w zakresie powiązań z**



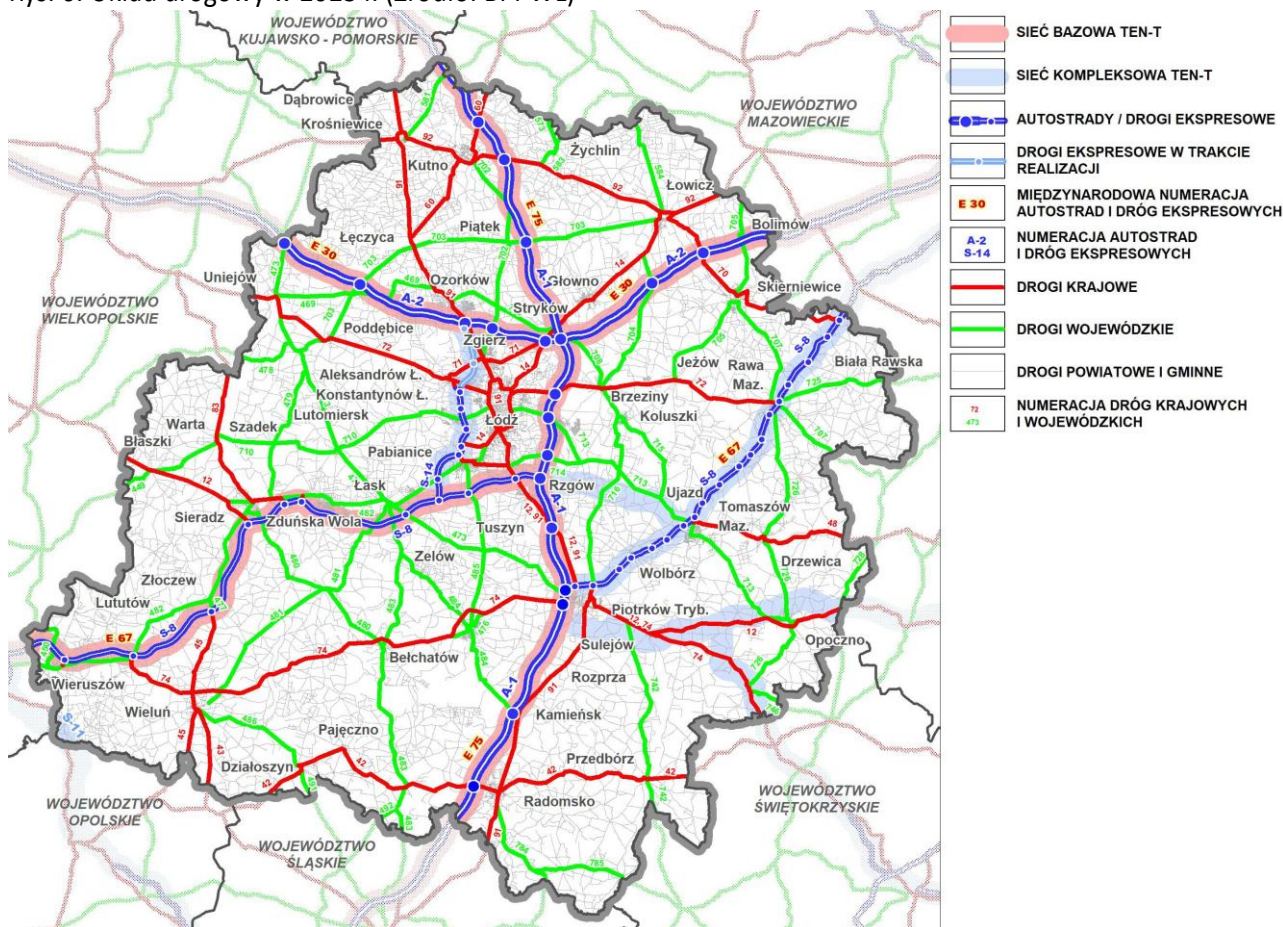
węzłami na autostradach i drogach ekspresowych realizowany jest w partnerstwie województwa i **m. Łodzi** projekt budowy III etapu Trasy Górna oraz drogi wojewódzkiej 714 w śladzie drogi powiatowej 1164E, stanowiący dojazd do węzła „Łódź Górna” na autostradzie A1. Ponadto na koniec 2021 r. w trakcie rozbudowy było ok. 32,4 km **dróg wojewódzkich**, m.in. nr 450, 473, 480, 485, 486, 703 (obwodnica Pragi), 713, 714 i 715. Obecnie trwają prace nad budową obwodnic miejscowości: Bełchatów (DW484) i Kwasków (DW710).

Trwa proces **porządkowania systemu dróg wojewódzkich**, w ramach którego w 2022 r. DW 488 przebiegająca przez Wieluń została pozbawiona kategorii drogi wojewódzkiej i przekazana powiatowi wieluńskiemu.

W 2023 r. oddano do użytku wiadukt drogowy na przecięciu ul. 3 Maja z LK3 w Łowiczu, a dodatkowo w realizacji są też 2 bezkolizyjne przejazdy drogowo-kolejowe poprawiające **bezpieczeństwo i płynność ruchu** na drogach lokalnych **znajdujących się na obszarze MOF Łodzi – w GałkóWKu (gm. Koluszki) na przecięciu DP2911E z LK17/25 oraz w Andrespolu na przecięciu DP2912E z LK17**. Prowadzone są także przygotowania do realizacji projektu „Poprawa bezpieczeństwa na drogach wojewódzkich poprzez modernizację infrastruktury drogowej i wprowadzenie aktywnego oznakowania”, w ramach którego w latach 2023-2024 w miejscach szczególnie niebezpiecznych na drogach wojewódzkich, zakłada się m.in. budowę aktywnych przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnych, znaków aktywnych D-6, autobusowych peronów przystankowych, chodników i ścieżek rowerowych. Uzupełniając do działań infrastrukturalnych, w 2023 r. kontynuowany będzie, rozpoczęty w 2021 r., cykl szkoleń z zakresu doskonalenia techniki jazdy, prowadzony przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego. Szkolenie będzie dedykowane młodym kierowcom w wieku 18-24 lat oraz seniorom (60+). Zostanie także uzupełnione o elementy prewencji alkoholowej.



Rys. 6. Układ drogowy w 2023 r. (Źródło: BPPWŁ)



V.2.2. Układ kolejowy

W zakresie **infrastruktury kolejowej** gęstość linii kolejowych w 2021 r. wyniosła 5,9 km/km² (10. miejsce w kraju) – średnia dla kraju 6,2 km/km², przy całkowitej długości linii 1 080 km (10. miejsce w kraju).

Nieelektryfikowane pozostaje 97 km linii⁸⁹ (9%);, natomiast długość linii jednotorowych⁹⁰ wynosi 395 km (36,6%), z czego **największe „wąskie gardła” stanowią linie wychodzące z Łódzkiego Węzła Kolejowego.**

W województwie **prowadzone są obecnie działania inwestycyjne** na kluczowych liniach kolejowych: Nr 3 Warszawa Zachodnia - Kunowice, Nr 4 Grodzisk Mazowiecki - Zawiercie oraz Nr 131 na odc. Chorzów Batory - Zduńska Wola Karsznice, a **także przedsięwzięcie prowadzące do udrożnienia Łódzkiego Węzła Kolejowego – budowa tunelu średnicowego pod centrum Łodzi, łączącego stację Łódź Fabryczna z LK 15 oraz stacjami Łódź Kaliska i Łódź Żabieniec, wraz z trzema przystankami pośrednimi - Łódź Śródmieście, Łódź Polesie i Łódź Koziny.** W 2022 r. **zakończono** też **kompleksową modernizację stacji Łódź Kaliska, gdzie przebudowano układ torowy oraz odtworzono wiadukt wschodni.** Ponadto na liniach kolejowych Nr: 1, 3, 4, 17 trwa instalacja systemów sterowania ruchem.

⁸⁹ Nr 24, Nr 53 oraz Nr 25 (na odc. Tomaszów Maz. – Opoczno – gr. woj. Świętokrzyskiego).

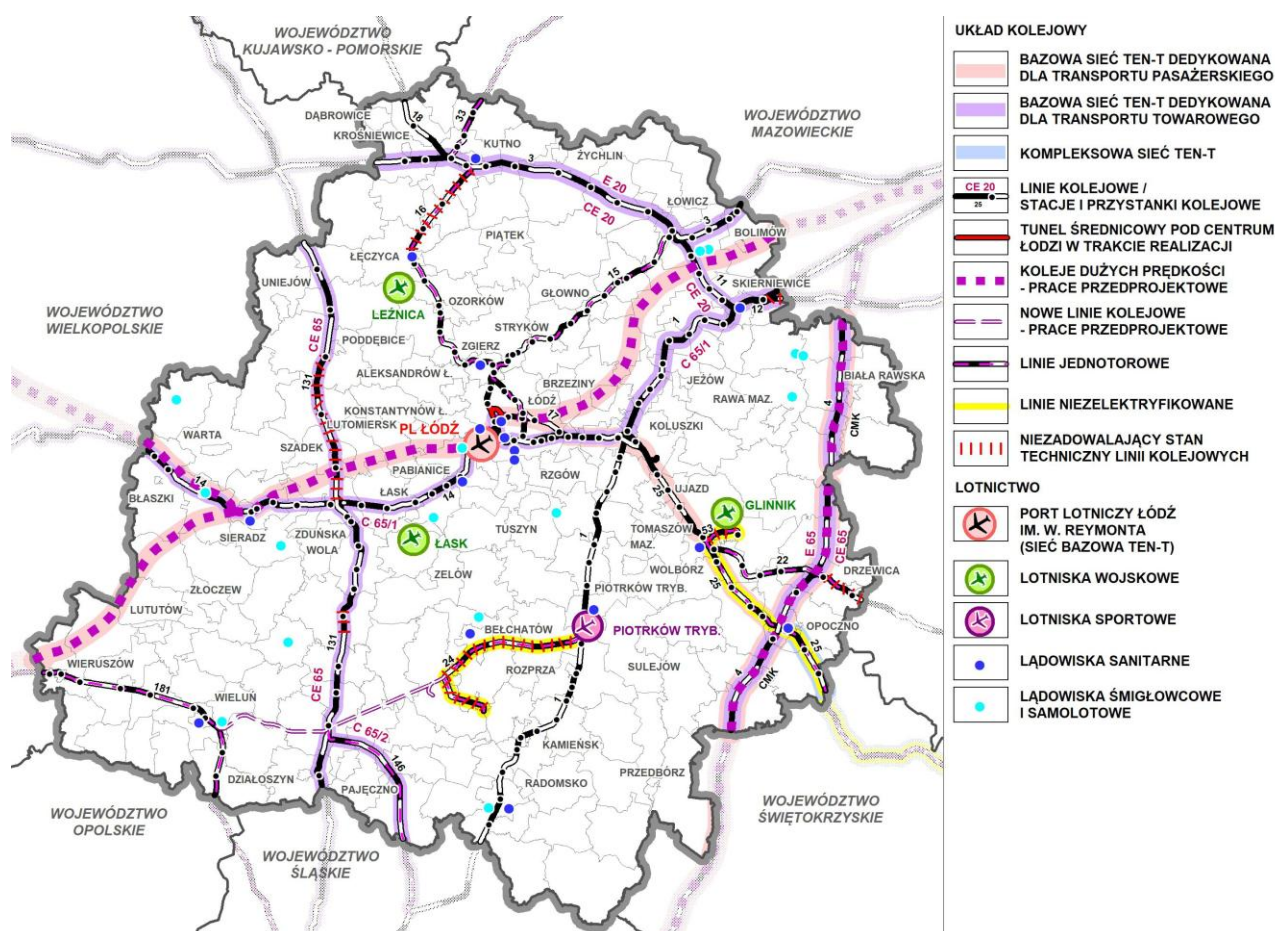
⁹⁰ Nr 15 (na odc. Zgierz – Bednary), Nr 16, Nr 22, Nr 24 Piotrków Tryb. – Bełchatów – Zarzeczce, Nr 25 (na odc. Tomaszów Maz. – Skarżysko-Kamienna), Nr 53, Nr 146, Nr 181.



Obecnie w ramach projektów modernizacyjnych na liniach kolejowych realizowane są **stacje i przystanki kolejowe**, w tym w ramach Rządowego programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2025 (Izabelów, Stare Grudze, Zaosie oraz **w MOF Łodzi: Jedlicze k. Zgierza, Zgierz Rudunki, Główno Płn., Łódź Zarzew, Żakowice Płd.**), a także **przystanek Pabianice Północ** w ramach tzw. projektu przystankowego województwa łódzkiego. Ponadto w 2022 r. zakończono budowę przystanku Tomaszówek.

Trwają również prace przygotowawcze dotyczące realizacji, powiązanej z **Centralnym Portem Komunikacyjnym**, kolei dużych prędkości Warszawa – CPK – Łódź – Wrocław/Poznań, dla której określono wariant inwestorski. Rozpoczęto także prace przedprojektowe dla nowej linii kolejowej łączącej Bełchatów (LK24) z LK 131 oraz dla projektów uwzględnionych w Programie Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej Kolej+ do 2028 r – modernizacja linii kolejowej Nr 24 Piotrków Tryb. – Bełchatów wraz z wydłużeniem do Bogumiłowa oraz budowa linii kolejowej łączącej LK 131 (Chorzew Siemkowice) z LK 181 (Wieluń).

Rys. 7. Układ kolejowy i lotnictwo w 2023 r. (Źródło: BPPWŁ)



V.2.3. Lotnictwo

W regionie, na obszarze MOF Łodzi zlokalizowany jest **międzynarodowy Port Lotniczy Łódź im. W. Reymonta** (o przepustowości 1,5-2 mln pasażerów) włączony do sieci bazowej TEN-T. Obiekt, z uwagi na ograniczenia



w podróżowaniu związane z pandemią, obsłużył w 2021 r. 69 296 pasażerów (12. miejsce w kraju), przy jednoczesnym wykonaniu 666 operacji pax. (12. miejsce w kraju). PL Łódź posiada niewielką ofertę regularnych połączeń pasażerskich, obecnie realizuje się 7 kierunków: Alicante, Bruksela, Dublin, Kijów, Londyn Luton, Londyn Stansted, Mediolan, a w okresie letnim dodatkowo Antalya, Burgas, Heraklion, Rodos.

Trwają prace przedprojektowe obejmujące realizację **Centralnego Portu Komunikacyjnego** zlokalizowanego pomiędzy Łodzią a Warszawą, dla zwiększenia lotniczej dostępności transportowej województwa.

Ponadto w regionie funkcjonują 3 lotniska wojskowe (Glennik, Łask, Leżnica Wielka), 1 lotnisko sportowe (Piotrków Tryb.), a także lądowiska – 17 śmigłowcowych sanitarnych zlokalizowanych przy szpitalach oraz 15 samolotowych i śmigłowcowych.

V.2.4. Multimodalny transport pasażerski

Podstawę publicznego transportu zbiorowego w regionie tworzą krajowe, regionalne i lokalne połączenia autobusowe i kolejowe, a także komunikacja miejska obsługująca 27 miast. Długość **linii autobusowych** wyniosła 23 103 km (9. miejsce w kraju), z czego 1 767 km linii dalekobieżnych, 5 357 km regionalnych, 15 841 lokalnych i 138 km w miastach. Długość linii komunikacji miejskiej wyniosła 3 599,4 (7. miejsce w kraju), z czego 3 327,5 km linii autobusowych i **271,9 km linii tramwajowych (obejmujących Łódź i miasta aglomeracji)**. Przewozy pasażerskie w 2021 r. kształtowały się na poziomie 157 mln osób (7. miejsce w kraju).

Głównym przewoźnikiem obsługującym kolejowe połączenia regionalne jest **Łódzka Kolej Aglomeracyjna**, która w 2022 r. przewiozła 8 668 tys. pasażerów. Siatka połączeń ŁKA obejmuje trasy z Łodzi do Sieradza i Poznania, Piotrkowa Tryb. i Radomska, Tomaszowa Maz. i Spały, Drzewicy i Radomia, Opoczna i Skarżysko-Kamiennej, Warszawy, Skierniewic i Koluszek, Łowicza, Kutna, Włocławka i Torunia, a także na trasę Skierniewice – Łowicz – Kutno oraz **połączenia na obszarze aglomeracji łódzkiej**. Ofertę połączeń regionalnych uzupełniają również pociągi: Polregio, Kolei Mazowieckich oraz Kolei Wielkopolskich. Istotny element oferty przewozowej regionu wpływający na zmniejszenie wykluczenia transportowego mieszkańców, stanowi 42 regionalnych linii autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

Biorąc pod uwagę **stan techniczny taboru publicznego transportu zbiorowego**, w najlepszym stanie jest tabor kolejowy, w szczególności obsługujący połączenia ŁKA, która dodatkowo przystąpiła do **programu Zielona Kolej**, dzięki czemu od 2022 r. wykorzystuje energię elektryczną pochodzącą z OZE, obecnie jej udział wynosi 30% i będzie rósł co roku o 10%, by w 2028 r. osiągnąć 100%. **Najbardziej przestarzały jest tabor tramwajowy obsługujący aglomerację łódzką – udział nowoczesnych tramwajów jest niewielki i stanowi jedynie ok. 24,8% całości floty, przy średniej dla Polski ok. 45,7%. W 2021 r. spośród 471 wagonów tylko 117**



było przystosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnościami. Niezadowalająca jakość charakteryzuje również tabor autobusowy obsługujący linie miejskie w regionie, w 2021 r. spośród 796 pojazdów 94,3% było przystosowanych do obsługi osób z niepełnosprawnościami, przy średniej dla kraju wynoszącej 94,4%. W niezadowalającym stanie jest również tabor autobusowy obsługujący połączenia regionalne, jednak częściowa poprawa nastąpi dzięki realizowanemu obecnie przez ŁKA zakupowi 20 nowoczesnych pojazdów.

Poprawia się także **infrastruktura publicznego transportu zbiorowego**, szczególnie stacje i przystanki kolejowe oraz budynki dworcowe, natomiast pomimo działań obejmujących doposażenie infrastruktury przesiadkowej istniejących przystanków kolejowych (m.in. Łódź Arturówek, Łódź Stoki, Łódź Marysin), nadal istotny problem stanowi brak w pełni funkcjonalnych zintegrowanych węzłów przesiadkowych wspartych systemami Park&Ride i Bike&Ride. Niezadowalający stan charakteryzuje również infrastrukturę tramwajową linii aglomeracyjnych oraz na obszarze Łodzi, co ulegnie częściowej poprawie dzięki prowadzonym obecnie pracom modernizacyjnym obejmującym m.in. odc. Łódź – Pabianice i Łódź – Konstantynów Łódzki.

Na obszarze województwa następuje także dynamiczny rozwój **transportu rowerowego**, długość dróg rowerowych w regionie w 2021 r. wyniosła 1 044,6 km (9. miejsce w kraju), najwięcej ścieżek rowerowych przypadających na 10 tys. mieszkańców miast, występuje w Zduńskiej Woli (8,30 km/10 tys. os.) oraz Sieradzu (8,00 km/10 tys. os.). Ponadto na obszarze 10 miast (Koluszki, Kutno, Łask, Łowicz, Łódź, Pabianice, Sieradz, Skierniewice, Zduńska Wola, Zgierz) funkcjonuje system Wojewódzkiego Roweru Publicznego, a w Łodzi i Piotrkowie Tryb. działają osobne systemy rowerów miejskich, elektrycznych hulajnóg, skuterów oraz samochodów.

Dodatkowo o atrakcyjności systemu publicznego transportu zbiorowego w regionie świadczy wysoki poziom **integracji taryfowej**, w ramach których funkcjonują m.in. „Bilet Strefowy ŁKA”, „Wspólny Bilet Aglomeracyjny” obejmujący przejazdy ŁKA i komunikacji miejskiej w 9 miastach, a także szereg ofert specjalnych uwzględniających honorowanie biletów kolejowych w lokalnym transporcie zbiorowym, w tym Łodzi, co pozwoliło włączyć kolej do systemu transportu miejskiego. Istotnym elementem systemu komunikacji zbiorowej jest także funkcjonowanie „Biletu Zintegrowanego ŁKA + PKS”, wspólnego biletu kolejowo-autobusowego, dzięki czemu nastąpiła integracja lokalnych połączeń autobusowych z pociągami ŁKA w 10 punktach opartych o stacje i przystanki kolejowe.

V.2.5. Multimodalny transport towarowy

Na **infrastrukturę transportu towarowego** województwa łódzkiego składają się uwzględnione w ramach nowego projektu Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T): terminal cargo w Porcie Lotniczym Łódź (sieć bazowa) i terminale drogowo-kolejowe: Łódź Olechów (Spedcont), Łódź Olechów (Erontrans), Łódź Brukowa



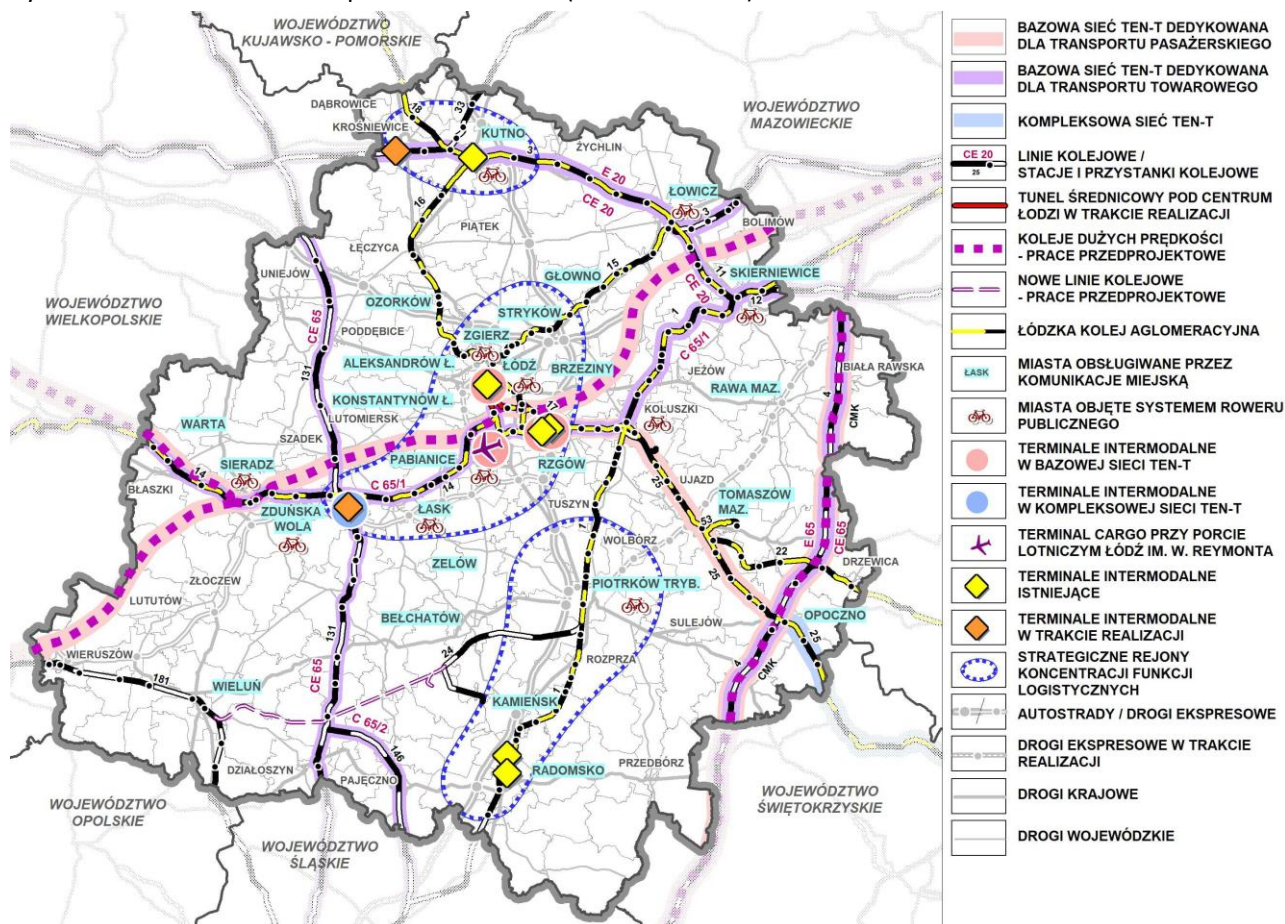
(sieć bazowa) oraz będący w trakcie realizacji terminal Zduńska Wola Karsznice (sieć kompleksowa). Ponadto w regionie funkcjonują obiekty w Kutnie, dwa w Radomsku oraz realizowany obecnie terminal Morawce Krzewie. W 2021 r. zrealizowano przeładunki na poziomie 632 281 TEU, co stanowiło 88% możliwości przeładunkowych, które wyniosły 720 000 TEU. Ponadto terminal cargo w PL Łódź obsłużył 7 105 t. ładunków.

Dzięki przebiegowi przez województwo łódzkie dwóch **Międzynarodowych Korytarzy Transportu Towarowego** (RFC – Rail Freight Corridors): RFC5 Bałtyk-Adriatyk stanowiącego połączenie polskich portów morskich z lądowym zapleczem kraju oraz Czechami i Słowacją (linie kolejowe Nr 131 i 146) oraz RFC8 Morze Północne-Bałtyk łączącego kraje zachodnioeuropejskie z Europą Wschodnią i Azją (linie kolejowe Nr 1, 3, 11, 12, 14, 17, 25 i 539) region posiada potencjał do dalszego rozwoju rynku przewozów towarowych, w tym przede wszystkim intermodalnych.

Województwo jest także jednym z największych **obszarów działalności logistycznej** w Polsce, łączna powierzchnia parków magazynowych zrealizowanych w formułach multi-tenant i build-to-suit (BTS) na koniec 2021 r. wynosiła ok. 3,5 mln m² (3. miejsce w kraju) i stanowiła ok. 15% powierzchni zasobów krajowych. Ich najwyższa koncentracja występuje w rejonie Łodzi, Strykowa, Kutna, Radomska i Piotrkowa Trybunalskiego.



Rys. 8. Multimodalność transportowa w 2023 r. (Źródło: BPPWŁ)



W oparciu o potencjał związany z koncentracją usług logistycznych, lokalizacją terminali intermodalnych oraz nasyceniem w pozostałą infrastrukturę transportową dla obsługi łańcuchów logistycznych i dystrybucji towarów, wyznaczono 3 strategiczne rejony koncentracji funkcji logistycznych: **Stryków – Łódź – Zduńska Wola**, **Kutno** oraz **Piotrków Trybunalski – Radomsko**.

V.3. Powiązania infrastrukturalne, w tym kierunki powiązań transgranicznych

V.3.1. Elektroenergetyka

Województwo w 2021 r. zajęło 1. miejsce w kraju pod względem **produkcji energii elektrycznej** (ok. 18,75% produkcji krajowej – 33 679,9 GWh) i 3. miejsce w kraju pod względem **mocy osiągalnej** (6 638,1 MW). Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w Łódzkiem, w 2021 r. wyniósł 5,5%, co uplasowało region na 15. miejscu w kraju.

Głównym wytwórcą energii elektrycznej w regionie i kraju jest PGE GiEK Elektrownia Bełchatów S.A. o mocy osiągalnej 5 102 MW (co stanowi 76,9% mocy w województwie i 9,6% w kraju), która w 2021 r. wyprodukowała ok. 30 300 GWh (co stanowi ok. 90% produkcji w regionie i ok. 16,9% produkcji krajowej).



Obecnie **w realizacji** są inwestycje związane z poprawą bezpieczeństwa energetycznego. Trwa **budowa zlokalizowanych w MOF Łodzi stacji Srebrna (Konstantynów Łódzki) i Kruszów (Tuszyn)** oraz **modernizacja** linii elektroenergetycznych 220 kV **Janów – Zgierz – Adamów, przebiegających przez obszar MOF oraz stacji Ruda w Łodzi**. W 2022 r. zakończono modernizację linii elektroenergetycznych 220 kV Rogowiec – **Pabianice**, Rogowiec – Piotrków Trybunalski, a także linii **Janów – Rogowiec**.

W 2022 r. wynegocjowano z KE **pozyskanie wsparcia z UE w ramach Funduszu Sprawiedliwej Transformacji** na odchodzenie od produkcji energii ze źródeł konwencjonalnych.

V.3.2. Odnawialne źródła energii

Moc zainstalowana elektrowni wykorzystujących wyłącznie OZE w województwie łódzkim w 2021 r. wynosiła 820,4 MW (5. miejsce w kraju), w tym wiatrowych 615,4 MW (5. miejsce w kraju) i fotowoltaicznych 119,7 MW (6. miejsce w kraju). **Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych** w 2021 r. wynosiła 1 867,7 GWh, co plasowało województwo na 7. miejscu w kraju.

Obecnie **w realizacji** jest projekt „Budowa ciepłowni geotermalno-biomasowej w Sieradzu wraz z otworem zatłaczającym” oraz budowa elektrociepłowni opalanej słomą w gm. Daszyna.

W 2022 r. NFOŚiGW wspierał realizację instalacji wykorzystujących OZE w województwie, w ramach programu priorytetowego Agroenergia, z którego podpisano 119 umów na łączną kwotę 1 635 116 zł. Poza programem NFOŚiGW przeznaczył także na tego typu inwestycje ponad 59 mln. zł finansując 156 umów.

Ponadto realizowano szereg programów obejmujących dofinansowanie do instalacji OZE, z których korzystali przedsiębiorcy i mieszkańcy województwa łódzkiego, m.in. Energia Plus, Nowa Energia, Przemysł energochłonny-OZE. W ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład” dofinansowano przedsięwzięcia jednostek samorządu terytorialnego, m.in. w gminach: Czystary, Dąbrowice, Krzyżanów, Wodzierady, Zduny, Żytno.

V.3.3. Gazownictwo i gospodarka paliwowa

Obecnie dostęp do sieci gazowej posiada 40 miast w województwie (**w tym wszystkie z MOF Łodzi**) i 103 gminy (**w tym wszystkie z MOF Łodzi**). **Udział korzystających z sieci gazowej w ludności ogółem** w regionie kształtował się w 2021 r. na poziomie 40,4% (15. miejsce w kraju, Polska 54,8%), **w MOF Łodzi 66,1%**. **Udział korzystających w ludności w miastach** wynosił 60,3% (15. miejsce w kraju, Polska 72,3%), **w MOF Łodzi 73,0%**, a **udział korzystających w ludności na obszarach wiejskich** 7,8% (15. miejsce w kraju, Polska 28,8%), **w MOF Łodzi 27,1%**.



Zużycie gazu przez gospodarstwa domowe w regionie wynosiło 0,96 MWh/mieszkańca (14. miejsce w kraju, Polska 1,57 MWh/mieszk.), **w MOF Łodzi 1,46 MWh/mieszk.**, natomiast **zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań** przez gospodarstwa domowe w regionie wynosiło 0,6 MWh/mieszk. (15. miejsce w kraju, Polska 1,23 MWh/mieszk.), **w MOF Łodzi 0,95 MWh/mieszk.**

Obecnie **trwają prace** dokumentacyjno-projektowe dla **modernizacji gazociągu (tzw. pierścienia łódzkiego)** wraz z modernizacjami stacji gazowych I-go stopnia: **Łódź – Szczecińska, Pabianice – Widzewska, Konstانتyna, Konstąntynów Łódzki i Łódź – Brzezińska** oraz prace dokumentacyjno-projektowe i uzgadnianie przebiegów gazociągów wysokiego ciśnienia wraz z lokalizacją stacji gazowych: **Kalisz – Sieradz – Mszczę, Leńńiewice – Rawa Mazowiecka – Wronów i przebiegającego przez MOF Łodzi gazociągu Łyszkowice – Słupia – Łódź**. W ramach Programu przyspieszonych inwestycji w sieć gazową Polski w 2022 r. **uruchomiono** dostawy gazu sieciowego do gmin Cielądz i Drużbice. W 2022 r. powstała stacja LNG w Cielądzu oraz **stacja CNG zlokalizowana w Łodzi**. **W realizacji** jest budowa stacji LNG w gminie Szczerców.

Dostawy paliw płynnych odbywają się poprzez rurociąg paliwowy Płock – **Koluszki** – Boronów (woj. śląskie) do terminala **w Koluszkach**. W 2023 r. na rurociągu Płock – Koluszki – Boronów **ukończono budowę** stacji pomp (przepompowni paliw produktowych) w Jeżowie (gm. Wola Krzysztoporska) oraz przebudowano istniejącą przepompownię **w Koluszkach**. Ponadto w ramach programu Megainwestycje PERN w 2022 r. w bazie paliwowej **w Koluszkach** wybudowano dodatkowe 3 zbiorniki magazynujące paliwa o mocy 32 tys. m³.

V.3.4. Ciepłownictwo

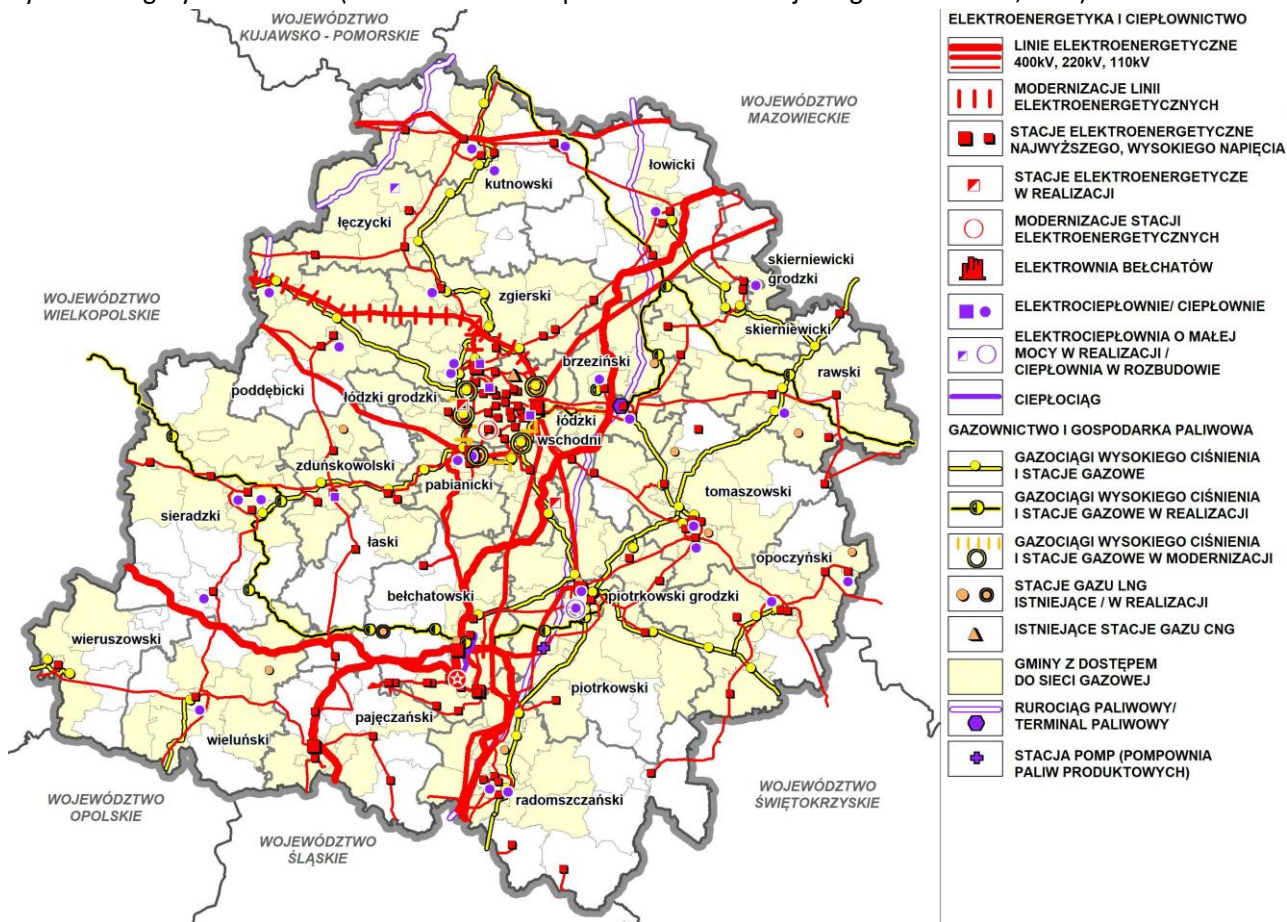
Energia ciepła systemowo produkowana jest w 2 **elektrociepłowniach w Łodzi, 1 w Zgierzu**, 1 w Zduńskiej Woli oraz w Elektrowni Bełchatów dla miasta Bełchatów. Ponadto w systemie funkcjonują ciepłownie miejskie, które za pośrednictwem sieci ciepłowniczej zaopatrują odbiorców zbiorowych.

W 2022 r. zakończono rozbudowę ciepłowni w Skierniewicach o blok kogeneracyjny zasilany gazem, a w 2023 r. w Wieluniu o blok spalający biomasę. Trwa rozbudowa systemu ciepłowniczego w m. Bełchatów oraz **przebudowa sieci ciepłowniczej w m. Łódź**. **W realizacji** są też: budowa elektrociepłowni opalanej słomą w gm. Daszyna i rozbudowa ciepłowni w Piotrkowie Trybunalskim o blok kogeneracyjny. W Sieradzu rozpoczęto prace projektowe dla budowy ciepłowni geotermalno-biomasowej.

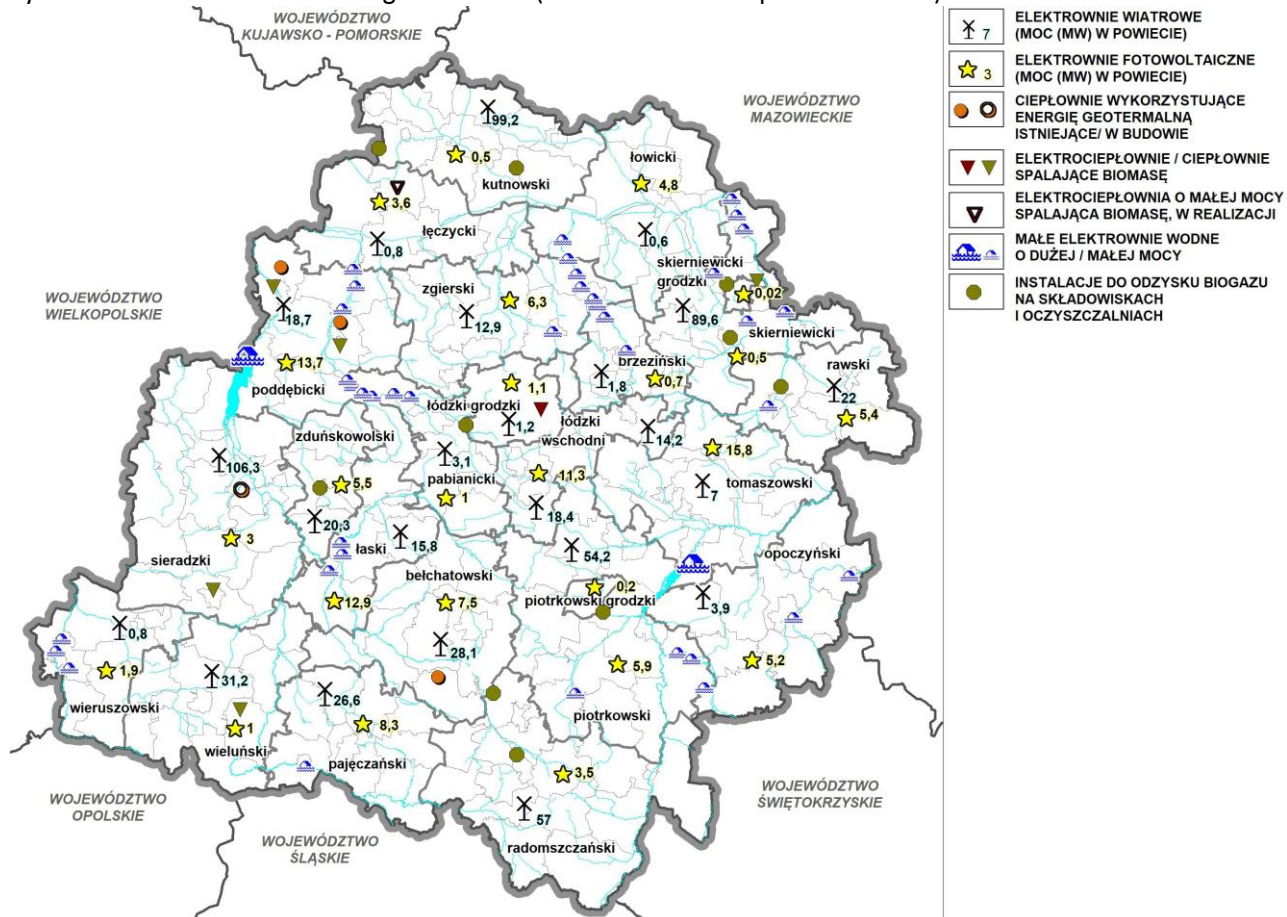


OKRESOWA OCENA
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

Rys. 9. Energetyka w 2023 r. (Źródło: BPPWł na podstawie informacji od gestorów sieci, GUS)



Rys. 10. Odnawialne źródła energii w 2022 r. (Źródło: BPPWł na podstawie URE)





V.3.5. Systemy wodno-kanalizacyjne

W zakresie **systemów wodociągowych**, w 2021 r. łączna długość sieci wodociągowej w województwie wyniosła 23 650,0 km, z czego na terenach miejskich 4 525,5 km, na terenach wiejskich 19 124,5 km (w MOF Łodzi 5 079,1 km, w tym na terenach miejskich 2 279,2 km, na terenach wiejskich 2 793,9 km). Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej ogółem wynosił 94,5% i był powyżej śr. kraj. (92,4%, 10. miejsce w kraju). Na terenach miejskich wynosił 95,4% i był nieco niższy od śr. kraj. (96,7%), natomiast na terenach wiejskich 93,0% i był wyższy od śr. kraj. (85,9%). W MOF Łodzi korzystających z wodociągu było 94,7%, z czego na terenach miejskich 95,1%; na terenach wiejskich 92,2%.

W 2022 r. zrealizowano inwestycje w zakresie rozbudowy i przebudowy stacji uzdatniania wody w 3 gminach: Brąszewice, Kiernozia i Sędziejowice.

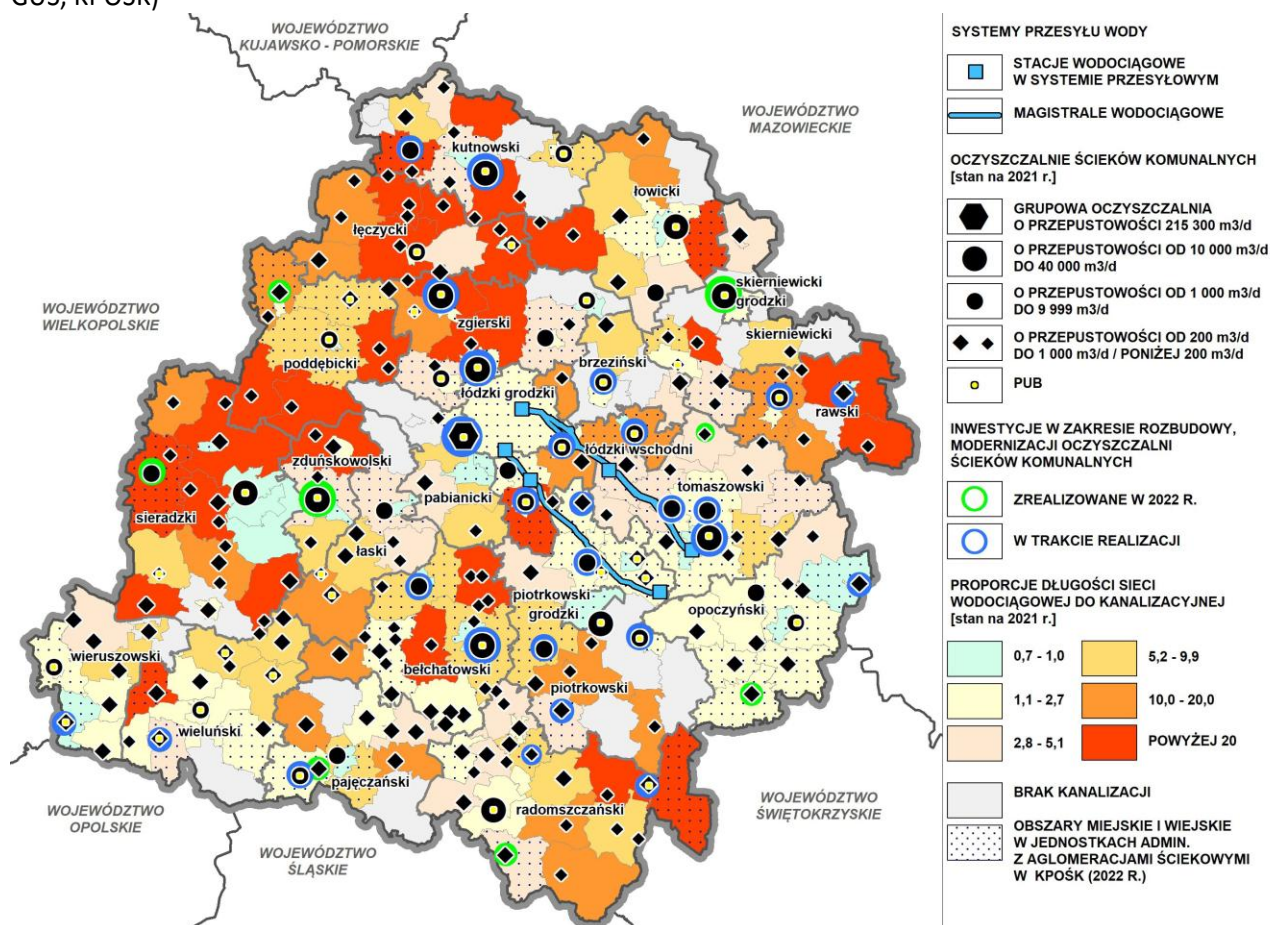
W zakresie **systemów odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków komunalnych** w województwie, w 2021 r. funkcjonowało 212 mechaniczno-biologicznych oczyszczalni, w tym 35 obsługiwało miasta, a 177 tereny wiejskie. Oczyszczalnie ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów (PUB) stanowiły 19,8% ogółu (42 sztuki). Największą działającą w regionie oczyszczalnią jest Grupowa Oczyszczalnia Ścieków (GOŚ) Łódzkiej Aglomeracji Miejskiej, wyposażona w PUB, obsługująca położone w MOF Łodzi miasta Łódź, Pabianice, Konstantynów Łódzki i gminę Ksawerów. Prócz GOŚ w MOF Łodzi w 2021 r. funkcjonowało 25 mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków komunalnych, w tym 9 wyposażonych w PUB. Łączna długość sieci kanalizacyjnej w regionie wyniosła 7 689,3 km, w tym na terenach miejskich 3 997,2 km, na terenach wiejskich 3 692,1 km. W MOF Łodzi łączna długość sieci wynosiła 2 322,8 km, w tym w miastach 1 896,1 km, na wsiach 426,7 km. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej ogółem wynosił 64,7% i był niższy od śr. kraj. (71,9%), w tym na obszarach miejskich 87,5% (śr. kraj. 90,7%), a na wiejskich 27,5% (śr. kraj. 43,8%). W MOF Łodzi udział wynosił odpowiednio: ogółem 77,0%, dla miast 86,6%, dla obszarów wiejskich 24,5%.

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w regionie przyczyniła się do zmniejszenia dysproporcji między długościami sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W 2021 r. proporcje tych sieci kształtowały się na poziomie: ogółem 3,1 (MOF Łodzi 2,2); dla obszarów miejskich 1,1 (w MOF Łodzi 1,2); dla obszarów wiejskich 5,2 (w MOF Łodzi 6,5).

W 2022 r. zrealizowano inwestycje w zakresie rozbudowy i modernizacji w 8 oczyszczalniach ścieków komunalnych (w m. Błaszki, m. Uniejów, gm. Gidle, gm. Działoszyn, gm. Skierniewice, gm. Zduńska Wola, gm. Żarnów, gm. Żelechlinek). Obecnie tego typu inwestycje kontynuowane są w ramach KPOŚK w 27 oczyszczalniach.



Rys. 11. Gospodarka wodno-ściekowa w 2022 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie informacji od gestorów sieci, GUS, KPOŚK)



V.3.6. Gospodarka odpadami

Na terenie województwa łódzkiego funkcjonuje obecnie 19 **instalacji komunalnych**, tj. 9 instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i 10 instalacji do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych. Pozostałą infrastrukturę wspomagającą tworzą instalacje nie będące instalacjami komunalnymi (9 do składowania odpadów komunalnych, 9 do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów, 138 punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych – PSZOK).

Udział zbieranych selektywnie odpadów komunalnych w województwie, w ogólnej masie zebranych odpadów w 2021 r. osiągnął poziom 39,4%, bliski śr. kraj. (39,8%; 7. miejsce w kraju), w tym udział PTMS osiągnął poziom 13,4% (śr. kraj. 13,6%; 10. miejsce w kraju). **W MOF Łodzi udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie wyniósł 40,6%, w tym PTMS 14,5%.** Udział odpadów komunalnych deponowanych na składowiskach w ilości odpadów zebranych zmieszanych w 2021 r. w regionie wyniósł 38,8% (średnia w kraju 41,7%), co dało województwu 8. miejsce w kraju.



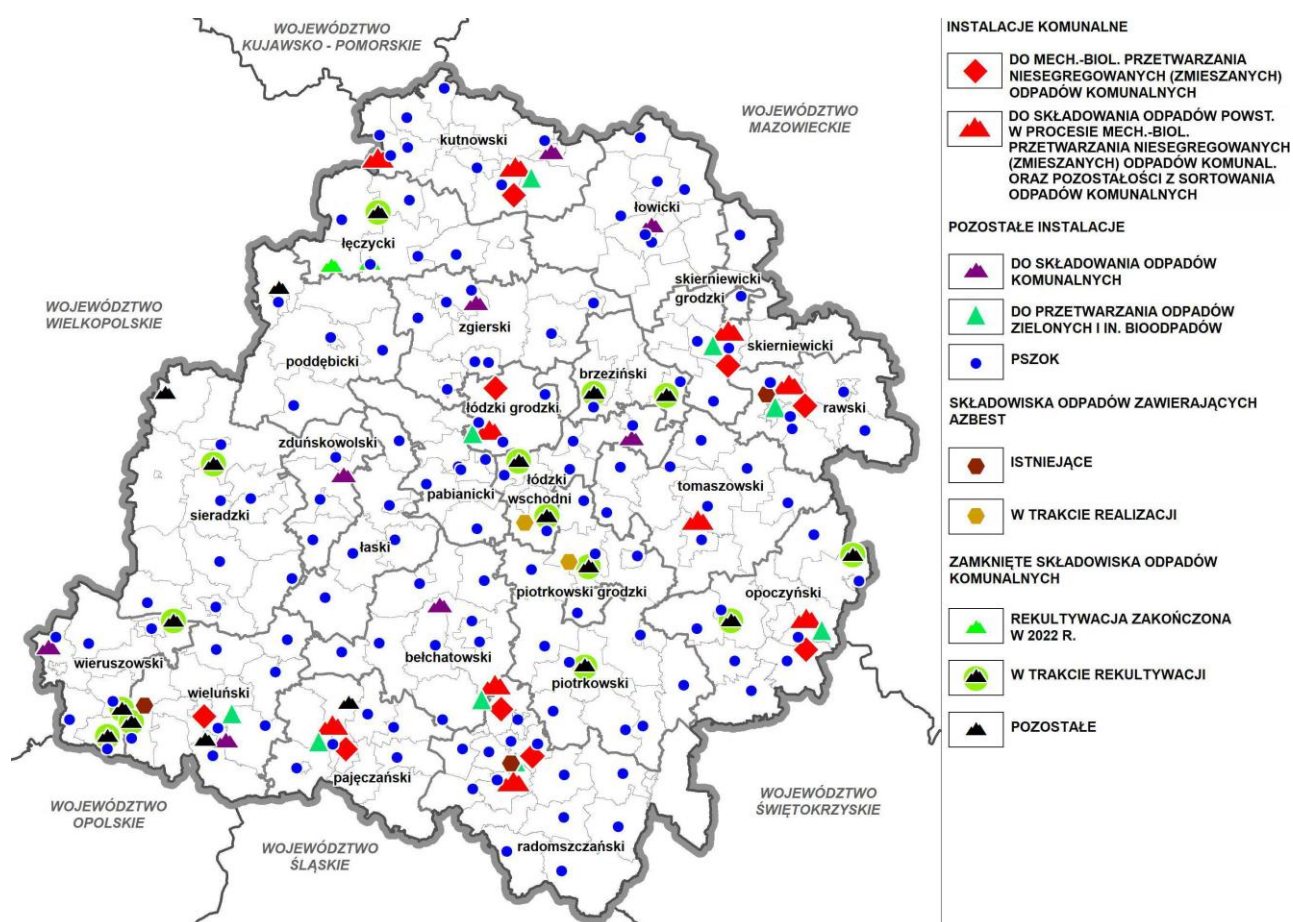
Obecnie, po ukończeniu w 2022 r. rekultywacji 2 składowisk Borek (gm. Łęczyca) i Świnice Warckie (gm. Świnice Warckie), w województwie wg WIOŚ pozostało **18 zamkniętych składowisk** odpadów komunalnych wymagających rekultywacji, z czego 14 jest w trakcie rekultywacji.

W zakresie **gospodarki odpadami przemysłowymi** w 2021 r. w województwie udział odpadów poddanych odzyskowi w odpadach wytworzonych wyniósł 4,8% (śr. kraj. 20,6%; 14. miejsce w kraju).

W 2022 r. udział unieszkodliwionych **odpadów azbestowych** w odpadach zinwentaryzowanych osiągnął poziom 12,0% (śr. kraj. 18,0%). **W MOF Łodzi udział ten był wyższy i wyniósł 14,3%.**

W województwie funkcjonują obecnie 3 składowiska wyrobów zawierających azbest: w Płoszowie (gm. Radomsko), Pukininie (gm. Rawa Mazowiecka) i Młynisku (gm. Biała). W trakcie realizacji są kolejne 2 składowiska: w miejscowości Lewkówka (gm. Moszczenica) i **Górki Duże (gm. Tuszyn).**

Rys. 12. Gospodarka odpadami w 2023 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie PGOWŁ, informacji od zarządców infrastruktury, WIOŚ)



V.3.7. Telekomunikacja

Dostępność do usług teleinformatycznych w województwie zapewnia stale rozwijająca się **sieć światłowodowa**, której łączna długość w 2021 r. wynosiła 23 741 km (9. miejsce w kraju), co stanowi 5,6%



ogólnej długości infrastruktury krajowej (łącznie w Polsce 420 946 km). Największe zagęszczenie linii światłowodowych w regionie występuje na obszarach najbardziej zurbanizowanych oraz wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, łączących największe miasta (**Łódź wraz z MOF Łodzi**, Kutno, Łowicz, Skierniewice, Tomaszów Maz., Piotrków Tryb., Radomsko, Bełchatów, Wieruszów, Sieradz, Zduńska Wola itd.). Niedobory infrastruktury światłowodowej zaobserwować można w północno-zachodniej oraz w południowo-wschodniej części województwa.

W 2021 r. w regionie **udział gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenie z dostępem do Internetu**⁹¹ wynosił 87,4% i był wyższy od śr. kraj. (6. miejsce w kraju, Polska 86,1%). Dostęp do nowoczesnych usług teleinformatycznych w województwie zapewnia infrastruktura zrealizowana m.in. w ramach projektów: e-Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Łódzka Regionalna Sieć Teleinformatyczna, Regionalny System Informacji Medycznej, Regionalny System Informacji Przestrzennej.

W zakresie **odbioru radia i telewizji** na koniec 2022 r. w województwie zlokalizowanych było 9 głównych stacji radiowo-telewizyjnych: Kamieńsk, Kamionka (gm. Pątnów), Łanięta, **Łódź Dąbrowa**, Przedbórz, Sieciechów (gm. Kutno), Tomaszów Maz., Tyble (gm. Sokolniki) oraz Zygry (gm. Zadzim).

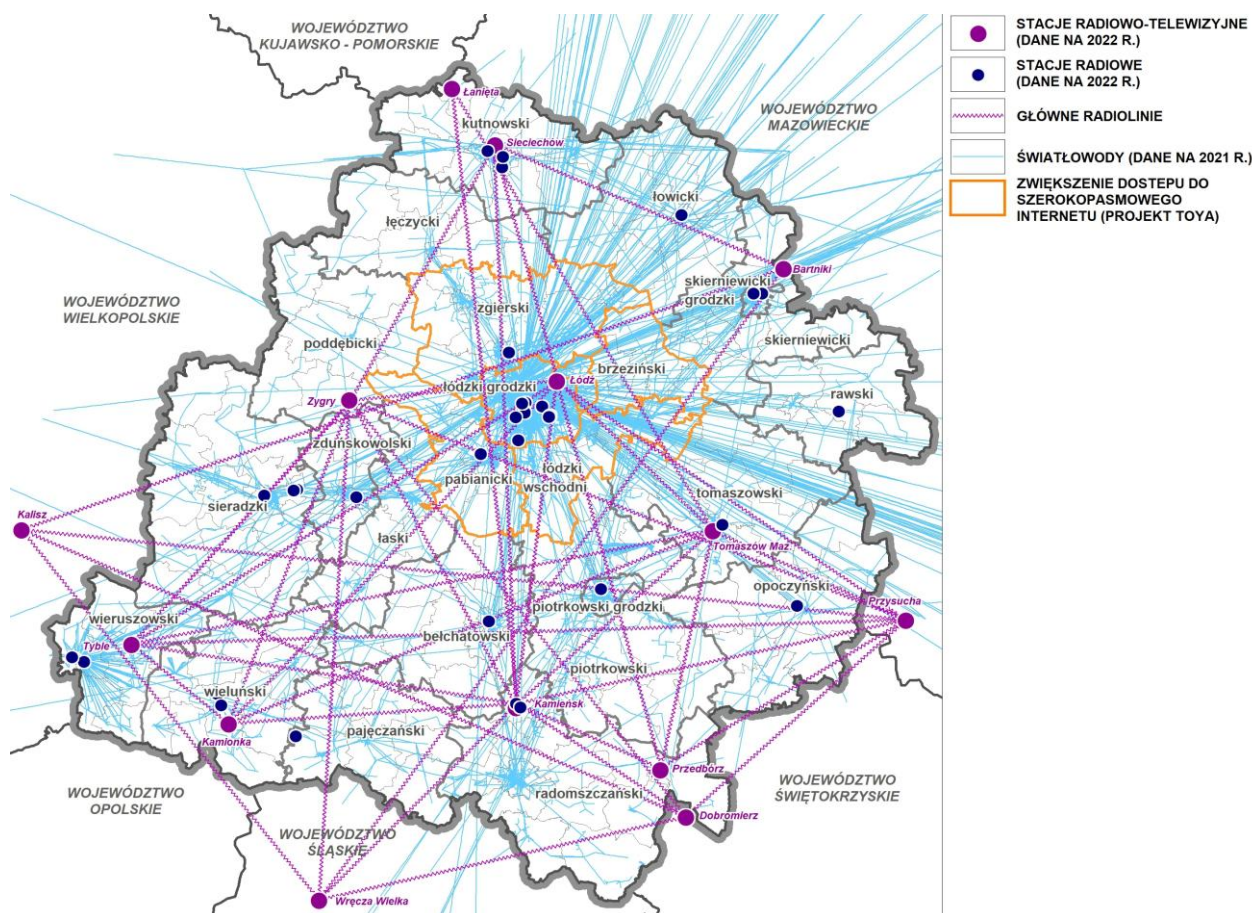
W 2022 r. zakończono realizację projektu TOYA, obejmującego **rozbudowę łączy światłowodowych na obszarze MOF Łodzi. Dzięki temu blisko 40 tys. użytkowników oraz 130 placówek oświatowych ma zapewniony dostęp do Internetu szerokopasmowego.** Ponadto w całym województwie sukcesywnie **rozbudowywana jest infrastruktura szerokopasmowa** nowej generacji, w tym światłowodowa i sieci 5G.

Realizowano też projekty w ramach Programu Polska Cyfrowa. W 2022 r. zakończono III etap projektu „Cyfrowa Gmina”, w ramach którego udzielono wsparcia 112 miastom i gminom województwa na łączną kwotę ponad 24 mln zł (na cyfryzację urzędów, w tym sprzęt komputerowy, oprogramowanie i szkolenia). W ramach projektu „Cyfrowy Powiat” udzielono także wsparcie 22 powiatom z województwa na łączną kwotę ponad 4 mln zł. Natomiast w 2023 r. przeprowadzony został nabór wniosków do konkursu „Cyfrowe Województwo”, w ramach którego rozdysponowany zostanie 1 mln zł na wsparcie cyfrowe instytucji samorządowych oraz zwiększenie ich cyberbezpieczeństwa.

⁹¹ Urządzenie umożliwiające mobilny lub bezprzewodowy dostęp do Internetu np. notebook, netbook, laptop, tablet, smartfon.



Rys. 13. Infrastruktura telekomunikacyjna w 2022 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie UKE)



V.4. Środowisko przyrodnicze

V.4.1. Zasoby i wartości

V.4.1.1. Powierzchnia ziemi

Jakość gleb w województwie łódzkim jest zróżnicowana. Gleby o najlepszej jakości i największych **predyspozycjach do rozwoju funkcji rolniczej** skoncentrowane są w północnej części regionu, najsłabsze w południowej. Wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 61,9 pkt i jest niższy od krajowego, wynoszącego 66,6 pkt. Udział gruntów ornych i sadów w ogólnej powierzchni województwa wynosi 55,5% (1. miejsce w kraju). Ponadto łączna powierzchnia gruntów rolnych i leśnych wyłączonych z produkcji rolniczej i leśnej w 2021 r. wyniosła 672 ha (3. miejsce w kraju).

Kontynuowano realizację Ogólnopolskiego programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie i wg WFOŚiGW z województwa w 2022 r. zrealizowano 1 385 umów na łączną kwotę blisko 5,5 mln zł.

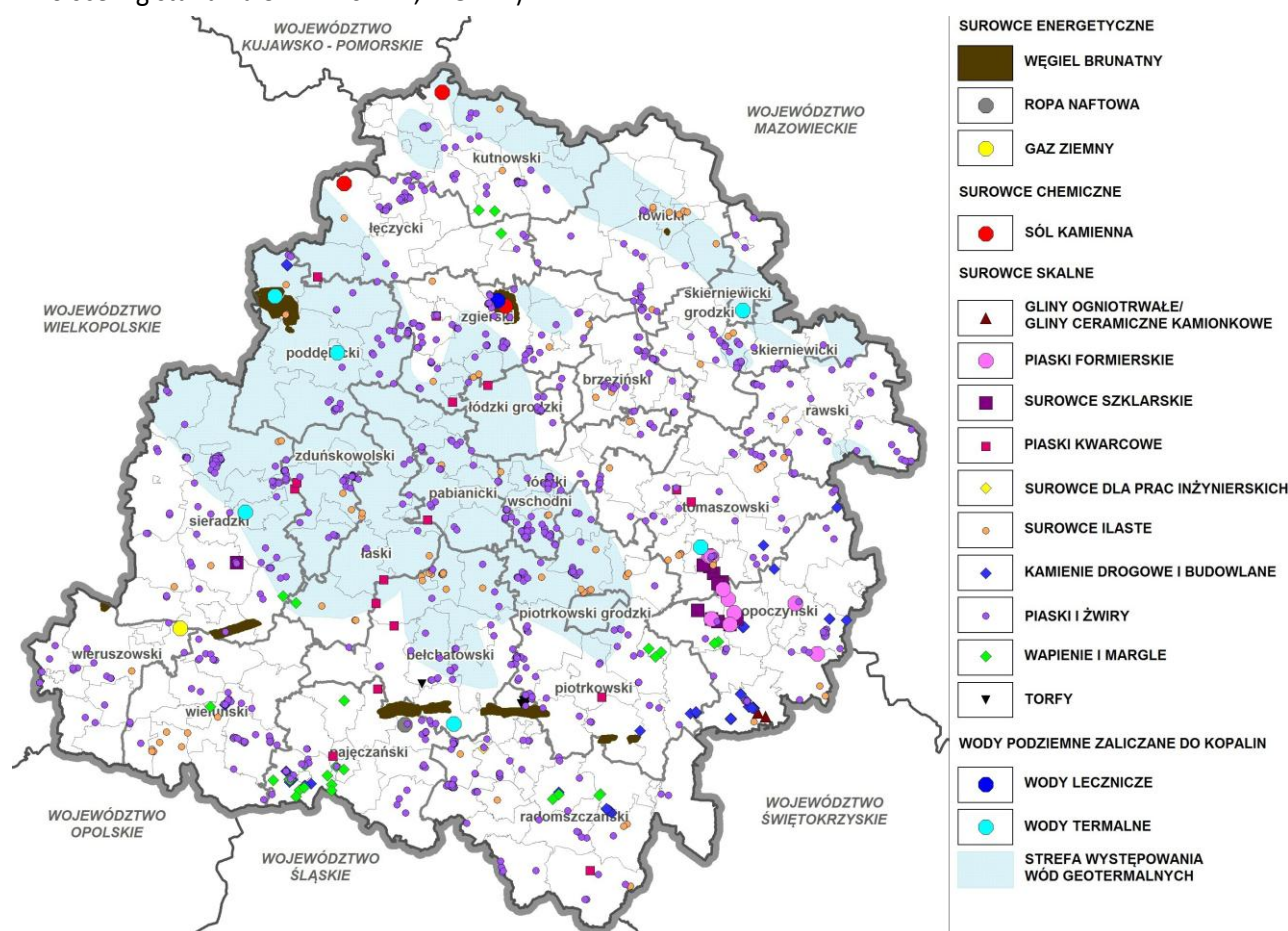
Zgodnie z Bilansem zasobów **złóż kopalin**, w województwie, w 2021 r. występowało ogółem 1 131 złóż kopalin, w tym 11 złóż surowców energetycznych, 3 złoża surowców chemicznych, 1 110 złóż surowców innych (skalnych) oraz 7 złóż wód leczniczych i termalnych. Do najbardziej istotnych dla gospodarki złóż



należały: węgiel brunatny (74,5% krajowego wydobycia), piaski formierskie (65,3%), surowce szklarskie (64,9%), kamienie łamane i bloczne – chalcedonit (100%) oraz wapienie i margle dla przemysłu cementowego (11,6%).

Dla złoża węgla brunatnego Żłoczew, uznanego w PEP2040 za strategiczny zasób, zgodnie z obecną polityką klimatyczno-energetyczną UE oraz Polski nie przewiduje się obecnie eksploatacji.

Rys. 14. Udokumentowane złoża kopalin w 2021 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2021 r., PIG-PIB)



V.4.1.2. Wody powierzchniowe i podziemne

W 2021 r. w województwie funkcjonowały 684 **obiekty małej retencji** o łącznej pojemności 19 257 dam³ (8. miejsce w kraju), natomiast powierzchnia nawodnień wyniosła 15 536 ha (ok. 0,9% pow. regionu, 5. miejsce w kraju). **Wody powierzchniowe** województwa są silnie zanieczyszczone. Zły stan zdiagnozowano dla 202 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) (95,7% ogółu spośród 211 jednostek), co jest związane przede wszystkim z niskim stanem lub potencjałem ekologicznym oraz stanem chemicznym. Najbardziej zanieczyszczonymi odcinkami rzek są: **Bzura (stare koryto)**, **Łódka**, **Jasień**, Kanały: Łęka-Dobrogosty, Strzegociński, **Ner (od Dobrzyńki do Zalewki)**, Pichna (od Urszulanki do ujścia), Pilica (od Zbiornika Sulejów do Wolbórki), Warta (od Zbiornika Jeziorsko do Siekiernika) oraz Wierznica.



Na **eutrofizację wód powierzchniowych** w województwie szczególnie narażone są zbiorniki wodne, w których dochodzi do kumulacji stężeń substancji biogenych i wystąpienia niekorzystnych warunków tlenowych. Stan wód dla czterech największych przebadanych w 2021 r. zbiorników (Cieszanowice, Sulejowski, Jeziorsko i Wąglanka-Miedzna) oceniono jako zły, a najłabszym potencjałem ekologicznym wyróżnia się Zbiornik Sulejowski, gdzie eutrofizacja przyczyniła się do znacznej degradacji jego walorów przyrodniczych (m.in. do zakwitów sinic) i turystycznych.

Województwo łódzkie jest obszarem bogatym w **zasoby wód podziemnych**, które w 2021 r. wynosiły 1 585,9 hm³ (4. miejsce w kraju) i stanowiły 8,49% łącznych zasobów Polski. **Stan wód** podziemnych, w 2021 r. był w większości zadowalający (42,9% punktów pomiarowych), stan niezadowalający odnotowano w 28,6% punktów, a stanu złego nie odnotowano.

Obecnie w województwie, podobnie jak w kraju występuje zjawisko suszy hydrologicznej i glebowej oraz rosnący pobór wód przez rolnictwo, a także występowanie leja depresji w rejonie odkrywkowej kopalni węgla brunatnego Bełchatów i Szczerców (o zasięgu 467 km²) wpływają niekorzystnie na odnawianie zasobu.

Dodatkowo niekorzystnie na jakość wód podziemnych wpływają: działalność rolnicza (przyczyniająca się poprzez stosowanie nawozów do wzrostu stężenia zanieczyszczeń) oraz zamknięte składowiska odpadów przeznaczone do rekultywacji (obecnie 18 obiektów, z czego 14 w trakcie rekultywacji).

Ponadto region wyróżnia się w skali kraju występowaniem **wód termalnych**, spośród których wyodrębniono 7 złóż zlokalizowanych w rejonie: Kleszczowa, **Kotowic**, Poddębic, Sieradza, Skierniewic, Tomaszowa Mazowieckiego oraz Uniejowa.

Obecnie w ramach działań inwestycyjnych podnoszących jakość i zasób wód w regionie **w trakcie realizacji** są projekty obejmujące m.in. poprawę jakości i bioróżnorodności wód zlewni rzeki Pilicy ze szczególnym uwzględnieniem Zbiornika Sulejowskiego, **remont koryta rzeki Jasień w Łodzi oraz realizację zbiornika retencyjnego Tkaczewska Góra, (prace przygotowawcze w ramach, których przebudowywany jest układ komunikacyjny na drogach gminnych wokół projektowanego zbiornika).**

W 2022 r. **zakończono** też istotne przedsięwzięcie polegające na mikroniwelacji i rekultywacji Zbiornika Sulejowskiego.

V.4.1.3. Powietrze

W 2021 r. udział **całkowitej emisji** w województwie wg GIOŚ stanowił 10,7% emisji krajowej (3. miejsce w kraju), zaś zgodnie z danymi GUS udział emisji CO₂ wyniósł 14,7% (2. miejsce w kraju), co wiązało się przede



wszystkim z działalnością Elektrowni Bełchatów. Głównymi emitentami są wytwórcy energii elektrycznej i ciepłej oraz inne duże zakłady przemysłowe, które odgrywają decydującą rolę w **emisji punktowej**. Stanowi ona źródło 46% zanieczyszczeń w województwie, a pod względem całkowitej emisji punktowej region zajmuje 1. miejsce w Polsce z udziałem 18% w emisji krajowej.

Źródło ponad 28% zanieczyszczeń (42 558,1 t/rok) w regionie stanowi tzw. **emisja powierzchniowa** ze źródeł komunalno-bytowych. W sezonie grzewczym przyczynia się do powstawania smogu, zwłaszcza na obszarach zwartej zabudowy nie podłączonej do sieci ciepłowniczej. W wielu miastach województwa dochodzi do przekroczeń dopuszczalnych norm jakości powietrza w zakresie **pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5}** oraz **benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀**. W 2021 r. przekroczenia dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ odnotowano w 16 spośród 26 punktów pomiarowych w **Brzezinach**, Łasku, **Łodzi**, Łowiczu, Opocznie, **Pabianicach**, Piotrkowie Trybunalskim, Radomsku, Rawie Mazowieckiej, Sieradzu, Skierniewicach, **Zgierzu** i Zduńskiej Woli. W strefach oceny jakości powietrza, nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych większości gazów i metali ciężkich. Pod względem emisji powierzchniowej region zajmuje 6. miejsce w Polsce (6,9% całkowitej emisji powierzchniowej kraju).

Emisja liniowa związana jest z transportem drogowym, a kumulacja zanieczyszczeń następuje wzdłuż tras komunikacyjnych o wysokim natężeniu ruchu oraz w węzłach komunikacyjnych na terenach zurbanizowanych. Udział emitowanych przez transport zanieczyszczeń stanowił 16,2% emisji w województwie (24 282,6 t/rok). Jest to, po emisji punktowej, główne źródło tlenków azotu oraz gazów cieplarnianych. W okresie letnim jest przyczyną powstania smogu fotochemicznego. Pod względem emisji liniowej Łódzkie zajmuje 2. miejsce w Polsce z udziałem 10,9%.

Ponadto źródłem zanieczyszczeń w województwie są **hałdy i wyrobiska** (głównie KWB Bełchatów) wpływające na emisję pyłów – udział 0,9% w województwie (11,9% w kraju – 2. miejsce) oraz **inne źródła**⁹² – udział ok. 8% w województwie (7,5% w kraju – 6. miejsce).

W 2022 r. kontynuowano działania w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W ramach Programu priorytetowego NFOŚiGW „Czyste powietrze” wg WFOŚiGW przeznaczono blisko 290,5 mln zł na realizację 13 912 umów. Ponadto samorząd województwa łódzkiego, wdrażając założenia Europejskiego Zielonego Ładu i Porozumienia Paryskiego, opracował Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji, który pozwoli na stopniowe ograniczanie emisji, w tym CO₂, z produkcji energii elektrycznej z węgla brunatnego w Elektrowni Bełchatów.

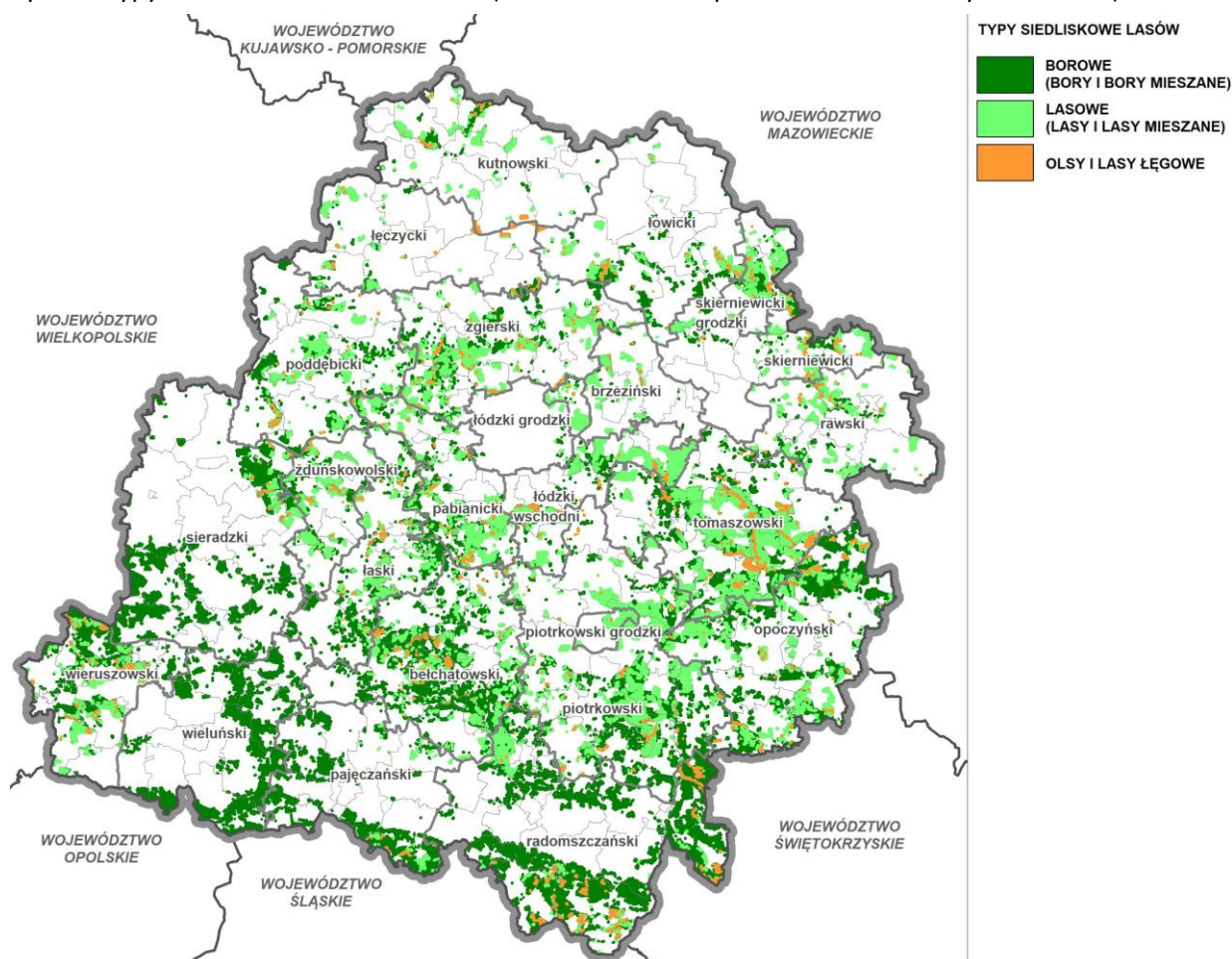
⁹² Ciągniki rolnicze, koleje, lotniska, składowiska, uprawy rolnicze, grunty i lasy.



V.4.1.4. Zasoby leśne

Wskaźnik **lesistości** wynoszący w 2021 r. 21,4% uplasował województwo na ostatnim miejscu w kraju i był niższy od średniej krajowej (29,6%). Rozmieszczenie lasów jest nierównomierne: największą lesistością (ponad 50,0%) charakteryzują się gminy w środkowo-wschodniej i południowo-wschodniej części województwa, najmniej zalesione (do 10,0%) są część północna i centralna. W 2022 r. w strukturze siedliskowej lasów dominowały **siedliska borowe** zajęte przez **monokultury sosnowe** (82,3%, Polska 65,7%).

Rys. 15. Typy siedliskowe lasów w 2022 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie Banku Danych o Lasach)



V.4.2. Ochrona przyrody

V.4.2.1. Różnorodność biologiczna

W województwie dominują zbiorowiska roślinne ukształtowane pod wpływem działalności człowieka związane z użytkami rolnymi (łąkami, polami i sadami). **Różnorodność roślinności** zapewniają głównie zbiorowiska: łąkowe, bagienne, torfowiskowe i szuwarowe, występujące w dolinach rzek (zwłaszcza Warty, Pilicy, Bzury, Widawki, Grabu, Neru, Czarnej), słonolubne (okolice Ozorkowa, Pradolina Warszawsko-Berlińska), murawy, w tym m.in. kserotermiczne naskalne (Jura Wieluńska). W regionie 31 **siedlisk przyrodniczych** objęte jest ochroną w ramach obszarów Natura 2000, a spośród nich 9 uznano za priorytetowe. Dodatkowo w województwie występują 3 gatunki roślin i 31 gatunków zwierząt będących przedmiotem zainteresowania



Wspólnoty (1 o znaczeniu priorytetowym). Położenie regionu na pograniczu wyżyn i nizin sprawia, że poza gatunkami niżowymi, występuje tu także wiele gatunków na północnej granicy swojego zasięgu (m.in. buk zwyczajny, jawor, jodła, wroniec widlasty, liczydło górskie). Pod względem **różnorodności fauny** szczególnie bogata jest awifauna – w województwie wyróżniono 5 **ostoi ptaków o znaczeniu europejskim**.

W miastach ostojami różnorodności biologicznej są tereny zieleni. W 2021 r. najwyższym **udziałem terenów zieleni** charakteryzowały się **Łódź (12,9%), Ozorków (9,8%)**, Krośnice (8%), Łowicz (7,6%).

W 2022 r. samorząd województwa **rozpoczął** realizację projektu „Województwo Łódzkie Ogrodem Polski”, realizując działania „Ogrody Przyjazne Naturze”, w ramach których sfinansowano 22 zadania (**w tym 4 w MOF Łodzi**) z zakresu rozwoju „zielonej infrastruktury” na kwotę blisko 3 mln zł. Ponadto obecnie **kontynuowane są** nasadzenia drzew i łąk kwietnych w ramach Programów Priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej „Rewaloryzacja zabytkowych parków województwa łódzkiego” (w Piotrkowie Tryb., Mroczkowie) oraz „Utworzenie w przestrzeni publicznej terenów zieleni wraz z bazami edukacyjnymi” (gm. Biała Rawska, Buczek, Głuchów, Inowódz, Lututów, Nieborów, Osjaków, Pęczniew, Rawa Mazowiecka, Wierzchlas i Zduny, **miasto Łódź**, miasto Radomsko i powiat łaski). **W ramach ogólnopolskiego programu "Nasze Łowiska" realizowanego przez PGW Wody Polskie w 2022 r. do Neru w okolicy Konstantynowa Łódzkiego trafiło 50 tys. sztuk letniego narybku jazia.**

V.4.2.2. Obszary chronione

W 2022 r. na terenie województwa występowały wszystkie formy ochrony przyrody: 1 park narodowy – Ośrodek Hodowli Żubrów w Smardzewicach (filia Kampinowskiego Parku Narodowego), 87 rezerwatów przyrody (**MOF Łodzi – 20**), 7 parków krajobrazowych (**MOF Łodzi – 1**), 17 obszarów chronionego krajobrazu (**MOF Łodzi – 5**), 41 obszarów Natura 2000 (**MOF Łodzi – 10**), w tym 5 Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków, 30 Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk (**MOF Łodzi – 9**), 6 Obszarów Mających Znaczenie dla Wspólnoty (**MOF Łodzi – 1**), 36 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (**MOF Łodzi – 14**), 4 stanowiska dokumentacyjne (**MOF Łodzi – 1**), 885 użytków ekologicznych (**MOF Łodzi – 75**), 2 038 pomników przyrody (**MOF Łodzi – 703**). Ponadto w 2021 r. województwo było na 15. miejscu w Polsce pod względem powierzchni obszarów chronionych (19,5%).

[illegible]

V.4.3.1. Hatas

Zagrożeniem dla mieszkańców, szczególnie terenów silnie zurbanizowanych jest także **hałas kolejowy**, którego pomiary przeprowadzone w 2021 r. w miejscowościach Łódź, Bednary, Piotrków Trybunalski, Koluszki, Różyca, Rogów, Skierniewice, Miedniewice wykazały przekroczenia norm akustycznych w 13 z 23 punktów pomiarowych na poziomie 0,1 – 8,0 dB. W przypadku **hałasu lotniczego** nie odnotowano przekroczeń norm hałasu.

215



V.4.3.2. Promieniowanie elektromagnetyczne PEM

Promieniowanie elektromagnetyczne nie jest istotnym problemem środowiskowym w regionie, a jego główne źródła to: infrastruktura elektroenergetyczna, stacje nadawcze, łączność radiowa, radiotelefony, stacje bazowe telefonii komórkowej oraz urządzenia radarowe. W 2021 r. wg GIOŚ na stacjach bazowych było 11 896 **nadajników**, w tym 482 sieci 5G. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego (74 punkty), nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych norm. **Maksymalną wartość pomiaru (1,3 V/m) odnotowano w Aleksandrowie Łódzkim**. W pozostałych miastach PEM było na poziomie: 0,8 V/m (Bełchatów, Piotrków Trybunalski, Żelechlinek), 0,9 V/m (Wieluń) oraz 1 V/m (**Łódź**, Skierniewice).

V.4.3.3. Awarie

W województwie w 2022 r. funkcjonowało 6 **zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR)** oraz 24 **zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR)**, a także 99 zakładów, w których występują substancje niebezpieczne w ilościach mogących spowodować wystąpienie zagrożenia dla ludzi i środowiska również poza ich terenem. Ponadto w regionie funkcjonuje kilkaset stacji paliw, które także stwarzają takie ryzyko.

Wzrastająca częstotliwość przewozu substancji i materiałów niebezpiecznych po drogach i liniach kolejowych, w kontekście centralnego położenia województwa powoduje, że jego obszar jest szczególnie narażony na możliwość wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. **Transport materiałów niebezpiecznych o różnej zawartości** (m.in. chemikalia, gazy, materiały wybuchowe) odbywa się odcinkami: autostrad (A1, A2), dróg ekspresowych (S8 i S14), dróg krajowych (nr 12, 14, 42, 43, 45, 60, 70, 71, 72, 74, 91, 92), dróg wojewódzkich (nr 469, 473, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 491, 492, 581, 583, 573, 584, 702, 703, 704, 705, 707, 708, 710, 713, 714, 715, 716, 726, 742) oraz dróg lokalnych⁹³. **Dla transportu drogowego materiałów niebezpiecznych** funkcjonują 24 **parkingi** z 43 miejscami postojowymi przy autostradach A1, A2 i drodze ekspresowej S8.

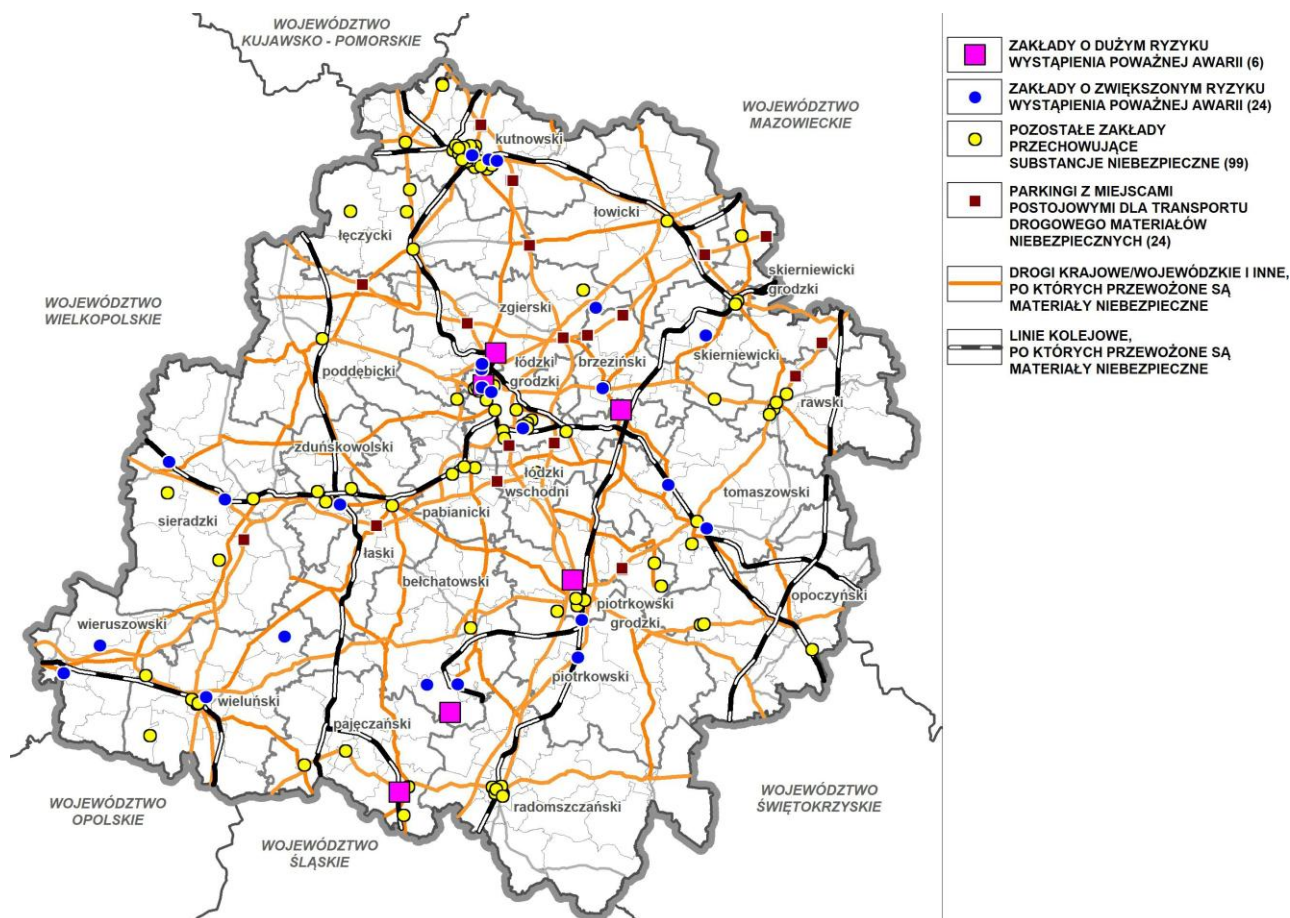
Materiały niebezpieczne przewożone są także liniami kolejowymi Nr 1, 3, 4, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 22, 24, 25, 33, 131, 146, 181, 541. Poza tym odbywa się transport magistralny paliw rurociągami.

Koncentracja źródeł niebezpiecznych substancji chemicznych występuje na terenach przemysłowych, zwłaszcza **w rejonie Łodzi (m.in. terminal Łódź-Olechów)**, Bełchatowa, Piotrkowa Trybunalskiego i Zduńskiej Woli (Karsznice).

⁹³ Baby – Lubiatów – Wolbórz – Studzianki – Goleśze – Bronisławów, Baby – Biskupia Wola – Kruszów – Tuszyń – Rzgów – Kalinko, Bełchatów – Grocholice – Rogowiec



Rys. 17. Zagrożenie awariami w 2022 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie danych KWPS w Łodzi, stan na 2022 r.)



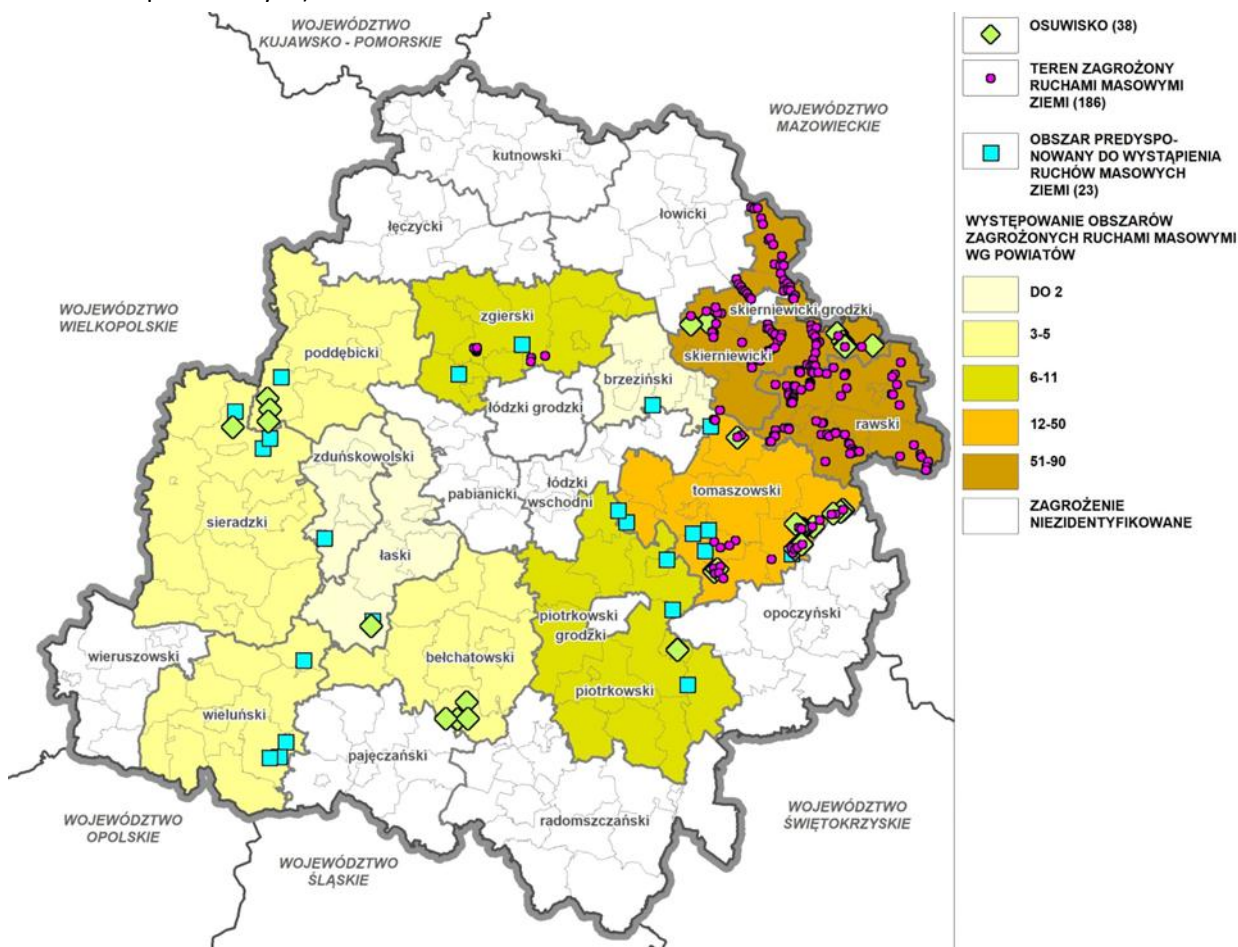
V.4.3.4. Ruchy masowe ziemi

Ze względu na geograficzne położenie województwa problem zagrożenia ruchami masowymi nie jest znaczący.

W regionie w 2022 r. występowało 247 **obszarów zagrożonych ruchami masowymi** w tym: 38 **osuwisk**, 186 **terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi** oraz 23 **obszary predysponowane do wystąpienia ruchów masowych ziemi**. Obszary zagrożone ruchami masowymi są związane przede wszystkim ze skarpami i zboczami zlokalizowanymi w dolinach rzek: Bieliny, Bzury, Czarnawki, Mrogi, Piasecznicy, Pilicy (w tym okolice Zbiornika Sulejowskiego), Rawki, Warty (w tym okolice Zbiornika Jeziorsko), Widawki, Wolbórki.



Rys. 18. Obszary zagrożenia ruchami masowymi w 2022 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie SOPO oraz informacji ze starostw powiatowych)



V.4.3.5. Powodzie

Problem powodzi w województwie dotyczy trzech głównych rzek województwa – Warty, Pilicy i Bzury oraz ich większych dopływów. Mogą wystąpić tutaj **powodzie o charakterze opadowym, roztopowym i zatorowym**.

W województwie 19 rzek w obszarze dorzecza Wisły⁹⁴ oraz 29 rzek w obszarze dorzecza Odry⁹⁵ to **cieki zagrożone powodzią** o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na: 500 lat ($p=0,2\%$), raz na 100 lat ($p=1\%$) oraz raz na 10 lat ($p=10\%$).

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wysokie stanowią odpowiednio 2,9% ($p=1\%$) i 1,8% ($p=10\%$) powierzchni województwa i występują w 131 gminach (74,5%). Największy odsetek (od 10,3% do 20,0%) powierzchni zajętej pod obszary szczególnego zagrożenia powodzią (wodą 100-letnią) zidentyfikowano na obszarze 10 gmin: m. Łęczyca, gm. Łowicz, gm. Krzyżanów, gm. Góra Św.

⁹⁴ Czarna, Drzewiczka, Pilica, Mogielanka, Łuciąża, Piasecznica, Czarna Bielina, Skrwa Lewa, Wolbórka, Rawka, Łupia-Skierniewka, Ochnia, Bzura, Kanał Łęka-Dobrogosty, Mroga, Moszczonica, Zimna Woda, Dopływ z Jankowa, Dopływ z Granic.

⁹⁵ Rgilewka, Łódka, Bełdówka, Jasieniec, Żeglina, Jasień, Kocinka, Dopływ spod Karnic, Olechówka, Pisia, Gnida, Pichna, Stara Pichna, Urszulinka, Warta, Tymianka, Oleśnica, Myja, Pyszna, Teleszyna, Trojanówka, Nieciecz, Radomka, Władawa, Swędrnia, Ner, Grabia, Liswarta, Proсна.



Małgorzaty, gm. Tomaszów Mazowiecki, gm. Gidle, gm. Zapolice, gm. Radomsko, gm. Sędziejowice, gm. Świnice Warckie.

W planach zarządzania ryzykiem powodziowym na terenie województwa wskazano **4 obszary problemowe** (charakteryzujące się najwyższym poziomem zintegrowanego ryzyka powodziowego): **OP Warta – Warta** (m. Sieradz, gm. Sieradz, m. gm. Warta); **OP Warta – Działoszyn** (m. gm. Działoszyn); **OP Wolbórka – Tomaszów Mazowiecki** (gm. Będków, gm. Koluszki, gm. Rokiciny, m. i gm. Tomaszów Maz., m. gm. Ujazd, m. gm. Wolbórz); **OP Zlewnia Bzura** (górny i środkowy odcinek rzeki – gm. Bedlno, gm. Bielawy, gm. Krzyżanów, m. i gm. Kutno, gm. Nieborów, **m. gm. Ozorków**, **m. i gm. Stryków**, m. gm. Piątek, m. i gm. Łowicz, gm. Zduny).

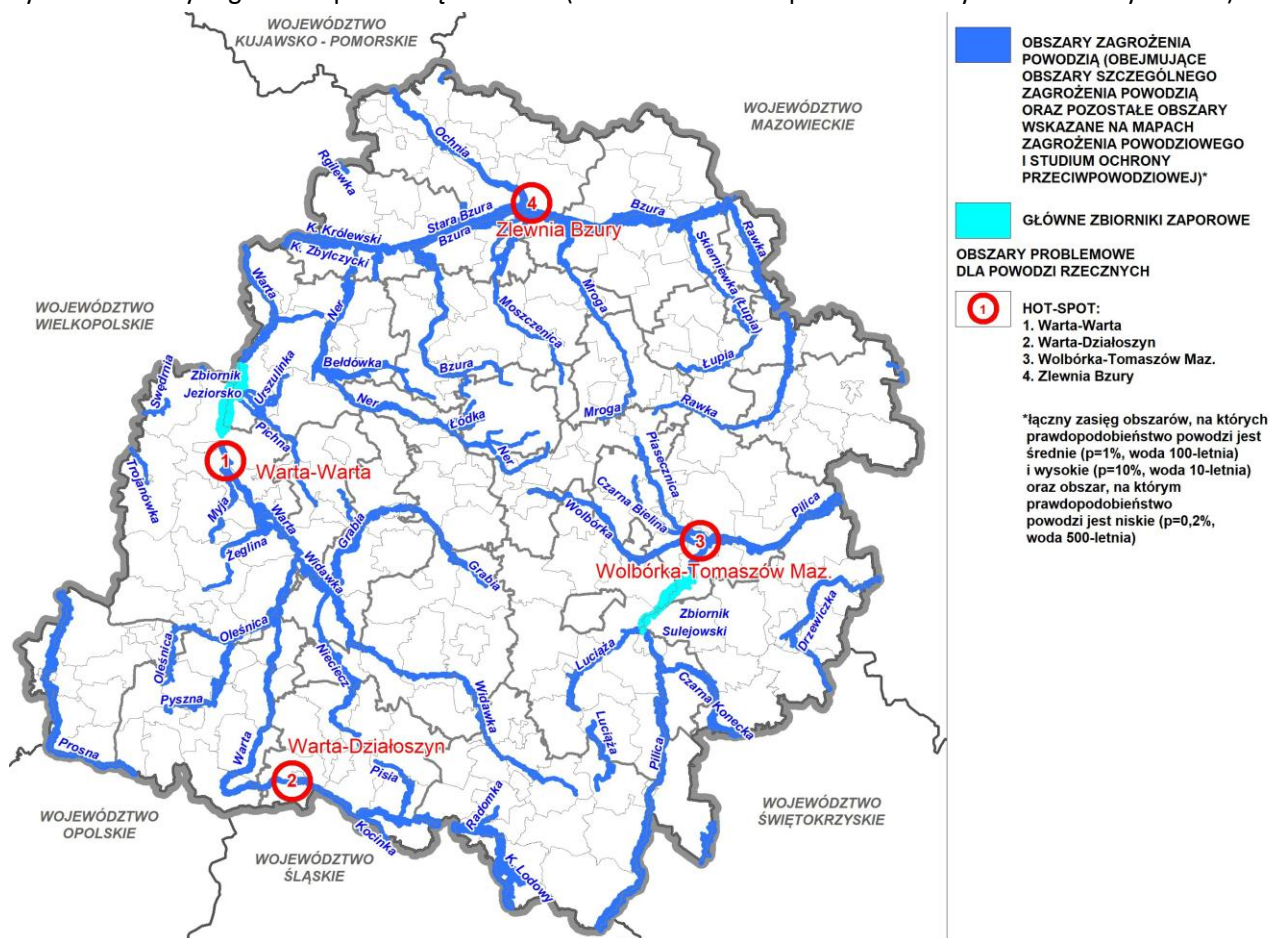
Ponadto w województwie łódzkim występuje **zagrożenie podtopieniami** na skutek gwałtownych, krótkotrwałych ulew powodujących nagłe wezbrania cieków. Problem ten dotyczy przede wszystkim obszarów zurbanizowanych z dużym odsetkiem powierzchni nieprzepuszczalnych oraz często niewydolnymi systemami odprowadzania wód opadowych, stąd występowanie tzw. powodzi miejskich. Na terenach wiejskich podtopienia mogą występować lokalnie i są związane m.in. z niedrożnością rowów melioracyjnych. Największa skala podtopień występujących na skutek nawałnych opadów została zdiagnozowana na terenie: **m. Łodzi**, m. Skierniewic, m. Radomska, m. gm. Żelów, **m. Brzeziny**, **gm. Brzeziny**, gm. Moszczenica oraz gm. Wodzierady (w miejscowości Kwiatkowice).

W 2022 r. zakończono przedsięwzięcie polegające na modernizacji jazu Zbiornika Jeziorsko.

Obecnie w ramach działań inwestycyjnych, w zakresie budowy przeciwpowodziowych realizowane są projekty polegające m.in. budowie nowych i modernizacji konstrukcji istniejących budynków hydrotechnicznych na rzekach województwa łódzkiego, a także modernizacji obiektów hydrotechnicznych Zbiornika Wodnego Jeziorsko.



Rys. 19. Obszary zagrożenia powodzią w 2023 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie danych PGW Wody Polskie)



V.4.3.6. Zmiany klimatu

Zmiany klimatu oraz związane z nimi ekstremalne zjawiska pogodowe (m.in. coraz wyższe temperatury powietrza, fale upałów, deficyt opadów lub deszcze nawalne, ekstremalne susze) powodują w regionie występowanie niedoborów wody w glebie, zmniejszanie zasobów wód powierzchniowych, gruntowych i podziemnych, co prowadzi do zubożenia i utraty różnorodności biologicznej ekosystemów. Znaczna część województwa charakteryzuje się wysokim **niedoborem wody** w sezonie wegetacyjnym. Ponad połowa województwa jest ekstremalnie i silnie zagrożona **suszą** rolniczą. Zagrożenie suszą hydrologiczną jest natomiast umiarkowane, a hydrogeologiczną umiarkowane lub niskie. Niedobór wody odczuwalny jest też w rejonie **leja depresji**, który powstawał na skutek działalności Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów. Obserwuje się wzrost częstotliwości i wydłużanie okresów suszy glebowej i hydrologicznej, co skutkuje kurczeniem się zasobów wód powierzchniowych i podziemnych dobrej jakości niezbędnych do celów komunalnych, przemysłowych i rolniczych. Suszy sprzyja też najniższa w Polsce lesistość regionu i mała zdolność retencyjna zlewni.

W latach 2018-2020 **średnia temperatura** wahała się w granicach 8,5 – 10,3°C (a w wieloleciu wzrosła o 2 do 3°C), natomiast **roczna suma opadów** wynosiła od 388 mm do 603 mm. Rozkład sumy opadów w regionie, w roku hydrologicznym jest nierównomierny i wykazuje anomalie w postaci wyjątkowo suchych okresów



zimowych.

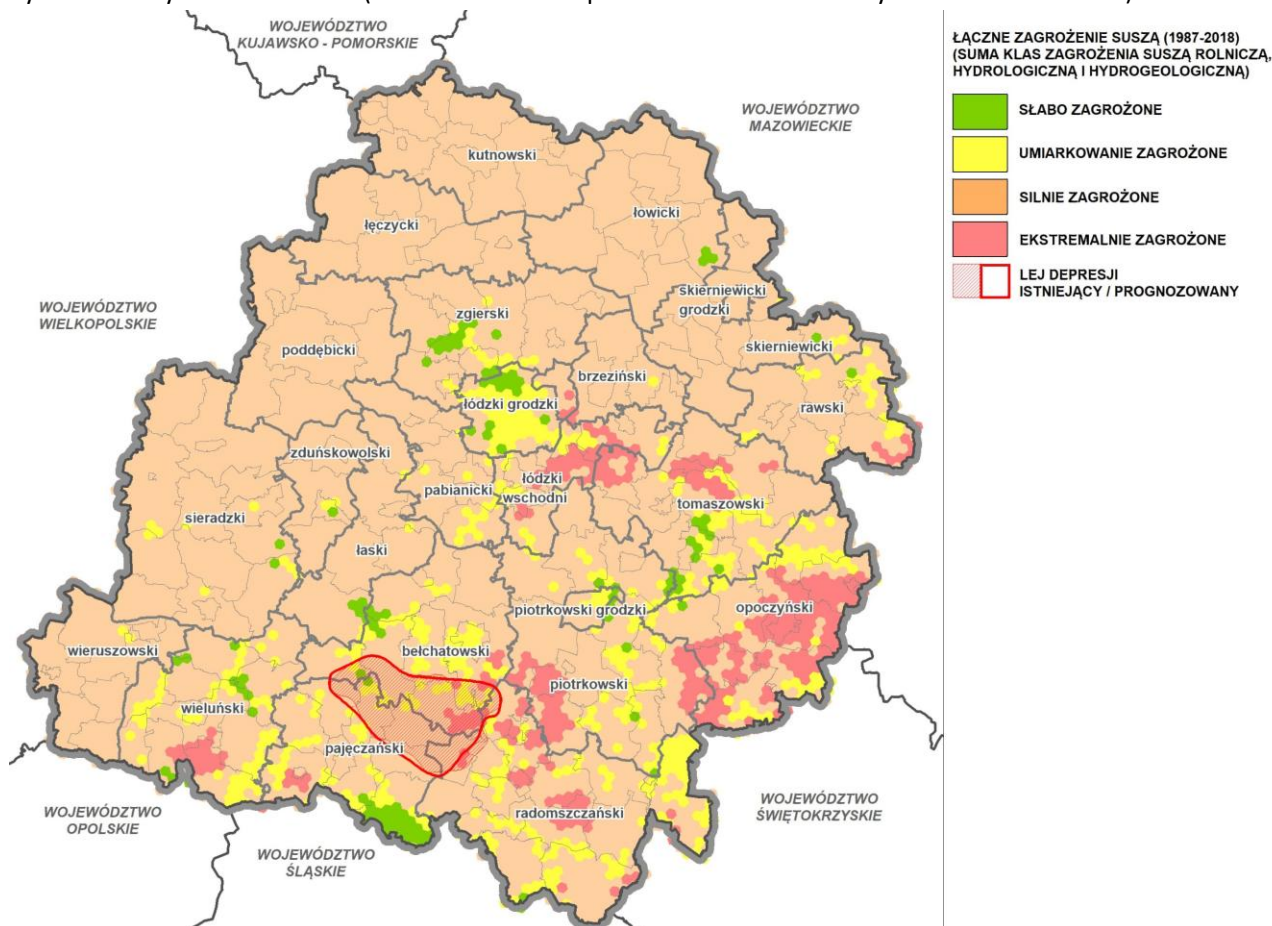
Obszarami kumulacji problemów związanych z **ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi** w województwie są głównie miasta, gdzie w wyniku opadów o bardzo dużym natężeniu, krótkim czasie trwania i ograniczonej lokalnie przestrzeni oraz utrudnionej infiltracji wody i często niedrożnych systemów kanalizacji występują m.in. **podtopienia**. Największa kumulacja problemów cechuje miasta pow. 100 tys. mieszkańców. **Dla Łodzi zdiagnozowano 3 spośród 10 głównych zagrożeń klimatycznych, tj. upały, intensywne opady i burze, powodzie miejskie**. Spośród miast województwa **jedynie Łódź posiada plan adaptacji do zmian klimatu**, natomiast Bełchatów i Tomaszów Mazowiecki mają opracowane strategie adaptacji do zmian klimatu. Ekstremalne zjawiska klimatyczne występują również na obszarach wiejskich, gdzie silne wiatry stają się przyczyną uszkodzeń budynków i napowietrznych elementów infrastrukturalnych.

Obecnie prowadzony jest szereg działań służących ochronie i poprawie jakości terenów zielonych, przyczyniających się do łagodzenia negatywnych skutków zmian klimatycznych, w tym obejmujących przedsięwzięcia wspierające zieloną infrastrukturę: "Rozwój zielonej infrastruktury poprzez wsparcie ogrodów działkowych", czy „Ogrody przyjazne naturze” w ramach projektu „Województwo Łódzkie Ogrodem Polski”. W 2022 r. w ramach projektu „Powstrzymać suszę” zorganizowano dla mieszkańców regionu cykl warsztatów na temat tworzenia ogrodów deszczowych.

W inicjatywę poprawy adaptacji do zmian klimatu włączały się również lokalne samorządy i NGO's, uruchamiając własne programy finansowania. Miasto Łódź uruchomiło program „ZazieleniaMy” wspierający działania z zakresu zakładania trawników i łąk kwietnych oraz wykonania nasadzeń roślin wieloletnich, a miasto Radomsko w 2022 r. zrealizowało ogród deszczowy i ogród wertykalny. Ponadto Fundacja Lux Pro Monumentis zrealizowała projekt „Eko podwórko – łodzianie dla klimatu”, dzięki czemu zazieleniono podwórka trzech śródmiejskich kamienic.



Rys. 20. Deficyt wód w 2022 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie PPSS oraz danych z KWB Bełchatów)



V.5. Dziedzictwo kulturowe

V.5.1. Zasoby materialne

Sieć ośrodków historycznych o zróżnicowanej randze aktualnie obejmuje 66 miejscowości⁹⁶: **1 ośrodek o randze europejskiej (Łódź)**, 5 ośrodków o randze krajowej (Łowicz, Łęczyca, Piotrków Trybunalski, Sieradz, Wieluń), 11 ośrodków o randze regionalnej (Kutno, Opoczno, **Pabianice**, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Skierniewice, Tomaszów Mazowiecki, Uniejów, Wieruszów, Wolbórz, **Zgierz**) oraz 49 ośrodków o randze lokalnej⁹⁷.

O regionalnej specyfice **krajobrazu kulturowego** stanowią zabytkowe: układy i zespoły przestrzenne (w tym o genezie średniowiecznej, przemysłowej oraz rezydencjonalnej), obiekty sakralne (drewniane i murowane świątynie sięgające romanizmu, cerkwie i synagogi świadczące o wielowyznaniowości dawnych mieszkańców), gotyckie zamki i ruiny budowli warownych, założenia i zespoły produkcyjne (młyny, cukrownie i XIX-wieczne fabryki związane z przemysłem włókienniczym), układy ruralistyczne z tradycyjną zabudową wiejską oraz obszary o treściach archeologicznych (grodziska, kurhany). W 2021 r. liczba **zabytków nieruchomych**

⁹⁶ Sieć ośrodków historycznych wskazana w Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023.

⁹⁷ **Aleksandrów Łódzki**, Bełchatów, Biała Rawska, Będów, Białaczów, Błaszki, Bolesławiec, Bolimów, **Brzeziny**, Burzenin, Drzewica, Działoszyn, Gidle, **Głowno**, Gorzkowice, Grabów, Inowłódz, Jeżów, Kamieńsk, Kiernozia, **Konstantynów Łódzki**, Krośnice, **Lutomiersk**, Łask, Oporów, Osjaków, **Ozorków**, Pajęczno, **Parzęczew**, Piątek, Poddębice, Poświętne, Przedbórz, Rozprza, Spała, **Strków**, Sulejów, Szadek, **Tuszyn**, Ujazd, Warta, Widawa, Zduny, Zduńska Wola, Żelów, Żłoczew, Żarnów, Żychlin, Żytń.



wpisanych do rejestru zabytków w województwie wyniosła 2793. Spośród nich 228 znalazło się na liście **obiektów i obszarów reprezentatywnych**, których stan zachowania jest zróżnicowany. W stanie bardzo dobrym były 62 zabytki (27,2%), w dobrym – 101 (44,3%), w średnim – 52 (22,8%), natomiast w złym – 13 (5,7%)⁹⁸.

W 2022 r. w województwie znajdowało się 5 obiektów uznanych za **pomniki historii** (**Łódź – wielokulturowy krajobraz miasta przemysłowego**, Tum – zespół archikolegiaty pw. NMP i św. Aleksego, Bazylika katedralna w Łowiczu, Zespół założen przestrzennych Arkadia – Nieborów, Zespół opactwa cystersów w Sulejowie) (11. miejsce w kraju). Liczba **parków kulturowych**⁹⁹ wyniosła 4 (**PK Miasto Tkaczy w Zgierzu**, **PK Wzgórze Zamkowe w Sieradzu**, **PK Etnograficznego podregionu kutnowskiego związanego z poetą romantycznym J. B. Zalewskim w Leszczynku**, **PK Ulicy Piotrkowskiej w Łodzi**).

Na **liście dóbr kultury współczesnej**, wskazano w województwie 9 obiektów¹⁰⁰ w **Koluszkach, Łodzi** oraz Wieluniu.

Ponadto w 2022 r. zrealizowano dzięki dofinansowaniu samorządu województwa 110 projektów związanych z poprawą jakości zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego na łączną kwotę ok. 10 mln zł w ramach konkursu „Łódzkie ratuje zabytki”. Zakończono także bądź kontynuowano realizację 34 projektów finansowanych z EFRR (o łącznej wartości dofinansowania ok. 739 mln zł), w tym 3 w ramach POIiŚ (**w Łodzi – Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, Narodowe Centrum Kultury Filmowej, Akademickie Centrum Designu**) oraz 31 w ramach RPO WŁ, m.in. rewitalizacje: Bolimowa, **Łodzi**, Rawy Mazowieckiej, **Parzęczewa**, Sulejowa, **Zgierza**, remonty i adaptacje obiektów zabytkowych w Bełchatowie, Daszynie, Opocznie, Ożarowie (gm. Mokro), Spycimierzu (gm. Uniejów), Sulejowie i Rzęzycy. W 2022 r. realizowano także 17 projektów o łącznej wartości ok. 300 tys. zł w ramach programu dotacyjnego „Mała architektura zabytkowa”, a w ramach Programu Priorytetowego „Rewaloryzacja zabytkowych parków województwa łódzkiego” WFOŚ przeznaczył łącznie 4 mln zł dla zabytkowych parków.

V.5.2. Zasoby niematerialne

Województwo łódzkie posiada 1 obiekt (Procesję Bożego Ciała w Spycimierzu) w ramach Polskiej Tradycji Układania Kwiatnych Dywanów na **Reprezentatywnej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego**

⁹⁸ Lista obiektów i obszarów reprezentatywnych wg Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023 obejmuje: 70 obiektów sakralnych, 54 zespoły architektoniczne świeckie, 45 układów i zespołów przestrzennych, 38 zespołów architektury sakralnej i 21 obiektów świeckich.
⁹⁹ Według stanu w listopadzie 2019 r. (Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa).

¹⁰⁰ W Koluszkach – Pomnik Odzyskania Niepodległości, w Łodzi – Akademia Sztuk Pięknych wraz z galerią rzeźby, założenie przestrzenne Szpitala Centrum Zdrowia Matki Polki, Muzeum Stacja i Pomnik „Radegast”, zespół urbanistyczny osiedla Radogoszcz, Ogród Botaniczny im. J. Mowszowicza, Pomnik Ofiar Faszyzmu, Pomnik Martyrologii Dzieci, Pomnik Czynu Rewolucyjnego, w Wieluniu (Pomnik „Wieczna Miłość”).



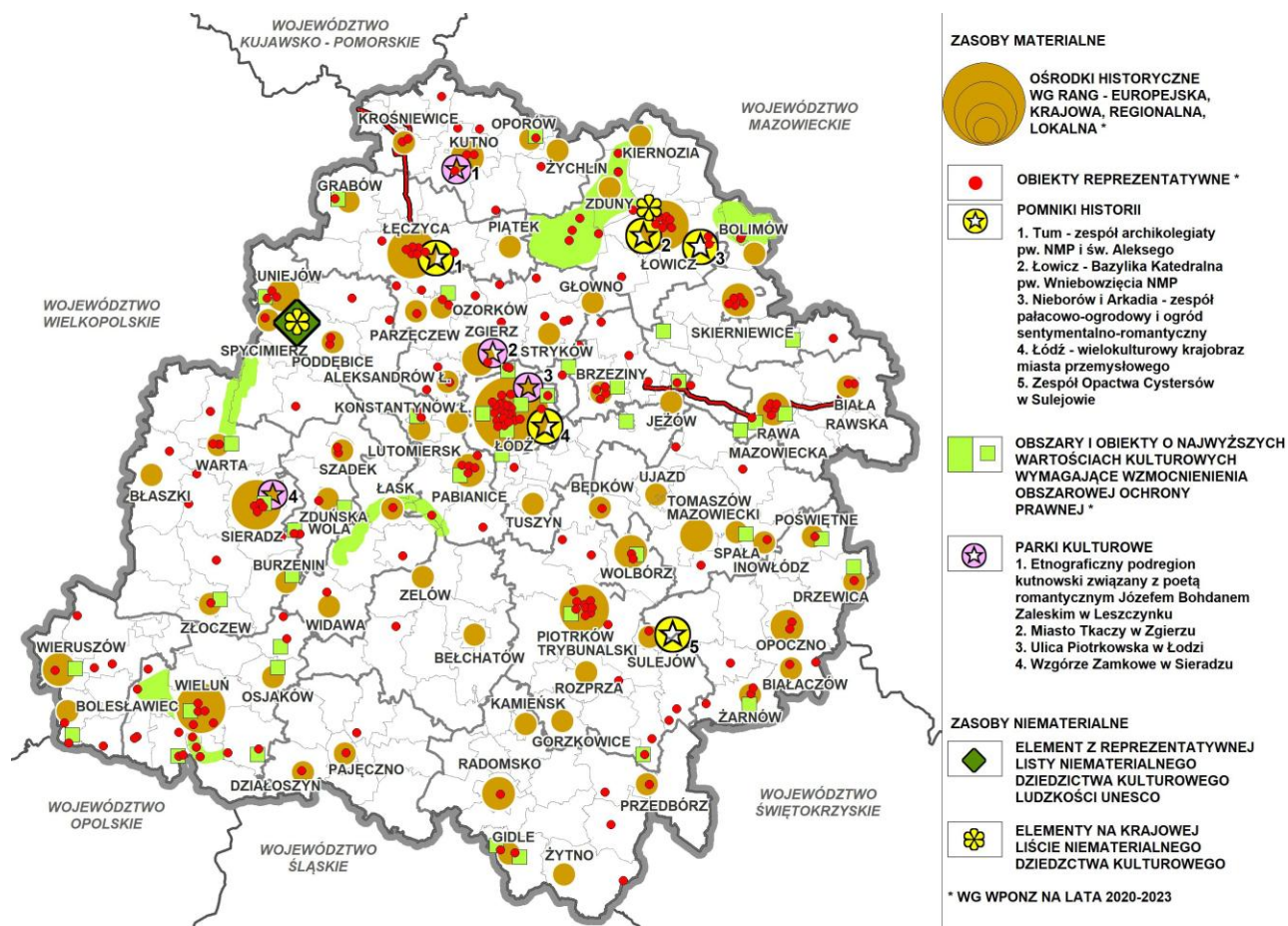
Ludzkości UNESCO. Ponadto obrzędy związane z obchodami Bożego Ciała w Łowiczu i Spycimierzu wpisano na **Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego**.

Biorąc pod uwagę **tradycje folklorystyczne** kultywowane przez lokalne społeczności, w regionie funkcjonuje 1014 Kół Gospodyń Wiejskich (3. miejsce w kraju), 18 Lokalnych Grup Działania (8. miejsce w kraju), ponad 90 twórców muzycznych (kapele ludowe, zespoły śpiewacze i obrzędowe, solistów instrumentalistów i wokalistów, zespoły pieśni i tańca) oraz ok. 180 rękodzielniczych twórców ludowych (związanych z rzeźbą, malarstwem, haftem, koronkami, plastyką papierową i obrzędową, ceramiką, plecionkarstwem), z których część działa w ramach Opoczyńskiego Szlaku Rzemiosła. Dodatkowo istotnym elementem folkloru regionu są 153 produkty spożywcze na **Liście Produktów Tradycyjnych** (6. miejsce w kraju).

W 2022 r. dla zachowania niematerialnych zasobów dziedzictwa, zrealizowano 12 projektów o łącznej wartości ok. 800 tys. zł w ramach Budżetu Obywatelskiego "Łódzkie na plus", a obecnie trwają przygotowania do kontynuacji wsparcia na kwotę ok. 600 tys. zł w ramach nowego konkursu samorządu województwa „Kulturalnie regionalnie”, dzięki któremu realizowane będą zadania wzbogacające ofertę kulturalną regionu i pielęgnowanie polskiej tradycji.



Rys. 21. Zasoby materialne i niematerialne w 2023 r. (Źródło: opracowanie własne na podstawie WPOnZ na lata 2020-2023)



V.6. Turystyka i rekreacja

V.6.1. Formy turystyki

Spośród różnych form turystyki w regionie najbardziej wyróżnia się **turystyka kulturowa**, rozwijająca się przede wszystkim w oparciu o poprzemysłowe dziedzictwo Łodzi, które dzięki nowym inwestycjom (rewitalizacje i renowacje obszarów i obiektów zabytkowych) zyskało prestiżowe nagrody i wyróżnienia.

Popularnością cieszą się także **turystyka rodzinna** rozwijana w oparciu o parki edukacyjno-rozrywkowe, **turystyka aktywna**, a także dzięki Uzdrowisku Uniejów i Centrum Wodolecznictwa i Rekreacji w Poddębicach rozwija się **turystyka uzdrowiskowa**. Ponadto status **obszarów ochrony uzdrowiskowej** w województwie posiadają: tereny dawnego poligonu w Skierniewicach i sąsiadującej gminy Maków (z perspektywą utworzenia uzdrowiska z leczniczymi wodami geotermalnymi).

W 2022 r. w ramach **turystyki kulturowej** zakończono realizację projektu „Tum – perła romańskiego szlaku na ziemi łęczyckiej” polegającego na rekonstrukcji XIII - wiecznego tumskiego grodziska, które połączono drewnianą kładką ze skansenem „Łęczycka Zagroda Chłopska” w Kwiatkówku. W ramach rozwijania **turystyki uzdrowiskowej** w 2022 r. otwarto także Centrum Wodolecznictwa i Rekreacji – Termy Poddębice.



Obecnie w zakresie **turystyki rodzinnej** rozbudowywana jest Energosfera – Innowacyjny Ośrodek Turystyki Edukacyjnej i Biznesowej w Konarzewie.

V.6.2. Zagospodarowanie turystyczne

W 2021 r. w województwie funkcjonowało 241 **całorocznych obiektów noclegowych** (12. miejsce w kraju), z czego 103 hotele (12. miejsce w kraju), natomiast liczba **miejsc noclegowych** ogółem wynosiła 18 926 (11. miejsce w kraju), z czego 12 595 to miejsca noclegowe w hotelach. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach kształtował się w 2021 r. na poziomie 23,8% i był to wskaźnik najniższy w kraju (średnia dla Polski 31,6%).

Obecnie na obszarze województwa wyznakowanych jest 10 254 km **szlaków turystycznych**, z największym udziałem szlaków rowerowych (5 932 km, w tym 431 km to szlaki kulturowe – Bursztynowy i Grunwaldzki). Wyznakowane są także szlaki konne (2 101 km), piesze (1 750 km) i kajakowe (471 km) na rzekach: Pilicy, Warcie i Bzurze, choć spływy kajakowe organizowane są również na innych rzekach (np. Widawce i Rawce).

W 2022 r. zakończono znakowanie szlaku rowerowego „Nad Pilicę”, którego otwarciu towarzyszył rajd rowerowy tym szlakiem oraz III Wojewódzki Spływ Kajakowy rzeką Pilicą.

V.6.3. Marka turystyczna

Na koniec 2022 r. w województwie łódzkim na liście Polskiej Organizacji Turystycznej znajdowało się 17 **produktów turystycznych z certyfikatem**¹⁰¹ (6. miejsce w kraju), w tym w **Łodzi (10)**, Bełchatowie (1), Poddębicach (1), Spale (1), Tomaszowie Mazowieckim (1), Uniejowie (1) i Konewce (1). Jeden produkt, Wędrowny Festiwal „Kolory Polski”, nie ma stałej lokalizacji, gdyż jest organizowany w różnych miejscowościach. Dodatkowo dwa produkty turystyczne posiadają wyróżnienia POT – Park Rozrywki w Kołacinku oraz Kompleks termalno-basenowy „Termy Uniejów”.

W ramach certyfikacji na poziomie regionalnym, Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego (poza produktami turystycznymi, które zdobyły certyfikaty POT) w 2021 r. przyznała certyfikat dla 2 produktów turystycznych: **Aquapark Fala w Łodzi** i Święto Róży w Kutnie, a 2022 r. dla Grot Nagórzyckich w Tomaszowie Mazowieckim.

W 2022 r. odbyły się kolejne cykliczne wydarzenia, które organizował samorząd województwa, m.in. Turystyczne niedziele w województwie łódzkim, Piknik Województwa Łódzkiego, Wojewódzki Spływ Kajakowy

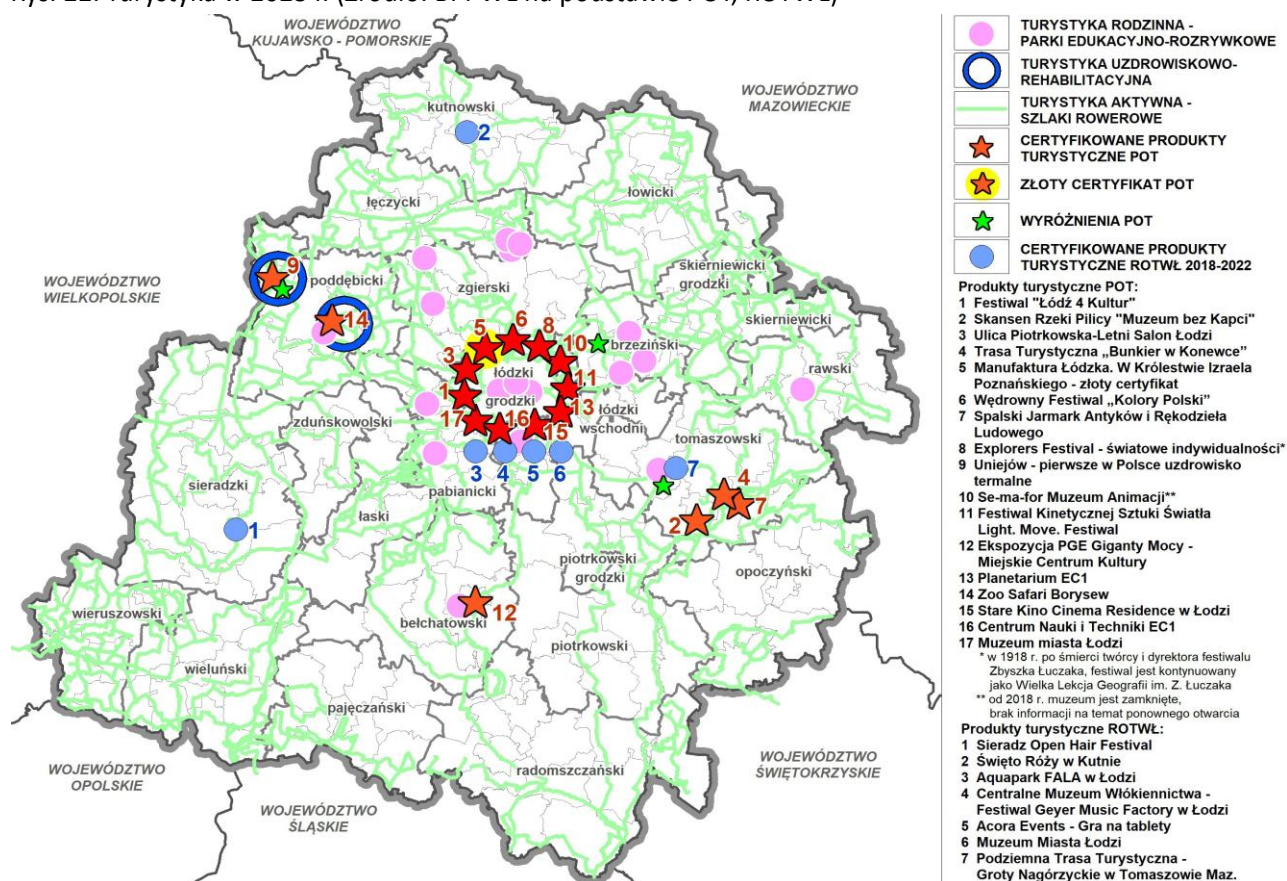
¹⁰¹ jeden w Łodzi obecnie nieczynny oraz jeden w Łodzi zmienił nazwę z „Explorers Festival – światowe indywidualności” na „Wielka Lekcja Geografii im. Z. Łuczaka”.



Pilicą. Walory regionu zostały także zaprezentowane podczas **targów turystycznych**, m.in. w Katowicach, Nadarzynie i Szczecinie.

Obecnie kontynuowane są działania promocyjne, m.in. publikacja wydawnictw prezentujących walory regionu.

Rys. 22. Turystyka w 2023 r. (Źródło: BPPWł na podstawie POT, ROTWł)



V.7. Krajobraz i ład przestrzenny

V.7.1. Krajobraz

Krajobraz regionu jest słabo zróżnicowany, a na podstawie wyodrębnionych powierzchni o jednorodnym tle krajobrazowym wyróżnić w nim można krajobrazy przyrodnicze, kulturowe oraz przyrodniczo-kulturowe. Dominują krajobrazy wiejskie – rolnicze z siecią osadniczą, urozmaicone enklawami zadrzewień oraz powierzchniami leśnymi.

W **krajobrazach przyrodniczych** w województwie przeważają tereny równinne i faliste, ukształtowane w wyniku działalności lądolodu, które porożcinane są siecią równin tarasowych i zalewowych dolin rzecznych oraz, w centralnej części regionu, urozmaicone wzniesieniami pochodzenia polodowcowego (**strefa krawędziowa Wzniesień Łódzkich**), zaś w południowej strefą wyżyn (Wyżyna Woźnicko-Wieluńska i Przedborska). Do najcenniejszych krajobrazów przyrodniczych należą m.in.: doliny rzek Warty, Pilicy i Bzury,



Grabi, Widawki i Rawki, kompleksy leśne Puszczy Bolimowskiej i Pilickiej oraz obszary bagienno-łąkowe (np. Święte Ługi, Lipickie Błota, Łąki Bęczkowskie).

Krajobraz kulturowy regionu tworzą układy przestrzenne historycznych jednostek osadniczych, zwłaszcza małych miast oraz miasteczek, o dobrze zachowanych i eksponowanych panoramach z zabytkowymi dominantami (m.in.: Inowódz, Łęczyca, Sieradz, Wieluń oraz wielkomiejskie Piotrków Trybunalski i **Łódź z unikatowym krajobrazem poprzemysłowym**). O specyfice krajobrazu kulturowego decydują również obszary odkrywkowej eksploatacji surowców naturalnych: węgla brunatnego w rejonie Bełchatowa i Szczercowa, surowców szklarskich w rejonie Białej Góry oraz wapieni jurajskich w rejonie Działoszyna i Sulejowa.

Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe województwa charakteryzują się mozaikowością użytków rolnych z elementami kulturowymi w postaci sylwet ośrodków osadniczych z dominantami wież kościelnych, historycznie bądź współcześnie ukształtowanymi podziałami pól, siecią dróg, zadrzewieniami śródpolnymi i przydrożnymi. Do najcenniejszych należą m.in.: Bąkowa Góra i Majkowice z pozostałościami założeń obronnych, Spała z myśliwskimi tradycjami carskimi, Gidle i Poświętne z cennymi zespołami klasztornymi, fragmenty Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej od Łęczycy po Łowicz, **wyżynny krajobraz Wzniesień Łódzkich z zachowanymi relikami tradycyjnej zabudowy w Skoszewach Starych i Byszewach**, krajobraz jurajski Wyżyny Wieluńskiej z pozostałościami pieców do wypału wapna i stanowiskami archeologicznymi, krajobraz rolniczy wzdłuż południowej granicy województwa o wyjątkowym, prawie niezmienionym wstęgowym układzie pól i zabudowie zagrodowej, komponowane układy architektury, zieleni i wód, w tym zespół pałacowo-parkowy w Nieborowie i park w Arkadii.

V.7.2. Ład przestrzenny

W przestrzeni województwa nadal występują elementy dysharmonijne zaburzające **ład przestrzenny**, w tym przede wszystkim infrastruktury technicznej (elektrownie wiatrowe, wielkopowierzchniowe reklamy).

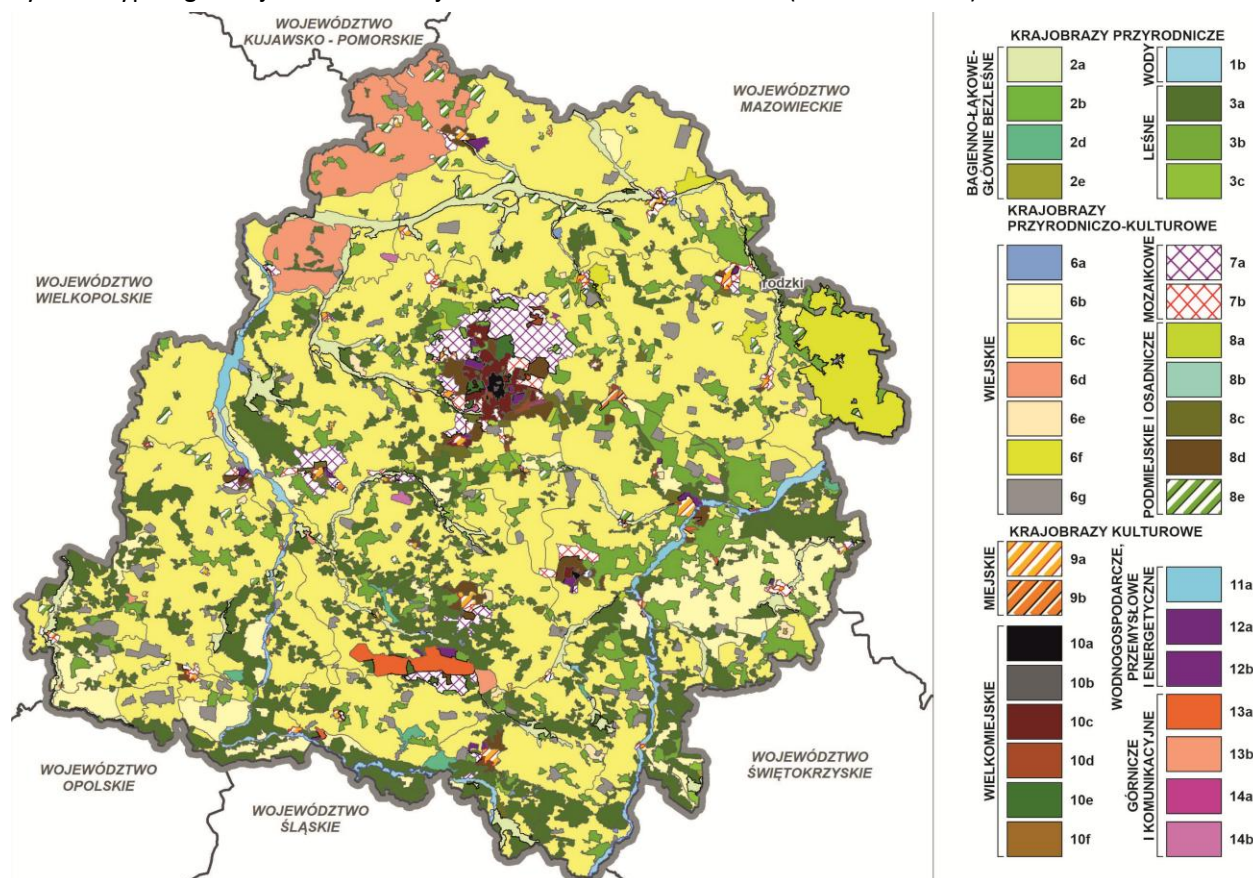
Wymiana i modernizacje zabudowy prowadzą do zaniku cech architektury regionalnej, unifikacji materiałów i form architektury wiejskiej i miejskiej oraz jej bezpośredniego kontekstu krajobrazowego (ogrodzenia, zieleni), a także degradacji panoram widokowych (Bełchatów-Grocholice, Pajęczno, Piotrków Trybunalski, Tomaszów Mazowiecki).

W regionie postępuje też **presja urbanizacyjna**, związana z migracją ludności miast na obszary wiejskie oraz rozwojem terenów inwestycyjnych, co wpływa niekorzystnie na krajobraz. Aktualne pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (33,6% powierzchni regionu, w 38 gminach 100%) oraz przeszacowania powierzchni mieszkaniowej w studiach gmin, sprzyjają negatywnemu zjawisku rozpraszania terenów zabudowanych.



Do 2022 r. samorządy lokalne podjęły prace związane z wdrażaniem tzw. ustawy krajobrazowej. 2 miasta (**Łódź** i Łask) przyjęły uchwały reklamowe, natomiast 10 gmin jest na etapie ich opracowywania, z czego 7 przystąpiło przed 2018 r. (Wieluń i Zduńska Wola w 2015 r., **Konstantynów Łódzki** i Lututów w 2016 r., Bełchatów, Kutno i Opoczno w 2017 r.), 3 po 2018 r. (Radomsko i **Zgierz** w 2019 r., **Aleksandrów Łódzki** w 2021 r.), a Łódź przystąpiła do ponownego opracowania.

Rys. 23. Typologia krajobrazów w województwie łódzkim w 2023 r. (Źródło: BPPWŁ)



V.8. Obronność i bezpieczeństwo publiczne

Na terenie województwa łódzkiego funkcjonuje 28 **terenów zamkniętych**, będących jednostkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej¹⁰². Dwa z nich – lotnisko wojskowe w Łasku oraz posterunek radarowy Wiewiórczyn – to były zadania rządowe objęte Programem Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NISIP).

Poza tym, istnieje 6 **stref ochronnych i obszarów ograniczonego użytkowania**, w tym 3 ograniczające wysokość zabudowy od lotnisk wojskowych wpisanych do Rejestru lotnisk i lądowisk (w Łęczycy, Łasku i

¹⁰² Decyzja nr 7/MON Ministra Obrony Narodowej z 17 lutego 2023 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej.

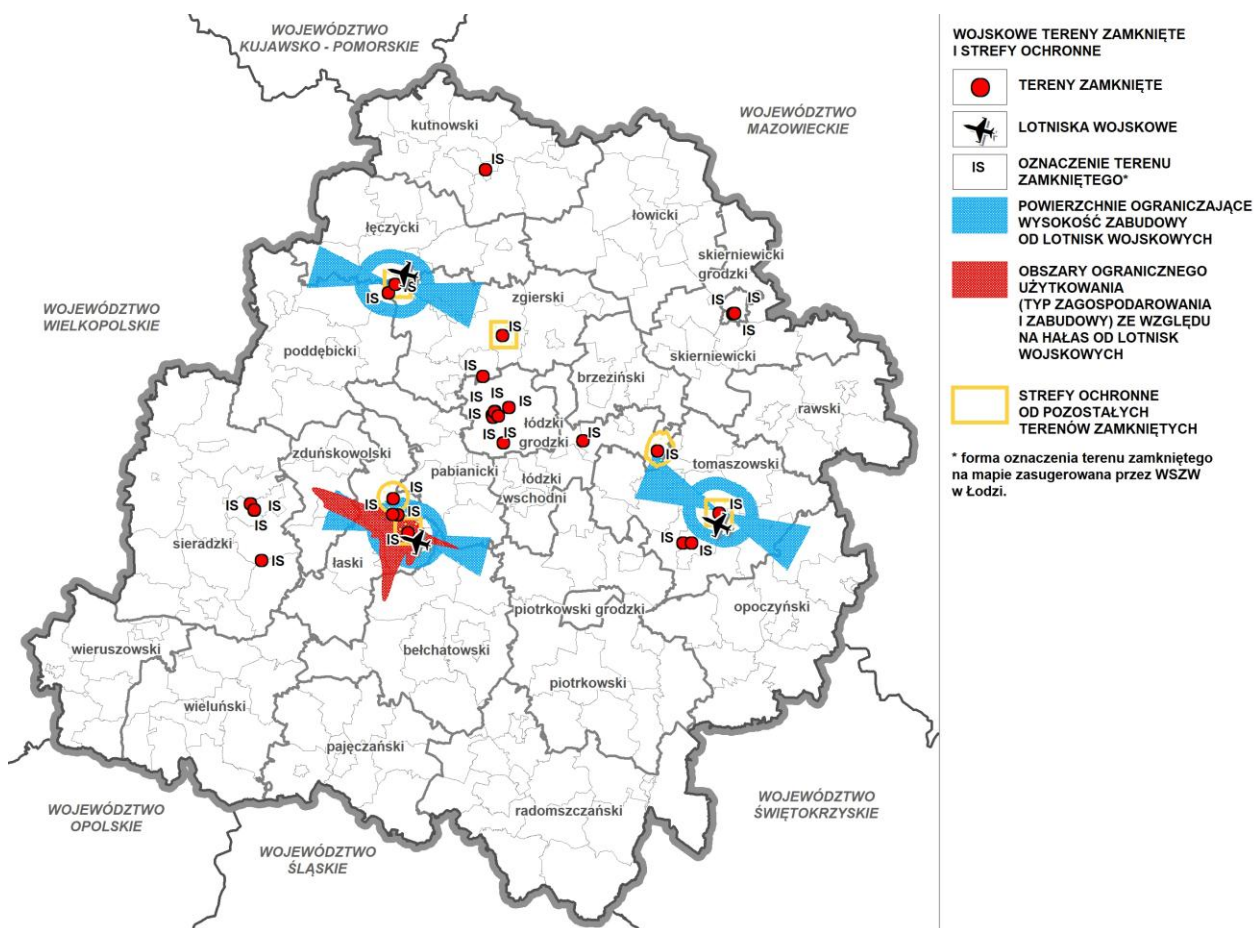


Tomaszowie Mazowieckim). Dodatkowo dla lotniska wojskowego w Łasku utworzono obszar ograniczonego użytkowania¹⁰³.

W województwie znajduje się także ponad 3 312 kolejowych terenów zamkniętych¹⁰⁴.

Kontynuowano także prace nastawione na **zapewnienie możliwości prowadzenia działań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym obronnych i ratowniczych**. W 2022 r. wg WFOŚiGW zrealizowano 241 umów w ramach Ogólnopolskiego programu finansowania służb ratowniczych na łączną kwotę blisko 11 mln zł.

Rys. 24. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne w 2023 r. (Źródło: BPPWŁ na podstawie Decyzji nr 7/MON Ministra Obrony Narodowej z 17 lutego 2023 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej)



VI. PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE

Ocena Planu wykazała, że na przestrzeni kilku ostatnich lat, od uchwalenia Planu **istotnie zmieniły się uwarunkowania prawne i funkcjonalno-przestrzenne**, m.in. w zakresie podziału administracyjnego, sytuacji

¹⁰³ Obszar ograniczonego użytkowania powołany na mocy uchwały Nr XXIX/379/16 Sejmiku Wł z 25 października 2016 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Łask.

¹⁰⁴ Załącznik nr 5 do Decyzji nr 14 Ministra Infrastruktury z 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe (Dz. Urz. Mł z 2020 r., poz. 38) z późniejszymi aktualizacjami. Ostatnia Decyzja nr 14 Ministra Infrastruktury z 3 lutego 2023 r. zmieniająca decyzję w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe.



społeczno-gospodarczej, transportu, polityki energetycznej, środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego. Przeprowadzone analizy w zakresie przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

- a. Rozwijano **atrakcyjność osadniczą miast** poprzez działania zapewniające wysoką jakość życia mieszkańców związane m.in. z poprawą warunków mieszkaniowych, zwiększeniem dostępności do usług publicznych oraz kształtowaniem wysokiej jakości przestrzeni publicznych. Postępujący proces starzenia się mieszkańców miast oraz depopulacja, związana z migracjami mieszkańców miast na tereny gmin sąsiednich, przekłada się na **konieczność kontynuacji działań związanych z zaspokojeniem rosnącego popytu na usługi społeczne, szczególnie w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i kultury w miastach**, a także zwiększeniem dostępności transportowej w obszarach funkcjonalnych miast oraz poprawę jakości przestrzeni publicznych.
- b. Prowadzono działania służące podnoszeniu **atrakcyjności inwestycyjnej miast**, poprzez kształtowanie przestrzeni dla wzrostu społeczno-ekonomicznego i rozwoju konkurencyjnej, innowacyjnej gospodarki, oferującej atrakcyjne miejsca pracy. Sukcesywnie zwiększano dostępność transportową, która przyczyniła się do tworzenia wysokiej jakości terenów inwestycyjnych. Obserwowano również rozwój gospodarczy na terenach zdegradowanych, co było skutkiem działań rewitalizacyjnych i rewaloryzacyjnych. **Aktualnym i istotnym kierunkiem działań wskazanym w Planie pozostaje wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej miast**, w tym w zakresie rozwoju terenów inwestycyjnych, usług dla przedsiębiorców oraz wspierania przedsiębiorczości.
- c. Podejmowane działania sprzyjały wzmocnieniu powiązań funkcjonalno-przestrzennych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi. Proces ten nie był tak dynamiczny jak zakładano, co m.in. było efektem pandemii COVID-19 w latach 2020-2022. Wobec powyższego, **wskazane w Planie działania, odnoszące się do rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi pozostają aktualne, jednak w celu równoważenia rozwoju przestrzennego konieczna będzie aktualizacja w zakresie dodania dodatkowych Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.**
- d. Wspierano **wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich** wprowadzając innowacyjne rozwiązania w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym, rozwój gospodarstw ekologicznych, funkcji usługowych oraz produkcyjnych. **Wskazane w Planie działania, odnoszące się do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich pozostają aktualne, wymagają jednak szerszego dostrzeżenia aspektów związanych z ekologią oraz adaptacją do zmian klimatu.**
- e. **Sukcesywnie walczono z wykluczeniem transportowym rozwijając zintegrowaną i nowoczesną infrastrukturę transportową i zwiększając dostępność.** Przyczyniło się to do włączenia transportowego



mieszkańców województwa, którzy dotychczas mieli ograniczone możliwości podróżowania transportem zbiorowym, a tym samym do podniesienia jakości życia i dostępu do rynku pracy oraz usług. **Wskazane w Planie działania pozostają aktualne. Istotne będzie również większe dostrzeżenie dodatkowych aspektów obsługi transportowej.** Większy nacisk należy położyć na zagadnienia związane z poprawą bezpieczeństwa ruchu, wsparciem aktywnych form przemieszczania się zwiększeniem dostępności transportem zbiorowym obszarów wykluczonych, a także rozwojem alternatywnych źródeł zasilania pojazdów dla zmniejszenia emisji odtransportowej.

- f. Poprzez produkcję energii oraz rozbudowę infrastruktury energetycznej **województwo zapewniało bezpieczeństwo energetyczne** na obszarze swoim i kraju. W kontekście zmiany polityki klimatycznej **główny kierunek Planu dotyczący kontynuacji produkcji energii ze źródeł konwencjonalnych zdezaktualizował się. Przy aktualizacji Planu konieczne będzie określenie działań uwzględniających wdrażanie założeń Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji**, w tym racjonalizacji gospodarki surowcowej, zwiększenia udziału OZE, wdrażania alternatywnych źródeł energii i inteligentnych systemów energetycznych.
- g. Sukcesywnie **gospodarowano odpadami**, zwiększając poziom odzysku surowców. W związku z polityką klimatyczną zmierzającą do ochrony zasobów naturalnych **konieczne będzie rozszerzenie zakładanych w Planie działań w kierunku kształtowania modelu gospodarki o obiegu zamkniętym** w różnych dziedzinach objętych Planem.
- h. Rozwijano **sieci i systemy teleinformatyczne** co pozwoliło na sukcesywne zwiększanie dostępu do usług cyfrowych dla mieszkańców województwa. **Wskazany w Planie rozwój systemów teleinformatycznych pozostaje nadal aktualnym i istotnym kierunkiem działań**, szczególnie w kontekście wyzwań jakie niesie za sobą transformacja w kierunku Przemysłu 4.0, wprowadzanie nowych standardów telekomunikacji bezprzewodowej (5G) i e-usług.
- i. Podejmowano działania sprzyjające ochronie **zasobu wód podziemnych i powierzchniowych**, nie osiągając jednak znaczącej poprawy w zakresie jakości wód. Biorąc pod uwagę, że są to działania długoterminowe, **działania dotyczące poprawy jakości zasobów wodnych są istotne i powinny być kontynuowane, choć wymagają aktualizacji**, w tym uwzględnienia działań wynikających z polityki krajowej związanych z przeciwdziałaniem skutkom suszy oraz **wzięcia pod uwagę nowych uwarunkowań przestrzennych**, m.in. nowej delimitacji obszarów zagrożonych suszą. Ważne będzie także szersze dostrzeżenie konieczności wprowadzania rozwiązań wodooszczędnych, w tym w systemach wodociągowych oraz u odbiorców końcowych.

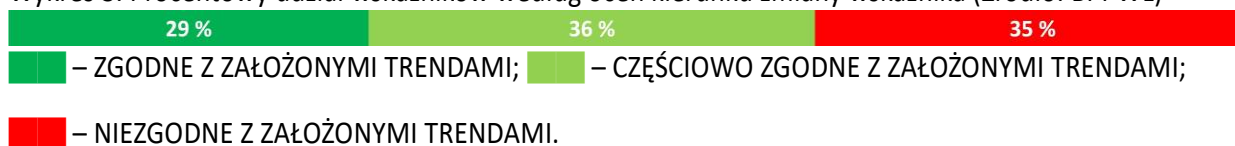


- j. Prowadzono działania związane z tworzeniem regionalnego **Systemu Obszarów Chronionych**, choć nie został on dopełniony poprzez powołanie nowych obszarów chronionego krajobrazu. **Plan będzie wymagał aktualizacji uwzględniającej rekomendacje wynikające z, będącego na ukończeniu, audytu krajobrazowego**, w którym wskazane zostaną obszary do objęcia formami ochrony przyrody oraz wymagające pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony.
- k. Polepszała się **jakość powietrza**, jednak nadal region jest w czołówce krajowej pod względem emisji całkowitej. **Działania z zakresu poprawy jakości powietrza nadal pozostają istotne i należy je kontynuować, szczególnie na obszarach zurbanizowanych, ponadto wymagają uwzględnienia ustaleń Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji.**
- l. Przeciwdziałano **zagrożeniom**, wdrażając programy i prowadząc bieżący monitoring. **Wskazane w Planie działania pozostają aktualne, choć wymagają weryfikacji**, m.in. w zakresie aktualizacji zasięgu obszarów zagrożenia powodzią oraz uwzględnienia dodatkowych terenów predysponowanych do destabilizacji gruntu. W związku z występowaniem anomalii pogodowych **istotne będzie również większe dostrzeżenie aspektów związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniom**, szczególnie bardziej wieloaspektowe potraktowanie zakresu działań dotyczących mitygacji i adaptacji województwa do zmiany klimatu.
- m. Prowadzono liczne działania na rzecz zapewnienia ochrony **dziedzictwa kulturowego** regionu, co przełożyło się na stan zachowania zasobów, zarówno materialnych i niematerialnych. **Wskazane w Planie działania pozostają aktualne, choć wymagają weryfikacji, w tym uwzględnienia ustaleń aktualnego Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2020-2023.**
- n. Prowadzono działania ukierunkowane na osiągnięcie **ładu przestrzennego**, tworząc programy oraz inicjatywy, m.in. przyczyniające się do rozwoju terenów zieleni zapewniających wysoką jakość miejsc zamieszkania. Ze względu na wieloaspektowe znaczenie, **kształtowanie ładu przestrzennego pozostaje nadal aktualnym, bardzo istotnym kierunkiem w zakresie planowania przestrzeni i wymaga rozszerzenia**, zwłaszcza w kontekście określenia działań wynikających z rekomendacji, będącego na ukończeniu, audytu krajobrazowego. **Istotne będzie większe dostrzeżenie dodatkowych aspektów, w tym komplementarności działań związanych z kształtowaniem przestrzeni na wszystkich szczeblach zarządzania** poprzez osiągnięcie wyższego poziomu zgodności dokumentów gminnych z wojewódzkimi oraz **korelacji polityki przestrzennej z sytuacją i prognozami demograficznymi.**
- o. Wyniki monitorowania **stopnia realizacji celów Planu** (którego podstawę stanowiła baza określonych w Planie 48 wskaźników) wskazują, że **większość celów była realizowana zgodnie z przyjętymi założeniami** (65% wskaźników osiągnęło wartości zgodne lub częściowo zgodne z przyjętymi założeniami). Największą zgodność realizacji celów z założeniami Planu osiągnięto dla celu związanego z dziedzictwem kulturowym,



a wysoki poziom realizacji dla celu dotyczącego infrastruktury transportowej. Średni poziom realizacji osiągnięty został dla celów związanych z infrastrukturą techniczną i środowiskiem przyrodniczym.

Wykres 3. Procentowy udział wskaźników według ocen kierunku zmiany wskaźnika (Źródło: BPPWŁ)

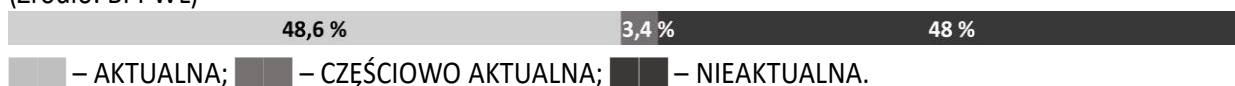


p. **Zakończono blisko 40% inwestycji celu publicznego** zidentyfikowanych w Planie, co przyczyniło się do realizacji polityki rozwoju przestrzennego, choć jednocześnie nadal w trakcie realizacji są ICP wpisujące się w kierunki działań Planu. Dodatkowo, w zakresie aktualności ICP analizy wykazały, że ze względu na zakończenie realizacji lub nieuwzględnienie w nowych lub zaktualizowanych po 2018 r. dokumentach, blisko połowa inwestycji jest nieaktualnych gdyż nie ma podstaw do uznawania ich za inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym. **Istotna będzie aktualizacja zestawienia ICP**, w tym uwzględnienie wielu ICP ujętych w nowych lub zaktualizowanych po 2018 r. dokumentach.

Wykres 4. Procentowy udział inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym według stanu realizacji (Źródło: BPPWŁ)



Wykres 5. Procentowy udział inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym według aktualności (Źródło: BPPWŁ)



Wnioski końcowe

1. **Od 2018 r. konsekwentnie realizowano zapisane w Planie cele polityki przestrzennej i założone kierunki działań**, mimo trudnego okresu związanego z pandemią COVID-19.

Samorząd Województwa sukcesywnie dąży do równoważenia rozwoju przestrzennego województwa, zapewniając realizację potrzeb i aspiracji rozwojowych regionu. Inicjuje także partnerski dialog z samorządami gminnymi w zakresie planowania rozwoju przestrzennego. Dowodzą tego szczegółowo przeprowadzona ocena Planu, w której przeanalizowano m.in. zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym, jakie zaszły od momentu uchwalenia dokumentu oraz wykazane działania w postaci wielu programów, inicjatyw i grantów wspierających, uruchamianych zarówno na poziomie krajowym, jak i przez samorząd województwa, a także analiza wskaźników monitorowania.



2. **Zmieniły się dokumenty strategiczne, których założenia wpływają na aktualność niektórych kierunków rozwoju przestrzennego przyjętych w Planie.**

Dokumenty przyjęto zarówno na szczeblu europejskim, krajowym jak i wojewódzkim. Wśród nich znalazła się **Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (SRWŁ 2030)**, z której ustaleniami wykazano brak zgodności m.in. w zakresie delimitacji obszarów funkcjonalnych. Zapisy Planu uwzględniają ustalenia nieobowiązującej już Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020. Konieczność zachowania zgodności Planu z obowiązującą Strategią jest istotną, formalno-prawną przesłanką do stwierdzenia nieaktualności Planu. **Zakres tematyczny oraz przestrzenny polityki terytorialno-funkcjonalnej przedstawionej w Planie wymaga aktualizacji w celu uspoźnienia z zapisami SRWŁ 2030.**

3. **Zmieniły się uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne.**

Zaszły zmiany m.in. w zakresie podziału administracyjnego, zagadnień społeczno-gospodarczych, transportu, polityki energetycznej, środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego co **wymaga aktualizacji Planu, zarówno w części diagnostycznej określającej aktualny stan, wyzwania jak i określenia adekwatnych kierunków rozwoju.**

4. **Powstaje audyt krajobrazowy.**

Konieczność uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym jest istotną, formalno-prawną przesłanką do stwierdzenia konieczności aktualizacji Planu, szczególnie w kontekście zbliżającego się terminu przyjęcia audytu krajobrazowego.

5. **Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (ICP) zidentyfikowanych w Planie jest w znacznym stopniu nieaktualny.**

Zaszły zmiany zarówno w zakresie stanu zaawansowania realizacji jak i aktualności listy inwestycji. **Wymaga to aktualizacji Planu w kontekście usunięcia inwestycji zrealizowanych oraz tych, które nie mają aktualnie podstaw do uznawania ich za inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym ze względu na nieuwzględnienie w nowych lub zaktualizowanych po 2018 r. dokumentach. Konieczne będzie także dodanie nowych inwestycji, które wskazano w nowych lub zaktualizowanych po 2018 r. dokumentach.**

Reasumując:

PRZEPROWADZONA OCENA WYKAZAŁA, ŻE CHOĆ OBOWIĄZUJĄCY PLAN BYŁ SUKCESYWNIE
REALIZOWANY

I W WIELU OBSZARACH WSKAZANE W NIM KIERUNKI ROZWOJU POZOSTAJĄ AKTUALNE
TO WYMAGA ZNACZNYCH UZUPEŁNIEŃ ORAZ OKREŚLENIA DZIAŁAŃ,



OKRESOWA OCENA

Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi

KTÓRE SPROSTAJĄ NOWYM WYZWANIAM.

KONIECZNA JEST ZATEM AKTUALIZACJA PLANU.



VII. SPIS RYSUNKÓW I TABEL

- Rys. 1. Miejskie Obszary Funkcjonalne w PZPWŁ
- Rys. 2. Miejskie Obszary Funkcjonalne w SRWŁ 2030
- Rys. 3. Obszary Strategicznej Interwencji w PZPWŁ
- Rys. 4. Obszary Strategicznej Interwencji w SRWŁ 2030
- Rys. 5. Hierarchia funkcjonalna, konkurencyjność gospodarcza i osadnicza miast
- Rys. 6. Układ drogowy w 2023 r.
- Rys. 7. Układ kolejowy i lotnictwo w 2023 r.
- Rys. 8. Multimodalność transportowa w 2023 r.
- Rys. 9. Energetyka w 2023 r.
- Rys. 10. Odnawialne źródła energii w 2022 r.
- Rys. 11. Gospodarka wodno-ściekowa w 2022 r.
- Rys. 12. Gospodarka odpadami w 2023 r.
- Rys. 13. Infrastruktura telekomunikacyjna w 2022 r.
- Rys. 14. Udokumentowane złoża kopalin w 2021 r.
- Rys. 15. Typy siedliskowe lasów w 2022 r.
- Rys. 16. Obszary prawnie chronione w 2022 r.
- Rys. 17. Zagrożenie awariami w 2022 r.
- Rys. 18. Obszary zagrożenia ruchami masowymi w 2022 r.
- Rys. 19. Obszary zagrożenia powodzią w 2023 r.
- Rys. 20. Deficyt wód w 2022 r.
- Rys. 21. Zasoby materialne i niematerialne w 2023 r.
- Rys. 22. Turystyka w 2023 r.
- Rys. 23. Typologia krajobrazów w województwie łódzkim w 2023 r.
- Rys. 24. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne w 2023 r.

Spis tabel:

- Tabela 1: Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z systemem osadniczym
- Tabela 2: Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z transportem
- Tabela 3: Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z infrastrukturą techniczną
- Tabela 4: Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych ze środowiskiem przyrodniczym
- Tabela 6: Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z turystyką i rekreacją
- Tabela 7: Wskaźniki monitorowania zagadnień związanych z krajobrazem i ładem przestrzennym



- Tabela 8: Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z systemem osadniczym wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.
- Tabela 9: Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z transportem wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.
- Tabela 10: Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z infrastrukturą techniczną wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.
- Tabela 11: Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych ze środowiskiem przyrodniczym wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.
- Tabela 12: Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z dziedzictwem kulturowym wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.
- Tabela 13: Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym związanych z turystyką i rekreacją wraz z oceną stanu zaawansowania prac oraz aktualności.

Spis wykresów:

- Wykres 1: Liczba inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wg stanu zaawansowania.
- Wykres 2: Liczba inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wg stanu zaawansowania realizacji w poszczególnych obszarach tematycznych.
- Wykres 3: Procentowy udział wskaźników według ocen kierunku zmiany wskaźnika.
- Wykres 4: Procentowy udział inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym według stanu realizacji.
- Wykres 5: Procentowy udział inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym według aktualności.

Biuro Planowania Przestrzennego
Województwa Łódzkiego w Łodzi
<http://bppwl.lodzkie.pl>



województwo^Ł
łódzkie

